

SPORCULARIN DEĞER YÖNELİMLERİ

Mehtap YILDIZ

DOKTORA TEZİ

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

KASIM, 2016

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren Otuz altı (36) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Mehtap

Soyadı : YILDIZ

Bölümü : Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı

İmza :

Teslim tarihi : 09 / 11 /2016

TEZİN

Türkçe Adı : Sporcuların Değer Yönelimleri

İngilizce Adı : Value Orientations of Athletes

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı : Mehtap YILDIZ

İmza :

JÜRİ ONAY SAYFASI

Mehtap YILDIZ tarafından hazırlanan “Sporcuların Değer Yönelimleri” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı’nda Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof. Dr. Özbay GÜVEN

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Başkan: Prof. Dr. Özbay GÜVEN

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Üye: Doç. Dr. Latif AYDOS

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Üye: Doç. Dr. Oğuz ÖZBEK

Spor Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara Üniversitesi

Üye: Doç. Dr. Haluk KOÇ

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Üye: Yrd. Doç. Dr. Funda KOÇAK

Spor Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara Üniversitesi

Tez Savunma Tarihi: 08 / 11 / 2016

Bu tezin Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı’nda Doktora tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Ülkü ESER ÜNALDI

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdür V.

Canım evlatlarım Şevval Miray ve Kadir Efe'ye...

TEŞEKKÜR

"Sporcuların Değer Yönelimleri" başlıklı doktora tez konumun fikri temellerinin atılmasına büyük katkı sağlayarak beni yönlendiren ve çalışma süresince ilgi, destek ve yardımlarını esirgemeyen, araştırmanın her aşamasında fikirleri ve yapıcı eleştirileriyle çalışmama yön veren, danışmanım ve saygıdeğer hocam Prof. Dr. Özbay GÜVEN'e,

Araştırmanın gerçekleşmesinde değerli deneyimlerini ve zamanını benden esirgemeyen saygıdeğer hocam Doç. Dr. Latif AYDOS'a, araştırmanın istatistiksel analizlerine katkı sağlayan ve değerli bilgilerini benimle paylaşan saygıdeğer hocam Doç. Dr. Oğuz ÖZBEK'e,

Beni yetiştiren ve bu günlere gelmemde hiçbir fedakârlıklarını esirgemeyen ve hâlâ en ufak sıkıntılarımızda bile yanımızda olan annem ve babama,

Çalışmam için onlardan alarak harcadığım zamanlar ve onlara katamadığım anılar için hiç şikâyetçi olmayan hayat arkadaşım Özer YILDIZ'a, yaşam kaynaklarım kızım Şevval Miray ve oğlum Kadir Efe'ye sonsuz teşekkür ederim.

SPORCULARIN DEĞER YÖNELİMLERİ

(Doktora Tezi)

Mehtap YILDIZ

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Kasım, 2016

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, 21 federasyona bağlı olimpik spor branşlarından millî sporcuların değer yönelimlerini farklı değişkenler açısından incelemektir. Araştırma, nicel ve nitel araştırma desenleri ile değerlendirilmiştir. Araştırmanın nicel bölümünde, mevcut durumu ortaya çıkarmayı amaçlayan ilişkisel tarama modeli kullanılarak 'Sporcu Değer Yönelimi Ölçeği' (SDYÖ) geliştirilmiş ve uygulanmış, nitel bölümünde ise görüşme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Türkiye’de 2015 yılı verilerine göre 21 federasyona bağlı toplam 239.405 sporcu, nicel bölümün örneklemi ise 1127 millî sporcu, nitel bölümün örneklemi 12 millî sporcu oluşturmuştur. Araştırmada verilerin çözümlenmesinde betimsel istatistiksel yöntemlerden; frekans, yüzde dağılımları, ortalama ve standart sapma kullanılmıştır. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediğine karar verilerek iki bağımsız grup için t-Testi, ikiden fazla bağımsız grup için ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Tek yönlü varyans analizinde (ANOVA), ortaya çıkan gruplar arasındaki farkı bulmak amacıyla da Tukey HSD testi, homojen olmayan gruplarda Kruskal Wallis testi, farkı bulmak amacıyla Mann Whitney-U testi uygulanmıştır. Araştırmada hata payı $\alpha=0.05$ olarak alınmıştır. Araştırmanın nitel bölümünde toplanan veriler, nitel araştırmanın içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. Araştırmanın nicel bölümünün sonuçlarına göre, SDYÖ’nün toplamına ve alt boyutlarına bakıldığında, en düşük değer puanının Yarışmaseverlik boyutunda, en yüksek değer puanının ise Sorumluluk boyutunda olduğu görülmüştür. Ayrıca, millî sporcuların değer yönelimlerinin, cinsiyete, yaşa, millî olma sayısına, öğrenim durumuna, yaşanılan yere, baba öğrenim durumuna, anne öğrenim durumuna göre doğrudan ilişkili olduğu ve buna göre şekillendiği tespit edilmiştir. Araştırmanın nitel bölümünün sonuçlarına göre, sporun kazandırdığı değerlerin sosyalleşme, birlik ve beraberlik, düzenli ve sağlıklı yaşam, özgüven, disiplin, sorumluluk, fedakârlık, örnek olma, çalışma, ahlâk, yardımlaşma, sabır, irade, kariyer, konsantrasyon, vatan ve millet sevgisi olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler : Değer, Millî Sporcu, Değer Yönelimi

Sayfa Adedi : 204

Danışman : Prof. Dr. Özbay GÜVEN

VALUE ORIENTATIONS OF ATHLETE

(Ph.D Thesis)

Mehtap YILDIZ

GAZI UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES

November, 2016

ABSTRACT

The purpose of this research is to examine the value orientations of national athletes connected with 21 federation from olympic sports branches with regards to different variables. The research has been evaluated with quantitative and qualitative research patterns. In the quantitative part of the research, relational scanning model which aims to uncover the available situation using 'Athlete Value Orientation Scale' (AVOS) to be developed and implemented, in the qualitative part, interview method have been used. The population of the research comprised of total 239.405 athletes related to 21 federation in 2015 in Turkey, in the sample of the quantitative part comprised of 1127 national athletes, in the sample of the qualitative part comprised of 12 national athletes. Descriptive statistical methods in the analysis of the research data; frequency, percentage distributions, average and standard deviation have been used. T-Test has been used for two independent groups since it is agreed or not that the data demonstrates a usual distribution and one-way variance analysis (ANOVA) has been used for more than two independent groups. One-way variance analysis (ANOVA) in order to find the difference between groups have been used Tukey HSD test, resulting in non-homogeneous groups have been used Kruskal Wallis test, in order to find difference Mann Whitney U test have been applied. Margin of error of the research has been regarded as $\alpha=0.05$. The data collected in the qualitative part of research has been evaluated with the help of the content analysis method of the qualitative research. According to the results of the quantitative part of the research; when whole and subdimensions of 'Athlete Value Orientations Scale' (AVOS) are examined, it is understood that, lowest value point belongs to competition-loving while highest value point belongs to responsibility. Furthermore, value orientations of national athletes are determined and shaped in accordance with gender, age, the number of national being, educational background, the place of living, father educational background, mother educational background. According to the results of the qualitative part of the research; it has found out that achieving values of sports socialization, unity and solidarity, regular and

healthy life, self confidence, discipline, responsibility, self sacrifice, exemplifying, working, morals, cooperation, patience, willpower, career, concentration, love of country and nation.

Key Words : Value, National Athlete, Value Orientation

Page Number : 204

Supervisor : Prof. Dr. Özbay GÜVEN

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI	ii
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	iii
İTHAF	iv
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZ	vi
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER.....	x
TABLolar LİSTESİ.....	xiii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xvi
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ.....	xvii
BÖLÜM I. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Problem Cümlesi	7
1.3. Araştırmanın Alt Problemleri.....	7
1.4. Araştırmanın Amacı	8
1.5. Araştırmanın Önemi.....	9
1.6. Araştırmanın Sayıtları	10
1.7. Araştırmanın Sınırlılıkları	10
1.8. Tanımlar	10
BÖLÜM II. KURAMSAL ÇERÇEVE.....	11
2.1. Değer Kavramı	11
2.2. Değerlerin Özellikleri	13
2.3. Değerlerin Mutlaklığı ve Değişebilirliği.....	16
2.4. Değerlerin Sınıflandırması	17

2.5. Spor ve Değer.....	19
2.6. Spor Yoluyla Kazanılan Değerler.....	21
2.7. Günümüz Yüksek Performans Sporcularında Değerler	27
2.8. Sporcu Değerlerinde Çatışma ve Uyumluluk.....	29
2.9. Sporcularda Değerlerin Ölçümü	30
2.10. Araştırmanın Konusu İle İlgili Yapılan Araştırmalar	32
2.10.1. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar.....	32
2.10.2. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	43
BÖLÜM III. YÖNTEM	53
3.1. Araştırmanın Modeli	53
3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi.....	56
3.3. Veri Toplama Araçları	58
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu	59
3.3.2. Sporcu Değer Yönelimi Ölçeği (SDYÖ).....	59
3.4. Sporcu Değer Yönelimi Ölçeği (SDYÖ)'nin Geliştirilmesi	59
3.5. Ölçeğin (SDYÖ) Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması	59
3.5.1. Ölçeğin (SDYÖ) Kapsam Geçerliği.....	59
3.5.2. Ölçeğin (SDYÖ) Yapı Geçerliği.....	61
3.5.2.1. Ölçeğin Madde Toplam Korelasyon Değerleri (r)	61
3.6. Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA).....	62
3.7. Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA).....	63
3.8. Ölçeğin (SDYÖ) Güvenirlik Çalışması	65
3.9. Görüşme Formunun Hazırlanması	65
3.10. Görüşme Formunun Geçerlik-Güvenirlik Çalışması	66
3.11. Araştırmacının Rolü	68
3.12. Veri Toplama Araçlarının Saha Uygulama Süreci.....	68
3.13. Verilerin Toplanması ve Bilgisayar Ortamına Aktarılması	69
3.14. Verilerin Analizi	69
BÖLÜM IV. BULGULAR VE YORUM	71
4.1. Nicel Verilere İlişkin Bulgular ve Yorum	71
4.1.1. Millî Sporcuların Kişisel Özellikleri	71
4.1.2. Sporcu Değer Yönelimi Ölçeği (SDYÖ) Puanlarının Analiz	
Sonuçları.....	73

4.1.3. Millî Sporcuların Araştırmanın Alt Problemlerine İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular.....	76
4.2. Nitel Verilere İlişkin Bulgular ve Yorum.....	95
BÖLÜM V. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	151
5.1. Sonuç	151
5.2. Öneriler	155
KAYNAKLAR.....	157
EKLER	175
EK-1. Nicel Bölümün Kişisel Bilgi Formu	176
EK-2. Sporcu Değer Yönelimi Ölçeği.....	177
EK-3. Nitel Bölümün Kişisel Bilgi Formu	178
EK-4. Görüşme Formu	179
EK-5. 2015 Yılı 21 Olimpik Branştaki Faal Sporcu Evreni.....	180
EK-6. Kompozisyon Formu.....	181
EK-7. İzin Belgeleri.....	182
EK-8. Katılımcının Beyanı	204

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. <i>Spor Algısı</i>	29
Tablo 2. <i>Araştırmanın Örneklemine Dâhil Edilen Olimpik Spor Branşlarından Millî Sporcuların Sayısal Dağılımı</i>	56
Tablo 3. <i>Ölçekte (SDYÖ) Yer Alan Maddelerin Madde Toplam Korelasyon Değerleri (r)</i>	61
Tablo 4. <i>SDYÖ Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) Sonuçları</i>	63
Tablo 5. <i>SDYÖ'nün Uyum İndeksleri</i>	64
Tablo 6. <i>SDYÖ'nün Alt Boyutlarına İlişkin İç Tutarlık Katsayıları</i>	65
Tablo 7. <i>Araştırmada Yer Alan Millî Sporcuların Kişisel Bilgileri</i>	71
Tablo 8. <i>Araştırmanın Değişkenlerine İlişkin Dizi Genişliği, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri</i>	73
Tablo 9. <i>Millî Sporcuların SDYÖ'nün Yarışmaseverlik Boyutundaki Maddelere İlişkin Görüşlerinin Betimsel İstatistikleri</i>	74
Tablo 10. <i>Millî Sporcuların SDYÖ'nün Sportmenlik Boyutundaki Maddelere İlişkin Görüşlerinin Betimsel İstatistikleri</i>	74
Tablo 11. <i>Millî Sporcuların SDYÖ'nün Sorumluluk Boyutundaki Maddelere İlişkin Görüşlerinin Betimsel İstatistikleri</i>	75
Tablo 12. <i>Millî Sporcuların SDYÖ'nün Kurallara Uyma Boyutundaki Maddelere İlişkin Görüşlerinin Betimsel İstatistikleri</i>	75
Tablo 13. <i>Millî Sporcuların Cinsiyetlerine Göre Görüşlerinin t Testi Analizi Sonuçları</i>	76
Tablo 14. <i>Millî Sporcuların Yaş Gruplarına Göre Görüşlerinin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları</i>	78
Tablo 15. <i>Millî Sporcuların Spor Branşlarına Göre Görüşlerinin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları</i>	81
Tablo 16. <i>Millî Sporcuların Spor Branşlarına Göre Görüşlerinin Kruskal Wallis Analizi Sonuçları</i>	82

Tablo 17. Millî Sporcuların Spor Branşını Yapma Süresine Göre Görüşlerinin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları.....	83
Tablo 18. Millî Sporcuların Spor Branşını Yapma Süresine Göre Görüşlerinin Kruskal Wallis Analizi Sonuçları.....	84
Tablo 19. Millî Sporcuların Millî Olma Sayısına Göre Görüşlerinin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları.....	85
Tablo 20. Millî Sporcuların Millî Olma Sayısına Göre Görüşlerinin Kruskal Wallis Analizi Sonuçları.....	86
Tablo 21. Millî Sporcuların Öğrenim Durumlarına Göre Görüşlerinin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları.....	87
Tablo 22. Millî Sporcuların Öğrenim Durumlarına Göre Görüşlerinin Kruskal Wallis Analizi Sonuçları	88
Tablo 23. Millî Sporcuların Yaşadıkları Yere Göre Görüşlerinin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları.....	89
Tablo 24. Millî Sporcuların Yaşadıkları Yere Göre Görüşlerinin Kruskal Wallis Analizi Sonuçları.....	89
Tablo 25. Millî Sporcuların Baba Öğrenim Durumlarına Göre Görüşlerinin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları.....	91
Tablo 26. Millî Sporcuların Anne Öğrenim Durumlarına Göre Görüşlerinin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları.....	93
Tablo 27. Millî Sporcuların Anne Öğrenim Durumlarına Göre Görüşlerinin Kruskal Wallis Analizi Sonuçları.....	94
Tablo 28. Nitel Bölümün Örneklemine Oluşturan Millî Sporcuların Branşına, Cinsiyetine, Yaşına, Profesyonellik Yılına, Millî Olma Sayısına, Öğrenim Durumuna ve Görüşme Tarihine İlişkin Sayısal Dağılımı	95
Tablo 29. Antrenmanlarda ve Müsabakalarda Kurallara Uyulmasına Yönelik Millî Sporcuların Görüşlerine İlişkin Bulgular	96
Tablo 30. Müsabaka Kurallarına Her Ne Koşulda Olursa Olsun Saygılı Olunmasına Yönelik Millî Sporcuların Görüşlerine İlişkin Bulgular	99
Tablo 31. Müsabakalarda Yazılı Kurallara Olduğu Kadar Yazılı Olmayan Kurallara da Uyulmasına Yönelik Millî Sporcuların Görüşlerine İlişkin Bulgular	102

Tablo 32. <i>Antrenmanlarda ve Müsabakalarda Başkalarının Haklarına Saygı Gösterilmesine Yönelik Millî Sporcuların Görüşlerine İlişkin Bulgular</i>	104
Tablo 33. <i>Müسابakalarda Rakip Sporculara ve Hakemlere Hoşgörülü Davranılmasına Yönelik Millî Sporcuların Görüşlerine İlişkin Bulgular</i>	107
Tablo 34. <i>Müسابakalarda Kazanma veya Kaybetme Durumunda Davranışların Nasıl Olması Gerektiğine Yönelik Millî Sporcuların Görüşlerine İlişkin Bulgular</i>	110
Tablo 35. <i>Sporla Din, Dil, Irk, Cinsiyet, Siyasi Görüş vb. Ayrımlar Yapılmasına Yönelik Millî Sporcuların Görüşlerine İlişkin Bulgular</i>	113
Tablo 36. <i>Sporun İçinde Varolan Şiddet ve Saldırganlığa Yönelik Millî Sporcuların Görüşlerine İlişkin Bulgular</i>	116
Tablo 37. <i>Müsabaka Esnasında Rakip Sporcu Tarafından Küfür veya Hakarete Maruz Kalınması Durumunda Neler Yapılması Gerektiğine Yönelik Millî Sporcuların Görüşlerine İlişkin Bulgular</i>	120
Tablo 38. <i>Müسابakalarda Yasaklı Maddelerin (Doping) Kullanılmasına Yönelik Millî Sporcuların Görüşlerine İlişkin Bulgular</i>	122
Tablo 39. <i>Sporla Başarı ve Kazanmak Söz Konusu Olduğunda Her Yolun Denenmesine Yönelik Millî Sporcuların Görüşlerine İlişkin Bulgular</i>	127
Tablo 40. <i>Sporla Müsabaka Öncesi veya Sonrası Teknik Heyet, Yöneticiler ya da Sporcu Arkadaşlar Tarafından Yapılan Eleştirilere Yönelik Millî Sporcuların Görüşlerine İlişkin Bulgular</i>	130
Tablo 41. <i>Sporun Hayatta Geliştirdiği Değerlere Yönelik Millî Sporcuların Görüşlerine İlişkin Bulgular</i>	132
Tablo 42. <i>Sporla Yaşantısı İle Örnek Alınan Sporcunun Etkilenilen Özelliklerine Yönelik Millî Sporcuların Görüşlerine İlişkin Bulgular</i>	141
Tablo 43. <i>Millî Müsabakalarda Güç Veren Manevi Değerlere Yönelik Millî Sporcuların Görüşlerine İlişkin Bulgular</i>	144
Tablo 44. <i>Millî Müsabakalarda Maddi Değerlerin mi Yoksa Millî Değerlerin mi Ön Planda Olduğuna Yönelik Millî Sporcuların Görüşlerine İlişkin Bulgular</i>	147

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. SDYÖ'nün geliştirilmesi akış şeması.....	55
Şekil 2. Araştırmada kullanılan örneklemelere ilişkin şema.....	58
Şekil 3. DFA faktör-madde ilişkisi.....	64

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AFA	Açımlayıcı Faktör Analizi
DFA	Doğrulamalı Faktör Analizi
GSB	Gençlik ve Spor Bakanlığı
IOC	International Olympic Committee
KMO	Kaiser Meyer Olkin
MEB	Millî Eğitim Bakanlığı
SDYÖ	Sporcu Değer Yönelimi Ölçeği
TDK	Türk Dil Kurumu
YEM	Yapısal Eşitlik Modeli

BÖLÜM I

GİRİŞ

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın konusu tanıtılarak, araştırma konusunun problem durumu, amacı, önemi ve kapsamı konusunda genel bir bilgi verilmeye çalışılmıştır.

1.1. Problem Durumu

Günümüzde toplumlar büyük bir dönüşüm ve değişim içerisindedir. Bireylerin toplum içerisinde maddi farklılıklara uyumu kolay olabilirken, sosyal ve psikolojik farklılıklara uyumu kolay olamamaktadır. Özellikle bu dönüşüme gençlerin uyum süreci daha problemli olmaktadır. Bu problemlerin çözümündeki etkili yollardan biri, gençleri toplum ile bütünleştirecek değerlerin öğretimini gerçekleştirmektir (Doğan, 2007). Bireyin içerisinde yetiştiği toplumun değerlerini özümlediği ve hayatına devam ettiği göz önünde bulundurulduğunda, çocukluk yıllarından itibaren eğitimsel bir problem ile karşılaşıldığı gerçeği göz ardı edilmemelidir. Söz konusu bu problemin temelinde toplumun benimsediği iyi karaktere sahip bireyleri yetiştirmek önem taşımaktadır (Oruç, 2010).

Sokrates ve Descartes gibi felsefeciler ilkçağlardan itibaren erdemli yaşamın temel taşlarını aramış, sorgulamış, tartışmış, yazmış ve en sonunda iyi, doğru ve mutlu yaşamın sırrını erdemli davranışlarda bulmuşlardır. Temel alınan erdemli yaşam anlayışı, bireyleri iyi niyet, saygı, adalet, incelik, sorumluluk gibi değerler çerçevesinde diğer bireylere zarar vermeden sağlıklı bir yaşam sürdürmektir (Bridge, 2004, s. 5, 9).

Toplum olmak aslında müşterek bir zihinsel değerler sistemi oluşturmaktır. Devlet kurmak ise değerler sisteminin kurallarla ve yapılarla somutlaştırılmasının ifade edilmesidir. Toplum ve devlet olma süreçlerinde değerler, bireylerin hem birbirlerine bağlanmalarını hem de birbirlerine katlanmalarını sağlayan bağ vazifesi görmektedir (Cebeci, 2015, s. 620).

Anne babalar, eğitimciler, dini kuruluşlar ve gençliğe yönelik hizmetler veren organizasyonlar bireylerin karakter, değer, ahlâkî gelişimlerini derinden etkilemektedir.

1900'lü yıllardan bu yana, Amerika ve Kanada'da değerler eğitimi ve ahlâk eğitiminin amaçları ve yöntemleri üzerinde uzlaşma sağlanmış ve gençlerin toplumun değerlerine uyum göstermeleri beklenmiştir. Bu dönemde önemli görülen değerler kendini kontrol, sağlıklı olma, iyilik, sportmenlik, özgüven, sorumluluk, doğruluk, iyi ustalık, takım çalışması olarak belirlenmiştir (Kirschenbaum, 1995, s. 3-4).

Değerler, bireylerin hayatını belirleyen temel dinamiklerdir. Kendisini hayatın akışına kapılmaktan kurtaran bireyler, hayatlarını benimsedikleri değerlerin ışığı altında devam ettirdiklerinden, bu bireylerin kişisel vizyonları oluşmaktadır. Vizyonun inanılan değerlerin bireylere çizdiği ufuk ve gelecek tasarımı olduğu dikkate alındığında, davranışların değerlerden etkilendiği söylenebilmektedir (Özden, 1999, s. 49-50). Değerler, bireylerin çevresindeki konu ya da olguların, birey için ifade ettiği faydalar ve ulaşılmak istenen ideal durumların göstergeleridir (İnceoğlu, 2000, s. 122). Değerler, objeler, nesneler, insanlar, inançlar, düşünceler ve davranışlar hakkında iyi, kötü, istenilen, istenilmeyen gibi yargılar oluşturan standartlar ya da ilkelerdir (Halstead ve Taylor, 2000).

Bireyin maddi tarafı yanında, bir de manevi tarafı vardır. Bireyin bağlı bulunduğu değerler sistemi, onun manevi dünyasını oluşturmaktadır. Gurur, şeref, ahlâk, adalet, iman vb. hep bu sistem içerisinde yer almaktadır. Bunlar olmadan bir birey düşünölemeyeceği gibi, onu diğer canlılardan ayıran en önemli özelliği de değerleridir (Öner, 1995, s. 201). Tarihsel olarak ahlâkî değerler uygarlık, hukuk ve devletler kadar eskidir. Ahlâkî değerler belli evrensel kurallar yoluyla var olmuştur (Lumpkin, Stoll ve Beller, 2003, s. 22).

Değerler, bireysel varoluşu, bireyin kimliğini ve kişiliğini oluşturmaktadır. Çünkü kişilik değerler dünyası içerisinde inşa edilmektedir (Poyraz, 2015, s. 162). Değer, bireyin karakterinin ve deneyimlerinin çok önemli bir parçasıdır. Değerde haz, irade ve zihin varlığını göstermektedir (Gökalp, 2014).

Bireylerin sosyal hayatını biçimlendiren geleneksel değerlerin, küreselleşen dünya karşısında bir değişime uğradığı, aşındığı, toplumda güç kaybettiği ve etkinliğinin azaldığı görölmektedir (Özbolet, 2012). Bireyler arası ilişkilerde, doğru ve yanlış kavramları giderek birbirine karışmaktadır. Ancak, bireylerin ilişkilerinde birbirlerinden doğru davranışlar beklemek en doğal haklarıdır. Günlük yaşamda toplum içerisinde bireylerin doğru, adil, bireye saygı duyan ve bireyi seven davranışlar sergilemesi beklenmektedir. Bireysel ve toplumsal yaşamla ilgili bu davranışlar bireylerin yaşamını derinden etkilemektedir. Bu davranışlar toplum tarafından benimsenmiş genel kabul görmüş değerlere uygun olmalıdır (Özbek, 2003, s. 1). Gelişen dünyada manevi değerler önemini

kaybetmekte ve bireylerin hayatında maddi değerler büyük önem arz eder hâle gelmektedir. Bu nedenle, toplumda insan ilişkilerinde bireylerden olumlu davranışlar beklemek, olumlu davranışlarla karşılaşmak giderek zorlaşmaktadır (Dolaşır, 2005, s. 1). Oysa, Türk spor geleneği içerisinde Asyatik ve İslami unsurlar birbirleriyle etkileşerek uzun süre yaşamış, er meydanı, ok meydanı, cirit meydanı ve diğer spor meydanları; yiğitliğin, cesaretin, dürüstlüğün, yardımseverliğin, mertliğin, cömertliğin, alpliğin ve kahramanlığın sergilendiği meydanlar olmuştur. Güreşlerde İslâmiyetle ilgili kurallar uygulanmış ve bu durum pehlivanları öfkeden, kural dışı davranışlardan arındırmıştır. Türklüğün ve İslâmiyetin ahlâkî değerlerine sahip olan pehlivanlar; dinî olgunluğun sembolü olmanın ötesinde, bahadırılık faziletlerinin de sembolü olmaya çalışmışlardır. Örnek davranışlara sahip sporcular, kin ve nefret duygularından, kötü huylardan uzak ve spor ahlâkının yarışı içerisinde olmuşlardır (Güven, 1999). Bugüne bakıldığında ise spor ahlâkının sporcularda, antrenörlerde, yöneticilerde, seyircilerde, medyada giderek yozlaştığı gözlenmektedir.

Dünyada birçok ülke sorunlardan kurtulmanın ve toplumsal düzenin sağlanmasının en etkili yolunun bireylerin değerler eğitiminden geçmesi gerektiği görüşünde birleşmektedirler (Tillman, 2000, s. IX). İyi bir karaktere sahip olmak için farklı zamanlarda tekrar edilen değerlere göre hareket edilmeli, o değerler kişiliğin bir parçası haline getirilmelidir. Bu nedenle, bu alışkanlıkların kazanılabilmesi için bu tekrarların teşvik edildiği ve ödüllendirildiği sosyal ortamların sağlanması gerekmektedir (Altıntaş, 2012). Spor, bireylere toplum tarafından kabul gören değerlerin kazandırılabilceği en uygun sosyal ortamların başında gelmektedir.

Spor kavramından, özgül sportif değerler, amaçlar ve yaptırımlar tarafından yönlendirilen, haz ve performans prensibine dayalı, bireyin bedeninin gönüllü hareketleri anlaşılmaktadır (Voight, 1998, s. 124). Bilgi ve ilgi, sporun bireylere kazandırdığı önemli becerilerdir ve bireyler bu becerileri günlük hayatlarında kullanmaktadır (Moulton, 2003, s. 38). Ayrıca, spor bireylerin karakter gelişimini sağlayan en önemli araçlardan biridir. Çünkü spor sürekli ve disiplinli çalışma, sabır, uzmanlaşana kadar başarıma isteğinin olduğu bir alandır. Spor iş birliği, takım çalışması, kurallara uyma, adalet, sportmenlik, hoşgörü, nezaket, özgüven değerlerini öğreterek gençlerin toplumun olumlu birer üyeleri olmalarını sağlamaktadır. Bununla birlikte, spor, sporcuları rol model olarak alan genç nesillerin doğru ve dengeli beslenmelerini, sigara, alkol ve uyuşturucu madde kullanmamalarını sağlamaktadır. Dolayısıyla, spor toplumdaki farklı etnik grupları aynı ortak paydada

birleştiren ve çeşitli değerleri öğreten çok önemli bir etkinliktir (Kirschenbaum, 1995, s. 123). Sporun içinde var olan değerler, bireyin davranışlarını yönlendiren ve belli bir davranışta bulunmasını reddetmesinin nedenlerini ortaya koyan ölçütlerdir (Voight, 1998, s. 7). Bu açılarından bakıldığında, spor yoluyla bireylere hangi değerlerin kazandırılacağı ve bu değerlerin topluma nasıl yansıtılabileceği ve geliştirilebileceği üzerine araştırmalar yapılmalıdır.

Sporda varolan değerler kazanma ve iyi oynama gibi başarı ölçütü değerlerin yanı sıra, sportif erdem (fair play), sportmenlik, dostluk ve hoşgörü gibi değerleri de kapsamaktadır (Lee, Whitehead ve Balchin, 2000). Eğer spor amacına uygun yapılırsa, verdiği coşku ile bireyi çekmekte, bireyin bilincini geliştirmekte, yaratıcılığın, iyi ve güzeli gerçekleştirmenin sevincini yaşatmakta, ahlâk yaşayarak ve severek öğrenildiğinden, sporcu gelişmeyi, sevecenliği, hoşgörüyü, kardeşliği yaşamına katarak, olumsuzluk karşısında direnmeyi, sıradan tavırlara, zevklere, değerlere ödün vermemeyi öğrenecektir. Spor, aynı zamanda bireyin kendisindeki olumsuzlukları gidermenin en önemli yollarından biridir (Erdemli, 1996, s. 145).

Spora katılım ile ilgili geleneksel görüş ise sporun bireyin sosyal ve ahlâkî gelişimi üzerine olumlu etkileri olduğunu ve özünde kültürel değerleri teşvik ettiğini ifade etmektedir (Whitehead, Telfer ve Lambert, 2016a, s. VII). Dünya devletleri ya da politika belirleyeciler, sporun sporculara kazandırdığı değerleri; sağlık, yenilenme, sosyal katılım, sosyal kontrol, istihdam, vatan ve millet sevgisi, rekabet, kazanma ve kaybetme olarak belirtmektedir. Toplumlar açısından bakıldığında ise sporun kazandırdığı değerler; para, şöhret, ünlü olma, madalya, kilo kaybı ya da görünüm olarak gözlenmektedir. Dolayısıyla, sporun kazandırdığı değerler ya da spor deneyimleri aracılığıyla sporcuların kazandığı değerler karmaşık ve çelişkilidir (Devine ve Telfer, 2016, s. 16).

Bireylerin dünya görüşlerini belirlemeye yardım eden değerlerin çok çeşitli yaklaşımlar yoluyla incelenmesi, onların hem mevcut tutum ve davranışlarının anlaşılmasına hem de gelecekte ne tür davranışlarda bulunacaklarının tahmin edilmesine imkân vermektedir. Bununla birlikte, değerlerin incelenmesi tutum ve davranışların incelenmesinden daha mantıklıdır. Çünkü değerler yoluyla tutumları keşfetmek hem geçerli hem de güvenilir bir yoldur. Hızlı bir değişim süreci yaşayan, henüz sosyal değişimin istenen ve beklenen düzeyde gerçekleşmediği toplumlarda değerler yelpazesi hızla büyümekte, bu da tutumların incelenmesini zorlaştırmaktadır. O halde, bireylerin ne tür değerlere sahip olduklarının belirlenmesi çok önemli bir boyut kazanmaktadır (Yapıcı ve Zengin, 2003).

Bazı sosyal psikologlar değerlerin tutumlardan daha temel kavramlar olduğunu ve çoğu kez tutumları etkilediklerini, değerlerin inanç ve tutumlara temel oluşturdukları için önem kazandıklarını vurgulamakta ve değerlerin araç değil, amaç olduklarını ileri sürmektedir (İnceoğlu, 2000, s. 122).

Schermerhorn (1996) değerlerin kaynağı olarak aileyi, arkadaşları, öğretmenleri ve yakın iletişim içerisinde olunan bireyleri, kültürü ve bireyin deneyimlerini göstermiştir. Özellikle bir grup içerisinde yapılan etkinlikler yoluyla değerler öğrenilmekte ve geliştirilebilmektedir (aktaran Dilmaç, 2002, s. 6).

Son dönemlerde sporun amacı dışına çıkartılarak bir menfaat aracı olarak kullanılması ve ahlâkî değerlerin yerini menfaatin öne çıktığı maddi değerlerin alması sonucunda, spor yoluyla kazandırılacak ahlâkî, manevi veya sosyal değerlere duyulan ihtiyaç daha da önemli bir hâle gelmektedir. Bu nedenle, sporcuların görevlerini yerine getirirken evrensel değerleri davranışlarına yansıtmaları beklenmekte (Dolaşır, 2005, s. 3), sporun gerçek amacına ulaşabilmesi için sporcuların dürüst, adil, saygılı, tarafsız ve açık olma gibi değerleri dikkate almaları gerekmektedir (Dolaşır, 2006, s. 12).

Birey günlük kaygılarını, sıkıntılarını, huzursuzluklarını, hırslarını, kin ve nefretlerini, zayıflıklarını, düşmanlıklarını, aşırılıklarını, büyülenme isteği gibi duygularını günlük yaşamında bırakmayarak, spora taşıyınca, sporu onlar için yapınca sporda da bozulmalar başlayacaktır. Oysa, spor arınmaktır. Sporculuk özü gereği amatördür. Ancak, bireyin ilkel yanlarını ortaya çıkaran sporculuğun profesyonel yönüdür. Çünkü kendisi için yapılması gereken spor, kazanç için yapılmaya başlanınca, bozulma kaçınılmaz olacaktır. Buna rağmen, doğru spor eğitimi biçimlendirici ve düzenleyici bir etmen olarak kullanılmalıdır (Erdemli, 1996, s. 146).

Sportif erdemin olmadığı yerde spor amacına ulaşamamakta, spor erdemlerin ortaya çıkmasını sağlamakta ve hem spor hem de sporun içerisinde varolan erdemler birlikte gelişmektedir. Bu durum ise ancak akılla olacağından, mantıklı bir eğitimin sporla bütünleştirilmesi çok önemli görünmektedir (Erdemli, 1996, s. 136). Dolayısıyla, küreselleşen dünyada, bireylerin millî kimliklerini kaybetmeden evrensel değerleri kazanması önemli hâle gelmiştir (Yaşar, Gültekin ve Gürdoğan Bayır, 2013).

Spor, profesyonel ve ticari boyut kazandıkça spordaki olumlu davranışları ve sportif erdemi neyin oluşturduğu, özellikle iyi spor davranışlarının nasıl geliştirileceği ve teşvik edileceği tartışma konusu olmuştur (Whitehead vd., 2016, s. VII).

Değerler, resmî ve resmî olmayan yöntemler ile öğrenilebildiği gibi istemsiz ve bilinçsiz olarak da öğrenilebilmektedir (Halstead, 2015, s. 37). Öğrenmenin doğasında varolan ahlâkî boyutun duygusal, sosyal ve estetik yönlerini ortaya çıkarabilecek en önemli araçlardan biri, değerler eğitimidir (Lovat, 2015, s. 362). Bu nedenlerle, spor yoluyla değerler eğitiminin gerçekleştirilmesi ve toplum tarafından kabul gören bireylerin yetiştirilmesi önem arz etmektedir.

Spor, daha profesyonel ve ticari bir hâl aldığından, bu durum sporcular üzerinde sadece katılmaktan ziyade, kazanmak için artan bir baskı oluşturmaktadır. Dürüstçe oynamakla kazanmak için hile yapmak arasında kalan sporcular, bir çatışma ile karşı karşıya kalmaktadır. Bu bağlamda, sporda hangi değerlerin en çok çeliştiğini, hangi değerlerin sporcuları kararsızlığa sürüklediğini, sporcuların hangi değerleri önemseydiğini anlamaya çalışan spor bilimleri alanında yapılacak araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır (Whitehead vd., 2016, s. 1).

Değerler, sporcularda kararlılığı ve özellikle performansı etkilemektedir. Ancak, değerlerle ilgili araştırmalar, sosyal bilimlerdeki diğer alanlara göre spor bilimleri alanında gereken ilgiyi görememiştir (Whitehead vd., 2016, s. 1). Değerler, 1950'lerden bu yana önemli bir araştırma konusu olmasına rağmen, spor bilimleri alanında yeterli ilgiyi görememesinin nedeninin, değer kavramının yeteri kadar anlaşılamamasından ve uygun bir ölçme aracının olmamasından kaynaklandığı düşünülmektedir (Lee vd., 2000).

Bu düşünceler doğrultusunda, bu araştırma ile Türkiye'deki millî sporcuların değer yönelimlerinin belirlenmesi ve farklı değişkenler açısından değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu araştırma için öncelikle sporcuların spor yoluyla kazandıkları değerleri farklı boyutlarda ölçebilecek bir ölçme aracı geliştirilmiş, ardından bu ölçek aracılığıyla millî sporcuların değer yönelimleri ölçülmüş ve görüşme yöntemi ile de sonuçlar desteklenmeye çalışılmıştır.

Özellikle son yıllara bakıldığında, dünyada değerler eğitimi ile ilgili araştırmaların sayısının arttığı görülmektedir. Ancak, bu araştırmaların genellikle değer öğretim yöntemlerine, değerlerin sınıflandırılmasına ve değerlerin farklı disiplinler tarafından tanımlanmasına odaklandığı tespit edilmiştir. Toplumun önemli değerlerinin bireylere kazandırılmasına yönelik araştırmaların nadir olduğu belirlenmiştir (Silcock ve Duncan, 2001). Bunun yanı sıra, toplumun önemli değerlerinin bireylere spor yoluyla nasıl aktarılacağını belirleyecek araştırmaların olması gereklidir. Değerler eğitiminde, sporun bireylerin değer gelişimlerini nasıl sağladığı belirlenmelidir.

Toplumda gençlerin olumlu sosyal davranışlar elde edebilecekleri ve toplumda kabul gören olumlu değerleri spor alanında öğrenebilecekleri sportif ortamlara ihtiyaç duyulmaktadır (Lambert, 2016a, s. 163).

Sporcuların toplum tarafından kabul gören değerlere sahip olması, spor yoluyla değer eğitiminin önemini ortaya koyması, Türkiye'de sporun hak ettiği yeri kazanması ve spor müsabakalarının daha izlenebilir boyut kazanması açısından önemli görülmektedir.

1.2. Problem Cümlesi

1. Sporcuların değer yönelimleri nelerdir?

1.3. Araştırmanın Alt Problemleri

Araştırmanın nicel bölümünün alt problemleri;

1. Sporcuların değer yönelimleri cinsiyetlerine göre farklılık göstermekte midir?
2. Sporcuların değer yönelimleri yaşlarına göre farklılık göstermekte midir?
3. Sporcuların değer yönelimleri spor branşlarına göre farklılık göstermekte midir?
4. Sporcuların değer yönelimleri spor branşlarını yapma sürelerine göre farklılık göstermekte midir?
5. Sporcuların değer yönelimleri millî olma sayılarına göre farklılık göstermekte midir?
6. Sporcuların değer yönelimleri öğrenim durumlarına göre farklılık göstermekte midir?
7. Sporcuların değer yönelimleri yaşadıkları yere göre farklılık göstermekte midir?
8. Sporcuların değer yönelimleri anne öğrenim durumlarına göre farklılık göstermekte midir?
9. Sporcuların değer yönelimleri baba öğrenim durumlarına göre farklılık göstermekte midir?

Araştırmanın nitel bölümünün alt problemleri;

10. Millî sporcuların antrenmanlarda ve müsabakalarda kurallara uyulması hakkında düşünceleri nelerdir?
11. Millî sporcuların müsabaka kurallarına her ne koşulda olursa olsun (hakem yanlış karar verse bile) saygılı olunmasına ilişkin düşünceleri nelerdir?

12. Millî sporcuların müsabakalarda yazılı kurallara olduğu kadar yazılı olmayan kurallara da uyulmasına yönelik düşünceleri nelerdir?
13. Millî sporcuların antrenmanlarda ve müsabakalarda başkalarının haklarına saygı gösterilmesine ilişkin düşünceleri nelerdir?
14. Millî sporcuların müsabakalarda rakip sporculara ve hakemlere hoşgörölü davranılmasına ilişkin düşünceleri nelerdir?
15. Millî sporcuların müsabakalarda kazanma veya kaybetme durumunda davranışların nasıl olması gerektiğine yönelik düşünceleri nelerdir?
16. Millî sporcuların sporda din, dil, ırk, cinsiyet, siyasi görüş vb. ayrımlar yapılmasına ilişkin düşünceleri nelerdir?
17. Millî sporcuların sporun içinde varolan şiddet ve saldırganlığa ilişkin düşünceleri nelerdir?
18. Millî sporcuların müsabaka esnasında rakip sporcu tarafından küfür veya hakarete maruz kalınması durumundaki düşünceleri nelerdir?
19. Millî sporcuların müsabakalarda yasaklı maddelerin (doping) kullanılmasına ilişkin düşünceleri nelerdir?
20. Millî sporcuların sporda başarı ve kazanmak söz konusu olduğunda her yolun denenmesine yönelik düşünceleri nelerdir?
21. Millî sporcuların sporda müsabaka öncesi veya sonrası teknik heyet, yöneticiler veya sporcu arkadaşları tarafından yapılan eleştirilere nasıl yaklaşım gösterilmesi gerektiğine ilişkin düşünceleri nelerdir?
22. Millî sporcuların sporun hangi değerleri geliştirdiğine yönelik düşünceleri nelerdir?
23. Millî sporcuların sporda yaşantısı ile örnek alınan sporcunun etkilenilen özelliklerine ilişkin düşünceleri nelerdir?
24. Millî sporcuların millî müsabakalarda güç veren manevi değerlere yönelik düşünceleri nelerdir?
25. Millî sporcuların millî müsabakalarda maddi değerlerin mi / millî değerlerin mi ön plana çıktığına ilişkin düşünceleri nelerdir?

1.4. Araştırmanın Amacı

Sporcu değer yönelimlerinin belirlenmemiş ve bu konuda kapsamlı bir çalışmanın yapılmamış olması dikkate alınarak, yapılacak bu araştırmanın alandaki eksikliği giderebileceği düşünülmüştür. Bu araştırmanın temel amacı, sporcu değer yönelimlerini

belirlemek, bu değerlerin sporcuların kişisel bilgilerinden elde edilen bağımsız değişkenlere göre farklılaşp farklılaşmadığını ortaya koymaktır.

1.5. Araştırmanın Önemi

Sporcular üzerinde yapılan bu çalışmada, sporcuların değer yönelimlerinin tespit edilmesi, gelecekte spor eğitimi programlarının planlanması ve uygulanmasında ve spor eğitimi yoluyla hangi değerlerin kazandırılabilceğinin belirlenmesinde önemlidir. Ayrıca, spor eğitiminin bireyleri yalnızca bedensel olarak geliştirmediğinin, bunun yanında bireylerin evrensel değerleri kazanarak toplumda kabul gören, olumlu karaktere sahip bireyler olmalarına, bu değerleri kazanan sporcuların yaptıkları mücadelelerde bu değerlere uymalarına, sporu haksız rekabet ortamı oluşturmada yapmalarına, sporcuların bu davranışlarının ise sporu yönetenlerin ve seyredenlerin spora sadece kazanma amaçlı bakmamaları açısından da önemlidir.

Sporcuların sahip olduğu veya sahip olması gereken değerlerin bilinmesi büyük önem taşımaktadır. Değerlerden arındırılmış ve değerleri kapsamayan bir spor olamayacağından, sporcularda bulunması gereken, kazandırılması öngörülen öncelikli değerlerin belirlenmesi gerekmektedir.

Baş ve Beyhan (2012), Türkiye'de değer ve değerler eğitimi konusunda yapılmış lisans üstü eğitim tezlerini inceledikleri çalışmalarında, bu konuda yapılan araştırmaların oldukça az olduğunu, var olan araştırmaların ise daha çok yüksek lisans düzeyinde yoğunlaştığını belirtmişlerdir. Ayrıca, doktora düzeyinde değer ve değerler eğitimi konusundaki tezlere daha fazla yer verilmesi gerektiğini, özellikle bütünleşik ölçme metodolojisinin (nicel-nitel) kullanılmasını önermişlerdir.

Yapılan alan yazın taramasında, yurt dışında beden eğitimi öğretmeni, beden eğitimi dersi, öğrenci ve genç sporcuların değerleri ile ilgili araştırmaların yapıldığı, yurt içinde ise beden eğitimi öğretmeni ve beden eğitimi dersi ile ilgili değer araştırmalarının yüksek lisans ve makale seviyesinde çok sınırlı sayıda olduğu, 'spor-sporcu-değer' üçgeniyle doğrudan bağlantılı olarak yüksek lisans ve doktora seviyesinde herhangi bir çalışmanın yapılmamış olduğu görülmüştür.

1.6. Araştırmanın Sayıtları

Araştırma kapsamında, geliştirilen ölçme araçları ‘Sporcu Değer Yönelimi Ölçeği’ (SDYÖ) ve ‘Görüşme Formu’nun sporcuların değer yönelimlerini ölçtüğü, katılımcıların ölçekteki ve görüşme formundaki sorulara doğru cevaplar verdiği ve örneklemin evreni yansıttığı varsayılmıştır.

1.7. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın örneklemini 21 olimpik branşta yıldız, genç, büyükler kategorilerinde millî olmuş sporcular ile sınırlandırılmıştır. Araştırmanın ölçümleri ‘Sporcu Değer Yönelimi Ölçeği’ ve ‘Görüşme Formu’ ile sınırlıdır.

1.8. Tanımlar

Araştırma içerisinde kullanılan tanımlar aşağıdakilerden oluşmaktadır.

Spor: Grössing (1991)’e göre spor, insanın salt bedenini değil, insanın bütünlüğünü eğitmek için gerekli bir araç, eylem yetisi, kendine güveni sağlama, sorumluluk alma, yaratıcı olma, performans, oyun, macera, sağlık ve zindelik ile toplumsal özellikleri geliştirme şeklinde açıklanmaktadır (aktaran Demirhan, 2006, s. 12).

Sporcu: Sporla uğraşan kimse (TDK Sözlüğü, 2014).

Değer: Rokeach (1973, s. 5) değeri, belirli davranış biçimi ve yaşam amacı olarak tanımlamıştır. Değerler, fikir veya inançlardır, amaç ve davranışlarla ilişkilidir, durum ötesidir, davranış ve olayların seçim ve değişimine rehberlik etmektedir ve taşıdıkları öneme göre sıralanmaktadır (Mehmedoğlu, 2007, s. 799).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE

Çalışmanın bu bölümünde, araştırma konusunun kavramsal çerçevesi çizilmeye çalışılmış ve katkı sağlayacağı düşünülen araştırma ile doğrudan ya da dolaylı olarak ilgisi bulunan, alan yazındaki çalışmaların bazılarına yer verilmiştir.

2.1. Değer Kavramı

Değerler, bireylerin davranışlarını açıklamada önemli bir yere sahip olduğundan, sosyal bilimcilerin ilgisini çekmiş konulardan biridir (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000). Değerler başta psikoloji, sosyoloji ve felsefe bilim dallarının yanı sıra, din bilimleri, tarih, matematik ve iktisat gibi bilim dalları tarafından da araştırma konusu olmaktadır (Ulusoy ve Dilmaç, 2014, s. 13). Latince valere kökünden türetilmiş olan değer kavramı, kıymetli olmak ya da güçlü olmak anlamına gelmektedir (Bilgin, 1995, s. 83).

Değer kavramı, bir şeyin öneminin belirlenmesine, olanla olması gerekenin ayrımının yapılmasına yarayan ölçü olarak ifade edilmekte ve sosyal bilimlerin hemen her alanında üzerinde araştırmalar yapılmaktadır (Aydın ve Akyol Gürler, 2014, s. 1). Kilby (1973)'e göre de değer kavramı ve değerlerin ölçülmesine ilişkin uzun zamandır sosyal bilimlerde araştırmalar söz konusudur. Değerler, bireylerin davranışlarını anlamada önemlilerinin yanında, değerlere bireylerin hayatlarında karar verme, problem çözme, iletişim kurma, motivasyon sağlama, kişisel gelişimlerini sürdürme gibi bireylerde bütünlüğü sağlayan ilkeler olarak bakıldığında, değerler bireylerin hayatlarını derinden etkilemekte, deneyimlerinin önemli bir parçası olmaktadır (aktaran Özensel, 2003).

Rokeach (1973, s. 5) değeri, belli bir hayat tarzı ve davranış stili olarak ifade ederken, Schwartz (1992) değeri, insanın kendisini, diğer insanları ve olayları değerlendirdiği, davranışlarını seçip belirlediği ve bu davranışları yasal hâle getirerek kullandığı ölçütler olarak nitelendirmiştir. Değer, bireyi birey yapan ve diğer canlılardan ayıran, bireylerin davranışlarını yönlendiren inançlar bütünüdür (Ulusoy ve Dilmaç, 2014, s. 16). Bir başka

tanıma göre değer, amaçların yargılanmasında bir kriter oluşturan ve toplumdaki bireylerin ortak duygu bağlarıyla oluşmuş genel prensipler ya da ilkelerdir (Theodorson ve Theodorson, 1979, s. 455). Diğer bir tanımda değer, bir objeye, bir canlıya ya da bir etkinliğe, toplumda verilen önem olarak tanımlanmaktadır (Aydın ve Akyol Gürler, 2014, s. 4). Değer, ilgiler, beğeniler, tercihler, ahlâkî yükümlülükler, arzular, istekler, hedefler, ihtiyaçlar gibi çeşitli yönelimlerdir (Williams, 1979, s. 16). Meglino ve Ravlin (1998) ise değeri, bireylerin toplum içerisinde nasıl davranmaları gerektiğine yönelik bilgileri içeren kriterler olarak açıklamaktadır. Başka bir tanıma göre değer, bireylerin davranışlarına yön veren ve toplum içerisinde uyumunu kolaylaştıran sosyal iletişim araçlarıdır (Chatman, 1989). Güngör (1993, s. 19) ise değeri, bireyin diğer bireyleri, diğer bireylerin özelliklerini ve davranışlarını değerlendirirken başvurduğu kriterler olarak tanımlamaktadır. Değerler, toplumda nelere önem verilmesi gerektiğini ve bireylerin hayat biçimini şekillendirirken nelere dikkat edilmesi gerektiğini öğretmektedir (Akbaş, 2008).

Değerlerle ilgili olarak değerlerin nasıl bir yapıya sahip oldukları yani nesnel mi, öznel mi yoksa başka türden bir yapıya mı sahip oldukları önemli bir sorundur. Ahlâkî kavramlarla ilgilenen Sokrates cesaret, adalet, cömertlik gibi kavramlara ilişkin insanlar arasında görüş birliği olduğuna inanmaktadır. O'na göre değerler, nesnel bir varlığa sahiptirler. En ünlü öğrencisi Platon'da aynı düşünceyi daha büyük bir kararlılıkla savunmaktadır. Değerlerin nesnel olduğunu savunanlar, değerlerin farklı gruplara göre değiştiği ya da farklı zamanlarda, farklı insanlar tarafından, farklı şeylerin değerli görüldüğü gerçeğinin şüphesiz farkındadırlar. Ancak, onlara göre değişen şey değerler değil, değerleri algılayan gruplar ya da bireylerdir. Bundan dolayı, değerlerin nesnel olmadıkları söylenemez. Örneğin, farklı bir müzik geleneği içinde yetişmiş doğulu bir insanın klasik batı müziğinden zevk almadığı, onu değerli bulmadığı bir gerçektir. Fakat günümüzde bu müziğin ürünlerini sık sık dinleme fırsatı bulan birçok doğulunun yani Türk, Hintli ve Japon'un bir süre sonra klasik batı müziğinden hoşlanmaya başladığı, onun değerinin farkına vardığı da bir başka gerçektir (Arslan, 2002, s. 110-111).

Değerlerin nesnel olduğuna karşı çıkanlar da, aynı şekilde gündelik hayattaki deneyimlerinden hareket etmektedirler. Bu deneyimlerin, değerlerin öznel olduğuna dair birçok ipucunu içerdiği de bir gerçektir. Bireylerin inançları ile doğruları, toplumdan topluma değişiklik göstermektedir. Örneğin, bazıları Galatasaray'ı çok değerli görürken, bazıları Fenerbahçe'yi çok değerli görmektedir. Bununla birlikte, kadınların çoğu ne Galatasaray'a ne de Fenerbahçe'ye değer vermektedir. Değerlerin öznel olduğunu

savunanlar, nesnelere yüklenilen değerlerle, onların gerçekten nesnel olan nitelikleri arasında ayırım yapmaktadır. Buna karşılık, nesnelerin normal şartlarda aynı değere sahip olduğu söylenememektedir (Arslan, 2002, s. 111-112).

Değerlerin yapısı hakkındaki üçüncü görüş, değer ne salt olarak nesneler ya da olayların kendilerinin bir özelliği olduğunu, ne de salt olarak bireyler tarafından yaratıldığını ileri sürmektedir. Onlara göre değerli bir şeyde hem nesnel hem de öznel olan bir yan vardır. Örneğin, doktorlar sütte bir çocuğun sağlıklı büyüyebilmesi ve kemiklerinin normal bir şekilde gelişebilmesi için gerekli olan kalsiyumun bulunduğunu söylediklerinden, sütün insan için değerli olduğu düşünülmektedir. Sütü insanlar için değerli kılan kalsiyum içermesi olgusu, sütte nesnel olarak vardır. Bununla birlikte, insanlar sahip oldukları bu yapıda olmasalardı, sütün insanlar için değerli olmaktan çıkacağı da aşîkârdır. O halde değer, nesnelerin nitelikleri ile bu niteliklere ihtiyacı olan, onları beğenen ya da arzulayan öznenin özellikleri arasındaki bir ilişkiden kaynaklanmaktadır. Değer, ne nesnel olarak ne de öznel olarak varolan bir kavram olmayıp, özne ile nesne arasındaki ilişkiden ötürü var olan ilişkisel bir kavramdır (Arslan, 2002, s. 112-113).

DeRoche (1998) toplumda başarıyı hedefleyen bireylerde olması gereken davranış türlerini, dürüstlük, kendisine yapılması istenilmeyen bir şeyi başkasına yapmama, takım çalışmalarında diğer üyelerle uyum içinde çalışabilme, hem diğer bireylere hem de otoriteye saygılı olma, performans değerlerine saygılı olma, farklı bireylere ve farklılıklara da saygı duyma, disiplinli bir hayat yaşama, yaptığı davranışın sorumluluğunu üstlenme, toplum hayatı ile birlikte bireysel ve aile yaşantısına sadık kalma, demokrasi çerçevesinde vatandaşlık görev ve sorumluluk bilincinde olma, problem ve çatışmalarla karşılaşıldığında medeni çözümler bulmaya çalışma, sürekli gelişme için kendisine hedefler belirleme olarak ifade etmiştir (aktaran Cafoğlu ve Akar, 2007).

Günümüzde Amerikan toplumunda önemli görülen sosyal değerler sadakat, fedakârlık, sıkı çalışma, kararlılık, iş birliği, arkadaşlık; ahlâkî değerler ise dürüstlük, adalet, doğruluk, sorumluluk, saygı olarak belirtilmektedir (Lumpkin vd., 2003, s. 23).

2.2. Değerlerin Özellikleri

Rokeach (1973) bazı değerlerin değişmez olduğunu, bazı değerlerin ise değişebileceğini vurgulamış, değerlerin bilişsel ve duyuşsal özelliği yanında, davranışsal özelliğinin de olduğunu belirtmiştir.

Değerler, bireylerin hayatında işaret levhaları gibi yol göstermekte, bireyin varlık sebebinin farkında olmasını, çevresinde gelişen olayları ve durumları anlamlandırmasını, değerlendirme yaparken ölçütler oluşturmasını sağlamaktadır. Bireyler, değerler yoluyla mensubiyet bilincine ulaşmaktadır (Aydın ve Akyol Gürler, 2014, s. 1).

Bireylerin içselleştirdikleri değerler, toplumların ortak yaşam felsefesini oluşturmaktadır. Değerler, toplumda yalnızca hukuki normların şekillenmesinde değil, ahlâkî davranışların yerleşmesinde de rol oynamaktadır (Tatlıl ve Esgin Günder, 2013).

Değerler, ödüllendirilen, geliştirilen, alternatifler arasından özgürce seçilen ve bireylerin baz alarak davrandıkları zihinsel ve duygusal araçlardır. Değerler, yasaklama ya da emir, cezalandırma ve ödüllendirme veya örnekler ile bir bireyden diğerine aktarılmaktadır (Durka, 2015, s. 58).

Bir bireyin değerlerini keşfetmek için davranışını incelemek gerekmektedir. Dolayısıyla, bireylerin hangi değerlere sahip olduğu öğrenildiğinde, onların yaşantı durumları ve toplum içerisindeki davranışları kestirilebilecektir (Rokeach, 1969, s. 122-127). Birey, değer oluşturan bir varlıktır. Değerler, eylemde bulunan bireyle ortaya çıkmaktadır. Örneğin, adalet, dostluk ve dürüstlük gibi değerler, bu değerleri kendinde gerçekleştiren adil, dost, dürüst bireyler sayesinde varolmaktadır. Tersinden bakıldığında, haksızlık da bir haksız ortaya çıkaran olumsuz bir değerdir. Eğer haksız yoksa, haksızlık da yoktur (Poyraz, 2015, s. 164).

Bireysel olarak bakıldığında, sorumluluk sahibi, merhametli, hoşgörülü, yardımsever olma gibi değerlere sahip olan bir bireyin, bu değerleri davranışlarına ve sonuç olarak topluma yansımaktadır (Ümmet, Ekşi ve Otrar, 2013).

Değerler, etkin bir güdüleme ve pekiştirme unsurudur. İş ahlâkî değerini içselleştiren ve toplumun takdirini kazanan bir birey, toplum için faydalı bir bireydir. Toplumda her birey değerlere sorumluluk ve görev bilinciyle bağlandığında, olumlu sonuçlar elde edilmektedir (Aydın ve Akyol Gürler, 2014, s. 5).

Bireyin sadece belirli bir değer alanı içindeki davranışlarında değil, çeşitli değer alanlarındaki davranışlarında da tutarlılık bulunmaktadır. Günlük hayatta da bir bireyde uzlaşmaz denilen değerler bir arada bulunabilmekte, bireylerin zihinlerinde keskin değer içeriği ayrımları olmadığı yönünde bulgulara rastlanmaktadır. Bireyin zihninin bütünlüğü ve dinamik yapısının, tutarsız gibi görünen değerleri özel bir yorumla bağdaştırmasına yol açabildiği belirtilmektedir (Güngör, 1998, s. 76).

Değerler, bireysel işlevleri yanında toplumsal işlevlere de sahiptir. Bireylerin sosyalleşmesinde yani eğitim yoluyla toplumsallaşmasında, bireylerarası ilişkileri ayarlama, toplumun kültürel yapısını oluşturmada önemli etkenlerdir (Arslan ve Tunç, 2013).

Değerler, Türk geleneğinde faziletler olarak nitelendirilen cömertlik, yardımseverlik, şefkat, merhamet gibi erdemleri içermektedir. Günümüzde bu gibi değerlerin giderek zayıfladığının farkına varılması sonucu, değer eğitimi her geçen gün önemini arttıran bir konu olmaktadır. Oysa, geçmişte söz konusu bu değerler hiç farkına varılmadan, günlük yaşam içerisinde bireylere kazandırılan davranış biçimleri olmuştur. Fakat toplumda zayıflayan sosyal ve bireysel ilişkiler, bu davranışların günlük yaşam içerisinde kazandırılmasına yeterli olmamaktadır. Son zamanlarda okullarda öğretilen bu değerler, teorik bilgiden öteye geçemediğinden toplum içerisinde uygulama imkanı bulamamakta ve davranışa dönüştürülememektedir. Değerlerin davranışlara dönüştürülmesi sürecinde bireylerin çevresi çok önemlidir (Kaya, 2013). Spor, bu değerlerin kazandırılabilceği çok önemli uygulamalı alanıdır.

Değerlerin özellikleri şu şekilde özetlenebilir (Aydın ve Akyol Gürler, 2014, s. 5-6):

1. Tarihi birikimler yoluyla oluşan köklü inançlardır.
2. Toplum tarafından üzerinde görüş birliğine varılmış kabullerdir.
3. Sosyal hayatı düzenlemektedir.
4. Dayanışma araçlarıdır.
5. Sosyal kontrol unsurlarıdır.
6. Kültürün devamını sağlamaktadır.
7. Çevreyle etkileşim sonucu işlevsel hâle gelmektedir.
8. Güdüleyici ve özendirici özelliktedir.
9. Tutumların alt yapısını oluşturmaktadır.
10. Karar vermede kullanılmaktadır.
11. Öğrenilebilir ve öğretilebilir olgulardır.
12. Dinamiktir ve değişme gösterebilmektedir.
13. Bireylere bakış açısı sağlamaktadır.
14. Soyut yapıdadır.
15. Nitel özellikler taşımaktadır.
16. İnsanıdır. Çünkü değerleri yaşayan ve yaşatan insanlardır.
17. Yalnızlık ve dışlanmışlık karşısında koruyucudur.

18. Bütünleyici ve birleştiricidir.
19. Toplumsal beklentilere aykırı olan dürtü ve eylemleri sınırlandırmaktadır.
20. Ahlâkî olgunluğa ulaştırmaktadır.
21. Bireylerin amaç ve yön belirlemede etkilidir.
22. Bilişsel alandan çok duyuşsal alana hitap etmektedir.
23. Farklılıkların çarpıştığı durumda ortak anlaşma zemini oluşturmaktadır.
24. Bireylere ayırt etme, ilke oluşturma ve uyum sağlama becerileri kazandırmaktadır.
25. Bireylerin sosyal rol seçimlerine rehberlik etmektedir.
26. Değerlerin birbirleri ile ilişkisi bulunmaktadır.
27. Felsefe, sosyoloji, ekonomi gibi farklı disiplinlerde farklı anlam çerçevesini çağrıştırmaktadır.

2.3. Değerlerin Mutlaklığı ve Değişebilirliği

Her toplumda her çağda değişmez, her zaman kabul gören ve geçerli olan değerler vardır. Bunlardan bazıları; adalet, sorumluluk, doğruluk, dostluk, hoşgörü, saygı, arkadaşlık, anlayış, bağlılık, bağışlayıcılık, cesaret, barış, cömertlik, empati, düşünceli olma, iş birliği, güvenilirlik, özgüven, sevgi, şükran, liderlik, nezaket, sabır, vefa, sadakat, yardımseverlik, iyimserlik, düşünceli olma, merhamet, yaşama sevinci, disiplin, söz ve davranışlarda tutarlılıktır (Aydın ve Akyol Gürler, 2014, s. 7). Bu değerler, değişime karşı oldukça dirençlidir. Çünkü bu tip değerler toplumda bireylerin yaşam ölçütleri durumuna gelmişlerdir (Kaymakcan ve Meydan, 2015, s. 170).

Değerler, davranışı yordadığından değerlerdeki bir değişikliğin uyumlu davranışlardaki bir değişikliğe yol açması muhtemeldir. Bu nedenle, değerlerdeki değişim davranışlardaki değişim için bir etken olabilmektedir (Bardi ve Schwartz, 2016, s. 143).

Son yıllarda toplumda yeni değerlerin ortaya çıktığı görülmektedir. Mesela, kanaatkârlık değerinin yerini girişimcilik ve rekabet, itaatkârlık değerinin yerini akılcılık ve sorgulamacılık değerleri almıştır. Günümüzde çevrecilik, toplam kalite, verimlilik, insan hakları gibi değerler önem kazanmaktadır. Teknolojik gelişmelere bağlı olarak bilgisayar ve internet ahlâkı, biyoetik gibi değerlerden bahsedilmektedir. Dünyadaki koşullar değiştikçe, bireylerde değişmekte ve bireyle anlam bulan değerler de değişime uğramaktadır (Aydın ve Akyol Gürler, 2014, s. 7).

Schwartz ve Bardi (1997) bireylerin değerlerini çevrelerindeki kimseler tarafından desteklenme ihtimallerine göre şekillendirdiklerini ileri sürmüşlerdir. Birçok değer için

belli bir değer arayışı olumlu sonuçlara yol açtığında değer öneminin arttığı, belli bir değer arayışı olumsuz sonuçlara yol açtığında ise değer öneminin azaldığı muhtemeldir. Örneğin, dürüstçe oynamak onay ve övgü aldığı anda, bu değer öneminin artması olası iken, dürüstçe oynamak aynı zamanda bir bireyin kazanmak gibi arzu edilen bir sonuca ulaşma ihtimalini azaltıyorsa bu değer öneminin azalması olasıdır (Bardi ve Schwartz, 2016, s. 143-144).

Değerlerin oluşmasında, toplum içerisinde göreceği sosyal desteklerin ve pekiştiricilerin önemi çok büyüktür. Bir değer, diğer bireyler tarafından onaylandığında ve takdir edildiğinde, o birey üzerindeki etkisi de yüksek olmaktadır. Değerler, arkalarındaki toplumsal destekleri kaybettikleri sürece değişmekte veya etkisizleşmektedirler (Sarı, 2005).

2.4. Değerlerin Sınıflandırması

Bireylerin hayatına yön veren sağlık gibi biyolojik, sevap-günah gibi dinî, faydalı-zararlı gibi faydacı, haz-acı gibi hazzı değer türleri bulunmaktadır (Aydın ve Akyol Gürler, 2014, s. 8).

Değerler konusunda birçok sınıflandırma bulunmasına rağmen, bu sınıflandırmalar arasında en önemli kabul edilenler Spranger, Rokeach ve Schwartz'ın sınıflandırmalarıdır. Bu sınıflandırmayı ilk yapan Spranger (1928) olmuş, bu sınıflama Alport, Vernon ve Lindzey (1951) tarafından ölçeğe dönüştürülmüştür (Akbaş, 2004, s. 55).

Spranger insanların bilimsel, ekonomik, estetik, sosyal, politik ve dinî olmak üzere altı değer tipi ile sınıflandırılabilirliğini belirtmiştir:

Bilimsel değer; hakikat, bilgi, akıl süzgecinden geçirme ve eleştirel düşünce önemlidir.

Ekonomik değer; ilişkilerinde kendisine faydası olan ve uygulanabilir olan önemsenmektedir.

Estetik değer; simetri, uyum, form ve ahenk önemlidir. Sanatın toplum için zorunluluk olduğu düşünülmektedir.

Sosyal değer; bencil olmayan, seven ve yardımsever olan insanların özelliklerini göstermektedir. İnsan sevgisi çok önemlidir.

Politik değer; bireysel güç yoluyla istekleri yerine getirebilme ve devam ettirebilme arzusu ile şöhret önemlidir. Esas olarak kuvvetle alakalıdır.

Dini değer; her şey dine göre anlam kazanmaktadır. Dini uğruna dünyevi hazları feda etmektedir (Güngör, 2000, s. 84-87).

Rokeach (1973, s. 28) değerlerin, amaçsal ve araçsal değerler olarak sınıflandırılabilmesini ve amaçsal ve araçsal değerlerin birbirleri ile bağlantılı olduğunu ifade etmiştir.

Rokeach'a göre amaçsal değerler, bireyin hayatında başarmak istediği ve hedeflediği değerleri açıklamaktadır (Schermerhorn, Hunt ve Osborn, 1994, s. 136).

Rokeach'a göre araçsal değerler, bireyin başarmak istediği değerlere ulaşmak için kullandığı araçlardır (Nelson ve Quick, 1994, s. 121-122).

Rokeach (1973, s. 28) amaçsal ve araçsal değerleri aşağıdaki şekilde sınıflandırmıştır:

Amaçsal Değerler; ahiret selameti, aile güvenliği, barış içinde bir dünya, başarı hissi, bilgelik, eşitlik, gerçek dostluk, güzellikler dünyası, heyecanlı bir yaşam, iç huzuru, kendine saygı, mutluluk, olgun sevgi, özgürlük, rahat bir yaşam, sosyal onay, ulusal güvenlik ve zevk.

Araçsal Değerler; bağımsız, bağışlayıcı, cesaretli, dürüst, entelektüel, geniş görüşlü, hayal gücü kuvvetli, hırslı, itaatkâr, kendini kontrol eden, kibar, mantıklı, muktedir, neşeli, sevecen, sorumluluk sahibi, temiz, yardımsever.

Schwartz (1992)'ın belirlediği değerler ise *güç, başarı, hazcılık, uyarılım, öz yönelim, evrenselcilik, iyilikseverlik, gelenek, uyum, güvenlik* olmak üzere on temel başlık altında toplanmıştır (Roy, 2003, s. 25-26). Schwartz'ın on temel değerinden her biri farklı bir motivasyonel hedefi ifade etmektedir. Her bir temel değer, tek bir değer maddesiyle ölçülmektedir. Bireyler farklı değerlere verdikleri öneme göre farklılaşsalarda, değerlere verdikleri önemlerde neredeyse evrensel benzerlikler vardır. Schwartz ve Bardi (2001) değer hiyerarşilerinde, 13 ülkeden temsilci örnekleri, 56 ülkeden öğretmen örnekleri ve 54 ülkeden üniversite öğrencisi örnekleri dâhil olmak üzere tüm kıtaların örneklerini kullanarak çarpıcı benzerlikler tespit etmişlerdir. Örneğin, iyilikseverlik değerleri hiyerarşinin en üstünde, öz yönelim ikinci sırada, evrenselcilik üçüncü sırada olma eğilimindedir. Uyum ve başarı hiyerarşinin ortalarında, hazcılık yedinci sıradadır. Güç değerleri tutarlı bir biçimde hiyerarşinin alt kısmında bulunmaktadır (Bardi ve Schwartz, 2016, s. 138).

Türkiye’de ise Güngör (2000, s. 84) Spranger'ın sınıflamasından etkilenmiş ve değerleri estetik, teorik, iktisadi, siyasi, sosyal ve dinî değerler şeklinde kategorilendirmiştir. Akbaş (2004, s. 105) ise Türk Millî Eğitim sistemini irdeleyerek oluşturduğu değerleri, geleneksel, çalışma-iş, demokratik, bilimsel ve temel olmak üzere 5 başlık altında sınıflandırmıştır.

Yukarıdaki sınıflandırmalar, değerlerin farklı şekillerde sınıflandırılabilceğini göstermektedir.

2.5. Spor ve Değer

Spor, bireyin bedenini tanımasına, tanıdığını kullanmasına, kullandığını geliştirmesine yani kendisini mükemmelleştirmesine neden olmaktadır. Ancak, yalnızca bedeni tanımak, bilmek, mükemmelleşmek tek başına yeterli değildir. Sporcunun becerisi ahlâkına da yansıdığı zaman tamamlanmaktadır. Sporcunun sporda hem beceri hem de ahlâkî yönden mükemmelleşmesi seyirciyi de etkilemektedir (Erdemli, 1996, s. 28-29).

Bir değerler sistemi olarak spor, sosyal bir yapıdır ve her alanda karşılaşılan sosyal kuralları, bireylerin ilgilerini ve amaçlarını az ya da çok ifade etmektedir (Loland, 2002, s. 9). Spor müsabakaları belirli kurallara bağlandığından, sporcular yarışmalara katılabilmek için bazı şartları yerine getirmek ve belli standartlara uygun davranmak zorundadır. Sporcuların davranışları kamuya mal olmuş bireyler olmaları nedeniyle sürekli gözetim altındadır (Pehlivan Aydın, 2001, s. 132). Spor, her oyunda kendi kurallarını barındıran ve bu kurallara uymadan kazanmanın gerçekleşmediği, bireylere kurallara uymayı çocuk yaştan itibaren öğreten önemli bir eğitim alanıdır.

Spor, toplumun baskın değerlerini destekleyen tutucu bir sosyal işlev sunmaktadır (Simon, 2003, s. 16). Kendisinde varolan değerleri birey, spor yoluyla ortaya çıkartmakta, geliştirmekte ve hayatına yansıtmaktadır. Bu bağlamda, sporun, değerlerin öğretilmesi sürecinin önemli bir aracı olduğu göz ardı edilmemelidir (Öztürk Kuter ve Kuter, 2012).

Dünyada spor yoluyla değerlerin kazandırılmasına çalışılan projelere bakıldığında, 2001 yılından bu yana Brighton Üniversitesi öncülüğündeki bir projede, İsrail’deki Yahudi ve Arap çocuklarına, sonrasında ise diğer bölünmüş toplumlara futbol aracılığıyla değerlerin öğretilmesi hedeflenmekte ve çalışmalar sürdürülmektedir. Bu projede, futbol aracılığıyla barış, saygı, güven, sorumluluk, eşitlik, katılım ve tarafsızlık gibi değerleri teşvik için

antrenörlerin değerleri öğretmesi sağlanmaya çalışılmaktadır (Whitehead, Telfer ve Lambert, 2016b, s. 6).

Lambert (2016b, s. 166-167) ise 'Barış İçin Futbol' projesi kapsamında saygı, sorumluluk, eşitlik ve katılım, güven, tarafsızlık değerlerini belirlemiş, proje sonunda bu değerlerin Schwartz (1992)'ın dairesel değer yapısıyla uyumlu olduğunu ve kişisel güç ve başarı değerlerinin aksine başkalarının refahı için endişe duyulan değerlerin önemsendiğini tespit etmiştir.

Avrupa Konseyi 1996 yılında gerçekleştirdiği 'Spor, Tolerans ve Fair Play' konulu toplantıda, sporun, özellikle gençler için çok önemli bir eğitim alanı olduğunu, çocukların ve gençlerin eğitiminde okullar ile birlikte çalışan spor kulüplerinin tolerans ve sportif erdemi öğretmeleri gerektiğini, sporun içinde var olan kuralların oyunları ve sporu daha çekici hâle getirerek gençlerin sosyal gelişimlerini teşvik etmesinin önemli olduğunu, uluslararası programlarda her spor dalındaki pozitif değerlerin güçlendirilmesi gerektiğini beyan etmiştir (Council of Europe [CE], 1996).

Spor, insanı meydana getiren üç unsur olan beden, ruh ve karakteri birlikte geliştirebilen bir araçtır (Güven, 1990). Sporun içinde yer alan sporcu, taraftar, yönetici, gazeteci gibi unsurlar, sporun değerlerle yakın bir ilişki içerisinde olduğunu belirtmektedir. Spor, uzun yıllardır popüler kültürde değerlerin önemli bir kaynağı, karakter oluşumunda, vatanseverliğin gelişiminde önemli bir konumdadır (Simon, 2007, s. 35).

Değerlerin olumlu olma eğiliminde olması, sporun iyi bir etkinlik olduğuna dair spora bir ayrıcalık kazandırmaktadır. Bu durum, daha genel anlamda sporculara, antrenörlere ya da sporla gönüllü olarak meşgul olanlara toplum tarafından belirli bir ustalık unvanı vermektedir (Devine ve Telfer, 2016, s. 13). Olgunlaşma ile birlikte birey karakterini şekillendiren aktivite ve ortamları seçme konusunda giderek daha yetkin hâle gelmekte ve yaptığı seçimler daha önce meydana gelen olaylardan etkilenmektedir (Narvaez, 2015, s. 149).

Spor, değerler açısından hangi davranışların yasaklı, adil, gerekli, izin verilen ve teşvik edilen olduğunu belirlemektedir. Spor, toplumun geniş bir kesimi tarafından ulaşılabilen ve anlaşılabilen bir etkinlik olduğundan, değerler sporla uğraşan herkese güzel bir şekilde aktarılabilir. Spor, ahlâkî eğitimin çok önemli bir aracıdır. Çünkü spor yarışmaları toplum tarafından kabul gören değerlerin anlaşılabilmesi en iyi yoldur. Spor, müsabaka esnasında evrensel değerlerin öğrenilmesini sağlamaktadır (Simon, 2003, s. 18, 24, 26). Bu

nedenle, bu gerçeği millet olarak benimseyen Türk sultanları ve kumandanları da sporu teşvik etmişler ve bu değerlerin kazanılmasını önemsemişlerdir (Güven, 1990).

Eski sporcuların anlattığı öykülere göre yarışmacı sporlar, bireyleri kişisel gelişim açısından çok farklı şekillerde etkilemektedir. Örneğin, ünlü bir sporcu, sporcu yönünün ve spordaki deneyimlerinin, günlük yaşamda karşılaştığı sorunlarla başa çıkmayı öğrettiğini belirtmektedir (Weinberg ve Gould, 2015, s. 101). Bu bağlamda, yüksek performans sporlarında her sporcu kendisini etik ve ahlâkî değerler açısından yetiştirmektedir (Veronica, 2010). Bu sporcuların değerleri ve etik anlayışları çoğunlukla sağlamlaşmıştır ve sadece yaşantılar yoluyla değişebilmektedir. Bu nedenle, kazanmaya şartlanmış sporcuların en önemli sorumluluğu, davranışlarıyla diğer sporcuların haklarına saygı gösterip göstermediklerini kendilerine sormaktır. Bu seviyedeki sporcuların ulaşmak istedikleri sonuç kazanmak olduğundan, etik olmayan davranışlar geliştirmenin cezbediciliği hâlâ mevcuttur. Çünkü sporcular zaferin gücünü hissedebilmektedir. Elit sporcular kendi değerlerine ve bu gelişim düzeyine ulaşmalarında onlara yardımcı olanların değerlerine saygı göstermenin önemini hatırlamaya ihtiyaç duymaktadır. Etik olmayan davranışlar sadece sporcunun değil, aynı zamanda antrenörlerinin, takım arkadaşlarının, ailesinin ve arkadaşlarının saygınlığını ve yaşamını da etkilemektedir (Balyi, Way ve Higgs, 2016, s. 347).

Bir milletin bireylerini mensup olduğu gruba bağlayan millî zihniyettir. Bir toplumda bireyi, millî şuura, millî beraberliğe bağlayan bu zihniyet, bireye ne kadar hâkim olursa, o bireyin o zihniyeti gerekli kılan gruba bağlılığı o ölçüde olacaktır (Güven, 1990). Bireylerin yaşamlarında çocuk yaşlardan itibaren spor önemli seçimler arasında yer aldığından, toplumun önemli değerlerinin sporla uğraşan bireylere kazandırılabilceği gerçeği göz ardı edilmemelidir.

2.6. Spor Yoluyla Kazanılan Değerler

Spor, gençlerin hoşlandığı ve ilgi gösterdiği bir etkinlik olduğundan, değerlerin öğretimi için önemli bir araç olarak kullanılmalıdır. Aslında, sporun temel işlevleri arasında birlik ve beraberlik içerisinde olma, yardımlaşma, iş birliği, ortak bir amaç için biraraya gelme, başarı için gayret gösterme, yanlış davranışlarda özür dilemeyi öğrenme, sabır gösterme, hoşgörülü olma, saygı gösterme, takdir etme, teşekkür etme, cesaret, dostluk, temizlik gibi değerler vardır (Öztürk Kuter ve Kuter, 2012).

Toplum içerisinde bireyler spor yoluyla, kendisinin ve başkalarının yeteneklerini tanıma, eşit şartlarda yarışma, kurallara uyma, yenilgiyi kabullenme, başkalarını takdir etme, kazandığı zaman mütevazı olma, başkalarına yardım etme ve zamanını iyi kullanma gibi bir çok değer öğrenmektedir (Öztürk, 1998, s. 67). Ayrıca, spor denilince barış, dostluk, kardeşlik, sevgi ve fedakârlık gibi değerler de akla gelmektedir (Sevim, Tuncel, Erol ve Sunay, 2001, s. 1). Sporun otoriteye itaat, çalışkanlık, mükemmel olmaya çalışma, dürüstlük, sportmenlik gibi toplumun çoğunluğu tarafından onaylanan kişilik özelliklerini geliştirdiği de düşünülmektedir (Pehlivan Aydın, 2001, s. 132). Spor yoluyla desteklenen değerler dürüstlük, adalet, sorumluluk ve yardımseverliktir (Lumpkin vd., 2003, s. 23).

Spor, ilke ve prensipler açısından evrensel bir yapıya sahip olduğundan, sporun içinde varolan her paydaşa çok önemli fırsatlar tanımaktadır. Spor, öz disiplin, duygu kontrolü, takım çalışması, benlik saygısı, eğlence, ayrımcılık yapmama, dâhil etme gibi değerlerin de gelişimine katkı sağlamaktadır (Demirhan, 2014).

Geçmiş dönemlerde sporcu özellikleri incelendiğinde, Osmanlı Devleti'nde ahlâklı sporcu olmanın altyapısı oluşturulmuştur. Günümüzde olduğu gibi Osmanlı Devleti'nde bir sporcunun amacı şampiyon olmak ve rekor kırmak olmuş, bu başarıya sporun kurallarına uyarak ulaşılmaya çalışılmıştır. Sporcular, sporda verilen ödül ve unvanlara rağmen amatörlük ruhunu yaşatmışlar, küçük yaşlardan itibaren aldıkları usta-çırak eğitimi ile sağlam ahlâkî vasıfları ve sporculuk ruhunu kazanmışlardır. O dönemin sporcuları büyüğüne, küçüğüne, rakibine, hakeme, yöneticilere ve seyircilere saygı göstermişler, yenenin yenileni kutladığı, yenilginin kabullenildiği, öz saygının yitirilmediği bir çabanın içerisinde olmuşlardır. Osmanlı Devleti'nde sportmenlik ve teşvik edici davranışlar ödüllendirilmiş, spora yakışmayan hareketler ise yasal yaptırımlar ile cezalandırılmıştır (Güven, 2000).

O dönemlerde spor meydanları, ahlâk öğretiminin gerçekleştiği yerler olarak bilinmiş, spordaki ahlâkî değerler yaşatılmış, sporun kurallarına uyulmuştur. Ahlâkî vasıflara sahip olamayan birçok sporcunun spor hayatları kısa sürmüş ve başarı elde edememişlerdir. Sporun ilkelerini, eylem kurallarını ve yasalarını benimseyen, spor ortamında doğru ve yanlışları ayırt edebilen, kendisi kadar rakibi, hakemi ve seyircileri de düşünebilen ahlâklı sporcular ise başarılı olarak adlarını duyurmuşlardır (Güven, 2007b).

Türkler, yiğit, cesur, mert, dürüst, yardımsever, cömert, kin ve nefret duyguları ile kötü huylardan uzak duran sporcular yetiştirerek spor ahlâkı yarışı içerisine girmişlerdir (Güven, 2005). Türklerdeki spor anlayışında insancılık ağır basmakta, rakibini ezmek,

küçük düşürmek yerine, üstünlüklerini kanıtlamak, yeteneklerini sergilemek ön planda olmuştur. Sporcular spor ruhu anlayışı ile tam bir sportmenlik sergilemişlerdir (Arıpınar ve Donuk, 2015, s. 34).

Atatürk *“Spor yalnız beden kabiliyetinin bir üstünlüğü sayılmaz. İdrak ve zekâ, ahlâk da bu işe yardım eder. Zekâ ve kavrayışı kısa olan kuvvetliler, zekâ ve kavrayışı yerinde olan az kuvvetlilerle başa çıkamazlar. Ben sporcunun zeki, çevik ve aynı zamanda ahlâklısını severim”* diyerek yarış kazanmanın değil, sporu sevmenin vurgusunu yapmış, önemli olanın sporu bir yaşam biçimi durumuna getirmek, doğruluk, dürüstlük, efendilik, onurluluk, şerefli ve sportmenlik gibi sporun içindeki değerlere özen göstermek olduğunu belirtmiştir. Atatürk, olimpizme ve spor ahlâkına bakış açısını da bu sözle açık bir şekilde ifade etmiştir (Güven, 2007a).

Atatürk, Türk milletinin bağlı bulunduğu gurur, şeref, ahlâk, adalet, kahramanlık gibi değerler sistemini ve Türk'ün gücünü dünyaya gösteren o ulu şampiyonları benimsemiş, onları içinde yaşatmış, onlarla bütünleşmiştir. Örneğin, millî güreşçilerimizin spor tarihinde kazandığı başarılarında, güreşçilerimizin taşıdığı millî şuur önemli şekilde rol oynamıştır (aktaran Güven, 1990).

Geleneksel sporlarımıza bakıldığında, ahlâkın ideal olarak kabul edildiği görülmektedir. Koca Yusuf, Adalı Halil, Kara Ahmet, Kurtdereli Mehmet Pehlivan ve Yaşar Doğu gibi sporcular yaptıkları güreşlerden ziyade, sahip oldukları birtakım vasıflarıyla tanınmışlardır. Onlar sadece birer şampiyon değil, aynı zamanda birer ahlâk abideleri olmuşlardır (Güven, 2015).

Osmanlı Devleti'nde pehlivanlar, er meydanlarında güreşi, adap ve erkân üzerine onurlu bir meslek olarak görmüşlerdir. Pehlivanlık geleneği güreş eğitiminde sürekliliği ve ustanın çırağını her yönüyle yetiştirmesiyle bir görev üstlenmiş, bu durum aynı zamanda spor ahlâkına da bir süreklilik kazandırmıştır. Öyle ki, güreşte yenen veya yenilen pehlivan, ustasının elini öperek ahlâkî davranışlar göstermiştir. Pehlivanlık hem beden hem de ahlâken güçlü olmak olarak görülmüştür. Er meydanı geleneğinde sporda uyulması gereken her türlü kural öğretilmiş, pehlivanlar da bu kurallara uymuşlardır. Örnek bir pehlivan olabilmek adına kuralları ihlal etmemeye çalıştıkları gibi, aşırı kazanma hırsının frenlenmesine yönelik davranışlar da sergilemişlerdir. Bu pehlivanlar, alçak gönüllü ve hoş görülü kimseler olmuşlar, galibiyetten dolayı gururlanmamışlardır. Hem güreş meydanlarında hem de güreş dışındaki yaşamlarında mertlik, yiğitlik, cesaret ve doğru sözlülük gibi vasıfları taşımışlardır. Pehlivanların bu davranışları toplumda örnek

oluşturmuştur. Pehlivanlar birbirlerini rakip değil, bir dost olarak görmüşlerdir. Spor seyircisi bile spor ahlâkı konusunda hassasiyet göstermiş, örnek sporcu davranışlarına sahip olmayanları dışlamış ve desteklememiştir (Güven, 2015).

Osmanlı Devleti'nde güreş meydanlarında yapılan spor organizasyonları yolu ile elde edilen gelirin hayır için kullanıldığı, örnek sporcu davranışlarının sergilendiği görülmektedir. Bu meydanlarda yapılan güreşlerin hayır için yapılması da bir erdemi göstermektedir. Pehlivanca yarışmak, güreşmek gibi erdemli davranışları sporda yaşatan etik anlayış, usta-çırak usulü ile aktarılmıştır. Bu sporcuya düşen görev ise öğrendiği bu sportif değerleri yaşatmak, geliştirmek ve kendisinden sonra gelecek sporculara aktarmak olmuştur. Bu sporcular hayatı ve spor felsefesini beraber yaşamışlar ve yaşatabilmişlerdir. O dönemin sporcuları, rakibine, hakeme, yöneticilere ve seyircilere saygılı olmuşlar, yenenin yenileni kutladığı, mağlubiyetin kabullenildiği, başarıya çalışarak ulaşılacağını bilen sportmenlik vasfına sahip olmuşlardır. Öz saygılarını hiç kaybetmedikleri gibi, her konuda ahlâklı olma yarışı içerisinde olmuşlardır (Güven, 2015).

Kurtdereli Mehmet Pehlivan, sporculuktaki ahlâkî değerlerini, sportif erdemlerini, düşüncelerini, davranışlarıyla ve sözleriyle her çıktığı müsabakada ispatlamıştır. O'na göre, sporculuğun meslek olarak sergilenmesinde doğruluk, dürüstlük ve mesleki sorumluluk ilkeleri her zaman ön planda olmalı, başarıya giden yolda ilerleyebilmek için yaşam boyu pehlivanlığa yakışan davranışlar sergilenmeli, başarı sadece bir sporcunun birisini yenmesi olarak düşünülmemeli, sporcu bir ahlâk yarışı içerisinde de olduğunu düşünerek ahlâk açısından da birinci olmayı hedeflemelidir (Güven, 2015).

Yetiştirdiği ülkenin değerlerini benimseyen Yaşar Doğu'da millî ülkü ve millî onuru hayatı boyunca bütün davranışlarına yansıtmıştır. 'Türk gibi kuvvetli' sözünü dünyaya söyleten Yaşar Doğu, Türk kültürünü yüceltmiş ve vatani, bayrağı, milleti ve dini için fedakâr bir model olmuştur (Güven ve Güven, 2015b, s. 534).

Türk güreşinin örnek alınması gereken sporcularından Ahmet Ayık ise geleneklerini sonuna kadar temsil eden büyük bir sporcu, kişilik olarak inançlı, dürüst, duygusal, hayırsever, yiğit, mert, fedakâr, mütevazı, beyefendi, azimli, hırslı, mücadeleci, sabırlı, kararlı, iddialı, disiplinli, ilkeli, hedefleri olan, lider, etkileyici, koruyucu, sahiplenici, haksızlığa tahammülü olmayan, ailesine düşkün, milliyetçi özelliklere sahip çok önemli bir sporcu olmuştur. Milliyetçiliği, manevi değerleri ve memleket sevgisini her şeyin üstünde tutmuştur. O'nun olmazsa olmaz en önemli iki değeri, Türk milliyetçiliği ve İslam dinidir. Bütün bu özellikleri ile Ahmet Ayık ulusal ve uluslararası alanda saygın bir yer edinmiş,

özdeşleştiği güreşteki etik değerleri yansıtmış ve pek çok sporcunun örnek aldığı bir sporcu olmuştur (Güven ve Güven, 2015a).

Dünyaca ünlü sporculara bakıldığında ise basketbol efsanesi Michael Jordan, en iyi kadın futbolculardan biri olarak gösterilen Mia Hamm, tüm zamanların en başarılı golfçüsü Tiger Woods mükemmel sporculuklarının yanında, tarzları, nezaketleri, fedakârlıkları, sadakatleri ve cesaretleri ile sevenleri tarafından izlenmeye değer görülmüşlerdir (Simon, 2003, s. 22). Çünkü üst düzey sporcuların yaptıkları her olumlu sportif davranış, bireylerin onları örnek almalarına, özenmelerine, daha iyisini yapmak için çaba göstermelerine neden olmaktadır (Erdemli, 1996, s. 29).

Gençlik ve Spor Bakanlığı (GSB) tarafından hazırlanan ve Bakanlar Kurulu'nun 26/11/2012 tarih ve 2012/4242 sayılı kararıyla kararlaştırılarak 27/01/2013 tarih ve 28541 sayılı resmî gazetede yayınlanan 'Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi'nde "Etik ve insani değerler; özgürlük, eşitlik, kardeşlik, sevgi, saygı, hoşgörü, dostluk, dayanışma gibi bütün insanlar için ortak sayılabilecek üstün nitelikteki değerlerdir. Bu değerler, aynı zamanda toplumsal düzeni ve bu düzenin devamlılığını, toplumsal barış, uyum ve adaleti tesis eder" denilmektedir (T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı [GSB], 2013, s. 10).

Sporun bireyin ahlâkî ve sosyal gelişiminde önemli bir rol üstlendiği, spor etkinlikleri ve spor müsabakalarının sporculara ahlâkî karakter, öz saygı, takım arkadaşlığı, rakip, oyun kuralları, etik ve sportif erdem (fair play) gibi kavramları öğrettiği bir gerçektir (Păunescu, Gagea, Păunescu ve Pițigoi, 2013). Sportif erdem olarak Türkçe'ye uyarlanan fair play kavramı ise kısaca 'celebilik' 'centilmenlik' kavramları ile açıklanmakta, ataların, büyüklerin 'Nefs-i emmare' şeklinde açıkladıkları içindeki şeytanı yenmesi olarak tanımlanmaktadır (Arıpınar ve Donuk, 2015, s. 29).

Spor, bireyin vücudunun performansını bizzat yaşamasını sağlama yanında, gruplar halinde yapılan yarışmalar esnasında takım ruhunun önemini de vurgulamaktadır (Ziebertz, 2015, s. 369). Spor yoluyla birey, düzeni ve kendini kontrol etmeyi, dayanışmayı, iş birliğini ve belirli bir sorumluluğu paylaşmayı öğrenmektedir (Erkal, Güven ve Ayan, 1998, s. 144).

Sportmenlik, doğruluk, cesaret, kendini kontrol, kendine saygı, başkalarının düşüncelerine ve haklarına saygı, nezaket, adalet, asalet, şeref, iş birliği, fedakârlık gibi erdemleri içermektedir. Sportmen kimse yenilgi durumunda şikayet etmeyen, yenme durumunda zaferi kötüye kullanmayan, rakibine dürüst, fedakâr ve kibar davranan kişidir (Keating,

2003, s. 66). Sportmenlik, sporda üstün gelmek için uğraş verirken adalet, eşitlik, iyilikseverlik ve edepli olmak ile nitelendirilen bir davranış modelini ifade etmektedir (Lee ve Cockman, 2016, s. 37).

Kurallara uyma, spor yoluyla öğrenilen önemli bir değerdir. Sporda hem resmî hem de resmî olmayan kurallar vardır. Sporcular, belli koşullar altında, belli bir zaman diliminde oyunun resmî kurallarına uymak zorundadır (Lumer, 1995). Sporda varolan oyun kuralları, sporcuların nasıl yarışmaları gerektiğini belirleyen, söz konusu bu kurallar çerçevesinde performans göstermelerine izin veren bir yapıdır. Oyun kuralları başarılı bir şekilde nasıl yarışılabilirliğini değil, müsabakanın nasıl kazanılabileceğini açıklamaktadır (Loland, 2002, s. 2-3).

Sporun özü yarışmadır. Amacına göre sağlık, serbest zamanları değerlendirme, performans her ne olursa olsun, içerisinde hep yarışma vardır. Sporcular belirlenmiş kurallara uygun olarak eşit şartlarda yarışarak aynı hedefe ulaşmaya çalışmaktadırlar (Öztürk, 1998, s. 27). Bu nedenle, özellikle elit sporcular sporun içindeki bu yarışma duygusunu içselleştirerek yarışmasever olmaktadır.

Yarışmaseverlik, sporcuların adil bir şekilde rekabet etmeyi ve onurlu bir galibiyet elde etmeyi göz ardı etmesi olarak tanımlanmaktadır. Tenis müsabakasinda servisi kullanan sporcunun ritmini bozmak için servisi karşılayan sporcunun ayakkabısını bağlayarak servisi geciktirmesi yarışmaseverliğe örnektir (Lee, Whitehead ve Ntoumanis, 2007).

Sorumluluk, bireylerin yaşına, cinsiyetine ve gelişimine uygun görevleri üstlenerek, bu görevleri yerine getirmesi ve bunun sonucunda, kendine yetmesi, kendini yönetmesi ve güveninin artmasıdır (Yavuzer, 1997, s. 107). Bireyler, sorumluluk alabilecekleri ortamlarda eğitilmeli, verilen görevleri yerine getirip getirememesine göre sonuçlarına katlanma fırsatı sunulmalıdır (Cüceloğlu, 2002, s. 211).

Başarıdan önemli olan bireyin sporu yaşamasıdır. Bu yaşama spor ahlâkının en yetkin biçimde ortaya çıktığı yerdir. Spor ahlâkı, spor ve spor yapan bireyin temel özelliklerinden doğmaktadır. Spor yapan birey kendisine karşı dürüst olmalı, sahip olduklarını geliştirerek mükemmelleşme bilinç ve duygusu ile birlikte neşe, eğlence, hoşgörü, dostluk, yardımlaşma, iyiden yana olma, güzel olanı yaratmaya çalışma isteği ve düşüncesini geliştirmelidir (Erdemli, 1996, s. 91-92). Sporun içinde yer alan herkes dürüst, erdemli, dost ve barışsever niteliklere sahip olmalıdır ki, bu sayede spor, ülkeler, bölgeler ve

şehirler arasında dostluklar ve arkadaşlıklar kurulmasına yardımcı olabilmelidir (Özbek, 2008, s. 76).

2.7. Günümüz Yüksek Performans Sporcularında Değerler

Günümüzde bireyin doğasındaki yıkıcı ve saldırgan duygular, sporda da kendisini göstermekte, seyircilerin ve sporcuların müsabaka alanı içerisinde ya da müsabaka dışında birbirlerine karşı uyguladıkları şiddet çirkin görüntülere yol açmakta, hatta bazen sonu ölümle biten şiddet olaylarına rastlanılmaktadır (Özbek, 2008, s. 76). Sporda varolan etik kurallara rağmen, son zamanlarda sık rastlanılan etik dışı davranışlar ve etik tartışmaları sporu etkilemekte, sporun ahlâkî boyutunun ele alınması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Spora kötü bir ün kazandıran bu tarz davranışlar, genellikle yüksek performans sporlarındaki müsabakalarda görülmektedir (Özbek, 1999).

Günümüzde sporun değerleri ileri düzeyde geliştirebileceği düşünülse, özellikle kazanmanın aşırı bir şekilde vurgulandığı yarışmacı, rekabet içeren, üst düzey müsabakalarda beklenen değerlerin değil, olumsuz değerlerin geliştiği ileri sürülmektedir (Simon, 2003, s. 15, Simon, 2007, s. 35). Çünkü bütün spor dallarında vurgulanan en önemli değer kazanmaktır (Simon, 2003, s. 20). Yarışma, yıllardır kötü olarak tanınmış, iş birliği ise yarışmanın olumlu bir alternatifi olarak görülmüş, bireyler yarışmanın olumsuz yönlerine odaklanmışlardır. Yarışmacılar yarışma açısından dezavantaj olduğunu bilmelerine rağmen kurallara bağlı hareket etmektedir. Rakiplerine adaletli davranmak, yalnızca kurallara uymaktan daha önemlidir. Bu durum, yarışmacıların tek başlarına elde edemeyecekleri mükemmellik, karakter gelişimi, zevk ve egemenliğe ulaşmalarına imkan sağlamaktadır. Çünkü gerçek yarışmada rakipler mükemmelliğe ulaşmak için birbirleriyle mücadele etmektedir. Yarışmasızlıkta ise rakipler birbirlerini düşman gibi görmekte ve yarışmayı kazanmak için birbirlerine karşı savaşmaktadır. Bu yarışmacılar rakiplerini dövme ya da yok etme eğilimi içerisinde olmakta, onları iş birlikçi ya da ortak olarak görmemektedir. Yarışmayı kazanmak için kurallara uymak çok yaygın değildir. Adalet, genellikle yakalanmadıkları sürece yaptıkları karşılığında ceza almamak ile sınırlıdır. Kazanmak için hile yapmaktan, tartışmaktan ve kurnazlık yapmaktan kaçınmamaktadırlar. Aslında, yarışmasızlık yarışmanın zıttıdır (Weinberg ve Gould, 2015, s. 103).

Günümüzde spor kurallarını hep zirveye, hep kazanmaya odaklandırmaktadır. Spor, serbest zaman etkinliği olmaktan çıkarak bireyin karşısına bir meslek olarak çıktığında, yeni değerler oluşturmaktadır. Ancak, sporun içerisinde savunulan değerler gerçeklik ile

bağdaşmamaktadır. Para kazanmanın vazgeçilmez bir değer olduğu günümüzde, sportif erdem ve olimpizm idealleri sporcular tarafından savunularak hayata geçirilemeyecektir. Sporu, toplumun aşınmış değerlerinden etkilenmeyecek bir yapıda korumak mümkün olmayacaktır. Meslek olarak sporu seçen bir bireyin, meslek ahlâkı çerçevesinde sporu özümsemesi, spor anlayışına uygun tutum ve davranışların hayata geçirilmesi, günümüz toplumunda oldukça güçtür. Çünkü spora yüklenilen misyon değişmekte, sporda değerler toplumda değişen değerlerle aynı doğrultuda gelişmektedir. 'Her ne pahasına olursa olsun kazanma', 'kaybetme her şeyin sonu' yaklaşımı, başarıya giden yolda şike, doping, şiddet gibi her türlü çirkin girişimi olağan saymaktadır (Şahin, 1998, s. 15-17). Tarihin her döneminde olduğu gibi günümüzde de yüksek performans sporları sporun gerçek amacının tam tersi bir konuma getirilmeye çalışılmakta, spor da, sporcu da aynı tavrı almaya zorlanmaktadır (Erdemli, 1996, s. 74).

Bir sporcu ne denli sporun özü gereği yetiştirilirse yetiştirilsin, eğer antrenörü veya yöneticisi takımın, bölgenin adını duyurmak, ününü arttırmak ya da kişisel kaygılarla sporcunun önüne hep başarı ögesini sürüyorsa sporun ruhu göz ardı ediliyor demektir. Genç sporcu kulübünde sorumlu kişiler tarafından bir sporcu olarak yetiştirilmeye çalışılırken, üst yöneticiler bölgelerinin ve yatırımlarının karşılığı olarak; devletin üst spor kuruluşları politik yatırımlar, ülkenin reklamı gibi nedenlerle; seyirciler başarıyla coşmak isteğiyle; spor basını da önemli bir haber bularak sayfasını satabilmek amacıyla başarı hissine kapılıyorsa, bu yolda ödüller, alkışlar veya suçlamalar, aşağılamalar dalga dalga geliyorsa, sporcu nasıl yetiştirilirse yetiştirilsin benliğine ekilmiş bulunan sportmenlik önemsenmiyor demektir (Erdemli, 1996, s. 166).

Sporda son yıllarda hile yaparak kazanmaların artış gösterdiği gözlenmektedir. Hiç kimse, hile yaparak madalya kürsüsüne çıkanlar bile, hilekâr olmaktan gurur duymamaktadır. Bu bağlamda, antrenörler, sporcularının gururlanabilmeleri ve memnun olabilmeleri için adil bir şekilde üstün gelmelerinin önemine yönelik onları teşvik etmelidir. Bu seviye, sporcuların rol model oldukları bir seviye olduğundan, sağlam bir saygınlık, kendi sporlarına bağlı kalmalarına yardımcı olacak, küçük çocuklara örnek olarak topluma karşı borçlarını ödeyebileceklerdir (Balyi vd., 2016, s. 347).

Lumpkin vd., (2003, s. 22) günümüzde spor algısını aşağıdaki tablo ile özetlemişlerdir:

Tablo 1.

Spor Algısı

İdeal	Gerçek
	Nedenler (Güdüler)
Mükemmel Oyun	Her Ne Pahasına Olursa Olsun Kazanmak
	Amaçlar (Niyetler)
Sportmenlik İyi Oyun Stratejisi	Kurallara Uygun ama Haksız Kazanma Yapmacık (Aldatıcı) Strateji
	Eylem (Aksiyon)
Amaç: Mükemmel yollarla üstünlük kurmak	Amaç: Oyunun amacından çıkmak, fiziksel, duygusal, zihinsel zarar vermek

Sporcuların davranışlarına çoğunlukla olumsuz değer yönelimleri yön vermektedir. Oysa gelecek nesiller için spora ilişkin olumlu değerlerin öğretimi görevi de önem arz etmektedir (Papp ve Prisztóka, 1995).

2.8. Sporcu Değerlerinde Çatışma ve Uyumluluk

Sporda bir oyuncu hile yaparak, rakibi sinirlendirerek vb. dürüstçe oynamadığı zaman evrenselcilik değerlerinin (hoşgörü, takdir, sosyal adalet, eşitlik, güzel bir dünya vb.) ilkelerini ihlal ederek kazanma şansını arttırdığında güç (sosyal statü ve prestij, insanlar üzerinde hakimiyet, sosyal gücü, otoriteyi, serveti, imajı korumak vb.) ve evrenselcilik değerleri çatışmaktadır. Sporcunun kazanma motivasyonu ne kadar yüksek olursa, hile ve yarışmaseverlik davranışlarını sergilemeleri ve dürüstlük değerlerini ihlal etme olasılığı o kadar fazla olacaktır. O halde, sporcular hem kazanmak hem de dürüstçe oynamak istediklerinde, bu çatışmalarla tekrar tekrar karşılaşacaklardır. Özellikle genç sporcular, daha başarılı olduklarında kazanmaya katkı sağlamaları ve başarılı olmaları için doğrudan ve dolaylı baskılar yoluyla beklentiler artmaktadır. Sporcular, takım arkadaşları, antrenörleri ve spor öğretmenleri tarafından doğrudan baskılara; okulları, okul arkadaşları ve toplum tarafından dolaylı baskılara maruz kalmaktadır. Çünkü çok başarılı olan takımlar daha yüksek bir statüye sahip olmakta, başarılı okullar ise prestijli olarak algılanmaktadır. Başka bir ifadeyle, güç ve başarı (yetenekli, hırslı, etkili vb.) değerleri olumlu sonuçlara yol açmaktadır (Bardi ve Schwartz, 2016, s. 146).

Bir sporcu ne kadar başarılı olursa, sosyal çevresinden o kadar saygı görmektedir. Dolayısıyla, bir sporcu bireysel başarısına ne kadar çok odaklanırsa, başkalarının ihtiyaç ve

isteklerine dikkat etme ve olumlu sosyal davranışları sergileme olasılığı da o kadar azalmaktadır. Değerler açısından bakıldığında, bu durumun iyilikseverlik (yardımcı, dürüst, affedici, sadık, sorumlu vb.) değerlerine atfedilen önemi azalttığı düşünülmektedir (Bardi ve Schwartz, 2016, s. 147).

Spor, değerleri test etmek için bir arenadır. Örneğin, antrenörler sporcularının müsabaka sırasında kazanmak için adil ya da hileli davranışlarını sergilemeleri konusunda çelişki yaşamaktadır. Bu durum, kişisel değerler ile sosyal değerlerin ahlâkî sorumluluğu arasındaki çatışmadan kaynaklanmaktadır. Her antrenörün değer sistemi kararlarını etkilemekte ve bu kararlar sürekli bir eğilim göstermektedir (Lee, 2003, s. 29).

Sporla ilgili olarak kendini yönetme değerine yönelik bir örnek, kendini gerçekleştirmedir. Kendini gerçekleştirme, bireyin bir aktiviteyi kendi iyiliği için yaşaması ve bu duruma nitelikli duyguların eşlik etmesidir. Kendini yönetme değerleri (yaratıcılık, özgürlük, bağımsızlık, meraklılık, kendi hedeflerini seçmek vb.) evrenselcilik değerleri ile uyumludur. Ayrıca, bu değerler sorumlu davranış, iş birliği ve takıma sadakat için önemli olan iyilikseverlik değerleri ile çatışma halinde değildir. Bunun yanı sıra, güç yerine kendini yönetme ve başarı değerlerinin dürüstlük standartlarını ihlal edecek davranışları azaltması muhtemeldir. Çünkü kendini yönetme değerleri, gelişim, değişim ve zorlu işler için motivasyonu ifade ettiğinden ve bu motivasyon içsel olduğundan sosyal ödüllere bağlı değildir. Sonuç olarak, başarı ve kendini yönetme değerleri benzer davranışlara neden olmaktadır (Bardi ve Schwartz, 2016, s. 147-148).

Spor ortamında, yarışmacıların kazanmak için ne gerekiyorsa yapmak ya da dürüstçe oynayarak belki de kazanma ihtimalini azaltmak gibi değer çatışmaları çözüm beklemektedir (Bardi ve Schwartz, 2016, s. 137).

2.9. Sporcularda Değerlerin Ölçümü

Lee vd., (2000) sporda değer kavramı ile ilgili yapılan araştırmaları ve ölçümleri incelemişler, Webb (1969)'in geliştirdiği 'Tutumların Profeyonelleşmesi Ölçeği'nin iyi oynama, kazanma ve dosdoğru oynama gibi davranışları içeren, aslında bir değer ölçeği olduğunu tespit etmişlerdir. Önce 8-11 yaş aralığındaki çocuklar, sonra 12-18 yaş aralığındaki gençler için geliştirilen versiyonlarında ölçeğin önemli değerleri içermediğini ifade etmişlerdir. Simmons ve Dickinson (1986)'ın Rokeach'ın değer envanterinden yararlanarak geliştirdikleri sporculara yönelik 14 maddelik değer ölçeğinin ise yeterli bir teorik değere dayanmadığını belirtmişlerdir. Lee ve Cook (1989) ve Lee, O'Donoghue ve

Hodgson (1990) tarafından geliştirilen basit ölçeklerle yapılan çalışmaların da olduğunu saptamışlardır. Lee ve Cockman (1995)'in ise görüşme yöntemi yoluyla genç sporcuların spordaki özel ahlâkî ikilemlerini tespit ettiklerini ve spora ilişkin 18 değer belirlediklerini ifade etmişlerdir (Lee vd., 2000). Aynı yıl Cruz, Boixadós, Valiente ve Capdevilla (1995) görüşme yöntemi ile baskın değerleri incelemişlerdir (Cruz vd., 1995). Sonrasında Lee, Whitehead ve Balchin (2000) tarafından genç sporcu değerlerini ölçmek için 'Genç Spor Değerleri Ölçeği' geliştirilmiştir (Lee vd., 2000). Lee, Whitehead, Ntoumanis ve Hatzigeorgiadis (2008) ise geliştirilen bu 'Genç Spor Değerleri Ölçeği'ni ahlâk, yetenek ve statü değerlerini ölçmek için yeniden düzenlemiş ve 'Genç Spor Değerleri Ölçeği-2'yi geliştirmişlerdir (Lee vd., 2008). MacLean ve Hamm (2008) farklı branşlarda spora katılan genç sporcuların değerlerini araştırmış, Veronica (2012a) spor etkinliklerinin hangi ahlâkî değerleri etkilediğini belirlemeye çalışmış, Gau ve James (2013) gösteri sporlarındaki değerleri incelemek amacıyla görüşmeler yapmış, Gorbenko ve Gradusov (2013) olimpiik değerleri araştırmayı hedeflemiştir.

Dünyada sporun yanında beden eğitimi dersi, beden eğitimi öğretmeni ve değerler ile ilgili yurt dışı araştırmalar bölümünde belirtilen çalışmalar dışında araştırmalarında yapıldığı (Meakin, 1982; Ennis ve Hooper, 1988; Ennis, Ross ve Chen, 1992; Ennis, 1992b; Reid, 1997; Carr, 1997; Chen, Ennis ve Loftus, 1997; Curtner-Smith ve Meek, 2000; Xiang, McBride, Guan ve Solmon, 2003; Frydaki ve Mamoura, 2008) görülmektedir.

Türkiye’de ise Ennis ve Hooper (1988) tarafından geliştirilen, sonrasında Ennis ve Chen (1993) tarafından yeniden gözden geçirilen beden eğitimi öğretmenlerinin değerlerini ölçmek amacıyla hazırlanan 'Değer Yönelimi Envanteri' İnce (2002) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Uyarlanan bu envanter Saraç, Çiçek, Kirazcı ve İnce (2002) tarafından gözden geçirmek amacıyla tekrar uygulanmış ve araştırma sonucunda, 'Değer Yönelimi Envanteri'nin kültürel adaptasyonunun yapılmasının, madde sayısının azaltılmasının ve envanterin kısaltılmasının, tekrar iç tutarlılığının sorgulanmasının ya da beden eğitimi öğretmenlerinin değer yönelimlerini ölçebilecek yeni bir envanterin geliştirilmesinin uygun olacağı ifade edilmiştir.

Yıldız ve Güven (2013) ise öğrencilerin beden eğitimi dersi yoluyla kazandıkları değerleri belirlemek amacıyla 'Beden Eğitimi Dersi Öğrenci Değer Yönelimi Ölçeği'ni geliştirmişlerdir.

Ancak, Türkiye’de sporun bireylere kazandırdığı değerlere yönelik bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu bağlamda, spor yoluyla bireylerin hangi değerleri kazandığını ölçebilecek bir ölçme aracının geliştirilmesinin uygun olacağı kanaatine varılmıştır.

2.10. Araştırmanın Konusu İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Araştırmanın bu bölümünde, spor, sporcu ve beden eğitimi ile ilgili değer, ahlâk ve kazanımları konu alan, bu araştırmanın bir boyutuna veya kuramsal yönüne değinerek bu çalışmayı destekleyen bazı araştırmalara yer verilmiştir.

2.10.1. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Freeman, Leslie, Leger ve Williams (2016) beden eğitimi öğretmenlerinin değerlerinin ve okul türünün altyapı spor değerlerine olan etkisini araştırdıkları çalışmalarında, 11-16 yaş aralığında okul, kulüp seviyesinde, rekreasyonel seviyede devlet ve özel okullardan 411 öğrenci ve 19 öğretmene 'Genç Spor Değerleri Ölçeği'nin yeniden düzenlenmiş versiyonunu uygulamışlardır. Öğretmenler, ilk olarak spor yaparken onlar için neyin önemli olduğuna, daha sonra spor öğretirken onlar için neyin önemli olduğuna göre ölçeği doldurmuşlardır. Araştırma sonucunda, öğrencilerin keyif ve başarı değerlerine, öğretmenlerin öğretim esnasında sportmenlik ve dürüstlük değerlerine, spor yaparken başarı ve müsabakaya zarar verilmemesi değerine öncelik verdikleri belirlenmiştir.

Kromerova ve Šukys (2016) spor aktivitelerine katılan gençlerin ahlâkî değerlerini inceledikleri çalışmalarında, 13-16 yaş aralığındaki 385 (192 kız, 193 erkek) gencin, 167'si yarışma sporlarına katılan örnekleme Hardy, Padilla-Walker ve Carlo (2008) tarafından geliştirilen 24 maddeden oluşan 'Ahlâkî Değerleri İçselleştirme Ölçeği'ni uygulamışlardır. Araştırma sonucunda, gençlerin spor aktivitelerine katılımı ile dış kurallar, içsel kurallar, tanımlanmış kurallar ve bütünleşmiş kurallar arasında anlamlı farklılıklar belirlenmiştir. Üç yıl ve altında deneyime sahip genç sporcuların kural değerlerinin daha fazla deneyime sahip sporcuların kural değerlerine göre daha yüksek olduğu, erkeklerin kural değerlerinin de kızlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sporcu gençlerin tüm kurallardaki ahlâkî değerleri, sporcu olmayan gençlere göre daha fazla içselleştirdikleri, daha fazla spor deneyimine sahip sporcuların ahlâkî değerlerinin ise daha az spor deneyimine sahip sporculara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Capel (2016) İngiltere'de beden eğitimi öğretmen adaylarının değer yönelimlerini araştırdıkları çalışmasında, 272 öğretmen adayına Lee vd., (2008) tarafından geliştirilen

'Genç Spor Değerleri Ölçeği-2'yi uygulamıştır. Araştırma sonucunda, öğrenme süreci, çevresel bütünleşme ve kendini gerçekleştirme değerleri yüksek; disiplin ve sosyal sorumluluk değerleri düşük puan almıştır.

Pitts (2015) kadın hokeycilerin spor değerlerini ve hokey derneklerindeki genç sporcuların değerlerini araştırdığı çalışmasında, 12-22 yaş aralığındaki sporculara Lee vd., (2008) tarafından geliştirilen 'Genç Spor Değerleri Ölçeği-2'yi uygulamıştır. Araştırma sonucunda, ahlâk ve yeterlik değerleri puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı fakat statü değerinin anlamlı derecede yüksek olduğu, hokey derneklerindeki küçük kızların genç kız sporculara göre değerlerin daha çok farkında oldukları ve öncelik verdikleri belirlenmiştir.

Valentini (2014) kapsamı Power vd., (1989) tarafından belirlenen ve içerisinde kolektif kurallar ile kurumsal değerleri içeren 'ahlâkî atmosfer' kavramını bir üniversitenin spor programını irdelediği araştırmasında, nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniklerini kullanmıştır. Araştırma sonucunda, kolektif kurallar ve kurumsal değerler arasında yakın bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra, yüksek bir işleve sahip ahlâkî atmosfer oluşturma'nın uzun yıllar aldığı, antrenörün hedefine bağlı olduğu, takım liderinin bu atmosferin oluşmasında önemli bir etkisinin olduğu, antrenör ve takım üyelerinin kurumsal değerleri ve kolektif kuralları geliştirdikleri belirlenmiştir.

Whitehead ve Gonçalves (2013) farklı ülkelerdeki spor değerlerinin benzerliklerini ve kültürlerarası değer sistemlerini araştırdıkları çalışmalarında, 11-18 yaş aralığındaki okullararası ya da kulüplerarası müsabakalara katılan gençlere 'Genç Spor Değerleri Ölçeği' uygulanmış çalışmaları incelemişlerdir. İngiltere, İspanya, Portekiz, Almanya ve Kanada'da yapılan çalışmaların sonuçlarına göre, Avrupa ülkelerinin değer sistemlerinin birbirleri ile yüksek derecede benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir. Avrupa ülkelerinin değerlerinin İngiltere ile daha az anlamlı ilişkisi olduğu, Kanada ile anlamlı ilişkisi olmadığı belirlenmiştir.

Gau ve James (2013) gösteri sporlarındaki değerleri inceledikleri araştırmalarında, 54 kişiyle görüşmeler yapmışlardır. Verilerin analizinde, içerik analizi yoluyla kodlama tekniği izlenmiştir. Araştırma sonucunda, zevk, sosyallik, kimlik, statü, ahlâk, din, doğru bilgi, ritüel, olumsuzluk değerlerinin öne çıkarıldığı tespit edilmiştir.

Kavussanu, Boardley, Sagar ve Ring (2013) spordaki ve üniversitedeki ahlâkî davranışları inceledikleri araştırmanın birinci aşamasında 331, ikinci aşamasında 372 erkek ve kız katılımcıya ölçek uygulamışlar, birinci aşamada takım arkadaşlarına ve rakiplerine karşı

sosyal ve anti-sosyal davranışlarını, ikinci aşamada ahlâkî çözülme ve hedef yönelimini hem spora katılanlarda hem de üniversite öğrenimi görenlerde irdelemişlerdir. Araştırma sonucunda, spora katılanların üniversitede eğitim gören katılımcılara göre takım arkadaşlarına karşı yüksek düzeyde olumlu sosyal davranışlar, rakibine karşı yüksek düzeyde anti-sosyal davranışlar sergilediği tespit edilmiştir. Anti-sosyal davranışların ahlâkî çözülme ve hedef yönelimini etkilediği belirlenmiştir.

Gorbenko ve Gradusov (2013) 17-25 yaş aralığındaki 37 erkek, 28 kadın toplam 65 dövüş sporları yapan spor bilimleri öğrencileri üzerinde olimpiik değerleri araştırdıkları çalışmalarında, en önemli olimpiik değerlerin saygınlık, mükemmellik ve arkadaşlık olduğunu tespit etmişlerdir.

Veronica (2012a) spor etkinliklerinin hangi ahlâkî değerleri etkilediğini belirlemeyi amaçladığı araştırmasında, sporun şiddet, ayrımcılık ve ötekileştirme gibi anti-sosyal davranışları engellediği, iş birliği, karşılıklı destek ve ilişkide diğer bireyleri anlama gibi toplum tarafından kabul gören sosyal davranışları geliştirdiğini tespit etmiştir.

Veronica (2012b) erkek ve kadın sporcuların antrenmanlarda ve müsabakalarda fair play'e olan ihtiyaçlarını ve fair play'e yönelik nasıl bir tutum ve davranış sergilediklerini ortaya çıkarmayı amaçladığı araştırmasında, 17-30 yaş aralığında atletizm, futbol, hentbol, ragbi ve voleybol branşlarında 149 erkek ve kadın sporcuya araştırmacı tarafından geliştirilen 'Fair Play Ölçeği'ni uygulamıştır. Araştırma sonucunda, fair play'in tüm sporcular için aynı öneme sahip olduğu belirlenmiştir.

Gillespie (2011) beden eğitimi öğretmen eğitimi öğretim programındaki değer yönelimleri uygulamalarını incelemek amacıyla Yeni Zelanda'da 6 beden eğitimi öğretmeni ile yaptığı çalışmada, öğretmen eğitimcilerinin öğrencilerin değer yönelimlerine ihtiyaç duyduğunu, öğretmen eğitimcilerinin beden eğitimi öğretmen eğitimi programlarında hem lisans hem de yüksek lisans düzeyinde sorunlarla karşı karşıya olduğunu belirlemiştir.

Rudd, Mullane ve Stoll (2010) 'Spor Yöneticilerinin Ahlâkî Yargıları Ölçeği'ni geliştirmeyi amaçladıkları araştırmalarında, ölçek sekiz maddeden oluşmuş ve dörtlü likert tipindedir. Üçüncü pilot çalışmada futbol, beyzbol, hokey, voleybol vb. branşlardan 100 spor yöneticisine uygulanan ölçeğin geçerlik ve güvenirlik sonuçları tamamlanmıştır. Araştırma sonucunda, 'Spor Yöneticilerinin Ahlâkî Yargıları Ölçeği' spor bilimleri alanında uygulanabilir bir ölçek olarak sunulmuştur.

Camire ve Trudel (2010) sporun karakter gelişimindeki önemini incelemek amacıyla Kanada’da lisede öğrenim gören basketbol, voleybol, futbol ve badminton sporu yapan 20 sporcu üzerinde yaptıkları çalışmalarında, veriler nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniği ile toplanmış, Nvivo programı ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda, sporcu öğrencilerin çoğunluğu sosyal karakter gelişiminin en iyi spor yoluyla geliştiğini ancak yarışmaseverliğin meşrulaştığını ve oyunun bir parçası haline geldiğini ifade etmiştir.

Veronica (2010) sporcuların antrenmanlarında ahlâkî eğitimin önemi ve gerekliliğini belirlemek ve bu durumun onların fair play tutumlarına ve davranışlarına yansımalarını tespit etmeyi amaçladığı araştırmasında, atletizm, futbol, hentbol, ragbi, voleybol branşlarında üst düzey sporculara yapılan bireylerin ahlâkî eğitimlerini ölçmeye yarayan 'Kendini Değerlendirme Ölçeği'ni uygulamıştır. Araştırma sonucunda, yüksek performans sporları antrenmanlarının sporcuların zihinsel ve ahlâkî eğitimlerinde önemli olduğu tespit edilmiştir.

Timken ve Van Der Mars (2009) beden eğitimi öğretmen adaylarının değer yönelimlerini inceledikleri çalışmalarında, on beden eğitimi öğretmen eğitimi alan öğrenciye 'Değer Yönelimi Ölçeği-2'yi uygulamışlar, staj eğitimi aldıkları akademik yıl süresince dört kez görüşmüşler, beden eğitiminde örnek olay okumaları ve tartışmaları yapmışlardır. Araştırma sonucunda, örnek olay incelemelerinin aday öğretmenlerin değer yönelimlerini farklı şekillerde etkilediği, örnek olayların öğretmen adaylarının hepsinin değer yönelimlerini değiştirmede, öğretmen adaylarının değer yönelimlerinin şartlara bağlı olarak değişebildiği belirlenmiştir.

Holt, Tamminen, Tink ve Black (2009) bireylerin yaşam becerilerini düzenli olarak yapılan yarışmacı spor programları yoluyla nasıl öğrenebileceklerini araştırdıkları çalışmalarında, 20 erkek, 20 kız genç sporcu ile nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniğini kullanarak veri toplamışlardır. Araştırma sonucunda, katılımcıların spor ortamlarında akranları ile birlikte olarak yaşam becerilerini kazandıkları, sportmenlik ve iş etiği değerlerini destekledikleri belirlenmiştir. Bunun yanı sıra, antrenörler sıkı çalışmanın ve takım çalışmasının genç sporcuların deneyimlerini olumsuz etkilediğini ifade etmiştir.

Stran ve Curtner-Smith (2009) iki öğretmen adayının değer yönelimleri ve spor eğitime ilişkin düşünceleri ile spor eğitimi verirken değer yönelimlerinin değişme olasılığını ve gelişimini araştırdıkları çalışmalarında, verileri eğitim deneyimleri sırasında çeşitli nitel araştırma tekniklerini kullanarak toplamışlardır. Araştırma sonucunda, öğretmen adaylarının disiplin değerinin spor eğitimi etkilediği, inançlarının, amaçlarının ve

öğretimde kullandıkları tekniklerin sosyal yapılanma, sosyal sorumluluk ve kendini gerçekleştirme değer yönelimlerinden etkilendiği belirlenmiştir.

Jones ve Lavallee (2009) İngiliz genç sporcuların hangi yaşam biçimlerine ihtiyaç duyduğunu ve hangi yaşam biçimlerinin önemli olduğunu araştırdıkları çalışmalarında, 19 genç sporcu, 10 antrenör, 4 uzman spor psikoloğu ve 5 üniversite mezunu öğrenci ile yaptıkları odak grup görüşmeleri yapmışlardır. Araştırma sonucunda, katılımcılar sosyal beceriler, saygı, liderlik, aile etkileşimi, iletişim gibi kişilerarası becerilerin ve kendi kendini organize etme, disiplin, özgüven, hedef belirleme, performans sonuçlarını yönetme, motivasyon gibi kişisel becerilerin önemli olduğunu ifade etmişlerdir.

Lee, Whitehead, Ntoumanis ve Hatzigeorgiadis (2008) değer tutumlar ve başarı hedefleri üzerindeki etkisini inceledikleri araştırmalarının birinci aşamasında Lee, Whitehead ve Balchin (2000) tarafından geliştirilen 'Genç Spor Değerleri Ölçeği'ni yeniden düzenlemişler, bu aşamada ölçeğin yeni halini 11-16 yaş aralığındaki 491 (258 erkek, 233 kadın) okul ve kulüp sporcusuna, araştırmanın ikinci aşamasında ise yeniden düzenlenen ölçeği 12-15 yaş aralığındaki 22 spor kulübündeki 892 (503 erkek, 389 kadın) sporcuya uygulamışlardır. Araştırma sonucunda, gençler için etik tutumlar ve başarı yönelimine dayanak oluşturan yeni bir 'Genç Spor Değerleri Ölçeği-2' geliştirilmiş, ahlâk ve yetenek değerlerinin olumlu sosyal tutumlara yol açtığı, bununla birlikte olumsuz ahlâk ve olumlu statü değerlerinin anti-sosyal tutumlara neden olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca, yetenek ve statü değerlerinin görev ve ego yönelimini ortaya çıkardığı, görev ve ego yöneliminin yetenek değerlerini etkileyerek olumlu sosyal tutumlara sebep olduğu, statü değerlerinin ise anti-sosyal tutumlar üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir.

MacLean ve Hamm (2008) farklı branşlarda spora katılan genç sporcuların değerlerini araştırdıkları çalışmalarında, 300'ü üniversiteli sporcu, 300'ü üniversitede rekreasyonel aktivitelere katılan öğrenci, 155'i beden eğitimi ve kinesiyojoloji eğitimi gören öğrenci, 142'si spor yönetimi eğitimi gören öğrenci, 205'i ön lisans ve lise eğitimi gören toplam 1102 öğrenciye anket uygulamışlar ve katılımcıları grup, yaş ve cinsiyet açısından irdelemişlerdir. Araştırma sonucunda, yaş grupları arasında ve erkekler ile kızlar arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir.

Chen ve Liu (2008) 368 Çinli üniversite öğrencisinin beden eğitimi ve fiziksel aktivite yoluyla algıladıkları inançları ve değerleri araştırdıkları çalışmalarında, verileri 'Öz ve Görev Algısı Ölçeği' ve görüşme yöntemi ile toplamışlardır. Araştırma sonucunda, beden eğitimine motive olmanın büyük bir sorun olduğu, öğrencilerin çoğunluğunun beden

eğitimine devam etmek için içsel ilgileri ve olumlu değerleri tarafından motive olduğu, öğrencilerin okul sonrası fiziksel aktiviteye yalnızca başarı değerinden dolayı katıldığı, okul sonrası kendiliğinden fiziksel aktiviteye katılım ile beden eğitiminden hoşlanması ya da hoşlanmaması arasında bir ilişki olmadığı belirlenmiştir.

Lee, Whitehead ve Ntoumanis (2007) genç sporcuların ahlâkî karar verme ve etik tutumlarını belirlemek amacıyla bir ölçek geliştirdikleri araştırmalarında, ilk olarak 11-17 yaş aralığında İngiltere’de okullarında eğitimine devam eden 50 sporcu ile 11 kez odak grup görüşmesi yapmışlar, ölçek için oluşturulan madde havuzu 435 genç sporcuya uygulanmış ve açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi sonucunda ölçek 56 madde ve üç faktörlü olmuştur. Bu faktörler, hileyi benimsemek, yarışmaseverliği benimsemek ve adilce kazanmayı korumak şeklindedir. 9 maddede yapılan değişiklik sonrasında ölçek 25 okuldaki 1126 genç sporcuya tekrar uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, yaşı büyük olan erkek sporcular ile takım sporu yapan sporcuların kız sporculara göre daha yüksek puanlara sahip olduğu, yaşı daha küçük olan sporcular ile bireysel spor yapan sporcuların hileyi ve yarışmaseverliği benimsedikleri tespit edilmiştir. Ayrıca, genç sporcularda, yüksek rekabet içeren müsabakalarda yarışmaseverliğin benimsendiği görülmüştür.

Liu ve Silverman (2006) Taiwan’daki beden eğitimi ğretmenlerinin eğitimsel değer yönelimlerini inceledikleri araştırmalarında, 'Değer Yönelimi Ölçeği-2'yi ince’ye çevirmişler ve uygulamışlardır. Araştırma sonucunda, erkek öğretmenlerin disiplin ve öğrenme süreci, kadınların sosyal sorumluluk; deneyimli öğretmenlerin öğrenme süreci, ortaokul ğretmenlerinin sosyal sorumluluk; kırsalda görev yapan öğretmenlerin disiplin ve öğrenme süreci değer yönelimlerini ifade ettikleri görülmüştür.

Gonçalves, Coelho e Silva, Chatzisarantis, Lee ve Cruz (2006) spor organizasyonlarının gençlik üzerindeki eğitimsel rolünü değerlendirdikleri araştırmalarında, 'Spor Tutumları Ölçeği'nin Portekizce versiyonunu 13-16 yaş aralığındaki 511 (247 erkek, 264 kız) sporcuya uygulamış, açımlayıcı faktör analizi sonucunda dört boyutlu bir ölçek elde edilmiştir. Ayrıca, ölçeğin tutarlılığını test etmek amacıyla doğrulayıcı faktör analizi için 482 (248 erkek, 234 kadın) sporcuya uygulanmış ve 'Spor Tutumları Ölçeği'nin Portekizce versiyonu geliştirilmiştir.

Bailey (2006) tarafından beden eğitimi ve sporun hem çocuklara hem de eğitim sistemine katkılarını belirlemek amacıyla yapılan araştırmanın sonuçlarına göre, beden eğitimi ve sporun fiziksel, sosyal, zihinsel, duyuşsal ve yaşam biçimi alanlarında önemli ve belirleyici katkılarının olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, beden eğitimi ve sporun sosyal beceri, sosyal

davranış, öz saygı, okula yönelik tutumlar, akademik ve zihinsel gelişime de katkı sağladığı belirlenmiştir.

Chantal, Robin, Vernat ve Assollant (2005) sportmenlik yönelimleri ile araçsal saldırganlık arasında olumlu bir ilişki olacağını tahmin ettikleri, buna karşın bu yönelimler ile tepkisel saldırganlık arasında olumsuz bir ilişki olacağını bekledikleri ve bir model ortaya koymaya çalıştıkları araştırmalarında, 'Spor Motivasyon Ölçeği', 'Çok Boyutlu Sportmenlik Ölçeği' ve 'Atletik Saldırganlık Envanteri'ni kullanmışlardır. Araştırmanın ilk aşamasında, 20.7 yaş ortalamasına sahip 102 erkek beden eğitimi öğrencisine, ikinci aşamasında, 24.1 yaş ortalamasına sahip erkek sporcuya ölçekler uygulanmıştır. İlk aşama araştırma sonucunda, regresyon analizi sonuçlarının önerilen modeli desteklediği, yapısal eşitlik modeli analizlerinin araştırmanın ikinci aşamasına rehberlik ettiği belirlenmiştir.

Behets ve Vergauwen (2004) beden eğitimi öğretmenleri değer profilleri üzerine yaptıkları araştırmalarında, 528 ortaokul, 637 lise olmak üzere toplam 1165 beden eğitimi öğretmenine değer yönelimi ölçeği uygulamışlardır. Araştırma sonucunda, ortaokul beden eğitimi öğretmenlerinin disiplin ve kendini gerçekleştirme, lise beden eğitimi öğretmenlerinin ise sosyal sorumluluk ve disiplin değerlerini önemli gördükleri tespit edilmiştir.

Wright (2004) İngiltere’de Ulusal Beden Eğitimi Öğretim Programının hangi içsel değerlere sahip olduğunu ve nasıl korunabileceğini araştırdığı çalışmasında, doğruluk, ahlâk ve mutluluk isteği değerlerinin önem kazandığını tespit etmiştir. Ayrıca, bu değerlerin ilkökul öğretmenleri tarafından iyi bir şekilde korunduğunu, beden eğitiminin ilkökul öğretim programlarının çok önemli bir parçası olduğunu belirlemiştir.

Meek ve Curtner-Smith (2004) İngiliz beden eğitimi öğretmen adaylarının değer yönelimlerini ve Ulusal Beden Eğitimi Öğretim Programı ile uyumunu araştırdıkları çalışmalarında, Ennis ve Chen (1993) tarafından yeniden düzenlenen 'Değer Yönelimi Ölçeği'ni 47 öğretmen adayına uygulamışlardır. Araştırma sonucunda, öğretmen adaylarının inançlarının Ulusal Beden Eğitimi Öğretim Programı ile uyumlu olmadığı, aday öğretmenlerin kendini gerçekleştirme, çevresel bütünleşme ve sosyal sorumluluk değerlerine yüksek öncelik verdikleri belirlenmiştir.

Stuart (2003) 10-12 yaş aralığındaki yarışmacı spor tecrübesi olan 15 çocuk üzerinde spordaki ahlâkî sorunları araştırdığı çalışmasında, nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniğini uygulamıştır. İçerik analizi sonucunda, çocukların belirlediği üç sorun,

yetişkinlerin eylemlerindeki adalet, olumsuz oyun davranışları ve olumsuz takım davranışları olmuştur. Sorunlara verilen özel örnekler, antrenörler tarafından adaletsiz davranışlar, rakibe saygısızlık ve uygulamadaki bencil davranışlar şeklindedir.

Gillespie (2003) beden eğitimi öğretmenlerinin değer yönelimlerinin gelişimini nelerin etkilediğini, bu değerleri öğretim programında nasıl uyguladıklarını, bu değerlerin mesleki gelişimlerini nasıl etkilediğini araştırdığı çalışmasında, veriler 19 beden eğitimi öğretmeni ile yapılan görüşmeler yoluyla elde edilmiştir. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin değer yönelimlerinin öğretmen eğitimi öncesi yaşam tecrübelerinden, öğretmen eğitimi alırken okul ortamı ve uygulamalarından etkilendiği, öğretmenlerin farklı değer yönelimlerine sahip olduğu ve bu değerleri öğretmen felsefesi, öğretmen eğitimi, mesleki gelişim, yaşam tecrübeleri, öğretim programı, okullar ve uygulama gibi bir dizi faktörün şekillendirdiği tespit edilmiştir.

Banville, Desrosiers ve Genet-Volet (2002) Kanada'da Quebec şehrinde beden eğitimi öğretmenliği yapanlar ile Amerikan meslektaşları arasındaki değer yönelimlerini karşılaştırdıkları çalışmalarında, Quebec'te görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin değer yönelimlerinin Amerikan meslektaşlarından farklı olduğunu, Quebec'te görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin düşük düzeyde, Amerikan meslektaşlarının yüksek düzeyde sosyal becerilere öncelik verdiklerini belirlemişlerdir.

Ha ve Xu (2002) beden eğitimi öğretmenlerinin değer yönelimlerini belirlemeyi amaçladıkları araştırmalarında, Çin Halk Cumhuriyeti'ne bağlı Hong Kong şehrinde 205 ve Shanghai şehrinde 197 beden eğitimi öğretmenine Ennis ve Chen (1993) tarafından geliştirilen 'Değer Yönelimi Ölçeği'ni uygulamışlardır. Araştırma sonucunda, Shanghai'lı beden eğitimi öğretmenlerinin kendini gerçekleştirme değerine daha fazla öncelik verdiği, buna karşın Hong Kong'lu beden eğitimi öğretmenlerinin sosyal sorumluluk değerini vurguladıkları belirlenmiştir. Cinsiyete göre, Hong Kong'lu kadın öğretmenlerin sosyal sorumluluk değerini önemsedikleri tespit edilmiştir. Hong Kong'lu ilkokulda görev yapan öğretmenlerin de disiplin değerini öne çıkardıkları görülmüştür.

Behets (2001) Belçika'da beden eğitimi öğretmen adayları ile görev yapan beden eğitimi öğretmenleri üzerinde Ennis ve Chen (1995) tarafından yeniden düzenlenen "Değer Yönelimi Ölçeği'ni 274 öğretmen adayı ve 637 öğretmene uygulamışlardır. Araştırma sonucunda, mesleki kıdeme ve öğretim türüne göre değerlerin farklılaştığı, hem aday öğretmenlerin hem de görevdeki öğretmenlerin değer profillerinin öğretim programındaki yenilikleri ve beden eğitimi kavramlarını yansıttığı, tüm katılımcıların sosyal sorumluluk

değerini önemseydiği, geleneksel disiplin yönelimi değerini benimsemedikleri tespit edilmiştir.

Lee, Whitehead ve Balchin (2000) 'Genç Spor Değerleri Ölçeği'ni geliştirmek ve sporda genç sporcuların davranışlarına rehberlik eden değerler sistemini araştırdıkları çalışmalarında, 12-16 yaş aralığındaki 500 erkek ve kadın sporcuya 20 maddelik ölçeği uygulamışlar ve nitel araştırma yöntemini de kullanmışlardır. Araştırma sonucunda, en önemli değerlerin hoşlanma ve kişisel başarı, en önemsiz değer ise kazanma olduğu tespit edilmiştir.

Cothran ve Ennis (1998) öğrencilerin ve öğretmenlerin değerleri ile onların sahip oldukları değerler ve öğretim programı arasındaki benzerlikleri inceledikleri araştırmalarında, gözlem, görüşme teknikleri ile dört lisede görev yapan öğretmenler ve öğrenim gören öğrencilerin değerlerini incelemişlerdir. Araştırma sonucuna göre, öğretmen ve öğrencilerin beden eğitime yönelik eğitimsel ve eğitimsel olmayan düşüncelerinde, sosyal bakış açılarına yönelik değerlerinde, eğlencenin rolüne ilişkin durumlarda bir çatışma olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, katılımcıların değerleri ile öğretim programı modeli arasında da bir uyumsuzluk olduğu tespit edilmiştir.

Vallerand, Brière, Blanchard ve Provencher (1997) 'Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimleri Ölçeği' geliştirmeyi amaçladıkları çalışmalarının ilk aşamasında, 14.4 yaş ortalamasına sahip, badminton, basketbol, hokey, yüzme, atletizm ve voleybol branşlarında 362 (211 erkek, 151 kadın) amatör sporcuya ölçeği uygulamışlardır. İkinci aşamada aynı branşlarda 14.8 yaş ortalamasına sahip 53 sporcuya beş hafta ara ile ölçek iki kez uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, 'Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimleri Ölçeği'nin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu tespit edilmiştir.

Cothran (1996) öğrencilerin ve öğretmenlerin beden eğitimi dersinde kazandıkları değerler ile sürekli ya da süreksiz bu değerlerin ders içeriği, ders öğretimi ve ders ortamına etkilerinin nasıl olduğunu incelediği araştırmasının birinci aşamasında, 30 öğrenci ile görüşmeler yapmış, ikinci aşamasında dört öğretmen ve 42 öğrenci üzerinde sınıf gözlemleri ve çeşitli nitel araştırma tekniklerini kullanmıştır. Araştırma sonucunda, katılımcıların öğrenme, sosyalleşme ve rekabet değerlerini ifade ettikleri, katılımcıların hepsinin eğlenmeyi değer olarak kabul ettikleri, beden eğitimi öğretmenlerinin öğretim programını değiştirmek zorunda kaldığı belirlenmiştir. Bunun nedeni olarak da, öğrencilerin geleneksel ahlâkî otoriteyi sarsmaları, öğrencilerin eğitsel aktivitelere katılmak yerine sınıfta kendi değerlerini sürdürmeleri gösterilmiştir.

Chen ve Ennis (1996) beden eğitimcilerin disiplin, öğrenme süreci, kendini gerçekleştirme, sosyal sorumluluk ve çevresel bütünleşme değer yönelimlerini belirlemeyi amaçladıkları ve öğretim programı içerikleri ile uygulamalarını inceledikleri çalışmalarında, iki öğretmeni sekiz hafta boyunca haftada iki kez gözlem yaparak ve informal görüşmeler yaparak takip etmişlerdir. Araştırma sonucunda, iki öğretmenin bireysel değer yönelimi ile beden eğitimi içeriğinin birbirleri ile uyumlu olduğu, fiziksel aktivitelerin öğrencilerin analitik ve sosyal becerilerini geliştirdiği tespit edilmiştir. Bununla birlikte, öğretim programının hedefleri ve içeriğinin nasıl olması gerektiğine ilişkin felsefi farklılıklar belirlenmiştir.

Solmon ve Ashy (1995) beden eğitimi öğretmen adaylarının eğitimsel değer yönelimlerini, dersi işleme yöntemlerini ve öğretmen davranışlarını araştırdıkları çalışmalarında, Ennis ve Hooper (1988) tarafından geliştirilen 'Değer Yönelimi Ölçeği'ni kullanmışlardır. Araştırma sonucunda, beden eğitimi alanına ilişkin eğitim deneyimine sahip öğretmen adaylarının değer profillerini daha iyi ifade ettikleri fakat bu profillerin sabit yapılar olmadığı, öğretmen eğitimi programlarının tartışılması gereken noktaları olduğu tespit edilmiştir.

Ennis ve Chen (1995) şehirde ve kırsalda görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin değer yönelimlerini inceledikleri araştırmalarında, araştırmacılar tarafından yeniden düzenlenen 'Değer Yönelimi Ölçeği'ni farklı bölgelerdeki 495 beden eğitimi öğretmenine uygulamışlardır. Araştırma sonucunda, şehirde görev yapan öğretmenlerin kendini gerçekleştirme ve sosyal sorumluluk değerlerine, kırsalda görev yapan öğretmenlerin disiplin ve öğrenme süreci değerlerine öncelik verdikleri belirlenmiştir.

Cruz, Boixadós, Valiente ve Capdevilla (1995) 12-16 yaş aralığındaki 40 İspanyol erkek futbolcu üzerinde baskın değerleri incelediği araştırmalarında, yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi ile verileri toplamışlardır. İçerik analizi sonucunda, kazanma, beceri sergileme, takımına avantaj sağlamak için kurallara aykırı davranma, eşitlik ve adalet değerleri önemli bulunmuştur. Ayrıca, farklı branşlarda, yaşlarda ve müsabaka düzeylerinde değerleri ölçecek bir ölçek geliştirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Lee ve Cockman (1995) 12-16 yaş aralığındaki 93 futbol ve tenis sporcusunun spordaki özel ahlâkî ikilemlerini araştırdıkları çalışmalarında, verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplamışlardır. Araştırma sonucunda, genç sporcuların spora ilişkin 18 değer ifade ettikleri, spordaki ahlâkî ikilemlerin yarışma değerlerindeki çatışmadan kaynaklandığı sonucuna varılmıştır.

Ennis (1994a) ortaokulda görev yapan altı, lisede görev yapan beş beden eğitimi öğretmeninin sosyal hedeflerini, görev içeriklerini ve değerlerini incelediği araştırmasında, veriler video kayıtları ve görüşmeler yoluyla elde edilmiştir. Araştırmanın sonucuna göre, öğretmenlerin iş birliği, takım çalışması ve sosyal sorumluluk değer yönelimlerinin tutarlı olduğu, görev yapılarına bakıldığında, ortaokul programlarının büyük grup aktiviteleri içerdiği, lise programlarında küçük gruplarda bireysel aktivitelere odaklanıldığı belirlenmiştir.

Ennis (1994b) ortaokul ve lisede görev yapan 11 beden eğitimi öğretmenin sosyal yapılanma ve sosyal sorumluluk değer yönelimlerini öğretim programı açısından araştırdığı çalışmasında, veriler video kayıtları ve görüşmeler yoluyla elde edilmiştir. Araştırma sonucunda, öğrencilerin öğrenmesinde öğretmenlerin bir bütün olarak öğrenirken öğrencilere sosyal sorumluluk, anlayış, saygı çerçevesinde öğrenim gerçekleştirdikleri, öğretmenlerin öğrencinin geçmişi, hazır bulunuşluğu, ilgisi ve motivasyonuna dikkat etmesi gerektiği belirtilmiştir. Öğretmenler, akademik hedefleri öğretme ihtiyacı ile sosyal sorumluluk öğretme ihtiyacı arasında bir gerilim hissettiklerini ifade etmişlerdir.

Tsangaridou (1993) beden eğitimi öğretmenlerinin özgün deneyimlerinde sınıf ve okul gerçeklerini, öğretim ve öğrenim çevresini, mesleki gelişimlerini, uygulamalarında eğitimsel değerlerini nasıl yansıttıklarını araştırdığı çalışmasında, dört beden eğitimi öğretmeni üzerinde yaptığı gözlemler ve görüşmeler yoluyla verileri toplamıştır. Araştırma sonucunda, beden eğitimi öğretmenlerinin günlük uygulamalarında pedagojik, etik, ahlâkî ve sosyal sorunlar ile karşılaştığı, öğretmenlerin yıllardır kullandıkları eğitimsel değerleri, uygulamaları değiştirmek zorunda kaldıkları belirlenmiştir.

Ennis ve Chen (1993) 'Değer Yönelimi Ölçeği'ni yeniden düzenlemek için beden eğitimi öğretmenlerini okul ortamında, sınıf ortamında ve öğretim programı hedeflerini açıklarken inceledikleri çalışmalarında, 298 beden eğitimi öğretmenine ölçeğin yeni versiyonunu uygulamışlar ve araştırma sonucunda, sosyal sorumluluk boyutunu ölçeğe eklemişlerdir.

Ennis (1992a) değer yönelimlerinin beden eğitimi öğretmenlerinin öğretim programlarındaki kararları üzerindeki rolünü incelediği çalışmasında, verileri sınıf gözlemleri, öğretmen ve öğrenci görüşmeleri ve 'Değer Yönelimi Ölçeği' yoluyla elde etmiştir. Araştırma sonucunda, öğrencilerin öğrenme amaçlarında, akademik ve sosyal performans beklentilerinde her bir öğretmenin değer profilinin etkisinin olduğu tespit edilmiştir.

Ennis ve Zhu (1991) beden eğitimi öğretmenine eğitimsel beş değer yönelimini öğrencilere öğretirken nasıl tutarlı kararlar alarak davrandıklarını inceledikleri araştırmalarında, 90 beden eğitimi öğretmenine 'Değer Yönelimi Ölçeği'ni uygulamışlardır. Araştırma sonucunda, katılımcıların % 97'sinin tutarlı bir şekilde öğretim programını ve eğitici kararlarda değer yönelimlerini uyguladıkları, cinsiyet, düzey ve öğretim deneyimi açısından anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir.

Ennis, Mueller ve Hooper (1990) hizmet içi eğitim programlarının öğretmenlerin hangi değerlerine etkiye bulunduğunu ve günlük plan becerilerinde değişikliğe sebep olduğunu araştırdığı çalışmalarında, yedi hizmet içi eğitim programına katılan 25 ilkökul öğretmenine 'Değer Yönelimi Ölçeği'ni uygulamışlardır. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin disiplin düzeylerinin azaldığı, sosyal sorumluluklarını yeniden yapılandıkları, çoğu öğretmenin planlarını daha fazla zihinsel süreçler içeren etkinliklerle değiştirdikleri tespit edilmiştir.

2.10.2. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Çiftçi, Olaç, Aksakal ve Yaman (2015) izciliğin değerler eğitimindeki yeri ve önemini saptamayı amaçladığı çalışmalarında, ilkökullarda görev yapan 15 izci lideri öğretmenin açık uçlu sorularla görüşlerine başvurmuşlardır. Araştırma sonucunda, izciliğin değerler öğretiminde yapılan faaliyetlerin türü, izciliğin amaç ve işlevinden dolayı etkili bir uygulama olduğu, izcilikte değerler öğretiminde en çok oyun, kamp faaliyetleri, topluma hizmet çalışmaları ve yürüyüşleri kullandıklarını, izci öğrencilerin diğer öğrencilere göre değerleri davranışlarına ve tutumlarına yansıttıkları belirlenmiştir. İzcilik faaliyetleri ile en çok, sevgi ve saygı, yardımseverlik, sorumluluk, millî manevi değerler, dostluk, adalet, hoşgörü değerlerinin kazandırıldığı ve son olarak da, izciliğin değerler öğretiminde önemli bir yeri olduğu sonuçlarına ulaşmıştır.

Engin (2014) 7. sınıf düzeyinde Türkçe ve Beden Eğitimi öğretim programları ile bütünleştirilerek hazırlanan değerler eğitimi programının, öğrencilerin değerlerle ilgili bilişsel davranışları, duyuşsal özellikleri ve değer gösterme düzeyleri üzerinde etkililiğini belirlemeyi amaçladığı çalışmasında, nicel ve nitel araştırma desenleri bir arada kullanılmıştır. İzmir ilindeki bir devlet okulunda 13 hafta boyunca sürdürülen çalışmada 29 öğrenci deney, 29 öğrenci kontrol grubu olarak belirlenmiştir. Deney grubuna Türkçe ve Beden Eğitimi dersleri ile bütünleştirilmiş değerler eğitimi programı uygulanırken, kontrol grubuna müdahalede bulunulmamıştır. Sürecin başlangıcında ve sonunda araştırmacı

tarafından geliştirilen 'Değerlere İlişkin Açık Uçlu Sorular Formu' ve 'Temel Demokratik Değerler Ölçeği' uygulanmıştır. 13 hafta süresince her iki haftada bir olacak şekilde üç gözlemci tarafından gözlem formları doldurulmuştur. Uygulama sonrasında sürece ilişkin deney ve kontrol grubundan olmak üzere toplam 10 öğrenci ve her iki grupta da derse giren dört öğretmenle görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda, değer gösterme düzeyleri deney ve kontrol grubu açısından karşılaştırıldığında deney grubu lehine anlamlı farklılaşma olduğu, öğrencilerin değer gösterme düzeyleri öğretmen ve öğrenci görüşmelerine göre değerlendirildiğinde, deney grubundaki öğrencilerin davranışlarında gelişim olduğu, buna karşın kontrol grubundaki öğrenci davranışlarında bir farklılaşma gerçekleşmediği tespit edilmiştir.

Gürpınar (2014) hileyi benimsemek, yarışmaseverliği benimsemek ve adilce kazanmayı korumak davranışları ile eğitim seviyesi, cinsiyet, sporculuk tecrübesi, spor branşı ve spor türü arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçladığı araştırmasında, ortaokul ve lisede eğitim gören ve herhangi bir sporu lisanslı olarak yapan 11-19 yaş aralığındaki 596 (362 erkek ve 232 kadın) sporcu öğrenciye 'Altyapı Sporlarında Ahlâkî Karar Alma Tutumları Ölçeği'ni uygulamıştır. Araştırma sonucunda, eğitim seviyesi, cinsiyet, sporculuk tecrübesi, spor branşı ve spor türüne göre anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Ahlâkî karar alma tutum puanlarının kadınlarda erkeklerden, ortaokul öğrencilerinde lise öğrencilerinden, temassız spor yapanlarda temaslı spor yapanlardan ve tecrübesiz sporcu öğrencilerde tecrübeli sporcu öğrencilerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, farklı spor branşlarını yapan öğrencilerin ahlâkî karar alma tutumları arasında da anlamlı farklılıklar belirlenmiştir.

Paksoy (2014) futbol fanatizmi ve taraftar kimliği üzerine yaptığı çalışmada, Beşiktaş Çarşı taraftarlarının taraftar kimliği doğrultusunda, taraftarlığına neden olan etmenler, taraftarlık özdeşleşme düzeyleri ve taraftarlıkla ilgili davranışlarını incelemiştir. Beşiktaş Çarşı Taraftar Grubuna üye 500 (181 kadın, 319 erkek) taraftara Wann ve Branscombe (1993) tarafından geliştirilen ve Günay ve Tiryaki (2003) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği" uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, taraftarların takımlarıyla özdeşleşme düzeyleri arttıkça ve fanatikliğe doğru gittikçe fair play'den uzaklaştıkları tespit edilmiştir.

Tel (2014) fair play kavramı ve Türk toplumundaki kültürel değerleri, fair play'e örnek gösterilecek olayları ve Türk sporundaki bazı fair play davranışlarını teorik bir kapsam içerisinde incelediği çalışmada, kaynak taraması kullanmış, konu çerçevesinde

yazılmış olan eserler, makaleler ve araştırmaları incelemiş ve fair play olarak kabul edilebilecek olguları yorumlamaya çalışmıştır. Araştırma sonucunda, Türk toplumsal değerlerinde bulunan birçok güzel hasletin sporculara ve spor adamlarına yansıdığı, yarışma sahalarında sporcuların sadece bireysel değer ve yargılarını yansıtmadığı, aynı zamanda içerisinde yaşıyor olduğu toplumun kolektif değerlerini de yansıttığı belirlenmiştir.

Yıldız ve Güven (2013) tarafından ise beden eğitimi dersi öğrenci değer yönelimi ölçme aracı geliştirilmiştir. Tarama modelindeki araştırmanın çalışma grubu, 2012-2013 öğretim yılında, Ankara ili merkez ilçelerinde öğrenim gören ortaokul 7 ve 8. sınıf ile lise 9, 10, 11 ve 12. sınıf öğrencilerinden tesadüfi seçilmiş 663 öğrenciden oluşmuştur. Ölçme aracının ilk formunda 31 madde yer almıştır. Araştırma sonucunda, geçerli ve güvenilir olduğu kabul edilen, 'Beden Eğitimi Dersi Öğrenci Değer Yönelimi Ölçeği'nde, sportif erdem, dayanışma, özgüven, duyarlı olma, sorumluluk ve millî kültür olmak üzere altı boyut altında 28 madde yer almıştır.

Çeviker (2013) futbolcuların gözlemleri doğrultusunda, spor hayatlarının şekillenmesinde, sportif başarı ve başarısızlıklarında önemli yeri olan antrenörlerinin etik ve etik dışı davranışlarını belirlemeyi amaçladığı araştırmasında, Ankara amatör süper liginde yer alan 12 spor kulübünden 186 futbolcuya 36 sorudan oluşan ölçek uygulamıştır. Araştırma sonucunda, futbolcuların, antrenman planlanması, mesleki bilgi düzeyi, sporculara karşı saygılı davranma, yetkisini kötüye kullanma, sporcuların performanslarına zarar verme, sigara kullanma gibi konularda antrenörlerini yetersiz buldukları ve bu konuyla ilgili değerlendirmelerde antrenörlerinin kendilerine ve mesleki etik kurallarına göre etik dışı davranışlarda bulunduklarını gözlemledikleri, dil, din, ırk ayrımı yapma, cinsel taciz ve şiddet uygulama gibi konularda ise antrenörlerini daha olumlu buldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Güven ve Öncü (2012) antrenörlerin etik dışı davranışları ile ilgili sporcu algılarını ölçebilecek bir ölçme aracı geliştirmeyi amaçladıkları çalışmalarında, ölçeğin geçerlik seviyesini test etmek amacıyla 16 farklı spor branşından 112 sporcuya ölçeği uygulamışlardır. Ölçekte bulunan 40 maddeye ilişkin yapılan açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi sonucunda, ölçeğin üç faktörlü bir yapıya sahip olduğu tespit edilerek madde sayısı 19'a indirilmiştir. Ölçeğin madde yük değerlerinin 0.579 ile 0.825 arasında, Cronbach Alpha güvenirlik katsayısının 0.93 ve iki yarı test korelasyonu katsayısının 0.83 olduğu hesaplanmıştır. Sonuç olarak, antrenörlerdeki etik dışı davranışları sporcular

açısından belirlemek amacıyla hazırlanan ölçeğin, yapılan geçerlik ve güvenirlik çalışması sonucunda kullanılabılır bir ölçüm aracı olduğu saptanmıştır.

Tarakçıoğlu (2012) gen dopinginin elit sporda yol açacağı sorunları spor etiği açısından incelediği çalışmasında, her argümanı güçlü ve zayıf yönleri ile belirtmiş ve akıl yürütmelerdeki sorunlar karşı argümanlarıyla birlikte diyalektik olarak değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda, genetik mühendisliğinin henüz gelişmemiş bir alan olduğu, bu yüzden gen dopingine başvuracak atletlerin kanser veya bağışıklık sisteminin çökmesi gibi ağır zararlar göreceği, bu pahalı teknolojiye çoğunlukla zenginlerin erişeceği ve bunun da adil rekabeti ortadan kaldıracağı, hem adil rekabet adına hem de atletlerin sağlığı adına elit sporda gen dopinginin yasaklanması ve bu sorunla mücadele edilmesi gerektiği, bu mücadelenin her bir atletin omuzlarına yüklenecek ahlâkî sorumluluklarla değil, spor kültürünü oluşturan tüm aktörlerin ortak çabasıyla mümkün olacağı belirlenmiştir.

Topan (2011) okullararası futbol müsabakalarına katılan öğrencilerin cinsiyet ve kulüp deneyimleri ile fair play anlayışları arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında, Ankara il merkezi'nde bulunan Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören kulüp deneyimi olan ve kulüp deneyimi olmayan 250 öğrenciye, Vallerand, Briere, Blanchard ve Provencher (1997) tarafından geliştirilen ve Sezen Balçıklanlı (2009) tarafından Türkçe'ye uyarlanan “Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği” uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, kız öğrencilerin sosyal normlara uyum, kurallara ve yönetime saygı davranışlarını sergilemede erkek öğrencilerden daha ileride oldukları, sporda sorumluluklara bağlılık alt boyutuna ise kulüp deneyimi olan öğrencilerin daha fazla önem verdikleri belirlenmiştir.

Kaya (2011) ilköğretim okullarında bulunan okul yöneticileri, beden eğitimi öğretmenleri ve öğrencilerin okul spor programlarında 'fair-play' kavramına yönelik anlayışlarını incelediği araştırmasında, ilköğretim okullarında öğrenim gören 7 ve 8. sınıflardan yedi öğrenci, üç beden eğitimi öğretmeni ve üç yönetici ile görüşmeler yapmıştır. Araştırma sonucunda, öğrencilerin centilmenlik, erdemlilik, dostça oynama ve yarışma, kaybetmeyi kabul etme gibi temalarda olumlu davranışlar ifade ettikleri ancak yarışmalarda kazanma öncelikli anlayış ile hareket ettikleri, takım arkadaşlarına ve rakibe karşı şiddet boyutunda olumsuz düşünceleri olduğu, beden eğitimi öğretmenlerinin fair play ruhunun geliştirilmesine yönelik çalışmalarının yetersiz olduğu, fair play ruhuna aykırı davranışları önleme konusunda, yeni yaklaşımlar geliştirme konusunda eksikliklerinin olduğu, özellikle

fair play anlayışını anlama ve davranış boyutunda yetersiz oldukları belirlenmiştir. Ayrıca, yöneticilerin fair play konusunda fazla görüş sahibi olmadıkları tespit edilmiştir.

Güzel (2011) IOC'nin uyguladığı, Olimpik Dayanışma Programlarını ve Olimpik Değerleri herkes için spor anlayışı çerçevesinde inceleyerek, dünya ve kıtalararası programların yürütülmesinde görev yapan Ulusal Olimpiyat Komitelerinin kendi ihtiyaç ve değer yargıları ile hazırladıkları/hazırlayacakları yerel programların olimpik değerlerin yaygınlaştırılmasına nasıl katkı sağladığı/sağlayacağını incelediği çalışmada, veriler 13. Dünya Herkes İçin Spor Kongresi'ne katılan, Ulusal Olimpiyat Komiteleri'nde görev yapan 17 kişi yapılan görüşme ve doküman analizi yöntemi ile toplanmıştır. Araştırma sonucunda, Olimpik Dayanışma Programlarının bireylerin özellikle de gençlerin spor aracılığı ile kazanabilecekleri sosyal, kültürel ve etik değerlerinin, tutum ve yargılarının yayılması çalışmalarına da öncülük ettikleri tespit edilmiştir. Ayrıca, incelenen programlar Olimpik Dayanışma Programlarının özellikle gelişmekte ve az gelişmiş olan ülkelere vermiş oldukları destek sayesinde, bu ülkelerde sportif başarının, kişisel gelişimin ve yaşam kalitesinin belirgin oranda yükseltildiğini ortaya koymuştur.

İyem (2011) futbolcuların emek süreçlerini, çalışma ve boş zamana ait değerlerini sorgulamayı amaçladığı araştırmasında, veri toplama aracı olarak anket, yarı yapılandırılmış görüşme, mülakat ve katılımlı gözlem yöntemlerini kullanarak Bank Asya 1. Ligi'ndeki 132 profesyonel futbolcuya anket, 18 profesyonel futbolcuya yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulamıştır. Araştırma sonucunda, Türkiye'de profesyonel futbolcuların sanıldığı gibi çok rahat çalışma koşullarına sahip olmadıkları, iyi bir futbolcu olabilmek için çok erken yaşlardan itibaren düzenli bir çalışma ve emek harcamak gerektiği, yaptıkları işi madencilikten sonra yeryüzünde en zor iş olarak tanımladıkları, futbolcular ve teknik adamların iş güvensizliği sorunu ile karşı karşıya olduğu, profesyonel futbolculuk mesleğinin yoğun bir iş baskısını da beraberinde getirdiği, futbolcuların çalışma ve boş zamana yönelik değerlerlerinde, çalışmayı hayatlarının merkezinde gördükleri, çalışmayı içselleştiren kişiler oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca, profesyonel futbolcuların çalışma disiplini, beden terbiyesini, nefsin kontrolünü, arzuların bastırılmasını, sıkı ve sürekli çalışmayı, yapılan işte en iyisi olmaya çalışmayı vurguladıkları belirlenmiştir.

Şeker (2011) bahis şike skandalının toplumsal ahlâkı nasıl etkilediğini araştırdığı çalışmada, verileri iddaa bayilerinde 1637 kişiden anket yoluyla elde etmiştir. Araştırma sonucunda, katılımcıların yaş, iş, aylık gelir, eğitim, medeni hal ve cinsiyet gibi bağımsız

değişkenler açısından futbolda bahis söz konusu olduğunda şikeyi önemsiz bir ayrıntı gibi gördükleri belirlenmiştir.

Eskicioğlu (2010) Beko basketbol ligi spor kulüpleri yöneticilerinin kararlarında etik ilkelere bağlılıklarını ve etik dışı davranışlara karşı tutumlarını incelediği araştırmasında, verileri yarı yapılandırılmış görüşme ile standart açık uçlu sorular kullanarak Beko basketbol liginde yer alan 16 takımın antrenörleri ve takım kaptanları olmak üzere 32 kişi ile görüşme yöntemi ile toplamıştır. Araştırma sonucunda, yöneticilerin eğitim seviyesi yüksekliği ve kulüplerin devletle olan ilişkileri basketbol branşında şiddet boyutunun asla göz ardı edilemeyecek önemli bir davranış olduğu, taciz gibi konuların basketbolda hiç rastlanmayan ve tahammül edilmeyen etik dışı davranışlardan olduğu, doping-şike-rüşvet gibi konuların basketbol branşında göz ardı edilecek bir konu olmadığı ve titizlik ile üstünde durulan konulardan biri olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sezen Balçıklı (2009) profesyonel futbolcuların sportmenlik yönelimleri ve empatik eğilimleri arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında, örneklem grubunu Süper Lig’de yer alan yedi futbol takımından toplam 130 futbolcu oluşturmuştur. Veriler, Davis (1983) tarafından geliştirilen ve Engeler (2005) tarafından Türkçe’ye uyarlaması yapılan 'Kişilerarası Tepkisellik İndeksi' ve Vallerand, Briere, Blanchard ve Provencher (1997) tarafından geliştirilen ve araştırmacı tarafından Türkçe’ye uyarlanan 'Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği' ile toplanmıştır. Araştırma sonucunda, futbolcularda empatik düşünce düzeyi yükseldikçe sporda sorumluluklara bağlılık, sosyal normlara uyum, kurallara ve yönetime saygı düzeylerinin anlamlı olarak arttığı, perspektif alma becerileri arttıkça da sosyal normlara uyum düzeylerinin yükseldiği belirlenmiştir. Ayrıca, ahlâkî davranışları olumlu yönde etkileyen empatinin, sporcularda da kazandırılması gereken bir beceri olduğu ifade edilmiştir.

Gürpınar (2009) basketbol ve futbol hakemlerinin karşılaştıkları sportmenlik dışı davranışları belirlemeyi amaçladığı çalışmasında, Türkiye basketbol ve futbol liglerinde maç yöneten 192 basketbol ve 129 futbol olmak üzere toplam 321 hakeme 'Sportmenlik Dışı Davranışlar Anketi' uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, sportmenlik dışı davranışların futbolda basketboldan daha fazla yapıldığı, basketbolda ve futbolda en fazla sportmenlik dışı davranış seyircilerin, ardından sporcuların, ardından da teknik ekiptekilerin yaptığı, basketbolda ve futbolda sportmenlik dışı davranışın en fazla hakeme, daha sonra sporcuya, daha sonra seyirciye, daha sonra da teknik ekiptekilere karşı yapıldığı belirlenmiştir.

Obuz (2009) beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğiyle ilgili etik olmayan davranışlara ilişkin görüşlerini çeşitli değişkenler açısından incelediği araştırmasında, 117 kadın, 182 erkek öğretmen adayına anket uygulamıştır. Araştırma sonucunda, öğrencilerle ilişkilerde ve görevle ilgili sorumluluklarda kadın öğretmen adaylarının erkeklere oranla daha etik davranma eğiliminde oldukları, ailesi şehir merkezinde yaşayan öğretmen adaylarının, öğrencilerle ilişkilerde ailesi köyde ya da ilçe merkezinde yaşayan öğretmen adaylarına göre daha etik davranışlar gösterme eğiliminde oldukları, babalarının eğitim durumuna göre, öğrencilerle ilişkilerde ve görevle ilgili sorumluluklarda babası lise mezunu olan öğretmen adaylarının daha etik davranma eğiliminde oldukları, annelerinin eğitim durumuna göre, öğrencilerle ilişkilerde ve görevle ilgili sorumluluklarda annesi üniversite mezunu olan öğretmen adaylarının daha etik davranışlar sergileme eğiliminde oldukları, ailesinin ekonomik durumuna göre, öğrencilerle ilişkilerde ailesinin ekonomik durumu iyi olan öğretmen adaylarının daha etik davranışlar sergileme eğiliminde oldukları belirlenmiştir.

İlhan (2009) spor kamuoyu üzerindeki önemli etkileri olan spor yazarlarının görüşlerinden yola çıkarak, Türk Spor Medyası'nın hangi etik değerlere dikkat ederek daha güvenilir ve saygın bir yapıya kavuşabileceği konusunda önerilerde bulunmayı amaçladığı araştırmasında, verileri Ankara, İstanbul ve İzmir'de görev yapan, kamuoyunda bilinirlikleri yüksek olanlar başta olmak üzere, ulusal bir gazetede köşesi bulunan ve periyodik olarak makale yazan (haftada en az bir kez) 42 spor yazarı ile görüşme yöntemi ile elde etmiştir. Araştırma sonucunda, Türk Spor Medyasında, habere konu olan sporcu, hakem, yöneticiler hakkında küçük düşürücü ifadeler yer verildiği, çıkar ilişkilerinin haberlere-yorumlara yansıdığı, özel hayatın sınırlarının zorlandığı belirlenmiştir. Bunun yanı sıra, uygun olmayan tutum ve uygulamalarla haber yapıldığı, özellikle transfer dönemlerinde asparagas haberlere oldukça fazla yer verildiği, duyumlarla haber yapıldığı, haberin doğruluğunun teyit edilmediği, başkasının haberini kendi haberi gibi kullanma uygulamasının yaygın olarak yaşandığı, kulüplerle ilişkilerin mesleki sınırın dışına taştığı, tarafsız habercilikten uzaklaşılarak objektifliğin göz ardı edildiği görülmüştür. Ayrıca, spor medyasında kulüplerin amigoloğunu yapan, kulüplerle organik bağları olan yazarların bulunduğu, haberlerin belli kulüplerin bakış açısıyla verildiği, sporla ilgili kurum, kuruluş ve kişilerden ek fayda sağlanması durumunun haberciliği sorgulanır hâle getirdiği, İstanbul takımları ve özellikle üç büyüklerle ilgili haberlerin gazetelerin spor sayfalarını tamamen ele geçirdiği, diğer kulüp ve branşlara büyük adaletsizlik yapıldığı tespit edilmiştir.

Taşkıran (2008) elit dansçılarının dansdaki etik değerlere yönelik davranışlarını belirlemeyi amaçladığı araştırmasında, 98 elit caz dansçısı, 101 elit Latin dansçısı, 100 elit hip hop dansçısı ve 100 elit halk dansçısı olmak üzere toplam 399 elit dansçıya, araştırmacı tarafından geliştirilen 'Danstaki Etik Değer Ölçeği-21'i uygulamıştır. Araştırma sonucunda, elit dansçılarının dansdaki etik değerlerine yönelik davranışlarında yaş, cinsiyet ve eğitim durumuna göre anlamlı farklılık olmadığı, dans etme süresi ve profesyonel olarak dans etme süresine göre anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, dansın bireylerin etik görüşlerini olumlu etkilediği, dansa küçük yaşta başlamak, grup halinde çalışmak, profesyonel olmak ve ailede onu yönlendirebilecek kişilerin olmasının dansçının etik değerlerini olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir.

Dolaşır (2005) antrenörlerin mesleki etik ilkelere uyma düzeylerini antrenör ve sporcu görüşlerine göre değerlendirdiği araştırmasında, araştırmacı tarafından geliştirilen 'Antrenörlerin Mesleki Etik İlkeleri Belirleme Formu' millî takım kamplarında bulunan 160 sporcu ve 44 antrenöre uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, antrenörlerin mesleki etik ilkelere uyma düzeyleri, sporcu ve antrenör görüşlerine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği, antrenörlerin mesleki etik ilkelere uyma düzeylerine ilişkin ortalamalarının sporcu ortalamalarından daha yüksek olduğu, sporcu görüşlerine göre antrenörlerin mesleki etik ilkelere uyma düzeyleri, sporcuların branş, eğitim düzeyi, mezun olunan alan, kıdem ve kategori değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir.

Kotan (2004) futbol taraftarlarının kötü tezahürata ve kavgaya, medyaya, sahaya yabancı madde atmaya ve olaylara karışmaya, kendi takımına ve rakip takıma yönelik tutumlarını fair play anlayışlarına göre belirlemeye çalıştığı araştırmasında, 889 Trabzonspor taraftarına araştırmacı tarafından geliştirilen anketi uygulamıştır. Araştırma sonucunda, kadınların medyaya ilişkin fair play anlayışlarının yüksek olduğu, erkeklerin rakip takıma yönelik fair play tutumlarının yüksek olduğu, alt gelir düzeyine sahip taraftarların kötü tezahürat ve kavga olaylarına ilişkin fair play anlayışlarının yüksek olduğu belirlenmiştir.

Sezen (2003) profesyonel ve amatör futbolcuların fair play anlayışlarını incelediği araştırmasında, 100 profesyonel, 112 amatör futbolcudan oluşan araştırma grubuna anket uygulamıştır. Ankette futbolcuların eğilimlerini ortaya koymak amacı ile bir dizi ifade verilmiş, futbolcular ifadelere doğru ya da yanlış kararını vermişlerdir. Anketin son bölümünde ise örnek olaylar verilerek hem örnek olayın değerlendirilmesi hem de bu örnek olaylar karşısında kendi davranışlarının ne olacağına ilişkin veriler toplanmıştır. Araştırma sonucunda, profesyonel futbolcuların amatörlere göre daha yüksek oranlarda

kural ihlallerini normal davranışlar olarak gördüklerini, sportmence olmayan davranışları ise akıllı taktikler olarak değerlendirdiklerini, hakeme yakalanmayacaklarına inandıklarında, formal fair play kurallarına uymadıklarını tespit etmiştir.

Şahin (2003) spor eylemlerinde ortaya çıkan doping kullanma, sahtekârlık yapma, şike ve şiddete yönelme gibi etik değerleri betimsel olarak irdelediği ve futbol ve atletizm branşında yaşanan etik değerleri sorun olarak ele aldığı çalışmasında, birinci lig düzeyinde performans sporu yapan sporcular (futbol 51 erkek, 66 kadın; atletizm 53 erkek, 45 kadın) ve beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerine (77 üçüncü sınıf öğrencisi) 'Edwards Kişisel Tercih Envanteri' ve araştırmacı tarafından geliştirilen 'Değer Anketi'ni uygulamıştır. Araştırma sonucunda, eğitim durumunun yükselmesinin etik değerlerin güçlenmesine yardımcı olmadığı, katılımcıların dopinge yönelme, saha içinde ve dışında şiddete uğrama, sağlığı riske ederek başarı arama, iyi ve güzel oynama yerine sadece kazanmak için oynama, bilim dışı yollarla başarı arama gibi etik değerler içeren olguların kaybedilen etik değerler olarak ortaya çıktığı, sporcuların sadece kazanmaya yönlendirildiklerinden insani değerlerin sporun gizemli ortamında görmezden geldiği, sporda kazanıldığı düşünülen dürüst olma, düzenli olma, başarılı olma, kararlı olma vb. değerlerin yeterince öne çıkmadığı belirlenmiştir.

Gürkan, Çamlıyer ve Saracaloğlu (2000) beden eğitimi öğretmen adaylarının değerler sistemini araştırdıkları çalışmalarında, öğretmen adaylarının önem verdikleri temel değerlerin; aile güvenliği, özgürlük, kendine saygı, barış içinde bir dünya, akıl ve bilgelik, öğretmen adaylarının önem verdikleri aracı değerlerin; dürüstlük, bağımsızlık, sorumluluk sahibi, mantıklı ve entelektüel olduğunu belirlemişlerdir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın yöntemi hakkında bilgiler verilmiştir. Bu doğrultuda iki aşamada planlanan araştırma için genel bir model ve genel akış şeması oluşturulmuş, her aşama ayrıntılı olarak ele alınmış, evren, örneklem, veri toplama araçlarının geliştirilmesi, verilerin toplanması ve verilerin analizi konularına yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

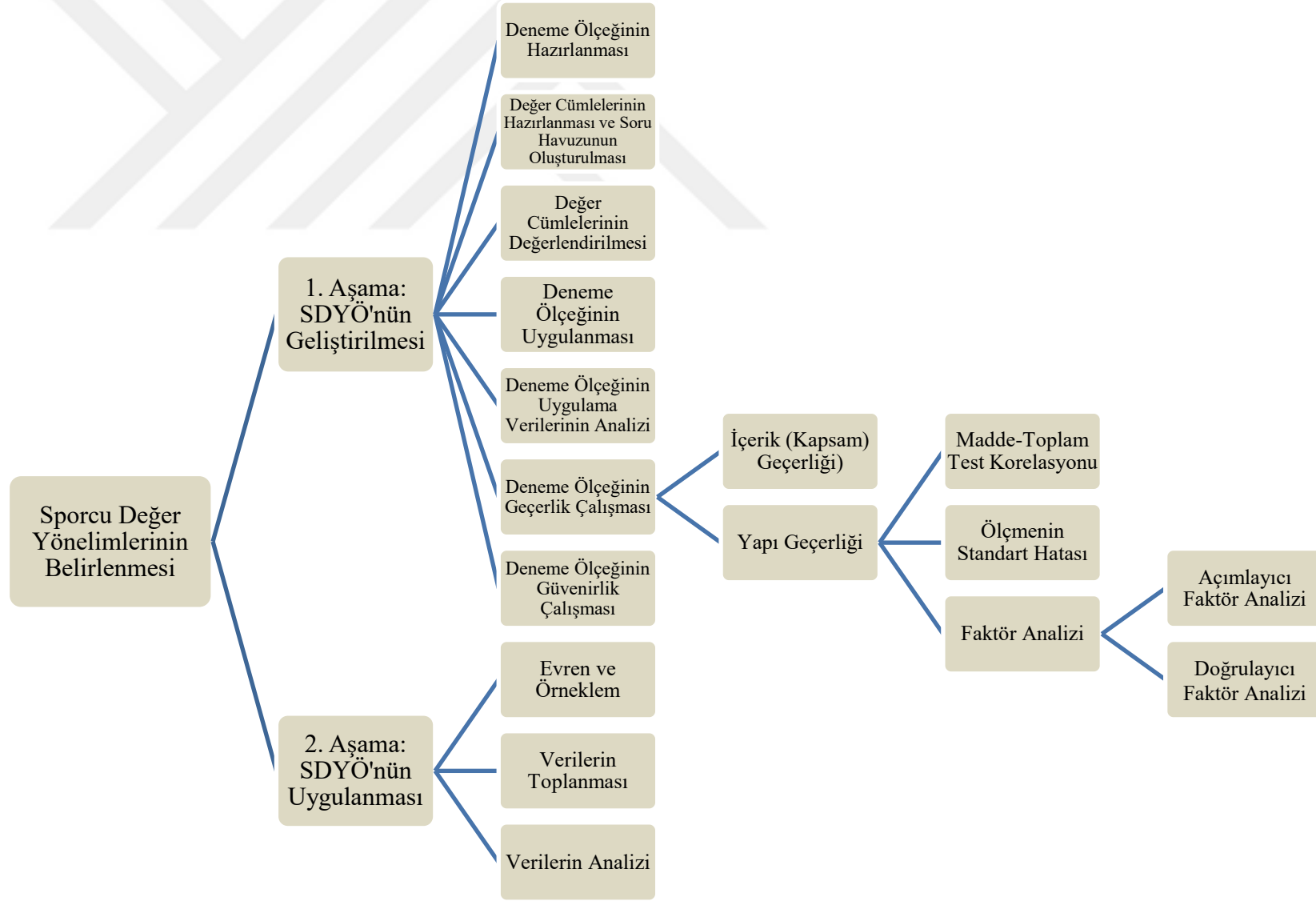
Türkiye’deki 21 farklı olimpiik branştaki millî sporcuların değer yönelimlerinin araştırılması amaçlanan bu çalışma, nicel araştırma modellerinden ilişkisel tarama modelinin (Karasar, 1999, s. 79) ve nitel araştırma modellerinden olgubilim (fenomoloji) modelinin (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s. 72) bir arada kullanıldığı karma bir modelle gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın nicel kısmında ölçek tekniği, nitel kısmında ise yarı yapılandırılmış görüşme ve içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Karma yöntemler nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin verilerini karşılıklı olarak desteklemek için bir arada kullanılması esasına dayanmaktadır. Karma yöntemin en önemli özelliği nicel yöntemde bağlamın anlaşılabilmesi, nitel yöntemde ön yargı gibi bu iki yöntemin yapılarında varolan sınırlılıkları dengelemesidir (Fırat, Kabakçı Yurdakul ve Ersoy, 2014).

Olgubilim modeli, araştırmacıların farkında oldukları fakat derinlemesine ve detaylı bir bilgiye ulaşılmaya çalışılan olguları incelemektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s. 72).

Araştırmanın nicel bölümünün ilk aşamasında değerlerle ilgili alan yazın taranmış, yapılan araştırma sonuçları incelenmiş ve elde edilen bilgiler incelenerek değişkenler açısından teorik çerçeve hazırlanmıştır. İkinci aşamada, hazırlanan hipotezleri deneyecek ve araştırmanın nicel bölümünün verilerini elde edecek şekilde “Kişisel Bilgi Formu” (Ek-1) ve “Sporcu Değer Yönelimleri Ölçeği (SDYÖ)” (Ek-2) geliştirilmiştir. Nitel araştırmalar birçok yöntem, araştırma uygulamaları ve çeşitliliğin olduğu bir alandır (Punch, 2005, s.

132). Araştırmanın nitel bölümünde ise görüşme yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda en sık kullanılan veri toplama yöntemi görüşmedir (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s. 106). Bu yöntem, diğer bireyleri anlamanın, bireylerin probleme yönelik fikirlerini tanımlamanın (Punch, 2005, s. 165, 166), bireylerin bakış açılarını irdelemenin ve detaylı bir bilgiye ulaşmanın (Kuş, 2003, s. 87), araştırılan konuyu tüm olası ayrıntıları ile incelemenin (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s. 107), problemlere farklı çözümler üretmenin ve niteliklerin de görülmesinin çok iyi bir yoludur (Işıkoğlu, 2005). Nitel verileri toplamak amacıyla hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu”nda 6 soru (Ek-3), “Görüşme Formu”nda, yarı yapılandırılmış 16 açık uçlu soru yer almıştır (Ek-4). Nitel bölüm çalışmaları sırasında alan yazın okumaları nitel çözümleme için araştırmacıya çerçeve oluşturmuştur. Nitel veriler, araştırmaya katılan farklı branşlardan 12 millî sporcu ile yapılan yüz yüze görüşme sonrasında yazılı doküman hâline getirilmiştir.

SDYÖ'nün geliştirilmesine ilişkin akış şeması Şekil 1'de ayrıntılarıyla verilmiştir.

Şekil 1. SDYÖ'nün geliştirilmesi akış şeması

3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, 21 federasyona bağlı olimpik spor branşlarında (Atletizm, Badminton, Basketbol, Binicilik, Bisiklet, Boks, Cimnastik, Eskrim, Futbol, Güreş, Halter, Hentbol, Hokey, Judo, Kayak, Masa Tenisi, Okçuluk, Taekwondo, Tenis, Voleybol, Yüzme) 2015 yılı verilerine göre toplam 239.405 faal sporcu oluşturmaktadır (Ek-5).

Nicel veriler için araştırmanın örnekleme, % 95 güven düzeyinde % 3 tolerans gösterilebilir hata için 1065 olarak belirlenmiştir (Balcı, 2013, s. 108). Örneklem 21 federasyona bağlı olimpik spor branşlarında millî olmuş faal sporcular dâhil edilmiştir. Millî sporcu sayısını kesin olarak saptamak mümkün olmadığından, 239.405 faal sporcunun millî olduğu varsayılsa bile, bu evrenden alınacak örneklem sayısı 1065'dir. Araştırmada, nicel veriler için örnekleme rastgele (tesadüfî) örnekleme yöntemi ile belirlenen yıldızlar, gençler, büyükler kategorilerinde millî olmuş 1127 millî sporcu oluşturmuştur.

Araştırmanın örneklemine dâhil edilen olimpik spor branşlarındaki millî sporcular Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2.

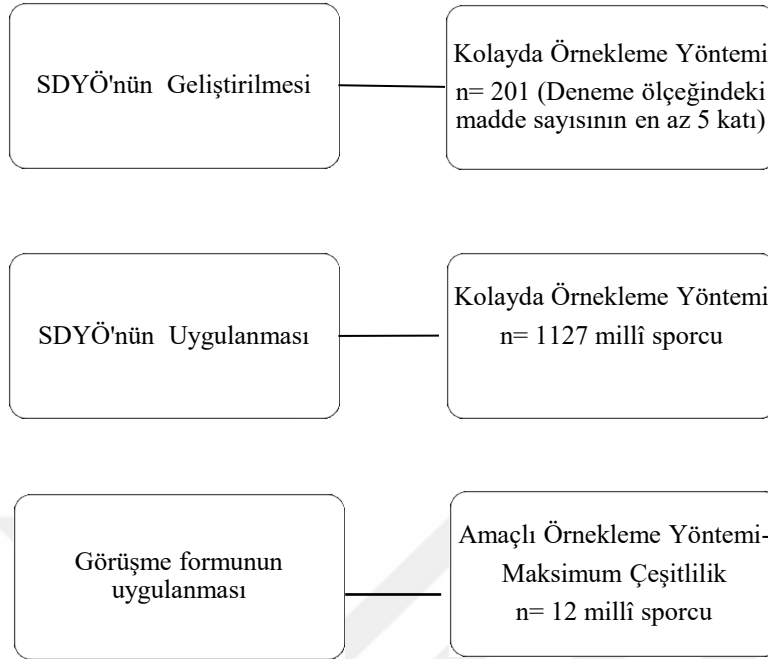
Araştırmanın Örneklemine Dâhil Edilen Olimpik Spor Branşlarından Millî Sporcuların Sayısal Dağılımı

Branş	n	%
Atletizm	126	11.2
Badminton	39	3.5
Basketbol	25	2.2
Boks	125	11.1
Bisiklet	24	2.1
Binicilik	23	2
Cimnastik	23	2
Eskrim	26	2.3
Futbol	52	4.6
Güreş	137	12.2
Halter	105	9.3
Hentbol	35	3.1
Hokey	18	1.6
Judo	83	7.4
Kayak	31	2.8
Masa Tenisi	20	1.8
Okçuluk	24	2.1
Taekwondo	112	9.9
Tenis	16	1.4
Voleybol	68	6
Yüzme	15	1.3
Toplam	1127	100

Araştırmada nicel veriler için SDYÖ'nün geliştirilmesi aşamasında farklı örneklem alınmıştır. Sönmez (2005) ölçek geliştirme çalışmalarında her bir ölçek maddesi için en az üç kişinin örnekleme dâhil edilmesinin, Foster (2001, s. 232) ise örneklemin 100 kişiden az olmamasının önemine işaret etmektedir. Bu nedenle, SDYÖ'nün deneme formunun 40 maddeden oluşan geliştirilme aşamasında da farklı olimpik spor branşlarından 201 millî sporcu örnekleme dâhil edilmiştir. Bu örneklem kapsamına alınacak millî sporcular kolayda örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir.

Araştırmanın nitel verilerinin örnekleme için ise 12 (10 erkek, 2 kadın) millî sporcu amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örneklemesine göre seçilerek örnekleme dâhil edilmiştir. Amaçlı örnekleme yöntemleri nitel araştırma geleneği içerisinde ortaya çıkmış ve sık kullanılan yöntemlerdendir. Aktarılabirliği arttırmak için olay ve olgular ile birlikte bunların değişkenlik ve çeşitlilik gösteren özelliklerini ortaya çıkararak araştırma sonuçları ile karşılaştırma açısından önemlidir (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s. 107, 271). Bu yöntemde, araştırma evrenini tüm özellikleri ile temsil edebileceği belirlenen ölçütlere göre örneklem seçilmekte (Tavşancıl ve Aslan, 2001, s. 56), odaklanılan konu ile ilgili olarak örneklem önceden düşünülerek belirlenmektedir (Punch, 2005, s. 183). Maksimum çeşitlilik örneklemesinde amaç, göreceli olarak küçük bir örneklem oluşturarak probleme taraf olabilecek bireylerin çeşitliliğini en üst düzeyde yansıtmaya çalışmak ve çeşitlilik gösteren durumlar arasında ne tür benzerlik ve farklılıkların olduğunu tespit etmektir (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s. 108-109). Bu nedenle, örnekleme farklı branşlardan millî sporcuların olmasına, bu sporcular arasında Avrupa, Dünya ve Olimpiyat Şampiyonalarında üst düzey başarıları olan sporcuların yanında, bu tip başarıları yaşamayı arzulayan sporcuların olması gibi birçok özelliğe dikkat edilmiştir.

Araştırmada kullanılan örneklem Şekil 2’de verilmiştir.

Şekil 2. Araştırmada kullanılan örneklem ilişkisi şeması

Görüşme yöntemi, örneklem büyüklüğü açısından önemli sınırlılıklar oluşturmaktadır. Öncelikle, bu yöntemde araştırmacı genellikle yalnızdır. Birden fazla araştırmacı olsa bile, görüşme verilerinin toplanması için gerekli olan zaman, enerji, organizasyon ve para örneklemin sınırlı tutulmasını gerektirmektedir. Bunun yanı sıra, 20-25 dakikadan başlayarak birkaç saate kadar uzayabilecek görüşme kayıtlarının, yazıya dökülmesi, bu verilerden kodlamalar yoluyla temaların ortaya çıkarılmaya çalışılması, verilerin yoğun ve çok olması, bu etkinliklerin çok belirgin emek sürecini gerektirmesi örneklemin sınırlı tutulmasında önem arz etmektedir. Bu açılarından bakıldığında, nitel araştırmalardaki örneklem büyüklüğünün nicel araştırmalardaki kadar büyük olması mümkün değildir (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s. 106-107).

Görüşmeler, gönüllü millî sporculardan izin ve randevu alınarak, 2015 yılı Eylül ayı içerisinde, kendi bulundukları iş veya antrenman ortamlarında gerçekleştirilmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veri toplama araçları olarak araştırma kapsamında geliştirilen SDYÖ ve Görüşme Formu kullanılmıştır. Araştırmanın nicel bölümünde veri toplama aracı, kişisel bilgi formu ve SDYÖ olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Araştırmanın nitel

bölümünde veri toplama aracı, kişisel bilgi formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu şeklindedir.

Araştırmanın bu bölümünde nicel ve nitel verilere ilişkin kişisel bilgi formu ile SDYÖ ve görüşme formuna yönelik bilgilere yer verilmiştir.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Veri toplama aracının ilk bölümünde katılımcıların sosyo-demografik özellikleri olan; cinsiyet, yaş, spor branşı, spor branşını yapma süresi, millî olma sayısı, öğrenim durumu, yaşanılan yer, baba öğrenim durumu, anne öğrenim durumu bağımsız değişkenlerine yönelik soruların bulunduğu kişisel bilgi formu yer almaktadır.

3.3.2. Sporcu Değer Yönelimi Ölçeği (SDYÖ)

Veri toplama aracının ikinci bölümünde ise sporcuların değer yönelimlerine ilişkin maddelerin bulunduğu SDYÖ yer almaktadır. SDYÖ 22 maddeden oluşan, 5'li Likert tipi bir ölçektir. Ölçekte yer alan puanların aralıkları belirlenirken $[n-1/n=5-1/5=.80]$ formülü kullanılmıştır. Ölçekteki maddelere sporcular Tamamen katılıyorum “5 puan (4.20-5.00)”, Katılıyorum “4 puan (3.40-4.19)”, Orta düzeyde katılıyorum “3 puan (2.60-3.39)”, Katılıyorum “2 puan (1.80-2.59)” ve Hiç katılmıyorum “1 puan (1.00-1.79)” alacak şekilde puan verilmiştir. Bu puanlama şekli ile deneme ölçeğinden alınabilecek en yüksek puan 110; en düşük puan ise 22 olarak hesaplanmıştır. Ölçek dört boyut (Yarışmaseverlik, Sportmenlik, Sorumluluk ve Kurallara Uyma) ve 22 maddeden oluşmuştur. Bu ifadelerden 16'sı olumlu, 6'sı olumsuzdur. 4, 5, 7, 10, 13, 22 numaralı olumsuz maddeler, ölçek toplam puanı ve alt boyutların puanları hesaplanırken ters kodlanmıştır.

3.4. Sporcu Değer Yönelimi Ölçeği (SDYÖ)'nin Geliştirilmesi

Sporcu Değer Yönelimi Ölçeği (SDYÖ)'nin hazırlık aşamasında, önce ilgili alan yazın (Rokeach, 1973; Schwartz, 1992; Güngör, 1993, 2000; Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000; Akbaş, 2004; Akbaş, 2008; Lee ve Cockman, 1995; Lee, Whitehead ve Balchin, 2000 vb.) incelenmiş, değer yöneliminin genel çerçevesi belirlenmiştir. “Sporun geliştirdiği değerler nelerdir?” sorusuna cevap aranmıştır.

Ölçek geliştirme aşamasında, çalışma alanındaki olimpik spor branşlarından rastgele belirlenen 20 millî sporcu ile karşılıklı görüşmeler yapılarak notlar alınmış, daha sonra 30 millî sporcuya açık uçlu soru formu ile kompozisyon yazdırılarak konu ile ilgili görüşleri

yazılı olarak alınmıştır (EK-6). Toplanan notlar ve açık uçlu soru formları tasnif edilip incelendikten sonra, ölçeğin 71 maddeden oluşan nihai ifadeleri oluşturulmuştur. Oluşturulan nihai ölçek ifadeleri, alanında uzman öğretim elemanlarının görüş ve değerlendirmelerine sunulup, daha önce konu ile ilgili yapılan çalışmalardaki ölçek ifadeleriyle kıyaslanmıştır. Burada, öncelikle maddelerin kapsam geçerliğinin sağlanmasına çalışılmıştır. Bu incelemeden sonra, ölçeğin uygulanacağı örnekleme benzer farklı branşlardan toplam 10 millî sporcuya ölçek birebir uygulanıp tepkileri alındıktan sonra, ölçeğe son şekli verilmiştir. Başlangıçta 71 maddeden oluşan ölçek (SDYÖ), uzman görüşleri ve millî sporcu dönütleriyle 40 maddeye indirgenmiştir.

Ölçeğin geçerlik güvenirlik çalışmasına 114 (% 56.7) erkek, 87 (% 43.3) kadın toplam 201 millî sporcu katılmıştır. Bu sporcuların 69 (% 34.3)'u bireysel, 105 (% 52.3)'i mücadele, 27 (% 13.4)'si takım sporları ile uğraşmaktadır.

3.5. Ölçeğin (SDYÖ) Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Verilerin geçerlik ve güvenirliğine kanıt sağlamak amacıyla yapılan analizler aşağıda sunulmuştur:

- Madde-toplam test korelasyonu,
- Verilerin faktör analizine uygunluğunu saptamak amacıyla, Kaiser Meyer Olkin (KMO) ve Bartlett Sphericity testi,
- Faktör yapısına kanıt sağlamak amacıyla açıklayıcı faktör analizi,
- Faktör yapısını doğrulamak amacıyla doğrulayıcı faktör analizi (Yapısal Eşitlik Modeli-YEM),
- Güvenirliğe kanıt sağlamak amacıyla Cronbach Alpha kullanılmıştır.

Araştırmada 'Sporcu Değer Yönelimi Ölçeği'nin geçerlik ve güvenirlik çalışması amacıyla millî sporcular arasından rastgele (tesadüfi) seçilmiş 201 millî sporcudan oluşmuştur. Ölçme aracı formu, 1 Ağustos-30 Ağustos 2015 tarihleri arasında araştırmacı tarafından, yüz yüze veya elektronik posta (e-mail) yoluyla gönüllü katılımcılara uygulanmıştır. Araştırma kapsamında aşağıdaki geçerlik ölçütlerine bakılmıştır.

3.5.1. Ölçeğin (SDYÖ) Kapsam Geçerliği

Kapsam geçerliği ölçülmek istenen niteliğin gözlenebilen ve ölçülebilen özelliklerinin ölçme aracında bulunmasıyla sağlanmaktadır (Sönmez ve Alacapınar, 2011, s. 92). Uzman görüşüne başvurma, her bir maddenin yazım kurallarına uygun olması, açık ve anlaşılabilir

olması ve uzunluğu kapsam geçerliğinin sağlanması amacıyla dikkate alınmıştır. Bu nedenle, deneme ölçeği alanında uzman öğretim elemanlarının görüş ve değerlendirmelerine sunulmuş, daha önce değerler ile ilgili yapılan çalışmalardaki ölçek ifadeleri ile karşılaştırılmıştır.

3.5.2. Ölçeğin (SDYÖ) Yapı Geçerliği

Yapı geçerliği, ölçeğin ilgili kavram ya da kavramsal yapının tümünü ölçme yeteneğini göstermektedir (Tezbaşaran, 1997, s. 51). Bunun yanında, ölçekten elde edilen puanın ne anlama geldiğini araştırma sürecidir. Ölçeğin yapı geçerliğinin belirlenebilmesi için madde analizi ve faktör analizlerinin yapılması gerekmektedir. Madde analizinde, ölçme aracını oluşturan maddelerin ölçme aracına ne kadar katkıda bulundukları ve ölçme aracıyla ilişkileri belirlenmektedir. Ölçme aracını oluşturan maddelerin ölçme aracı ile ilişkisinin yüksek olması, ölçme aracının ölçülen konu ile ilişkisinin de yüksek olduğunu göstermektedir.

3.5.2.1. Ölçeğin Madde Toplam Korelasyon Değerleri (r)

Ölçekte yer alan 40 madde için madde toplam test korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Hesaplanan madde toplam test korelasyon analizi sonuçları Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3.

Ölçekte (SDYÖ) Yer Alan Maddelerin Madde Toplam Korelasyon Değerleri (r)

Madde No	r	Madde No	r
1	,319	21	,392
2	,127*	22	,243*
3	,395	23	,398
4	,482	24	,509
5	,363	25	,541
6	,160*	26	,301
7	,025*	27	,564
8	,348	28	-,091*
9	,147*	29	,492
10	,027*	30	,368
11	,494	31	,425
12	,366	32	,307
13	,249*	33	,261*
14	,340	34	,085*
15	-,113*	35	,592
16	,414	36	,227*
17	,111*	37	,309
18	,400	38	,440
19	,470	39	,085*
20	,472	40	-,014*

Tablo 3'te görüldüğü gibi, 2, 6, 7, 9, 10, 13, 15, 17, 22, 28, 33, 34, 36, 39 ve 40. maddeler dışındaki her madde, birbiriyle ve ölçek puanıyla yüksek korelasyonlar vermektedir. Korelasyon katsayısı .30'dan küçük olan 15 maddenin ölçekten çıkarılmasına karar verilmiş ve madde sayısı 25'e indirilmiştir.

3.6. Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA)

Madde Toplam Korelasyon analizi sonucu madde sayısı 25'e indirildikten sonra, AFA 25 madde üzerinden yapılmıştır. Faktör analizi yapılmadan önce, verilerin faktör analizine uygun olup olmadığı için bakılan Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri .82 bulunmuştur. Veriler üzerinde faktör analizi yapılabilmesi için KMO değeri en az .60 olmalıdır (Sipahi, Yurtkoru ve Çinko, 2007, s. 80). Bu durumda saptanan .82'lik KMO değeri, veriler için faktör analizi uygulamanın uygun olduğunu göstermiştir. Diğer yandan, 25 maddenin faktör analizi için Bartlett testi sonucu [1710,956 ($p < 0.001$)] olarak saptanmıştır. KMO ve Bartlett testi sonuçlarına göre, bu veriler üzerinde faktör analizi yapılabileceği tespit edilmiştir. Ölçekte yer alacak maddenin faktör yük değerinin .30 ve daha yukarı olması ölçüt alınmıştır (Büyüköztürk, 2009, s. 124). Faktör analizi sonucunda ölçekten 3 madde atılmış ve ölçekte 22 madde kalmıştır. Ölçekte kalan maddelerin madde toplam korelasyon değerleri .744 ile .485 arasında değişmektedir. Faktör analizi sonucu ölçekte dört boyut olduğuna karar verilmiştir. Açıklanan toplam varyans, birinci boyut için % 23.910, ikinci boyut için % 10.028, üçüncü boyut için % 7.141, dördüncü boyut için % 6.551, ölçeğin bütünü için açıklanan toplam varyans ise % 47.630 bulunmuştur. Faktörler sırasıyla, yarışmaseverlik, sportmenlik, sorumluluk ve kurallara uyma olarak adlandırılmıştır. Ölçeğe ilişkin AFA sonuçları Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4.

SDYÖ Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) Sonuçları

	Madde No	1. Faktör	2. Faktör	3. Faktör	4. Faktör
Yarışmaseverlik	1 S19	.719			
	2 S38	.717			
	3 S12	.708			
	4 S8	.687			
	5 S23	.655			
	6 S5	.570			
Sportmenlik	7 S29		.654		
	8 S21		.639		
	9 S3		.624		
	10 S20		.616		
	11 S16		.564		
	12 S1		.513		
	13 S14		.485		
Sorumluluk	14 S26			.744	
	15 S32			.709	
	16 S4			.580	
	17 S25			.555	
	18 S31			.514	
Kurallara Uyma	19 S37				.742
	20 S30				.612
	21 S11				.544
	22 S34				.527

3.7. Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)

Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile 22 madde test edilmiştir. Elde edilen modelin uygunluğu, Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (Root Mean Square Error Approximation)-(RMSEA), Artık Ortalamaların Karekökü (Root Mean Square Residuals)-(RMR), Standardize Edilmiş Artık Ortalamaların Karekökü (Standardized Root Mean Square Residuals)-(SRMR), Normlaştırılmış Uyum İndeksi (Normed Fit Index)-(NFI), Normlaştırılmamış Uyum İndeksi (Non-Normed Fit Index)-(NNFI), Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (Comparative Fit Index)-(CFI), İyilik Uyum İndeksi (Goodness of Fit Index)-(GFI) ve Düzenlenmiş İyilik Uyum İndeksi (Adjusted Goodness of Fit Index)-(AGFI) uyum ölçütleri ile test edilmiştir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2010, s. 267-270).

DFA için kritik N değeri 105.25 olarak hesaplanmıştır. Bu durum araştırmada kullanılan 201 kişilik örneklem grubunun yeterli olduğunu göstermektedir. DFA sonucunda ölçekten çıkarılan madde olmamıştır. Bunun yanında S11 ve S5 maddeleri arasında, S25 ve S23 arasında ve S29 ve S1 arasında modifikasyonlar yapılmıştır. Böylece birinci faktörde 6 madde, ikinci faktörde 7 madde, üçüncü faktörde 5 madde, dördüncü faktörde 4 madde yer almıştır.

Yapılan modifikasyon sonucu, modelin uygunluğuna ilişkin RMSEA değeri .87; NFI değeri .79; NNFI değeri .85; CFI değeri .86; GFI değeri .81 ve AGFI değeri .77 olarak tespit edilmiştir. Uyum indeksleri incelendiğinde, GFI ve AGFI değerlerinin bir miktar düşük olduğu görülmeye rağmen, başta χ^2/sd oranı olmak üzere çoğu uyum indeksinin kabul değeri koşullarını karşıladığı görülmüştür. Literatürde yapısal eşitlik modellemesi ile hesaplanan (χ^2/sd) oranın 2.60 olması, test edilen faktör modelinin gerçek verilerle uyumlu olduğu şeklinde değerlendirilmektedir. Bunun yanı sıra, oranın (χ^2/sd) $2 \leq \chi^2/sd \leq 3$ arasında olması mükemmel uyum olarak değerlendirilmektedir (Çokluk vd., 2010, s. 271). Bu durumda, (χ^2/sd) oranının uyum için yeterli olduğunu söylenebilir.

Elde edilen verilere göre, model uyum değerlerinin kabul edilebilir düzeyde olduğu saptanmıştır. 22 maddenin faktör analizi uyum model uyumluluğuna ilişkin değerleri Tablo 5'te verilmiştir.

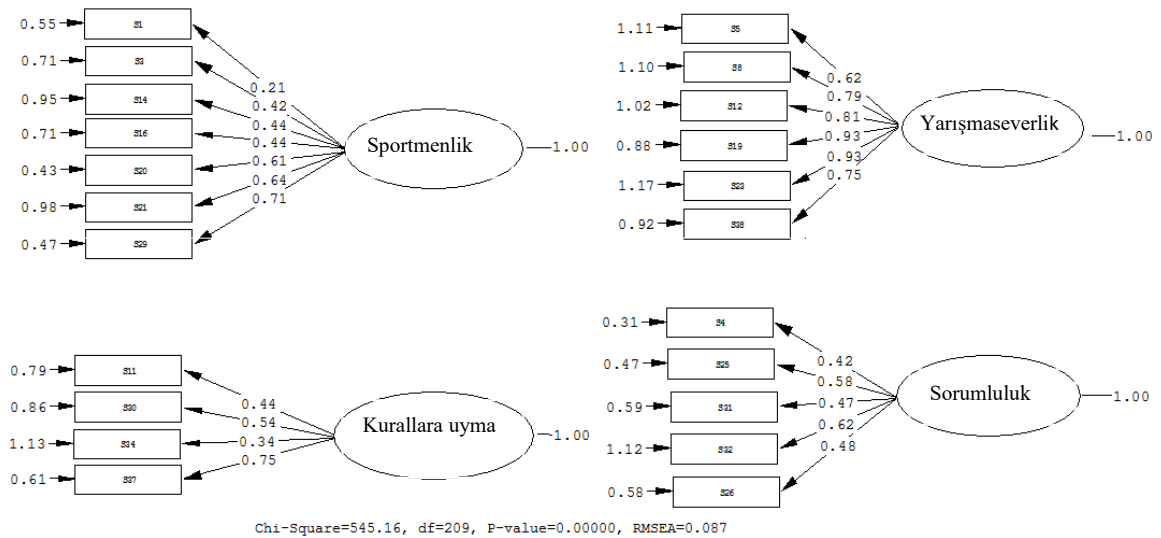
Tablo 5.

SDYÖ'nün Uyum İndeksleri

χ^2	χ^2/sd	RMSEA	SRMR	RMR	GFI	AGFI	NFI	NNFI	CFI
545.16	2.60	0.087	0.059	0.16	0.81	0.77	0.79	0.85	0.86

Sd= 209, Critical N (CN)= 105.25

Ölçekte yer alan faktörler ile o faktörlerde yer alan maddeler arasındaki ilişkiye ilişkin Yapısal Eşitlik Modeli (YEM) ve Standart Değerleri Şekil 3'te gösterilmektedir.

Chi-Square= 545.16, df= 209, P-value= 0.00000, RMSEA= 0.087

Şekil 3. DFA faktör-madde ilişkisi

Elde edilen verilerden hareketle model uyum değerlerinin kabul edilebilir düzeyde oldukları görülmüştür. Bu anlamda ulaşılan analiz sonuçlarına göre, 'Sporcu Değer Yönelimi Ölçeği'nin model uyumluluğu istatistikî olarak kabul edilebilir düzeydedir.

3.8. Ölçeğin (SDYÖ) Güvenirlik Çalışması

Güvenirlik, bir ölçme aracının duyarlı, birbiri ile tutarlı ve kararlı ölçme sonuçları verebilme gücüdür (Balcı, 2013, s. 113). 'Sporcu Değer Yönelimi Ölçeği' (SDYÖ), Likert tipi bir dereceleme ölçeği olacağı varsayıldığı için güvenilirliği hesaplamak için iç tutarlılık ölçüsü olan Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı kullanılmıştır. Bu katsayıda güvenirliliğin yüksek olması grubun homojen, ölçek maddelerinin birbirleriyle tutarlı ve aynı zamanda geçerliği olan bir ölçek olduğunun göstergesidir. Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısının “0.40”ın altında olması ölçeğin “güvenilir olmadığını”, “0.40-0.59” arası “düşük güvenirlilikte”, “0.60-0.79” arasında “güvenilir” ve “0.80-1.00” arasında “yüksek güvenirlilikte” olduğunu ifade etmektedir (Tezbaşaran, 1997, s. 47). 'Sporcu Değer Yönelimi Ölçeği'nin bütününe ilişkin Cronbach Alfa değeri 0.814 olup, bu değer yüksek güvenirlilik kategorisinde yer almaktadır.

Sonuç olarak, yapılan güvenirlilik analizleri çerçevesinde, araştırma modeline ilişkin verileri elde etmek için kullanılan ölçümlerin güçlü bir şekilde güvenilir olduğu ve ayırt edici geçerliğin sağlandığına karar verilmiştir. SDYÖ'nün alt boyutlarına ilişkin iç tutarlık katsayıları ise Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6.

SDYÖ'nün Alt Boyutlarına İlişkin İç Tutarlık Katsayıları

Boyutlar	Cronbach Alfa (Cr μ)
1. Boyut: Yarışmaseverlik	.798
2. Boyut: Sportmenlik	.727
3. Boyut: Sorumluluk	.688
4. Boyut: Kurallara Uyma	.551
Ölçek Geneli	.814

3.9. Görüşme Formunun Hazırlanması

Nitel araştırma yöntemlerinden görüşmenin gerçekleştirilmesi amacıyla hazırlanan görüşme formunun geliştirilmesi aşamasında araştırmanın alt problemleri analiz edilmiş ve bu alt problemlerin cevaplanabilmesi için ne tür verilere ihtiyaç olabileceği araştırılmıştır. Görüşmede yöneltilecek soruların, görüşülecek bireylerin kolayca anlayabileceği şekilde

sorular olmasına, genel ve soyut sorular olmamasına, kısa cevaplara neden olabilecek sorulardan oluşmamasına dikkat edilmiş ve 24 maddeden oluşan soru havuzu oluşturulmuştur.

Görüşme formu kapsam geçerliği açısından spor bilimleri alanından üç, açıklık ve anlaşılabilirlik açısından Türkçe eğitimi alanından bir, ölçme ve değerlendirme alanından ise bir öğretim elemanının görüş ve değerlendirmelerine sunulmuş, uygulanacağı örnekleme benzer beş millî sporcu ile görüşme yapılarak tepkileri alınmıştır. Yapılan deneme sonunda, görüşme formunun işler olduğu görülmüş ve belirlenen sorulardan araştırmanın amacına hizmet eden en iyi 16 soru seçilmiştir.

Görüşmenin başında, araştırmanın nitel bölümü için geliştirilen kişisel bilgi formu aracılığıyla millî sporcuların spor branşı, cinsiyet, yaş, profesyonellik yılı, millî olma sayısı, öğrenim durumu ile ilgili kişisel bilgileri alınmıştır.

3.10. Görüşme Formunun Geçerlik-Güvenirlik Çalışması

LeCompte ve Goetz (1982)'e göre nitel araştırmalarda geçerlik doğruluğu, dış geçerlik sonuçların benzer ortamlara aktarılabilirliği, iç geçerlik izlenilen sürecin gerçekliği ortaya çıkarmadaki yeterliğidir. Güvenirlik ise tekrarlanabilirliği, dış güvenirlik sonuçların benzer ortamlarda aynı şekilde elde edilip edilemeyeceği, iç güvenirlik başka araştırmacıların aynı veriler ile aynı sonuçlara ulaşp ulaşmayacağıdır (aktaran Yıldırım ve Şimşek, 2006, s. 255). Araştırmanın dış geçerliğini sağlamak amacıyla veri toplama ve analiz süreci ayrıntılı bir şekilde belirtilmiştir. Araştırmanın iç geçerliğini sağlamak amacıyla görüşme formunun hazırlanmasında alan yazın ve uzman görüşleri dikkate alınmıştır. Temalar ilişkilendirilerek sunulmuş, verilerin toplanması sürecinde millî sporcuların gönüllü olmasına dikkat edilmiş ve böylece verdikleri cevapların gerçeği yansıtması sağlanmıştır. Araştırmanın dış güvenirliğini sağlamak amacıyla üç uzmanın yaptıkları kodlamalar birbirlerinden saklanmış, ortaya çıkan sonuçlar alan yazınla ilişkilendirilerek sunulmuştur. Araştırmanın iç güvenirliğini sağlamak amacıyla veriler diğer üç uzman tarafından da bağımsız olarak kodlanmıştır. Yapılan kodlamalar ve temalar karşılaştırılmış, araştırmacı ve uzmanlar arasında ortaya çıkan görüş farklılıkları ve ilgili alan yazın dikkate alınarak görüş birliğine varılmıştır. Araştırmada millî sporcuların görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılmıştır.

Görüşme formunun hazırlanması ve test edilmesinden sonra, görüşmeler ayarlanmış, hazırlıklar yapılmış ve görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bunların her biri, dikkatle üzerinde

durulması gereken, geçerli ve güvenilir veri toplamada oldukça önemli yeri olan aşamalardır (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s. 127-128).

Araştırmacının esnek olması ilkesi, gerekli gördüğünde yeni stratejilere başvurması, görüşmeye yeni sorular eklemesi, araştırma alanına olan yakınlığı, yüz yüze görüşmeler yoluyla detaylı bilgi toplaması, toplanan verileri ayrıntılı olarak rapor etmesi, sonuçlara nasıl ulaştığını açıklaması ve görüşülen bireylerden doğrudan alıntılara yer vermesi nitel araştırmada geçerliğin önemli kriterlerindendir (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s. 256-257).

Miles ve Huberman (1994)'a göre, içerik analizi yönteminin güvenilirliği kodlama işlemine bağlıdır. Bu sürecin en önemli aşaması, temaların belirlenmesi ve açık bir şekilde tanımlanmasıdır. Temaların yorumlanmalarının araştırmacıdan araştırmacıya değişmemesi, nesnelliğin bir şartı olan güvenilirliği sağlamaktadır. Görüşme veri seti tek bir zamanda farklı araştırmacılara verilerek elde edilen sonuçlar arasındaki korelasyon hesaplanmalıdır. Bunun yanı sıra, bu yöntem hem hafızanın bozucu etkisine karşı etkili hem de uygulaması kolay bir yoldur (aktaran Tavşancıl ve Aslan, 2001, s. 80-81). Bu nedenle, yazılı doküman haline getirilen veri seti, araştırmacı dışında iki ayrı uzmana daha verilmiş ve her birinden elde edilen sonuçlar arasındaki korelasyon hesaplanmıştır.

Verilerin güvenilirlik hesaplaması Miles ve Huberman (1994)'ın formülü ile gerçekleştirilmiştir (aktaran Tavşancıl ve Aslan, 2001, s. 81):

$$Uzlaşma\ Yüzdesi = \frac{\text{Görüş Birliği Sağlanan Kod (Tema) Sayısı}}{\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı Sağlanan Kod (Tema) Sayısı}} \times 100$$

Kodlamayı yapan araştırmacılar arasındaki uygunluğu test etmeye yönelik olan yukarıdaki formülün sonucunun % 70'ten daha yüksek olması beklenmektedir. Formülün uygulanması sonucunda, uzmanların önerdiği 98 koddan 84'ü onaylanmış, kodlamaların uygunluğu konusunda $84/98 \times 100 = 85.7$ oranında görüş birliğine varılmıştır. Üzerinde görüş birliği sağlanamayan 14 kod, diğer uygun kodlarla birleştirilmiştir. Araştırma soruları, sorularla ve örnekleme alınan millî sporcuların görüşleri ile sınırlandırılmıştır.

Sonuç olarak araştırmanın bu bölümünde, doğru bilgiye ulaşmak için gerekli tedbirlerin alınması -geçerlik- ve araştırma süreci ile verilerin açık ve detaylı bir şekilde tanımlanması -güvenirlik- (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s. 274) üzerinde önemle durulan noktalar olmuştur.

3.11. Araştırmacının Rolü

Nitel araştırmalar, yorumlamaya dayalı bir araştırma süreci (Creswell, 2013, s.187) olduğundan, gerçek onu yorumlayan bireylerden bağımsız değildir. Araştırmacının probleme ilişkin konum ve tutumu ile sonuçlara hangi yöntemlerle ulaştığını açık bir şekilde aktarması önemlidir (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s. 65). Araştırmacı, millî sporcuların değer yönelimlerini irdelediği araştırmada, araştırmanın planlanması ve yürütülmesinin her aşamasında yer almış, görüşmeleri yapmış, verilerin analiz aşamasında yer alarak ön yargısız ve nesnel bir şekilde yorumlarda bulunmuştur. Araştırmacı, katılımcılara görüşme verilerinin hangi amaçla kullanılacağını ve kişisel bilgilerinin gizli tutulacağını açık bir şekilde ifade etmiş ve gönüllü olarak araştırmaya katılmak isteyen katılımcıları araştırmaya dâhil ederek katılımcıların görüşmeler esnasında kendilerini daha rahat hissetmelerine olanak sağlamıştır.

3.12. Veri Toplama Araçlarının Saha Uygulama Süreci

Nicel bölümde ölçeklerin uygulanmasına 21 federasyonun 20'sinden gelen izin yazılarından (EK-7) sonra Ağustos ayında başlanmıştır. 21 federasyon arasında sadece Futbol Federasyonu'ndan izin cevabı gelmemiştir. Futbol Federasyonu'na Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü onayı ile gönderilen izin talebi yazısı, 30 Temmuz 2015 tarih 15635 sayı ile Futbol Federasyonu Evrak Kayıt Bürosu tarafından kayıt altına alınmasına ve birçok kez iletişime geçilmesine rağmen dönüt sağlanamamıştır. Bu nedenle, araştırmaya gönüllü olarak katılan 52 futbolcuya katılımcı beyanı formu (EK-8), ad ve soyadlarının ilk harfleri yazdırılarak ve imzaları atırılarak gönüllülük ilkesine göre katılımları esas alınmıştır. 'Sporcu Değer Yönelimi Ölçeği' (SDYÖ) millî sporculara 2015 yılı Ağustos ve Eylül ayları içerisinde uygulanmıştır. Ayrıca nitel bölümde veri toplama aracı olarak kullanılan görüşme formu da, 2015 yılı Eylül ayında araştırmaya katılmaya gönüllü olan millî sporcular ile birebir görüşme yöntemiyle elde edilmiştir. Yapılan görüşmeler, kayıt cihazı ile kaydedilmiş ve bu da araştırmacı açısından önemli kolaylıklar sağlamıştır. Öncelikle araştırmacının not alma sorunu ortadan kalkmış, araştırmacı soru sorma ve dinleme işlevlerini daha etkili bir biçimde yerine getirmiştir.

Uygulama sonunda araştırmacı tarafından etik sorunları gidermek için tüm ham veriler saklanmıştır. Bu durum, süreçten sağlanan verilerin ön yargılardan, kanılardan, araştırmacının yönelimlerinden ve kaygılarından ne derece uzak olduğunu kanıtlayabilir.

3.13. Verilerin Toplanması ve Bilgisayar Ortamına Aktarılması

Araştırmacı tarafından toplanan 'Sporcu Değer Yönelimi Ölçeği' kontrol edilerek eksik veya yanlış doldurulanlar araştırma dışında tutulmuştur. Daha sonra millî sporculara uygulanan ölçeğin geçerli ve kabul edilebilir nitelikte olanları, SPSS 21 (Statistical Package For Social Scientists for Windows Release) paket programında değerlendirilmek üzere kodlanarak bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Nitel bölümde ise görüşmelerden elde edilen ses kayıtları, araştırmacı tarafından sözcük sözcük yazıya geçirilmiş, düzenlenmiş ve 93 sayfalık bir doküman hâline getirilmiştir.

3.14. Verilerin Analizi

Araştırmanın nicel verilerinin analizi millî sporcuların cinsiyete göre görüşleri arasında fark olup olmadığı ilişkisiz t testi ile test edilmiştir. Millî sporcuların yaş, spor branşı, spor branşını yapma süresi, millî olma sayısı, öğrenim durumu, yaşanılan yer, anne ve baba öğrenim durumu değişkenlerine göre görüşleri arasında fark olup olmadığı verilerin dağılımı homojen ise tek yönlü varyans analizi ile, homojen değilse Kruskal Wallis analizi ile test edilmiştir. Tek yönlü varyans analizi ile farklılık gösterdiği bulunan gruplardan, farklılığı yaratan grubu bulmak için Tukey HSD testi, Kruskal Wallis testi ile farklılık gösterdiği saptanan gruplardan, farklılığı yaratan grubu bulmak için Mann Whitney-U testi uygulanmıştır.

Araştırmanın nitel bölümünde, sporcu değer yönelimlerinin boyutlarının belirlenmesi amacıyla yapılan görüşmeler sonucu elde edilen verilerden bir sonuç çıkarmak için görüşme formları birebir elektronik ortama aktararak, düzenli yazılı belgeler haline getirilmiştir. Görüşmeye dâhil edilen 12 millî sporcu, veri setinde branşı ile “Badminton, Futbol, Halter...” şeklinde kodlanarak (Tablo 28) verilmiştir. Atletizm ve Güreş branşından ikişer millî sporcu örnekleme dâhil edildiğinden bu branşlarda "Atletizm1, Atletizm2, Güreş1, Güreş2" şeklinde kodlamaya gidilmiştir.

Veriler, nitel araştırmanın içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. İçerik analizinin amacı toplanan verileri açıklayabilecek ilişkilere ve kavramlara ulaşmaktır. Verilerin önce kavramsallaştırılması, sonra bu kavramlara göre mantıklı bir şekilde düzenlenmesi ve veriyi açıklayan temaların saptanması gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s. 227).

İçerik analizi, verilerin kodlanması, temaların bulunması, verilerin kodlara ve temalara göre düzenlenmesi ve tanımlanması ve bulguların yorumlanması şeklinde dört aşamadan oluşmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s. 228).

Birinci aşamada veriler, araştırmacı ve iki uzman tarafından yapılan okumalar sonucunda ikişer üçer sözcükten oluşan anlamlı bölümlere ayrılmış, ortaya çıkan kod, kavram ve temalar kodlama listesinin genel çerçevesini oluşturmuştur. Kodlamaya, kâğıt üzerinde uygun adlandırmalar yapılarak başlanmış, tekrar okumaları ile birlikte bazı kodlar yeniden adlandırılmış veya araştırma ile ilgisi olmadığı düşünülen kodlar, kod listesinden çıkarılmıştır. Kodlama süreci, araştırmayı en iyi yansıtan kavramların oluşturulması ile tamamlanmıştır.

İkinci aşamada, kodlama ve kavramlara ulaşma işlemi sonrasında verileri genel olarak açıklayabilecek, kodlar yoluyla ulaşılan kavramları belirli kategoriler altında toplayabilecek temalar belirlenmiştir.

Üçüncü aşamada, araştırmacı ve iki uzman verileri bir sistem oluşturarak düzenlemiş, belirli olgulara göre tanımlamış ve ortaya çıkan kavram ya da temaya göre bu bilgileri birbiriyle ilişkili bir biçimde kendi görüş ve yorumlarına yer vermeden sunmuştur.

Dördüncü aşamada, araştırmacı, iki uzmanın kodlama ve temalarının da bir araya getirilmesi sonucunda onaylanan temaları yorumlama aşamasında kendi düşüncelerini de belirterek, bulguların açıklanması ve anlamlandırılmasına katkı sağlamış, bulgular arasında neden-sonuç ilişkisi kurmuş ve elde edilen sonuçların önemine ilişkin açıklamalarda bulunmuştur.

Millî sporcuların değerlere ilişkin görüşme sorularına verdiği cevaplar, tekrar sıklığına göre frekans ve yüzdeler hâlinde tablolastırılmıştır (Tablo 29-44).

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmaya katılan millî sporculardan veri toplama araçları ile elde edilen ve uygun istatistik yöntemlerle analiz edilen verilerden elde edilen bulgular ve bu bulgulara ilişkin yorumlar araştırmanın alt problemlerine göre sıralanıp düzenlenerek sunulmuştur. Yorumlara ise her alt boyuta ait bulguların açıklanmasının ardından yer verilmiştir.

4.1. Nicel Verilere İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın bu bölümünde, nicel verilerin analiz sonuçlarına dayalı bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

4.1.1. Millî Sporcuların Kişisel Özellikleri

Araştırmada ilk olarak araştırmaya katılan millî sporcuların kişisel özelliklerine ilişkin değişkenlere ait bilgilere yer verilmiştir. Millî sporculara ait kişisel bilgiler Tablo 7’de görülmektedir.

Tablo 7 incelendiğinde, millî sporcuların 357 (% 31.7)'sinin kadın, 770 (% 68.3)'inin erkek olduğu; 222 (% 19.7)'sinin 18 yaş ve altında, 392 (% 34.8)'sinin 19-22 yaş aralığında, 319 (% 28.3)'unun 23-26 yaş aralığında, 112 (% 9.9)'sinin 27-30 yaş aralığında, 82 (% 7.3)'sinin 31 yaş ve üzerinde olduğu; 472 (% 41.9)'sinin bireysel sporlar, 457 (% 40.5)'sinin mücadele sporları, 198 (% 17.6)'inin takım sporları yaptığı; 152 (% 13.5)'sinin 1-5 yıl arasında, 508 (% 45.1)'inin 6-10 yıl arasında, 314 (% 27.8)'ünün 11-15 yıl arasında, 153 (% 13.6)'ünün 16 yıl ve üstünde ilgili spor branşını yaptığı; 817 (% 72.5)'sinin 1-10 arasında, 167 (% 14.8)'sinin 11-20 arasında, 45 (% 4)'inin 21-30 arasında, 98 (% 8.7)'inin 31 ve üstünde millî olduğu; 37 (% 3.3)'sinin ilkokul, 105 (% 9.3)'inin ortaokul, 495 (% 43.9)'inin lise, 490 (% 43.5)'inin lisans ve lisans üstü mezunu olduğu; 109 (% 9.7)'unun köy, 233 (% 20.7)'ünün ilçe, 467 (% 41.4)'sinin il, 318 (% 28.2)'inin büyükşehirde

yaşadığı; 574 (% 50.9)'ünün ilkokul, 219 (% 19.4)'unun ortaokul, 223 (% 19.8)'ünün lise, 111 (% 9.9)'inin lisans ve lisans üstü mezunu annelerinin olduğu; 350 (% 31.1)'inin ilkokul, 195 (% 17.3)'inin ortaokul, 369 (% 32.7)'unun lise, 213 (% 18.9)'ünün lisans ve lisans üstü mezunu babalarının olduğu görülmektedir.

Tablo 7.

Araştırmada Yer Alan Millî Sporcuların Kişisel Bilgileri

Kişisel Bilgiler	Alt Gruplar	n	%
Cinsiyet	Kadın	357	31.7
	Erkek	770	68.3
	Toplam	1127	100
Yaş	18 ve altı yaş	222	19.7
	19-22 yaş	392	34.8
	23-26 yaş	319	28.3
	27-30 yaş	112	9.9
	31 ve üzeri yaş	82	7.3
	Toplam	1127	100
Spor Branşı	Bireysel Sporlar	472	41.9
	Mücadele Sporları	457	40.5
	Takım Sporları	198	17.6
	Toplam	1127	100
Spor Branşını Yapma Süresi	1-5 yıl	152	13.5
	6-10 yıl	508	45.1
	11-15 yıl	314	27.8
	16 ve üstü yıl	153	13.6
	Toplam	1127	100
Millî Olma Sayısı	1-10 arası	817	72.5
	11-20 arası	167	14.8
	21-30 arası	45	4
	31 ve üstü	98	8.7
	Toplam	1127	100
Öğrenim Durumu	İlkokul mezunu	37	3.3
	Ortaokul mezunu	105	9.3
	Lise mezunu	495	43.9
	Lisans ve Lisans üstü mezunu	490	43.5
	Toplam	1127	100
Yaşanılan Yer	Köy	109	9.7
	İlçe	233	20.7
	İl	467	41.4
	Büyükşehir	318	28.2
	Toplam	1127	100
Anne Öğrenim Durumu	İlkokul mezunu	574	50.9
	Ortaokul mezunu	219	19.4
	Lise mezunu	223	19.8
	Lisans ve Lisans üstü mezunu	111	9.9
	Toplam	1127	100
Baba Öğrenim Durumu	İlkokul mezunu	350	31.1
	Ortaokul mezunu	195	17.3
	Lise mezunu	369	32.7
	Lisans ve Lisans üstü mezunu	213	18.9
	Toplam	1127	100

4.1.2. Sporcu Değer Yönelimi Ölçeği (SDYÖ) Puanlarının Analiz Sonuçları

Araştırmanın değişkenlerine ait aritmetik ortalama, dizi genişliği ve standart sapma değerleri Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8.

Araştırmanın Değişkenlerine İlişkin Dizi Genişliği, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Boyutlar	N	Alınabilecek En Düşük ve Yüksek Puan	Ortalamalar/5	
			$\bar{x}$	S
Yarışmaseverlik	1127	6-30	3.70	.833
Sportmenlik	1127	7-35	4.37	.531
Sorumluluk	1127	5-25	4.45	.509
Kurallara Uyma	1127	4-20	3.93	.637
Toplam	1127	22-110	4.13	.461

Tablo 8’de görüldüğü gibi, millî sporcuların SDYÖ’nün alt boyutlarından Yarışmaseverlik boyutundan elde ettikleri ortalama puan 3.70; Sportmenlik boyutundan elde edilen ortalama puan 4.37; Sorumluluk boyutundan elde ettikleri ortalama puan 4.45; Kurallara Uyma boyutundan elde edilen ortalama puan 3.93; SDYÖ ölçeğinin toplamından elde ettikleri ortalama puan 4.13’tür.

SDYÖ’den elde edilebilecek en yüksek puan 110, en düşük puan ise 22’dir. SDYÖ’nün toplamına ($\bar{x}=4.13\pm.461$) ve alt boyutlarına bakıldığında, en düşük değer puanının Yarışmaseverlik boyutunda ($\bar{x}=3.70\pm.833$), en yüksek değer puanının ise Sorumluluk boyutunda ($\bar{x}=4.45\pm.509$) olduğu görülmektedir.

Bulgulardan anlaşılabileceği gibi, millî sporcuların sorumluluk değerinin üst düzeyde olduğu, sportmenlik değerinin de yüksek olduğu, kurallara uyma değerinin sorumluluk ve sportmenlik değerine göre daha düşük öneme sahip olduğu, yarışmaseverlik değerinin ise en az önem verilen değer olduğu söylenebilir. Sporun millî sporculara sorumluluk, sportmenlik ve kurallara uyma değerlerini kazandırdığı, sporun içinde bulunması arzu edilmeyen, adil rekabet ve şerefli galibiyet elde etmeyi göz ardı eden yarışmaseverlik değerini ise çok önemsemedikleri şeklinde açıklanabilir.

SDYÖ’nün alt boyutlarından 'Yarışmaseverlik' boyutundaki maddelere ilişkin ortalama, standart sapma ve önem sırasına ilişkin bulgular Tablo 9’da yer almaktadır.

Tablo 9.

Millî Sporcuların SDYÖ'nün Yarışmaseverlik Boyutundaki Maddelere İlişkin Görüşlerinin Betimsel İstatistikleri

Yarışmaseverlik	$\bar{x}$	S	Önem Sırası
4. Antrenmana katılmamak için gerçekçi olmayan mazeretlerde bulunurum	3.90	1.30	2
5. Rakibimin müsabakayı kaybetmesinden mutlu olurum	3.75	1.23	4
7. Müsabakalarda kazanmak için her yolu (doping, şike, hile, şiddet, kuralları ihlal etmek vb.) denerim	3.12	1.44	6
10. Müsabakada avantaj sağlamak için oyun kurallarını ihlal ederim	3.74	1.34	5
13. Müsabakada yazılı olmayan kuralları (saygı, dürüstlük, hoşgörü vb.) çok önemsemem	3.78	1.37	3
22. Spor yaşantımda yaptığım bir hatayı başkalarına (antrenör, sporcu, yönetici vb.) yüklerim	3.94	1.22	1

Tablo 9'da Yarışmaseverlik boyutundaki maddelere ilişkin ortalama, standart sapma ve önem sırası yer almıştır. Buna göre, millî sporcuların en yüksek puanı alan “*Spor yaşantımda yaptığım bir hatayı başkalarına (antrenör, sporcu, yönetici vb.) yüklerim*” ifadesine katıldıkları ($\bar{x}=3.94\pm1.22$), en düşük puanı alan “*Müسابakalarda kazanmak için her yolu (doping, şike, hile, şiddet, kuralları ihlal etmek vb.) denerim*” ifadesine orta düzeyde katıldıkları ($\bar{x}=3.12\pm1.44$) saptanmıştır.

Millî sporcuların genel olarak, sporda kendilerine menfaat sağlayabilmek için oyunun yazılı kurallarını mümkünse ihmal etmeye çalıştıkları ve yazılı olmayan kurallarını ise önemsemedikleri söylenebilir.

SDYÖ'nün alt boyutlarından 'Sportmenlik' boyutundaki maddelere ilişkin ortalama, standart sapma ve önem sırasına ilişkin bulgular Tablo 10'da yer almaktadır.

Tablo 10.

Millî Sporcuların SDYÖ'nün Sportmenlik Boyutundaki Maddelere İlişkin Görüşlerinin Betimsel İstatistikleri

Sportmenlik	$\bar{x}$	S	Önem Sırası
1. Spor yaşantımda başkalarının (antrenör, sporcu vb.) farklı düşüncelerine saygı gösteririm	4.50	.753	2,5
2. Spor ahlâkına uymayan davranışlarla (küfür, hakaret, fiziksel şiddet vb.) karşılaştığımda, örnek sporcu davranışları gösteririm	4.39	.896	4
8. Rakipleri eleştirirken küçültücü ifadeler kullanmam	4.13	1.10	7
9. Müsabakanın sonucu ne olursa olsun rakibimi tebrik ederim	4.26	.913	5
11. Ülkemin sporda kazandığı başarılar ile övünürüm	4.62	.803	1
12. Müsabakalarda siyasi görüşümü ortaya çıkaracak davranışlarda bulunmam	4.17	1.11	6
16. Sporda ayrımcılık (dın, dil, ırk, cinsiyet, siyasi görüş vb.) yapmam	4.50	.837	2,5

Tablo 10'da Sportmenlik boyutundaki maddelere ilişkin ortalama, standart sapma ve önem sırası yer almıştır. Buna göre, millî sporcuların en yüksek puanı alan “*Ülkemin sporda*

kazandığı başarılar ile övünürüm” ifadesine tamamen katıldıkları ($\bar{x}=4.62\pm.803$), en düşük puanı alan “*Rakipleri eleştirirken küçültücü ifadeler kullanmam*” ifadesine katıldıkları ($\bar{x}=4.13\pm1.10$) belirlenmiştir.

Millî sporcuların genel olarak, sporda kazanmak için çabalarken adaletten, iyilikten, dürüstlükten ve ahlaktan ödün vermedikleri söylenebilir.

SDYÖ’nün alt boyutlarından 'Sorumluluk' boyutundaki maddelere ilişkin ortalama, standart sapma ve önem sırasına ilişkin bulgular Tablo 11'de yer almaktadır.

Tablo 11.

Millî Sporcuların SDYÖ'nün Sorumluluk Boyutundaki Maddelere İlişkin Görüşlerinin Betimsel İstatistikleri

Sorumluluk	$\bar{x}$	S	Önem Sırası
3. Spordaki ideallerimi gerçekleştirmek için pes etmeden çalışırım	4.63	.691	2
14. Müsabakada performansımı en üst düzeyde ortaya koyarım	4.55	.719	3
15. Başarısızlığa sebep gösterirken gerçekçi olurum	4.16	.931	5
18. Sporda rol model aldığım örnek kişileri benimserim	4.23	.881	4
19. Ülkemi uluslararası müsabakalarda temsil etmekten gurur duyarım	4.68	.722	1

Tablo 11'de Sorumluluk boyutundaki maddelere ilişkin ortalama, standart sapma ve önem sırası yer almıştır. Buna göre, millî sporcuların en yüksek puanı alan “*Ülkemi uluslararası müsabakalarda temsil etmekten gurur duyarım*” ifadesine tamamen katıldıkları ($\bar{x}=4.68\pm.722$), en düşük puanı alan “*Başarısızlığa sebep gösterirken gerçekçi olurum*” ifadesine katıldıkları ($\bar{x}=4.16\pm.931$) tespit edilmiştir.

Millî sporcuların genel olarak, sporda üzerine düşen görevleri layıkıyla yapmaya çalıştıkları ve bu görev bilincinin sporda üst düzey sporcu olmalarına önemli katkı sağladığı düşünülebilir.

SDYÖ’nün alt boyutlarından 'Kurallara Uyuma' boyutundaki maddelere ilişkin ortalama, standart sapma ve önem sırasına ilişkin bulgular Tablo 12'de yer almaktadır.

Tablo 12.

Millî Sporcuların SDYÖ'nün Kurallara Uyuma Boyutundaki Maddelere İlişkin Görüşlerinin Betimsel İstatistikleri

Kurallara Uyuma	$\bar{x}$	S	Önem Sırası
6. Sporcu olarak verilen görevlerin bütün sorumluluğunu üstlenirim	4.19	.876	1
17. Müsabakayı kaybetmek pahasına oyun kurallarına uyarım	4.14	.946	2
20. Hakemin verdiği kararlara itiraz etmem	3.64	1.04	4
21. Hakem rakibime haksız yere ceza verdiğinde, bu karar lehime dahi olsa hakeme itiraz ederim	3.76	1.10	3

Tablo 12'de Kurallara Uyma boyutundaki maddelere ilişkin ortalama, standart sapma ve önem sırası yer almıştır. Buna göre, millî sporcuların en yüksek puanı alan “*Sporcu olarak verilen görevlerin bütün sorumluluğunu üstlenirim*” ifadesine katıldıkları ($\bar{x}=4.19\pm.876$), en düşük puanı alan “*Hakemin verdiği kararlara itiraz etmem*” ifadesine de katıldıkları ($\bar{x}=3.64\pm1.04$) saptanmıştır.

Millî sporcuların genel olarak, sporda kurallara uymaya çalıştıkları, oyun kurallarını ihlal etmemeye özen gösterdikleri şeklinde yorumlanabilir.

4.1.3. Millî Sporcuların Araştırmanın Alt Problemlerine İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular

Bu bölümde, araştırmanın alt problemlerine ilişkin bulgu ve yorumlara yer verilmiştir. Araştırmanın alt problemleri; sporcu değer yönelimleri arasında cinsiyet, yaş, spor branşı, spor branşını yapma süresi, millî olma sayısı, öğrenim düzeyi, yaşanılan yer, anne ve baba öğrenim durumuna göre farklılık var mıdır?

Millî sporcuların cinsiyetlerine göre SDYÖ puanlarının karşılaştırılmasına yönelik t testi sonuçları Tablo 13'te verilmiştir.

Tablo 13.

Millî Sporcuların Cinsiyetlerine Göre Görüşlerinin t Testi Analizi Sonuçları

Boyutlar	Cinsiyet	$\bar{x}$	S	t	P*
Yarışmaseverlik	Kadın	22.57	4.96	1.43	.151
	Erkek	22.11	5.01		
Sportmenlik	Kadın	30.88	3.40	1.82	.068
	Erkek	30.46	3.84		
Sorumluluk	Kadın	22.24	2.39	.270	.784
	Erkek	22.28	2.61		
Kurallara Uyma	Kadın	15.51	2.58	2.01	.044*
	Erkek	15.84	2.52		
Toplam	Kadın	91.21	9.67	.772	.440
	Erkek	90.71	10.38		

p* < .05, Sd= 1125, N_{Kadın}= 357, N_{Erkek}= 770, N_{Toplam} = 1127

Tablo 13 incelendiğinde, Kurallara Uyma boyutunda kadın ve erkeklerin görüşlerinin ortalamaları arasında yapılan t testi analizi sonucunda anlamlı fark tespit edilmiştir [t(1127)=2.01; p<.05]. Erkek millî sporcuların ($\bar{x}=15.84\pm2.52$) kurallara uyma değerini kadın millî sporculara ($\bar{x}=15.51\pm2.58$) göre daha fazla önemsedikleri belirlenmiştir.

Erkek millî sporcuların kadın millî sporculara göre kurallara uyma değerine daha fazla önem vermesi, erkeklerin sporda daha fazla yaptırım ile karşı karşıya kalması ile açıklanabilir. Kadın sporculara, küçük yaşlardan itibaren yapıları gereği sporun içerisinde varolan kuralların daha esnek uygulatıldığı söylenebilir. Erkek sporculara ise tam tersi hem antrenörleri hem ailesi hem de arkadaşları tarafından spor kurallarına uymaları için daha çok baskı yapıldığı düşünülebilir.

Alan yazındaki araştırmalara bakıldığında, Kromerova ve Šukys (2016) spor aktivitelerine katılan 13-16 yaş aralığındaki gençlerin ahlâkî değerlerini inceledikleri çalışmalarında, erkeklerin kural değerlerinin kadınlara göre daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Lee vd., (2007) genç sporcuların ahlâkî karar verme ve etik tutumlarını belirlemeyi amaçladıkları araştırmalarında, yaşı büyük olan erkek sporcuların kadın sporculara göre daha yüksek puanlara sahip olduğunu belirlemişlerdir. Bu sonuçlar, araştırma bulgularını destekler niteliktedir.

Liu ve Silverman (2006) Taiwan'daki beden eğitimi öğretmenlerinin eğitimsel değer yönelimlerini inceledikleri araştırmalarında, erkeklerin disiplin, kadınların sosyal sorumluluk değerlerini benimsediklerini tespit etmişlerdir. MacLean ve Hamm (2008) farklı branşlarda spora katılan genç sporcuların değerlerini araştırdıkları çalışmalarında, erkekler ile kadınlar arasında anlamlı farklılıklar saptamışlardır. Ha ve Xu (2002) beden eğitimi öğretmenlerinin değer yönelimlerini belirlemeyi amaçladıkları araştırmalarında, kadın öğretmenlerin sosyal sorumluluk değerini önemsediklerini belirlemişlerdir.

Araştırma sonuçlarına bakıldığında, yarışmaseverlik, sportmenlik ve sorumluluk boyutlarında erkek ve kadınlar arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Ennis ve Zhu (1991) beden eğitimi öğretmenine eğitimsel beş değer yönelimini öğrencilere öğretirken nasıl tutarlı kararlar alarak davrandıklarını inceledikleri araştırmalarında, cinsiyet açısından anlamlı bir farklılık olmadığını saptamışlardır. Taşkiran (2008) elit dansçıların danstaki etik değerlere yönelik davranışlarını belirlemeyi amaçladığı araştırmasında, cinsiyet açısından anlamlı bir farklılık olmadığını tespit etmiştir. Bu sonuçlarda araştırma bulgularını destekler niteliktedir.

Araştırma bulgularının aksine, Gürpınar (2014) hileyi benimsemek, yarışmaseverliği benimsemek ve adilce kazanmayı korumak davranışlarını belirlemeyi amaçladığı araştırmasında, 11-19 yaş aralığındaki sporcular arasında kadınların ahlâkî karar alma tutum puanlarının erkeklerden yüksek olduğunu belirlemiştir. Topan (2011) okullararası futbol müsabakalarına katılan öğrencilerin cinsiyet ve kulüp deneyimleri ile fair play

anlayışları arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında, kadın öğrencilerin sosyal normlara uyum ve kurallara saygı davranışlarını sergilemede erkek öğrencilerden daha ileride olduklarını saptamıştır. Lee vd., (2007) genç sporcuların ahlâkî karar verme ve etik tutumlarını belirlemeyi amaçladıkları araştırmalarında, hile ve yarışmaseverlik boyutlarında erkeklerin kadınlara göre, adil kazanma boyutunda ise kadınların erkeklere göre daha yüksek puanlar elde ettiklerini tespit etmişlerdir.

Millî sporcuların yaşlarına göre SDYÖ puanlarının karşılaştırılmasına yönelik tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 14'te verilmiştir.

Tablo 14.

Millî Sporcuların Yaş Gruplarına Göre Görüşlerinin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

Boyutlar	Homojenlik		Gruplar	$\bar{x}$	Kareler Toplamı	Kare Ort.	F	p*	Fark (Tukey)
	LS	P							
Yarışmaseverlik	2.20	.06	1	21.45	553.35 27612.01 28165.37	138.33 24.61	5.62	.001*	1, 2, 3, 4< 5
			2	22.45					
			3	22.32					
			4	21.49					
			5	24.25					
Sportmenlik	1.62	.16	1	30.08	158.82 15419.49 15578.31	39.70 13.74	2.88	.021*	1 < 2
			2	30.94					
			3	30.31					
			4	30.91					
			5	31.03					
Sorumluluk	.37	.82	1	21.88	84.11 7218.79 7302.91	21.03 6.43	3.26	.011*	1 < 2
			2	22.53					
			3	22.10					
			4	22.28					
			5	22.70					
Kurallara Uyma	.18	.94	1	15.45	30.34 7292.47 7322.82	7.58 6.50	1.16	.324	-
			2	15.83					
			3	15.70					
			4	15.83					
			5	16.03					
Toplam	.88	.47	1	88.87	2092.03 114159.7 116251.8	523.00 101.74	5.14	.001*	1 < 2, 3 3 > 5
			2	91.77					
			3	90.45					
			4	90.52					
			5	90.03					

P* < .05, Sd= (Gruplararası:4 Grup içi: 1122 Toplam: 1126), N₁ (18 ve altı yaş arası)= 222, N₂ (19-22 yaş arası)= 392, N₃ (23-26 yaş arası)= 319, N₄ (27-30 yaş arası)= 112, N₅ (31 ve üzeri yaş)= 82, N_T= 1127

Tablo 14 incelendiğinde, millî sporcuların Yarışmaseverlik boyutuna ilişkin katılma düzeyleri, yaşa göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$F_{(4-1122)}=5.62$, $p<.05$]. Gruplararası farkların hangi gruptan kaynaklandığını bulmak amacıyla yapılan Tukey HSD çoklu karşılaştırma testinin sonuçlarına göre, 18 ve altı yaş aralığındaki ($\bar{x}=21.45$), 19-22

yaş aralığındaki ($\bar{x}$ =22.45), 23-26 yaş aralığındaki ($\bar{x}$ =22.32) ve 27-30 yaş aralığındaki millî sporcuların yarışmaseverlik değerinin ($\bar{x}$ =21.49), 31 ve üzeri yaş aralığındaki millî sporcuların yarışmaseverlik değerinden ($\bar{x}$ =24.25) daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Millî sporcuların Sportmenlik boyutuna ilişkin katılma düzeyleri, yaşa göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$F_{(4-1122)}=2.88$, $p<.05$]. Gruplararası farkların hangi gruptan kaynaklandığını bulmak amacıyla yapılan Tukey HSD çoklu karşılaştırma testinin sonuçlarına göre, 18 ve altı yaş aralığındaki millî sporcuların sportmenlik değerinin ($\bar{x}$ =30.08), 19-22 yaş aralığındaki millî sporcuların sportmenlik değerinden ($\bar{x}$ =30.94) daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Millî sporcuların Sorumluluk boyutuna ilişkin katılma düzeyleri, yaşa göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$F_{(4-1122)}=3.26$, $p<.05$]. Gruplararası farkların hangi gruptan kaynaklandığını bulmak amacıyla yapılan Tukey HSD çoklu karşılaştırma testinin sonuçlarına göre, 18 ve altı yaş aralığındaki millî sporcuların sorumluluk değerinin ($\bar{x}$ =21.88), 19-22 yaş aralığındaki millî sporcuların sorumluluk değerinden ($\bar{x}$ =22.53) daha düşük olduğu saptanmıştır.

Millî sporcuların SDYÖ'nün toplam puanlarına ilişkin katılma düzeyleri, yaşa göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$F_{(4-1122)}=5.14$, $p<.05$]. Gruplararası farkların hangi gruptan kaynaklandığını bulmak amacıyla yapılan Tukey HSD çoklu karşılaştırma testinin sonuçlarına göre, 18 ve altı yaş aralığındaki millî sporcuların değerlerinin ($\bar{x}$ =88.87), 19-22 yaş aralığındaki ($\bar{x}$ =91.77) ve 23-26 yaş aralığındaki millî sporcuların değerlerinden ($\bar{x}$ =90.45) daha düşük olduğu belirlenmiştir. 23-26 yaş aralığındaki millî sporcuların değerlerinin ise ($\bar{x}$ =90.45), 31 ve üzeri yaş aralığındaki millî sporcuların değerlerinden ($\bar{x}$ =90.03) daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Yaş değişkeni ile ilgili sonuçlara bakıldığında, 31 yaş ve üzerindeki tecrübeli millî sporcuların adil ve rekabete gölge düşürmeden kazanmanın önemini daha fazla gözettilikleri, yarışmaseverlik değerinin sportmenliğin önüne geçmemesine dikkat ettikleri şeklinde yorumlanabilir.

Alan yazındaki araştırmalara bakıldığında, Lee vd., (2007) genç sporcuların ahlâkî karar verme ve etik tutumlarını belirlemeyi amaçladıkları araştırmalarında, yaşı daha küçük olan sporcuların hileyi ve yarışmaseverliği benimsediklerini, genç sporcuların özellikle yüksek rekabet içeren müsabakalarda yarışmaseverliği benimsediklerini belirlemişlerdir. Bu sonuç, araştırma bulgularını destekler niteliktedir.

Bunun yanında, 18 ve altı yaş aralığındaki millî sporcuların gençlik ve deneyim eksikliğinden kaynaklandığı düşünülen dürüstlük, adil rekabet etme, kendini kontrol etme, saygı gibi erdemleri içeren sportmenlik değerini, kendilerinden daha büyük ve tecrübeli sporcu arkadaşlarına göre daha az özümstedikleri, gençlik dönemindeki millî sporcuların yetişkin arkadaşlarına göre kazanmayı çok daha önemli gördükleri söylenebilir. Ayrıca, 18 ve altı yaş aralığındaki millî sporcuların üstlendiği görevleri yerine getirme açısından, 19-22 yaş aralığındaki sporcu arkadaşlarına göre daha az sorumluluk duygusu kazandıkları düşünülebilir. Bunun nedeni olarak da, spor yaşamlarının başında olan 18 yaş ve altı millî sporcuların hayatlarında bazı değerleri tam olarak yerleştirememeleri gösterilebilir. 18 yaş ve altı yaş aralığındaki millî sporcuların 19-22 yaş aralığındaki ve 23-26 yaş aralığındaki millî sporculara göre değerlere daha az önem verdikleri, 23-26 yaş aralığındaki millî sporcuların ise 31 yaş ve üzeri yaş aralığındaki millî sporculara göre değerleri daha fazla önemsedikleri gözlenmektedir. Bu durum, yaşın ilerlemesi ve tecrübenin artmasıyla birlikte millî sporcuların değerleri daha önemli gördükleri ancak 31 yaş ve üzerindeki sporcularda spor yaşamlarının sonuna yaklaştıklarından dolayı maddi kaygıların daha ön plana çıkmasıyla açıklanabilir.

Alan yazındaki araştırmalara bakıldığında, Pitts (2015) kadın hokeycilerin spor değerlerini araştırdığı çalışmasında, hokey derneklerindeki küçük kadınların genç kadın sporculara göre değerlerin daha çok farkında olduklarını ve öncelik verdiklerini belirlemiştir. MacLean ve Hamm (2008) farklı branşlarda spora katılan genç sporcuların değerlerini araştırdıkları çalışmalarında, yaş grupları arasında anlamlı farklılıklar tespit etmişlerdir.

Araştırma bulgularının aksine, Taşkiran (2008) elit dansçıların dansdaki etik değerlere yönelik davranışlarını belirlemeyi amaçladığı araştırmasında, yaş açısından anlamlı bir farklılık olmadığını belirlemiştir.

Millî sporcuların branşlarına göre SDYÖ puanlarının karşılaştırılmasına yönelik tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 15'te verilmiştir.

Tablo 15.

Millî Sporcuların Spor Branşlarına Göre Görüşlerinin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

Boyutlar	Homojenlik		Gruplar	$\bar{x}$	Kareler Toplamı	Kare Ort.	F	p*	Fark (Tukey)
	LS	P							
Sportmenlik	1.53	.217	1	30.31	78.66	39.33 13.79	2.85	.058	-
			2	30.89	15499.65				
			3	30.54	15578.31				
Kurallara Uyuma	.004	.996	1	15.64	12.20	6.10 6.50	.938	.392	-
			2	15.86	7310.62				
			3	15.66	7322.82				
Toplam	.540	.583	1	90.57	346.42	173.21 103.11	1.68	.187	-
			2	91.48	115905.40				
			3	90.06	116251.82				

P* < .05, Sd= (Gruplararası: 2 Grup içi: 1124 Toplam: 1126),

N₁ (Mücadele Sporları)= 457, N₂ (Bireysel Sporlar)= 472, N₃ (Takım Sporları)= 198, N_T= 1127

Tablo 15'te görüldüğü gibi, millî sporcuların branşlarına göre Sportmenlik, Kurallara Uyuma boyutları ve SDYÖ'nün toplamına ilişkin puanların ortalamaları üzerinde yapılan varyans analizi sonucu ortalamalar arasında .05 düzeyinde anlamlı bir fark saptanmamıştır.

Bu sonuç, millî sporcuların spor branşları ile spor yoluyla kazanılan değerler arasında herhangi bir ilişki olmadığı şeklinde yorumlanabilir. Ancak, mücadele esnasında temasın varolduğu mücadele sporları, temasın olmadığı bireysel sporlar ve birlikteliğin çok önemli olduğu takım sporları yapanlar ile, kazandıkları değerler arasında farklılık olmasının doğal karşılanacağı söylenebilir.

Alan yazındaki araştırmalara bakıldığında araştırma bulgularının aksine, Stornes ve Ommundsen (2004) sportmenliği araştırdığı çalışmada, takım sporu yapan hentbolcuların sportmenlik düzeylerinin yüksek olduğunu belirlemiştir. Lee vd., (2007) genç sporcuların ahlâkî karar verme ve etik tutumlarını belirlemeyi amaçladıkları araştırmalarında, takım sporu yapan sporcuların daha yüksek puanlara sahip olduğunu, bireysel spor yapan sporcuların hileyi benimsediklerini belirlemişlerdir. Gürpınar (2014) hileyi benimsemek, yarışmaseverliği benimsemek ve adilce kazanmayı korumak davranışlarını belirlemeyi amaçladığı araştırmasında, ahlâkî karar alma tutum puanlarının temassız spor yapanlarda temaslı spor yapanlardan yüksek olduğunu belirlemiştir.

Millî sporcuların branşlarına göre Yarışmaseverlik ve Sorumluluk boyutlarına yönelik Kruskal Wallis Analizi sonuçları Tablo 16'da verilmiştir.

Tablo 16.

Millî Sporcuların Spor Branşlarına Göre Görüşlerinin Kruskal Wallis Analizi Sonuçları

Boyutlar	Homojenlik		Gruplar	Sıra Ortalaması	X ²	P*	Fark (Mann Whitney U)
	LS	P					
Yarışmaseverlik	4.98	.007	1	578.63	4.72	.094	-
			2	568.49			
			3	519.54			
Sorumluluk	4.15	.016	1	549.00	2.03	.362	-
			2	579.03			
			3	562.79			

P* < .05, Sd=2

N₁ (Mücadele Sporları)= 457, N₂ (Bireysel Sporlar)= 472, N₃ (Takım Sporları)= 198, N_T=1127

Tablo 16’da görüldüğü gibi, millî sporcuların branşlarına göre Yarışmaseverlik ve Sorumluluk boyutuna ilişkin puanların ortalamaları üzerinde yapılan Kruskal Wallis analizi sonucu .05 düzeyinde anlamlı bir fark saptanmamıştır.

Bu sonuç, mücadele sporları, bireysel sporlar ve takım sporları yapan millî sporcuların sportmenlik ve kurallara uyma değerlerinde olduğu gibi, yarışmaseverlik ve sorumluluk değerleri arasında bir farklılık olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Alan yazındaki araştırmalara bakıldığında araştırma bulgularının aksine, Lee vd., (2007) genç sporcuların ahlâkî karar verme ve etik tutumlarını belirlemeyi amaçladıkları araştırmalarında, bireysel spor yapan sporcuların yarışmaseverliği benimsediklerini tespit etmişlerdir. Gürpınar (2014) hileyi benimsemek, yarışmaseverliği benimsemek ve adilce kazanmayı korumak davranışlarını belirlemeyi amaçladığı araştırmasında, farklı spor branşlarını yapan öğrencilerin ahlâkî karar alma tutumları arasında anlamlı farklılıklar belirlemiştir.

Millî sporcuların spor branşını yapma süresine göre SDYÖ puanlarının karşılaştırılmasına yönelik tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 17’de verilmiştir.

Tablo 17.

Millî Sporcuların Spor Branşını Yapma Süresine Göre Görüşlerinin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

Boyutlar	Homojenlik		Gruplar	$\bar{x}$	Kareler Toplamı	Kare Ort.	F	p*	Fark (Tukey)
Yarışmaseverlik	1.349	.257	1	22.17	7.768	2.58 25.07	.103	.958	-
			2	22.25	28157.60				
			3	22.20	28165.37				
			4	22.45					
Sorumluluk	.885	.448	1	21.96	17.233	5.74 6.48	.885	.448	-
			2	22.34	7285.68				
			3	22.27	7302.91				
			4	22.33					
Toplam	.299	.826	1	90.34	271.873	90.62 103.27	.877	.452	-
			2	91.08	115979.95				
			3	90.34	116251.82				
			4	91.75					

P* < .05, Sd= (Gruplararası: 3 Grup içi: 1123 Toplam: 1126), N₁ (1-5 Yıl arası)= 152, N₂ (6-10 Yıl arası)= 508, N₃ (11-15 Yıl arası)= 314, N₄ (16 ve üstü Yıl arası)= 153, N_T= 1127

Tablo 17'de görüldüğü gibi, millî sporcuların spor branşını yapma süresine göre Yarışmaseverlik ve Sorumluluk boyutu ile ölçeğin geneline ilişkin puanların ortalamaları üzerinde yapılan varyans analizi sonucu ortalamalar arasında .05 düzeyinde anlamlı bir fark saptanmamıştır.

Bu sonuca göre, 1-5 yıl arası spor geçmişi olan millî sporcular ile 16 yıl üzerinde spor geçmişi olan millî sporcular arasında yarışmaseverlik ve sorumluluk değeri açısından önemli bir farklılık gözlenmemiştir. Oysa, spor geçmişi daha fazla olan millî sporcuların spordaki değerleri daha fazla özümsemelerinin beklenebileceği söylenebilir.

Alan yazındaki araştırmalara bakıldığında araştırma bulgularının aksine, Kromerova ve Šukys (2016) spor aktivitelerine katılan gençlerin ahlâkî değerlerini inceledikleri çalışmalarında, daha fazla spor deneyimine sahip sporcuların ahlâkî değerlerinin daha az spor deneyimine sahip sporculara göre daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir.

Millî sporcuların spor branşını yapma süresine göre Sportmenlik ve Kurallara Uyma boyutlarına yönelik Kruskal Wallis Analizi sonuçları Tablo 18'de verilmiştir.

Tablo 18.

Millî Sporcuların Spor Branşını Yapma Süresine Göre Görüşlerinin Kruskal Wallis Analizi Sonuçları

Boyutlar	Homojenlik		Gruplar	Sıra Ortalaması	X ²	P*	Fark (Mann Whitney U)
	LS	P					
Sportmenlik	2.68	.045	1	556.69	3.14	.370	-
			2	565.71			
			3	546.25			
			4	602.01			
Kurallara Uyma	3.31	.019	1	558.20	1.35	.716	-
			2	568.53			
			3	549.70			
			4	584.07			

P* < .05, Sd=3, N₁ (1-5 Yıl arası)= 152, N₂ (6-10 Yıl arası)= 508, N₃ (11-15 Yıl arası)= 314
N₄ (16 ve üstü Yıl arası)= 153, N_T= 1127

Tablo 18’de görüldüğü gibi, millî sporcuların spor branşını yapma süresine göre Sportmenlik ve Kurallara Uyma boyutuna ilişkin puanların ortalamaları üzerinde yapılan Kruskal Wallis analizi sonucu .05 düzeyinde anlamlı bir fark saptanmamıştır.

Bu durum, spora yeni başlayan millî sporcular ile sporda tecrübesi fazla olan millî sporcular arasında sportmenlik ve kurallara uyma değerlerini özümseme anlamında bir farklılık olmadığı şeklinde yorumlanabilir. Ancak, sporda deneyimli olan millî sporcuların sportmenlik ve kurallara uyma değerlerini daha çok dikkate almalarının beklenebileceği söylenebilir.

Alan yazındaki araştırmalara bakıldığında araştırma bulgularının aksine, Kromerova ve Šukys (2016) spor aktivitelerine katılan gençlerin ahlâkî değerlerini inceledikleri çalışmalarında, üç yıl ve altında deneyime sahip genç sporcuların kural değerlerinin daha fazla deneyime sahip sporcuların kural değerlerine göre daha yüksek olduğunu belirlemişlerdir.

Millî sporcuların millî olma sayısına göre SDYÖ puanlarının karşılaştırılmasına yönelik tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 19’da verilmiştir.

Tablo 19.

Millî Sporcuların Millî Olma Sayısına Göre Görüşlerinin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

Boyutlar	Homojenlik		Gruplar	$\bar{x}$	Kareler Toplamı	Kare Ort.	F	P*	Fark (Tukey)
	LS	P							
Yarışmaseverlik	.31	.818	1	22.04	463.12 27702.25 28165.37	154.37 24.66	6.25	.001*	1, 2 < 3, 4
			2	21.86					
			3	24.26					
			4	23.75					
Sorumluluk	2.00	.112	1	22.10	128.12 7174.79 7302.91	42.70 6.38	6.68	.001*	1 < 4
			2	22.40					
			3	22.75					
			4	23.23					
Kurallara Uyuma	.85	.463	1	15.68	31.17 7291.65 7322.82	10.39 6.49	1.60	.188	-
			2	15.64					
			3	16.04					
			4	16.22					
Toplam	1.76	1.62	1	90.20	2571.07 113680.72 116251.82	857.02 101.23	8.46	.001*	1 < 3,4 2 < 4
			2	90.76					
			3	94.95					
			4	94.72					

P* < .05, Sd= (Gruplararası: 3 Grup içi: 1123 Toplam: 1126), N₁ (1-10 arası millî olma)=817, N₂ (11-20 arası millî olma)=167, N₃ (21-30 arası millî olma)=45, N₄ (31 ve üstü millî olma)=98, N_T=1127

Tablo 19'da görüldüğü gibi, millî sporcuların Yarışmaseverlik boyutuna ilişkin katılma düzeyleri, millî olma sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$F_{(3-1123)}=6.25$, $p<.05$]. Gruplararası farkların hangi gruptan kaynaklandığını bulmak amacıyla yapılan Tukey HSD çoklu karşılaştırma testinin sonuçlarına göre, 1-10 arası millî olan ($\bar{x}=22.04$) ve 11-20 arası millî olan sporcuların yarışmaseverlik değerinin ($\bar{x}=21.86$), 21-30 arası millî olan ($\bar{x}=24.26$) ile 31 ve üstü millî olan sporcuların yarışmaseverlik değerinden ($\bar{x}=23.75$) daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Bu bulgu, millî olma sayısı 20 ve altında olan sporcuların yarışmaseverlik değerini 20'nin üzerinde millî olan sporculara göre daha az önemli gördükleri şeklinde açıklanabilir. Bu durum, millî olma sayısı daha az olan sporcuların millî olma sayısı daha fazla olan sporculara göre sporda rakiplerine adil davranmayı, oyun kurallarına uymaktan daha önemli gördükleri şeklinde yorumlanabilir. Bu durumun nedeninin, tecrübeli millî sporcuların özellikle son yıllarda sporda kazanmayı herşeyin önünde görmeyi öğrenmelerinden veya çevreleri tarafından öğretilmesinden kaynaklandığı düşünülebilir. Böylelikle kazanmanın onlara her türlü maddi ve manevi menfaati sağlayacağını düşünmeleri yarışmaseverlik değerini ön plana çıkarmalarına sebep olmuş olabilir.

Millî sporcuların Sorumluluk boyutuna ilişkin katılma düzeyleri, millî olma sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$F_{(3-1123)}=6.68$, $p<.05$]. Gruplararası farkların hangi gruptan kaynaklandığını bulmak amacıyla yapılan Tukey HSD çoklu karşılaştırma testinin sonuçlarına göre, 1-10 arası millî olan sporcuların sorumluluk değerinin ($\bar{x}=22.10$), 31 ve

üstü millî olan sporcuların sorumluluk değerinden ($\bar{x}=23.23$) daha düşük olduğu saptanmıştır.

Millî sporcuların SDYÖ'nün toplam puanlarına ilişkin katılma düzeyleri, millî olma sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$F_{(3-1123)}=8.46$, $p<.05$]. Gruplararası farkların hangi gruptan kaynaklandığını bulmak amacıyla yapılan Tukey HSD çoklu karşılaştırma testinin sonuçlarına göre, 1-10 arası millî olan sporcuların değerlerinin ($\bar{x}=90.20$), 21-30 arası millî olan sporcular ($\bar{x}=94.95$) ile 31 ve üstü millî olan sporcuların değerlerinden ($\bar{x}=94.72$) daha düşük olduğu belirlenmiştir. 11-20 arası millî olan sporcuların değerlerinin ise ($\bar{x}=90.76$), 31 ve üstü millî olan sporcuların değerlerinden ($\bar{x}=94.72$) daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Bu sonuçlara göre, millî olma sayısı az olan sporcuların millî olma sayısı fazla olan sporculara göre, sorumluluk değeri ile diğer değerleri daha az önemsedikleri söylenebilir. Bu durum ise sporda bu değerleri daha iyi öğrenebilmeleri için zamana ihtiyaçları oldukları şeklinde yorumlanabilir. Yani, az sayıda millî olan sporcular sporun içerisinde daha fazla zaman harcadıkça sorumluluk değerini antrenörlerinden, arkadaşlarından ve çevrelerinden daha iyi öğrenecekleri ve daha da önemli görecekları düşünülebilir.

Millî sporcuların millî olma sayısına göre Sportmenlik boyutlarına yönelik Kruskal Wallis Analizi sonuçları Tablo 20'de verilmiştir.

Tablo 20.

Millî Sporcuların Millî Olma Sayısına Göre Görüşlerinin Kruskal Wallis Analizi Sonuçları

Boyutlar	Homojenlik		Gruplar	Sıra Ortalaması	X^2	P*	Fark (Mann Whitney U)
	LS	P					
Sportmenlik	3.66	.012	1	547.10	16.48	.001	1, 2 < 3, 4
			2	559.56			
			3	678.24			
			4	660.04			

$P^* < .05$, $Sd=3$, N_1 (1-10 arası millî olma)= 817, N_2 (11-20 arası millî olma)= 167, N_3 (21-30 arası millî olma)= 45, N_4 (31 ve üstü millî olma)= 98, $N_T= 1127$

Tablo 20'de görüldüğü gibi millî sporcuların millî olma sayısına göre Sportmenlik boyutuna ilişkin puanların ortalamaları üzerinde yapılan Kruskal Wallis analizi sonucu .05 düzeyinde anlamlı bir fark saptanmıştır [$x^2=16.48$; $p<.05$]. 1-10 arası millî olan ($\bar{x}=547.10$) ve 11-20 arası millî olan sporcuların sportmenlik değerlerinin ($\bar{x}=559.56$), 21-30 arası millî olan ($\bar{x}=678.24$) ile 31 ve üstü millî olan sporcuların sportmenlik değerlerinden ($\bar{x}=660.04$) daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Bu sonuç, spor yaşantılarında daha az millî olan sporcuların müsabakalarda kazanmak için çabalarırken adaletten, eşitlikten, iyilikten, dürüstlükten, edepten daha fazla ödün verdikleri şeklinde açıklanabilir. Bunun nedeni olarak, yeni yetişen sporculara toplumun manevi değerleri değil, maddi değerleri ön plana çıkarması ve daha önemli göstermesi söylenebilir.

Millî sporcuların öğrenim durumlarına göre SDYÖ puanlarının karşılaştırılmasına yönelik tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 21'de verilmiştir.

Tablo 21.

Millî Sporcuların Öğrenim Durumlarına Göre Görüşlerinin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

Boyutlar	Homojenlik		Gruplar	$\bar{x}$	Kareler Toplamı	Kare Ort.	F	P*	Fark (Tukey)
LS	P								
Kurallara Uyma	.36	.780	1	14.91	36.66 7286.15 7322.82	12.22 6.48	1.88	.131	-
			2	15.48					
			3	15.75					
			4	15.83					
Toplam	2.59	.051	1	83.94	2287.04 113964.78 116251.82	762.34 101.48	7.51	.001*	1 < 2, 3, 4
			2	89.26					
			3	91.54					
			4	91.05					

P* < .05, Sd= (Gruplararası: 3 Grup içi: 1123 Toplam: 1126), N₁ (İlkokul)= 37, N₂ (Ortaokul)= 105, N₃ (Lise)= 495, N₄ (Lisans ve üstü)= 490, N_T= 1127

Tablo 21'de görüldüğü gibi, millî sporcuların SDYÖ'nün toplam puanlarına ilişkin katılma düzeyleri, öğrenim durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$F_{(3-1123)}=7.51$, $p<.05$]. Gruplararası farkların hangi gruptan kaynaklandığını bulmak amacıyla yapılan Tukey HSD çoklu karşılaştırma testinin sonuçlarına göre, ilkokul mezunu olan sporcuların değerlerinin ($\bar{x}=83.94$), ortaokul mezunu ($\bar{x}=89.26$), lise mezunu ($\bar{x}=91.54$) ile lisans ve lisans üstü mezunu sporcuların değerlerinden ($\bar{x}=91.05$) daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Bu sonuca göre, eğitim seviyesinin artmasıyla birlikte millî sporcuların değerlerinin geliştiğinden de söz edilebilir. Okul ve dolayısıyla eğitim, toplumdaki bireylerin ve doğal olarak sporcuların toplum tarafından kabul gören değerlerinin gelişimini etkileyen önemli kurumlardan biri iken, spor, toplum içerisindeki bireyleri eğitmenin önemli yollarından bir diğeridir. Ancak, burada dikkat edilmesi gereken nokta, araştırmaya katılan 18 yaş ve altında 222 millî sporcu bulunduğundan, ortaokulda okumakta olan ancak ilkokul mezunu görünen millî sporcularında hem eğitimlerine hem de spora devam ettikçe toplum tarafından kabul gören değerleri özümseyecekleri söylenebilir.

Millî sporcuların öğrenim durumlarına göre Yarışmaseverlik, Sportmenlik ve Sorumluluk boyutlarına yönelik Kruskal Wallis Analizi sonuçları Tablo 22'de verilmiştir.

Tablo 22.

Millî Sporcuların Öğrenim Durumlarına Göre Görüşlerinin Kruskal Wallis Analizi Sonuçları

Boyutlar	Homojenlik		Gruplar	Sıra Ortalaması	X ²	P*	Fark (Mann Whitney U)
	LS	P					
Yarışmaseverlik	4.06	.00	1	478.23	5.58	.134	-
			2	528.22			
			3	582.64			
			4	559.31			
Sportmenlik	3.41	.01	1	402.61	12.62	.006*	1<2,3,4
			2	519.86			
			3	568.34			
			4	581.26			
Sorumluluk	10.23	.00	1	321.26	32.56	.001*	1<2,3,4 2<3,4
			2	481.69			
			3	594.25			
			4	569.41			

P* < .05, Sd=3, N₁ (İlkokul)= 37, N₂ (Ortaokul)= 105, N₃ (Lise)= 495, N₄ (Lisans)= 490, N_T= 1127

Tablo 22’de görüldüğü gibi millî sporcuların öğrenim durumlarına göre Sportmenlik boyutuna ilişkin puanların ortalamaları üzerinde yapılan Kruskal Wallis analizi sonucu .05 düzeyinde anlamlı bir fark saptanmıştır [$x^2=12.62$; $p<.05$]. İlkokul mezunu olan sporcuların sportmenlik değerinin ($\bar{x}=402.61$), ortaokul mezunu ($\bar{x}=519.86$), lise mezunu ($\bar{x}=568.34$) ile lisans ve lisans üstü mezunu sporcuların sportmenlik değerinden ($\bar{x}=581.26$) daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Millî sporcuların öğrenim durumlarına göre Sorumluluk boyutuna ilişkin puanların ortalamaları üzerinde yapılan Kruskal Wallis analizi sonucu .05 düzeyinde anlamlı bir fark saptanmıştır [$x^2=32.56$; $p<.05$]. İlkokul mezunu olan sporcuların sorumluluk değerinin ($\bar{x}=321.26$), ortaokul mezunu ($\bar{x}=481.69$), lise mezunu ($\bar{x}=594.25$) ile lisans ve lisans üstü mezunu sporcuların sorumluluk değerinden ($\bar{x}=569.41$) daha düşük olduğu belirlenmiştir. Ortaokul mezunu sporcuların sorumluluk değerinin ise ($\bar{x}=481.69$), lise mezunu ($\bar{x}=594.25$) ile lisans ve lisans üstü mezunu sporcuların sorumluluk değerinden ($\bar{x}=569.41$) daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Bu sonuçlara göre, sporcuların öğrenim durumlarının gelişmesiyle birlikte, kültürel düzeyleri ve görgülerinin de artacağı, sporun da katkısıyla toplumun düzenini sağlayan, toplumun temel yapı taşları olan değerleri benimseyebilecekleri söylenebilir. Araştırmaya katılan genç yaştaki millî sporcuların eğitimlerine ve spora devam ettikleri göz önünde bulundurulduğunda, değerlere bakış açılarının da değişebileceği düşünülebilir.

Alan yazındaki araştırmalara bakıldığında araştırma bulgularının aksine, Taşkiran (2008) elit dansçıların danstaki etik değerlere yönelik davranışlarını belirlemeyi amaçladığı araştırmasında, öğrenim durumuna göre anlamlı bir farklılık olmadığını tespit etmiştir. Şahin (2003, s. 91) spor eylemlerinde ortaya çıkan doping kullanma, sahtekârlık yapma, şike ve şiddete yönelme gibi etik değerleri betimsel olarak irdelediği ve futbol ve atletizm branşında yaşanan etik değerleri sorun olarak ele aldığı çalışmasında, öğrenim durumunun yükselmesinin etik değerlerin güçlenmesine yardımcı olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Millî sporcuların yaşadıkları yere göre SDYÖ puanlarının karşılaştırılmasına yönelik tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 23'te verilmiştir.

Tablo 23.

Millî Sporcuların Yaşadıkları Yere Göre Görüşlerinin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

Boyutlar	Homojenlik		Gruplar	$\bar{x}$	Kareler Toplamı	Kare Ort.	F	P*	Fark (Tukey)
	LS	P							
Yarışmaseverlik	1.57	.193	1	22.49	160.68	53.56	2.14	.093	-
			2	22.64	28004.69				
			3	21.81	28165.37				
			4	22.54					
Sorumluluk	1.25	.287	1	22.42	27.11	9.03	1.39	.243	-
			2	22.41	7275.80				
			3	22.08	7302.91				
			4	22.38					
Kurallara Uyma	1.96	.118	1	16.07	62.17	20.72	3.20	.022*	2 > 4
			2	16.07	7260.64				
			3	15.67	7322.82				
			4	15.47					

P* < .05, Sd= (Gruplararası: 3 Grup içi: 1123 Toplam: 1126), N₁ (Köy)= 109, N₂ (İlçe)= 233, N₃ (İl)= 467, N₄ (Büyükşehir)= 318, N_T= 1127

Tablo 23'te görüldüğü gibi, millî sporcuların Kurallara Uyma boyutuna ilişkin katılma düzeyleri, yaşadıkları yere göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$F_{(3-1123)}=3.20$, $p<.05$]. Gruplararası farkların hangi gruptan kaynaklandığını bulmak amacıyla yapılan Tukey HSD çoklu karşılaştırma testinin sonuçlarına göre, yaşadıkları yer ilçe olan sporcuların kurallara uyma değerinin ($\bar{x}=16.07$), yaşadıkları yer büyükşehir olan sporcuların kurallara uyma değerinden ($\bar{x}=15.47$) daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Bu sonuç, ilçede yaşayan millî sporcuların genelde nüfusu az olan yerleşim yerlerinde toplumun kültürü, örf-adet ve gelenek-göreneklerine bağlı ve toplumsal kurallara uymaya çalışan yapısı gereği, büyükşehir'de yaşayan millî sporculara göre kurallara uymayı daha fazla önemsedikleri şeklinde yorumlanabilir. Bu durumun, büyükşehirlerdeki kalabalık nüfus oranı ile birlikte kültürel yozlaşmadan kaynaklandığı düşünülebilir.

Millî sporcuların yaşadıkları yere göre Sportmenlik boyutu ve SDYÖ puanlarının karşılaştırılmasına yönelik Kruskal Wallis Analizi sonuçları Tablo 24'te verilmiştir.

Tablo 24.

Millî Sporcuların Yaşadıkları Yere Göre Görüşlerinin Kruskal Wallis Analizi Sonuçları

Boyutlar	Homojenlik		Gruplar	Sıra Ortalaması	X ²	P*	Fark (Mann Whitney U)
	LS	P					
Sportmenlik	3.57	.014	1	592.90	3.52	.318	-
			2	590.61			
			3	553.23			
			4	550.41			
Toplam	2.65	.048	1	609.25	9.56	.023*	1, 2 > 3
			2	602.44			
			3	533.17			
			4	565.60			

P* < .05, Sd= 3, N₁ (Köy)= 109, N₂ (İlçe)= 233, N₃ (İl)= 467, N₄ (Büyükşehir)= 318, N_T= 1127

Tablo 24'te görüldüğü gibi, millî sporcuların SDYÖ'nün toplam puanlarına ilişkin ortalamaları üzerinde yapılan Kruskal Wallis analizi sonucu .05 düzeyinde anlamlı bir fark saptanmıştır [$\chi^2=9.56$; $p<.05$]. Gruplararası farkların hangi gruptan kaynaklandığını bulmak amacıyla yapılan Mann Whitney U çoklu karşılaştırma testinin sonuçlarına göre, yaşadıkları yer köy olan ($\bar{x}=609.25$) ve yaşadıkları yer ilçe olan sporcuların değerlerinin ($\bar{x}=602.44$), yaşadıkları yer il olan sporcuların değerlerinden ($\bar{x}=533.17$) daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Bu bulgunun, nüfusun az olduğu köy ve ilçe gibi yerleşim yerlerinde yaşayan bireylerin daha toplum içerisinde daha samimi ilişkiler yaşadıklarından, büyüklerinden öğrendikleri değerleri daha iyi koruduklarından ve toplumda bu değerleri daha fazla önemli gördüklerinden kaynaklandığı söylenebilir. Nüfus artışı ile birlikte yüz yüze ve samimi ilişkiler ile toplumun önem verdiği değerlerin kaybolmaya yüz tuttuğu düşünülebilir.

Alan yazındaki araştırmalara bakıldığında araştırma bulgularının aksine, Obuz (2009) beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğiyle ilgili etik olmayan davranışlara ilişkin görüşlerini incelediği araştırmasında, ailesi şehir merkezinde yaşayan öğretmen adaylarının, öğrencilerle ilişkilerde ailesi köyde ya da ilçe merkezinde yaşayan öğretmen adaylarına göre daha etik davranışlar gösterme eğiliminde olduklarını tespit etmiştir.

Millî sporcuların baba öğrenim durumuna göre SDYÖ puanlarının karşılaştırılmasına yönelik tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 25'te verilmiştir.

Tablo 25.

Millî Sporcuların Baba Öğrenim Durumlarına Göre Görüşlerinin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

Boyutlar	Homojenlik		Gruplar	$\bar{x}$	Kareler Toplamı	Kare Ort.	F	P*	Fark (Tukey)
	LS	P							
Yarışmaseverlik	.68	.561	1	22.82	595.79	198.59	8.09	.001*	1, 2 > 4
			2	23.09	27569.57	24.55			
			3	21.97	28165.37				
			4	21.03					
Sportmenlik	1.77	.151	1	30.86	177.94	59.31	4.32	.005*	1, 2, 3 > 4
			2	30.93	15400.37	13.71			
			3	30.63	15578.31				
			4	29.81					
Sorumluluk	1.05	.369	1	22.39	23.41	7.80	1.20	.307	-
			2	22.40	7279.49	6.48			
			3	22.23	7302.91				
			4	22.01					
Kurallara Uyma	.48	.694	1	16.05	90.56	30.19	4.68	.003*	1 > 4
			2	15.92	7232.25	6.44			
			3	15.60	7322.82				
			4	15.28					
Toplam	.708	.547	1	92.13	2627.84	875.94	8.65	.001*	1, 2, 3 > 4
			2	92.35	113623.97	101.17			
			3	90.45	116251.82				
			4	88.15					

P* < .05, Sd= (Gruplararası: 3 Grup içi: 1123 Toplam: 1126),

N₁ (İlkokul)=350, N₂ (Ortaokul)=195, N₃ (Lise)=369, N₄ (Lisans ve Lisans üstü)=213, N_T=1127

Tablo 25'te görüldüğü gibi, millî sporcuların Yarışmaseverlik boyutuna ilişkin katılma düzeyleri, baba öğrenim durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$F_{(3-1123)}=8.09$, $p<.05$]. Gruplararası farkların hangi gruptan kaynaklandığını bulmak amacıyla yapılan Tukey HSD çoklu karşılaştırma testinin sonuçlarına göre, baba öğrenim durumu ilkokul mezunu olan ($\bar{x}=22.82$) ve baba öğrenim durumu ortaokul mezunu olan sporcuların yarışmaseverlik değerinin ($\bar{x}=23.09$), baba öğrenim durumu lisans ve lisans üstü mezunu olan sporcuların yarışmaseverlik değerinden ($\bar{x}=21.03$) daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Bu sonuç, baba öğrenim durumu ilkokul ve ortaokul olan millî sporcuların, baba öğrenim durumu lisans ve lisans üstü sporculara göre, babalarından müsabakalarda kazanmayı herşeyden önemli görmelerini öğrendikleri şeklinde yorumlanabilir. Bu durum ise ilkokul ve ortaokul mezunu babaların hayattaki öncelikli amaçlarının kazanma olduğu şeklinde açıklanabilir.

Millî sporcuların Sportmenlik boyutuna ilişkin katılma düzeyleri, baba öğrenim durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$F_{(3-1123)}=4.32$, $p<.05$]. Gruplararası farkların hangi gruptan kaynaklandığını bulmak amacıyla yapılan Tukey HSD çoklu karşılaştırma testinin sonuçlarına göre, baba öğrenim durumu ilkokul mezunu olan ($\bar{x}=30.86$), ortaokul mezunu olan ($\bar{x}=30.93$) ve lise mezunu olan sporcuların sportmenlik

değerinin ($\bar{x}=30.63$), baba öğrenim durumu lisans ve lisans üstü mezunu olan sporcuların sportmenlik değerinden ($\bar{x}=29.81$) daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Millî sporcuların Kurallara Uyma boyutuna ilişkin katılma düzeyleri, baba öğrenim durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$F_{(3-1123)}=4.68$, $p<.05$]. Gruplararası farkların hangi gruptan kaynaklandığını bulmak amacıyla yapılan Tukey HSD çoklu karşılaştırma testinin sonuçlarına göre, baba öğrenim durumu ilkökul mezunu olan sporcuların kurallara uyma değerinin ($\bar{x}=16.05$), baba öğrenim durumu lisans ve lisans üstü mezunu olan sporcuların kurallara uyma değerinden ($\bar{x}=15.28$) daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Millî sporcuların SDYÖ'nün toplamına ilişkin katılma düzeyleri, baba öğrenim durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$F_{(3-1123)}=8.65$, $p<.05$]. Gruplararası farkların hangi gruptan kaynaklandığını bulmak amacıyla yapılan Tukey HSD çoklu karşılaştırma testinin sonuçlarına göre, baba öğrenim durumu ilkökul mezunu olan ($\bar{x}=92.13$), ortaokul mezunu olan ($\bar{x}=92.35$) ve lise mezunu olan sporcuların değerlerinin ($\bar{x}=90.45$), baba öğrenim durumu lisans ve lisans üstü mezunu olan sporcuların değerlerinden ($\bar{x}=88.15$) daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Bu sonuçlara göre, baba öğrenim durumu lisans ve lisans üstü olan sporcuların sportmenlik, kurallara uyma ve ölçek geneli değerlerinin, baba öğrenim durumu ilkökul, ortaokul ve lise mezunu sporculara göre daha düşük olduğu söylenebilir. Bu durum, eğitim ve öğretim düzeyinin azalmasıyla birlikte değerlere daha fazla önem verildiği fakat kazanma söz konusu olduğunda bir takım değerlerin göz ardı edilebileceği şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca, öğrenim durumunun artmasıyla birlikte egonun da daha fazla ön plana çıktığı ve değerlerin daha az önemsendiği şeklinde de açıklanabilir.

Alan yazındaki araştırmalara bakıldığında, Obuz (2009) beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğiyle ilgili etik olmayan davranışlara ilişkin görüşlerini incelediği araştırmasında, babalarının öğrenim durumuna göre, öğrencilerle ilişkilerde ve görevle ilgili sorumluluklarda babası lise mezunu olan öğretmen adaylarının daha etik davranma eğiliminde olduklarını belirlemiştir. Bu sonuçta, lise düzeyine kadar olan eğitimin bireylerin değerlerini azaltmadığı şeklinde yorumlanabilir ve araştırma bulgularını destekler niteliktedir.

Millî sporcuların anne öğrenim durumuna göre SDYÖ puanlarının karşılaştırılmasına yönelik tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 25'te verilmiştir.

Tablo 26.

Millî Sporcuların Anne Öğrenim Durumlarına Göre Görüşlerinin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

Boyutlar	Homojenlik		Gruplar	$\bar{x}$	Kareler Toplamı	Kare Ort.	F	P*	Fark (Tukey)
LS	P								
Sportmenlik	2.29	.076	1	30.81					
			2	30.58	109.46	36.48			
			3	30.47	15468.85	13.77	2.64	.048*	1 > 4
			4	29.75	15578.31				
Sorumluluk	.68	.561	1	22.41	25.89	8.63	1.33	.262	-
			2	22.15	7277.01	6.48			
			3	22.11	7302.91				
			4	22.05					
Kurallara Uyma	1.06	.364	1	15.81	21.49	7.16	1.10	.347	-
			2	15.63	7301.33	6.50			
			3	15.82	7322.82				
			4	15.38					
Toplam	.574	.632	1	92.10	2066.89	688.96	6.77	.001*	1 > 2, 4
			2	89.56	114184.93	101.67			
			3	90.23	116251.82				
			4	88.31					

P* < .05, Sd= (Gruplararası: 3 Grup içi: 1123 Toplam: 1126)

N₁ (İlkokul)= 574, N₂ (Ortaokul)= 219, N₃ (Lise)= 223, N₄ (Lisans ve Lisans üstü)= 111, N_T= 1127

Tablo 26'da millî sporcuların Sportmenlik boyutuna ilişkin katılma düzeyleri, anne öğrenim durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$F_{(3-1123)}=2.64$, $p<.05$]. Gruplararası farkların hangi gruptan kaynaklandığını bulmak amacıyla yapılan Tukey HSD çoklu karşılaştırma testinin sonuçlarına göre, anne öğrenim durumu ilkökul mezunu olan sporcuların sportmenlik değerinin ($\bar{x}=30.81$), anne öğrenim durumu lisans ve lisans üstü mezunu sporcuların sportmenlik değerinden ($\bar{x}=29.75$) daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Millî sporcuların SDYÖ'nün toplamına ilişkin katılma düzeyleri, anne öğrenim durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$F_{(3-1123)}=6.77$, $p<.05$]. Gruplararası farkların hangi gruptan kaynaklandığını bulmak amacıyla yapılan Tukey HSD çoklu karşılaştırma testinin sonuçlarına göre, anne öğrenim durumu ilkökul mezunu olan sporcuların değerlerinin ($\bar{x}=92.10$), anne öğrenim durumu ortaokul mezunu olan ($\bar{x}=89.56$) ile lisans ve lisans üstü mezunu olan sporcuların değerlerinden ($\bar{x}=88.31$) daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Bu sonuçlar, anne öğrenim durumu ilkökul olan millî sporcuların, anne öğrenim durumu daha yüksek olan millî sporculara göre sportmenlik ve ölçek geneli değerlerini önemseme anlamında daha önde oldukları şeklinde yorumlanabilir. Bu durum, eğitim öğretimin değerlerin öğretimini kapsayan bir yapıya sahip olmadığı ve bu nedenle de, değerlerin öneminin azalma eğilimi gösterdiği şeklinde açıklanabilir.

Alan yazındaki araştırmalara bakıldığında araştırma sonuçlarının aksine, Obuz (2009) beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğiyle ilgili etik olmayan davranışlara ilişkin görüşlerini incelediği araştırmasında, annesi üniversite mezunu olan öğretmen adaylarının öğrencilerle ilişkilerde ve görevle ilgili sorumluluklarda daha etik davranışlar sergileme eğiliminde olduklarını tespit etmiştir.

Millî sporcuların anne öğrenim durumuna göre Yarışmaseverlik boyutu ve SDYÖ puanlarının karşılaştırılmasına yönelik Kruskal Wallis Analizi sonuçları Tablo 27'de verilmiştir.

Tablo 27.

Millî Sporcuların Anne Öğrenim Durumlarına Göre Görüşlerinin Kruskal Wallis Analizi Sonuçları

Boyutlar	Homojenlik		Gruplar	Sıra Ortalaması	X ²	P*	Fark (Mann Whitney U)
	LS	P					
Yarışmaseverlik	3.57	.014	1	610.59	25.24	.001*	1 > 2, 3, 4
			2	508.88			
			3	532.66			
			4	494.77			

P* < .05, Sd= 3, N₁ (İlkokul)= 574, N₂ (Ortaokul)= 219, N₃ (Lise)= 223, N₄ (Lisans ve Lisans üstü)= 111, N_T= 1127

Tablo 27'de görüldüğü gibi, millî sporcuların anne öğrenim durumlarına göre Yarışmaseverlik boyutuna ilişkin puanların ortalamaları üzerinde yapılan Kruskal Wallis analizi sonucu .05 düzeyinde anlamlı bir fark saptanmıştır [$x^2=25.24$; $p<.05$]. Gruplararası farkların hangi gruptan kaynaklandığını bulmak amacıyla yapılan Mann Whitney U çoklu karşılaştırma testinin sonuçlarına göre, anne öğrenim durumu ilkökul mezunu olan sporcuların yarışmaseverlik değerinin ($\bar{x}=610.59$), anne öğrenim durumu ortaokul mezunu olan ($\bar{x}=508.88$), lise mezunu olan ($\bar{x}=532.66$) ile lisans ve lisans üstü mezunu olan sporcuların yarışmaseverlik değerinden ($\bar{x}=494.77$) daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Bu sonuca göre, anne eğitim öğrenim düzeyi arttıkça millî sporcularda oyun kurallarını hakeme belli etmeden kendi lehine çevirmenin azaldığı söylenebilir. Bu durum, eğitim seviyesinin gelişmesinin rekabette adil davranmanın daha da önemli görüldüğü şeklinde yorumlanabilir. Ancak, eğitim seviyesinin azalmasıyla birlikte kazanmanın önemli görüldüğü durumlarda bir takım değerlerin göz ardı edilebileceği şeklinde açıklanabilir.

4.2. Nitel Verilere İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın bu bölümünde nitel verilerin analiz sonuçlarına dayalı bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

On iki millî sporcu arasından ikisi faal sporculuğa devam etmeyenlerden seçilmiştir. Bunun nedeni, bu millî sporcuların çok üst düzeyde başarılarla ulaşılmış olmalarının araştırmaya farklı bir bakış açısı kazandıracağına düşünülmesidir.

Araştırmanın nitel bölümünün örneklemini oluşturan millî sporcuların spor branşına, cinsiyetine, yaşına, profesyonellik yılına, millî olma sayısına, öğrenim durumuna ve görüşme tarihine göre dağılımı Tablo 28’de verilmiştir.

Tablo 28.

Nitel Bölümün Örneklemini Oluşturan Millî Sporcuların Branşına, Cinsiyetine, Yaşına, Profesyonellik Yılına, Millî Olma Sayısına, Öğrenim Durumuna ve Görüşme Tarihine İlişkin Sayısal Dağılımı

Branşı ve kodu	Cinsiyeti	Yaşı	Profesyonellik Yılı	Millî Olma Sayısı	Öğrenim Düzeyi	Görüşme Tarihi
Atletizm1	Erkek	32	17	56	Lisans mezunu (BESYO)	07.09.2015
Atletizm2	Erkek	24	7	25	Lisans mezunu (BESYO)	01.09.2015
Badminton	Erkek	19	4	15	Lisans öğrencisi	14.09.2015
Bisiklet	Erkek	28	10	20	Lisans mezunu	18.09.2015
Boks	Erkek	40	17	250 civarı	Lisans mezunu (BESYO)	02.09.2015
Eskrim	Erkek	20	10	6	Lisans öğrencisi	03.09.2015
Futbol	Erkek	34	15	45	Lise mezunu	17.09.2015
Güreş1	Erkek	39	21	800 civarı	Lisans mezunu (BESYO)	12.09.2015
Güreş2	Erkek	25	8	97	Lisans öğrencisi (BESYO)	19.09.2015
Halter	Kadın	27	12	5	Lisans öğrencisi (BESYO)	05.09.2015
Taekwondo	Kadın	20	2	4	Lisans öğrencisi	09.09.2015
Voleybol	Erkek	28	14	28	Lisans mezunu	11.09.2015

Tablo 28'e bakıldığında, görüşmelere atletizm ve güreş branşından ikişer, bunun yanında, eskrim, halter, voleybol, taekwondo, futbol, badminton, bisiklet, boks branşlarından birer millî sporcunun katıldığı, millî sporcuların 10'unun erkek, 2'sinin kadın, yaşlarının 20 ile 40 aralığında olduğu, 6'sının lisans mezunu, 5'inin lisans öğrencisi, 1'inin lise mezunu olduğu görülmektedir. Profesyonel olarak spor branşlarını yapma yılları 2 ile 21 yıl arasında, millî olma sayıları ise 4 ile 800 civarı olarak belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan millî sporcuların antrenmanlarda ve müsabakalarda kurallara uyulmasına ilişkin düşüncelerine ait bulgular Tablo 29’da verilmiştir.

Tablo 29.

Antrenmanlarda ve Müsabakalarda Kurallara Uyulmasına Yönelik Millî Sporcuların Görüşlerine İlişkin Bulgular

Temalar	Frekans (f)	Yüzde (%)
Disiplin	8	57.1
Birliktelik	1	7.2
Saygı	2	14.3
Başarı	3	21.4
Toplam	14	100

Tablo 29 incelendiğinde, araştırmaya katılan millî sporcuların antrenmanlarda ve müsabakalarda kurallara uyulmasına ilişkin düşüncelerinde en sık ifade ettikleri durum *"Disiplin"* teması olmuştur. Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"Tabi ki kurallara uyulmalı. Çünkü disiplin çok önemli. Yani, spor bir disiplin çerçevesinde yapılırsa ancak karşılığını alabilirsin. Bu nedenle, planlara en ince detayına kadar uyulması gerekiyor..." (Eskrim)

"Mindere çıkan güreşçiler, Dünya Güreş Birliği'nin belirlediği kriterler doğrultusunda hareket etme mecburiyetindedirler. Mayo renkleri, itiraz şekli ve güreş kuralları, bunların başında yer almaktadır. Yine antrenmanda da belli başlı kurallar vardır. Disiplinli olmak için bir güreşçi, antrenörünün belirlediği saatler çerçevesinde ve antrenman şekliyle çalışmalarını yürütmelidir." (Güreş1)

"Şimdi aslında müsabakalarda kurallar her zaman aynıdır ve disiplini sağlar. Profesyonel oyuncunun hayatı her zaman profesyonel olmak zorundadır. Belirli kurallarımız var. Yönetmelik kurallarımız var. Bu kurallar, örnek veriyorum antrenman sabah saat 11'de diyelim. Kurallardan bir tanesi, bir saat önce antrenman tesislerinde bulunmak zorundayız. Yani, saat 10'da diyelim. Daha öncesinde de gelip bir buçuk saat öncesinde kahvaltımızı yapmak zorundayız. Kalsiyumu, karbonhidratımızı almak zorundayız. Tabi her insanın vücudu farklıdır. Ona göre kahvaltı yapar. Evde kalıyorsa kahvaltınızı erken kalkıp kahvaltı yaparsınız. Antrenman müsabakalarında bir saat önce olmak zorundasınız. Tedavisi olan tedavi olur. Masajı olan masajını yapar. Kitap okumak isteyen kitap okur. Spor salonuna girmek isteyen, egzersiz yapmak isteyen egzersiz yapar. Yani, bir saat önce bulunmak zorunda. Bu müsabakalarda da takımların federasyonların belirli kuralları var. Bir buçuk saat önce statta olmanız gerekiyor ve bir buçuk saat önce herkes soyunma odasında, bütün formalar açık, ilk 11'ler belli olur. Müsabaka kurallarında şöyle bir şey de var. Bütün oynayacak oyuncuların, yedek oyuncuların, bütün o listenin federasyona bildirilmesi gerekiyor. Bunlarda en geç bir saat, 50 dk içinde belirlenir. Daha sonra hakem soyunma odasına gelir. Hakem soyunma odasında, bir takım kramponlara bakar, oynayacak durumdaysa, oyuncuya zarar vermeyecek durumdaysa, izin verilir. Formaları kontrol eder, aynı renkte olmamasına dikkat eder. Bu tür müsabakalarda kurallar vardır. Maçtan 10 dk önce seromonide bulunmak gerekiyor. Daha sonra stada çıkıp, tam zamanında maçı başlatmak adına birkaç dk önce bir takım işlemler var, prosedürler var, onları uyguluyoruz." (Futbol)

"İyi bir sporcu profesyonel bir sporcu disiplinli, programlı bir şekilde çalışması lazım. Bunun neticesinde de tabi antrenmanlardaki kurallara disiplinlere uyması lazım, hocanın verdiği görevleri antrenmanı iyi, en iyi şekilde yerine getirmesi lazım, belli bir düzen içinde her şeyin oluşması lazım, bu antrenmanda yaptıktan sonra bu düzenli programlı çalışmaları zaten maçta da müsabakalarda da aynı düzeni, aynı

performansı gösterir bir sporcu, bu nedenden dolayı yani antrenman, maçın öncesindeki en etkili şeydir. Bu yüzden dolayı, antrenmanlarda disiplinli bir şekilde çalışılması lazım, her programa uyulması lazım. Yani, sporcunun kendi başına buyruk işler yapmaması lazım. Müsabakalarda da, antrenmanlarda da hocasını zor durumda bırakmaması lazım. Hem dışarıdan da çirkin gözükür bu tür, bu tarz şeyler." (Badminton)

Araştırmaya katılan millî sporcuların antrenmanlarda ve müsabakalarda kurallara uyulmasına ilişkin düşüncelerinde ikinci sıklıkta ifade ettikleri durum "*Başarı*" teması olmuştur. Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"Kurallara uyulması halinde her zaman başarının geleceğini düşünüyorum. Kurallar varolduğu zaman başarı ve hırs vardır. Bunun sonucunda her zaman sporcu kazanan taraf olmuştur. Kuralların olduğu yerde her zaman mücadelede vardır, zafer vardır, başarı vardır." (Voleybol)

"Aslında antrenmanlar yarışın sonucunu belirler. Antrenmanlarda ne kadar çok kurallara uyarsan müsabakalarda o kadar çok verimini alırsın. Çünkü bir şeylerde ne kadar kural varsa o yerde her zaman başarı vardır. Antrenmanlar genelde müsabakalardan çok çok daha zor geçer. Çünkü tekrarı çoktur ama müsabaka evresinde ise hiç şansın yoktur. O yarışta birinci olacaksın birinci olamazsan da yaptığın bütün antrenmanlar boşa gider..." (Atletizm2)

Araştırmaya katılan millî sporcuların antrenmanlarda ve müsabakalarda kurallara uyulmasına ilişkin düşüncelerinde üçüncü sıklıkta ifade ettikleri durum "*Saygı*" teması olmuştur. Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"... kurallar aradaki saygıyı oluşturur ve bu sayede rakiplerin bize karşı daha dostça, arkadaşça bir müsabaka geçmesi sağlanmaktadır." (Atletizm1)

"Antrenmana antrenman saatinde gelmek, antrenman malzemelerini eksiksiz getirmek, düzenli uyumak, düzenli beslenmek, aldığın proteini zamanında almak, antrenman üç buçuk saat sürüyor ve bu süre içerisinde hem o kiloya hem de oradaki herkese saygılı olmak." (Halter)

Araştırmaya katılan millî sporcuların antrenmanlarda ve müsabakalarda kurallara uyulmasına ilişkin düşüncelerinde en az sıklıkta ifade ettikleri durum "*Birliktelik*" teması olmuştur. Görüşmelerde bir katılımcı bu durumu şu cümlelerle ifade etmiştir:

"Antrenman ve müsabakalarda kurallara uyduğumuz takdirde antrenman arkadaşlarımız olsun, müsabaka rakiplerimiz olsun, örnek teşkil edeceğimizden dolayı birliktelik düzeni oluşturulmaktadır..." (Atletizm1)

Tablo 29'daki sonuçlara bakıldığında, antrenmanlarda ve müsabakalarda kurallara uyulmasına ilişkin millî sporcuların en çok disiplin, sonrasında başarı, saygı ve son olarak da, birliktelik temalarını ifade ettikleri görülmektedir. Sporda bireylerin başarılı olabilmesi için disiplinli olmalarının, ciddiyet içerisinde varolan düzene, koşullara titizlik ve özenle uymalarının başarıya ulaşmalarının en önemli anahtarı olduğu, müsabakalarda rakiplerine, hakemlere ve seyircilere saygı duymaları yanında, yaptıkları spora, antrenörlerine, sporcu

arkadaşlarına ve yöneticilerine olan saygıları ile bu paydaşlarla birlikte hareket edebilme ruhunun da spordaki başarılarında önemli etkenler arasında olduğu söylenebilir.

Alan yazındaki araştırmalara bakıldığında, Jones ve Lavallee (2009) İngiliz genç sporcuların hangi yaşam biçimlerine ihtiyaç duyduğunu ve hangi yaşam biçimlerinin önemli olduğunu araştırdıkları çalışmalarında, sporda disiplinin önemli olduğunu tespit etmişlerdir. İyem (2011) futbolcuların emek süreçlerini, çalışma ve boş zamana ait değerlerini sorgulamayı amaçladığı araştırmasında, iyi bir futbolcu olabilmek için çok erken yaşlardan itibaren düzenli bir çalışma ve emek harcamak gerektiğini, profesyonel futbolcuların çalışmayı hayatlarının merkezinde gördüklerini ve çalışma disiplinini vurguladıklarını belirlemiştir. Stran ve Curtner-Smith (2009) iki öğretmen adayının değer yönelimleri ve spor eğitime ilişkin düşünceleri ile spor eğitimi verirken değer yönelimlerinin değişme olasılığı ve gelişimini araştırdıkları çalışmalarında, disiplin değerinin spor eğitimi etkilediğini saptamışlardır. Valentini (2014) kolektif kurallar ile kurumsal değerleri içeren ‘ahlâkî atmosfer’ kavramını bir üniversitenin spor programını irdeleyerek araştırdığı çalışmasında, kolektif kurallar ve kurumsal değerler arasında yakın bir ilişki olduğunu tespit etmiştir. Bu sonuçlar araştırma bulgularını destekler niteliktedir.

Ayrıca, başarı değerine ilişkin, Lee vd., (2000) 'Genç Spor Değerleri Ölçeği'ni geliştirmek ve sporda genç sporcuların davranışlarına rehberlik eden değerler sistemini araştırmak amacıyla yaptıkları çalışmalarında, kişisel başarının önemli bir değer olduğunu saptamışlardır. Freeman vd., (2016) beden eğitimi öğretmenlerinin değerlerinin ve okul türünün altyapı spor değerlerine olan etkisini araştırdıkları çalışmalarında, öğrencilerin spor yaparken başarı değerine öncelik verdiklerini tespit etmişlerdir.

Araştırma bulgularının aksine, Capel (2016) İngiltere'de beden eğitimi öğretmen adaylarının değer yönelimlerini araştırdıkları çalışmasında, disiplin değerinin düşük olduğunu saptamıştır.

Araştırmaya katılan millî sporcuların müsabaka kurallarına her ne koşulda olursa olsun saygılı olunmasına ilişkin düşüncelerine ait bulgular Tablo 30'da verilmiştir.

Tablo 30.

Müsabaka Kurallarına Her Ne Koşulda Olursa Olsun Saygılı Olunmasına Yönelik Millî Sporcuların Görüşlerine İlişkin Bulgular

Temalar	Frekans (f)	Yüzde (%)
Saygıyı Kaybetmemek	6	42.9
Anlayışlı Olmak	4	28.6
Spordan Soğumak	2	14.3
Yönetiliş Şekli	1	7.1
Doğruları Söylemek	1	7.1
Toplam	14	100

Tablo 30 incelendiğinde, araştırmaya katılan millî sporcuların müsabakalarda kurallara her ne koşulda olursa olsun (hakem yanlış karar verse bile) saygılı olunmasına ilişkin düşüncelerinde en sık ifade ettikleri durum "*Saygıyı Kaybetmemek*" teması olmuştur. Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"Kesinlikle saygılı olunmalı. Çünkü hakem sana yanlış karar veriyorsa karşı tarafa da yanlış karar verebilir. Yani, bu maç içinde olan bir şey, maçın kriteri haline geldi neredeyse. O yüzden her karara saygı çerçevesinde yaklaşmak gerekiyor..." (Eskrim)

"İnsanoğlu birbirine saygı göstermesi lazım, maçta da müsabakalarda da öyle. Spor camiasında rekabet olduğu için bazen doz kaçabiliyor. Rakibe karşı, hakeme karşı ister istemez bazı hareketler yapabiliyoruz. Yanlışta olsa hani, sonradan pişman oluyoruz ama bunların yapılmaması lazım. Her koşulda fair play'e uyulması lazım. Bu dışarıya güzel yansıtır, hem sporu güzel yansıtır hem de oynanan oyunun daha güzel, hoş görünmesini sağlar." (Badminton)

"Hakem sonuçta müsabakayı yöneten kişidir. Sonuçta bu yöneten kişiye elimizden geldiğince saygı duymak zorundayız. Bize yarış ihlali olsa bile..." (Bisiklet)

Araştırmaya katılan millî sporcuların müsabakalarda kurallara her ne koşulda olursa olsun (hakem yanlış karar verse bile) saygılı olunmasına ilişkin düşüncelerinde ikinci sıklıkta ifade ettikleri durum "*Anlayışlı Olmak*" teması olmuştur. Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"Hakemlerde insandır, mutlaka hata yapacaklardır. Onları maç esnasında hor görmemek lazımdır. Her ne kadar yanlış hata vermiş olursa olsunlar, bu maç sonrasında tartışılmalıdır. Maç içine bu yansıtılmamalıdır. Çünkü kötü görüntüler ortaya çıkabilir ya da taraftarları ateşleyebiliriz... daha sonrasında bu durumun oturup konuşulmasının daha mantıklı olacağını düşünüyorum." (Voleybol)

"Hakemlerimiz, zaman zaman hata yapabilir ama anlayışlı olmak gerekir. Çünkü belli bir deneyime ve tecrübeye sahiptirler. Aleyhinde karar verilen güreşçinin itiraz etmesi kadar normal bir şey olamaz ama bu itirazı, saygı kuralları içinde yapması gerekir. Zaten yanlış puan verildiğini düşündüğünüz pozisyona itiraz ettiğinizde maç durdurularak bilgisayardan tekrar izleniyor ve karar değiştirilebiliyor." (Güreş1)

"Tabi ki şimdi, maalesef bir takım sıkıntılar yaşıyoruz. Hepimiz insanız, hepimiz hata yapabiliriz. Hakemler bir takım hatalar yapabilir. Ben hiçbir hakemin kasıtlı yaptığına inanmıyorum. Burada önemli olan profesyonelliğimizin bakış açısı çok önemli. Avrupa'da dikkat ederseniz, örnek verelim, bir tane örnek verelim. Bizim

Cüneyt Çakır Avrupa'da maç yönetiyor. Cüneyt Çakır herhangi yanlış bir kararda Avrupalı oyuncular tarafından çok fazla bir şekilde tahrik görmüyor ya da kaba kuvvete gelinmiyor ya da ne bileyim ona karşı saygısızlık el kol hareketi ya da taraftarı önüne atacak şekilde, onu itibarsızlaştıracak bir şekilde hareketler yapılmıyor. Maalesef Cüneyt Çakır'a, Türkiye'de bizlere, hepimize böyle şeyler oluyor. Yani, hakemlerimiz özellikle derbi maçlarında daha fazla görüyoruz. Bunlara hepimiz sık sık şahit oluyoruz. Hakemlere karşı saygısızlığımızı bazen aşıyoruz. Bu da, futbolcunun geçen dakikalar içinde yükselen adrenali, eğer takımımız gerideyse ve bu takım şampiyonluğa oynuyorsa ya da o maç mutlaka puanla kazanılması gerekiyorsa tabi o adrenalin, ister istemez maç öncesi kesin kazanma hırsıyla beraber bazen hırslarımızın kurbanı olabiliyoruz. Oyuncular bu konuda biraz daha dikkatli olursa, bence daha hoş olur çünkü hepimizin birbirimize ihtiyacımız var. Taraftarın, seyircinin, futbolcunun, hakemin. Hepimizin birbirimize ihtiyacımız var..." (Futbol)

Araştırmaya katılan millî sporcuların müsabakalarda kurallara her ne koşulda olursa olsun (hakem yanlış karar verse bile) saygılı olunmasına ilişkin düşüncelerinde üçüncü sıklıkta ifade ettikleri durum "*Spordan Soğumak*" teması olmuştur. Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"... tabiki hakemlerin yerinde bilinçli bir şekilde eğitilmesini bilinçli bir şekilde oraya maç yönetmeye gelmelerini istiyoruz. Son dönemlerde bu olay çok sık yaşandı. Yani, birçok iyi sporcu da ilk maçta elendi veya kötü sporcular finale kadar çıktı veya yarı finale kadar çıktı. Tabi bunların görülmesi insanı spordan, branşından soğutabiliyor. Yani, beni şahsen soğutabiliyor." (Taekwondo)

"Şöyle söyleyeyim benim rakip olduğum bir arkadaşım vardı. Kayınbabası hakemdi o yarışta. Ben onu göğüs farkıyla geçmeme rağmen diğer arkadaş ikinci olmasına rağmen birinciliğe aldılar onu. Ben o an yarış esnasında zaten kendimde değildim. Kimin geçtiğini kimin geçmediğini zaten göremedim. Çünkü ufak bir göğüs farkıyla oldu olay ve hiç beklemiyordum böyle bir şey. Kabullendim. Çünkü bende farkında değildim. Göremedim yarış esnasında. Sonradan işte arkadaşlarım bana dedi ...birinci olmuşsun. Bende yok ikinci oldum dedim. Nasıl olur ya dedi, tribünde gördü herkes senin birinci olduğunu ama hakem onu birinci yaptı senin geçtiğin yarışmacıyı dedi. Sonradan meğersem ki o çocuğun kayınbabası hakem ve o yarışta. Balkan yarışmasında yarışabilmek için sadece birinci olman gerekiyormuş. Birinci olamazsan herkes valizini toplayıp memleketine geri dönüyormuş ve böyle bir ayrımcılık yapmış oldular. Aradan bir gün geçtikten sonra kamera kayıtları oluyor. Çünkü statta bitiş anı olsun, başlama anı olsun hep kamera kayıtları vardır ve eğer itiraz edersen 100 Avro ödemek zorundasın. Çünkü orada en ufak bir itiraz etmede hakemlere saygısızlık yapmış olduğun anlamına geliyor. Onun için para cezası var. Para cezası olduğu için de kimse kolay kolay itiraz etmeye yanaşmıyor ama ben o yarışmada itiraz etme gereği duydum. Çünkü arkadaşlarıma güvendim. Sonra foto finish dediğimiz kameralardan bakarak göğüs farkıyla geçtiğim anlaşıldı ve gerekli şikayetleri dile getirdim orada ama kayınbabası hakem olduğu için hiçbir şekilde ceza ya da herhangi bir şey olmadı ama birinciliği tekrardan geri aldım. Sadece aslında bu tür olaylar değil çok büyük organizasyonlarda bile özellikle paralı yarışmalarda eğer arkan sağlamsa yer alabiliyorsun. Değilse sen o yarışta ne kadar iyi olursan ol hiçbir şekilde sen o yarışa dâhil olamazsın. Böyle bir şey var ama tabi ki de insanı soğutuyor. Yeri geldiği zaman çok sıkılıyorsun. Çünkü hakkının yenildiğini düşünüyorsun o yüzden de yılırsan çok büyük sporcu olamazsın ama yılmazsan büyük bir sporcu olursun." (Atletizm2)

Araştırmaya katılan millî sporcuların müsabakalarda kurallara her ne koşulda olursa olsun (hakem yanlış karar verse bile) saygılı olunmasına ilişkin düşüncelerinde en az sıklıkta

ifade ettikleri durumlardan biri "*Yönetiliş Şekli*" teması olmuştur. Görüşmelerde bir katılımcı bu durumu şu cümlelerle ifade etmiştir:

"... ama önemli olan burada yönetiliş şekli. Yöneticilerimizden başlanması gerekiyor. Yöneticilerimizin verdiği beyanlar, yöneticilerimizin basına verdiği beyanlarla taraftarımızı hazırlanmaları, futbolcuları hazırlamaları bunlar çok önemli. Eğer agresif bir şekilde tahrik edici sözlerle başlarsak, bunları görüyoruz Türkiye'de maalesef. Bu futbolculara yansıyor, seyirciye yansıyor. Hakem rahat maç yönetemeyebiliyor, baskı altında kalabiliyor. Bunlar zaten olağan şeyler Türkiye'de özellikle ama yanlış karar verilebiliyor. Bu yanlışlar her zaman olacak. Onun için ne kadar yanlış karar en aza indirilirse, ne kadar futbolcu en az hatayla hakeme karşı, seyirciye karşı, hakeme yardımcı olunursa, bu kadar futbol daha güzelleşir diye düşünüyorum... Özellikle Türkiye'de hakemlik hakemin mesleği değil sadece ikinci işidir. Herkesin ilk mesleği vardır. Biri inşaatçıdır, biri avukattır, biri doktordur, biri ne bileyim firma sahibidir ama hakemlikte sonradan hakem olmuştur, futbol oynamamıştır. Avrupa'da daha fazla sporun içinden gelen hakemler daha fazladır. Keşke hani sporun içinden gelen bunu bilen hakemlerimizi yetiştirebilseler. Böyle ne bileyim seminerler yapılsa futboldan sonra bu tür şeylere teşvik edilse bence doğru olur. Daha güzel olabilir, daha değişik olabilir. Belki futbolcular için daha hoş olabilir ama bu Türkiye'de ne kadar yapılabilir bilmiyorum fakat spor yöneticiliğimizde de bir takım sıkıntılar var. Dikkat edersek takımların yöneticileri genelde birisi inşaatçıdır, yok birisi mühendistir, biri bilmem nedir. Tabi ki onlara ihtiyacımız var fakat bence spor yöneticiliğimizde sporu okuyan, sporun içinden yetişen, sporun içinde olan insanların olması gerektiğini düşünüyorum. Yani, hepsi olmasa bile dahi en azından aralarında olması lazım. Çünkü sporu bilen kişilerin, spor ahlâkını bilen, sporun içinde büyüyen, bunu okuyan insanın spor yöneticiliğini daha doğru yapacağını düşünüyorum ama maalesef Türkiye'de öyle değil. Bir inşaatçı ya da ne bileyim gidiyor parasını gösteriyor, medyatik oluyor. Yani, bu yöneticiliğe karşı olmamız gerekiyor. Artık federasyon içinde, sporun içinde yöneticiliğin içinde olması, başkalarının bile sporun içinde olmuş insanların en azından içinde olurlarsa, birkaç kişi bile olsa bence Türk futbolu daha doğru yerde, daha doğru adımlarla gider diye tahmin ediyorum." (Futbol)

Araştırmaya katılan millî sporcuların müsabakalarda kurallara her ne koşulda olursa olsun (hakem yanlış karar verse bile) saygılı olunmasına ilişkin düşüncelerinde en az sıklıkta ifade ettikleri durumlardan bir diğeri "*Doğruları Söylemek*" teması olmuştur. Görüşmelerde bir katılımcı bu durumu şu cümlelerle ifade etmiştir:

"Doğrularımın arkasından giderim hakem yanlış karar verirse. Gerekirse hakemi uyarırım, hakem heyetiyle görüşürüm, yanlış yapılan birşeyi düzeltmeleri için çaba gösteririm. Bu bizde de çok olan birşey... Hakemler çok ceza aldı bu konuda. Bu işi bilen insanların yapması gerekir. Profesyonel olunmalı. Federasyon bu konuda adil değil, hakemden yana olurlar. Çünkü neticede hakemler federasyona bağlıdır. Sporcu öyle değil ama." (Boks)

Tablo 30'daki sonuçlara bakıldığında, millî sporcuların müsabakalarda kurallara her ne koşulda olursa olsun, hakem yanlış karar verse bile saygılı olunmasına yönelik en fazla ifade edilen tema saygıyı kaybetmemek, sonrasında anlayışlı olmak, spordan soğumak, en az ifade edilen temalar ise yönetiliş şekli ve doğruları söylemek olmuştur. Sporcuların hakemlerin de bir insan olduğunu ve hata yapabileceklerini bilerek hareket etmeleri, verdikleri kararlarda art niyet olmadığını düşünmeleri ve anlayışlı olmaları önem arz

etmektedir. Sporcuların müsabaka sırasında olumsuz bir durumla karşılaşsalar bile, oyun kurallarına uymaları ve rakiplerine, hakemlere, seyircilere karşı saygıdan ödün vermemeleri söylenebilir.

Alan yazındaki araştırmalara bakıldığında, Jones ve Lavalley (2009) İngiliz genç sporcuların hangi yaşam biçimlerine ihtiyaç duyduğunu ve hangi yaşam biçimlerinin önemli olduğunu araştırdıkları çalışmalarında, saygı değerini önemli gördüklerini belirlemişlerdir. Topan (2011) okullar arası futbol müsabakalarına katılan öğrencilerin fair play anlayışlarını incelediği araştırmasında, özellikle kız sporcuların kurallara ve yönetime saygı davranışlarını sergilediklerini tespit etmiştir. Sezen Balçıklan (2009) profesyonel futbolcuların sportmenlik yönelimleri ve empatik eğilimleri arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada, futbolcularda empatik düşünce düzeyi yükseldikçe sporda kurallara ve yönetime saygı düzeylerinin anlamlı olarak arttığını saptamıştır. Bu sonuçlar araştırma bulgularını destekler niteliktedir.

Araştırmaya katılan millî sporcuların müsabakalarda yazılı kurallara olduğu kadar yazılı olmayan kurallara da uyulmasına ilişkin düşüncelerine ait bulgular Tablo 31’de verilmiştir.

Tablo 31.

Müsabakalarda Yazılı Kurallara Olduğu Kadar Yazılı Olmayan Kurallara da Uyulmasına Yönelik Millî Sporcuların Görüşlerine İlişkin Bulgular

Temalar	Frekans	Yüzde
Etik Davranış	8	66,7
Sevgi ve Saygı	1	8.3
Örnek Olmak	2	16.7
Düzen Sağlamak	1	8.3
Toplam	12	100

Tablo 31 incelendiğinde, araştırmaya katılan millî sporcuların müsabakalarda yazılı kurallara olduğu kadar yazılı olmayan kurallara da uyulmasına ilişkin düşüncelerinde en sık ifade ettikleri durum "*Etik Davranış*" teması olmuştur. Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"Yazılı olmayan kurallara etik davranışları göz önüne alabiliriz sanırım. Yani, her şeyi belirli bir fair play çerçevesinde yapmak gerekiyor..."(Eskrim)

"Ata sporumuz güreş, centilmenlik abidesi bir branştır. Minder üzerinde mücadele ederken yazısız kurallara dayanarak da hareket etmek gerekir. Ne olursa olsun, etik davranmak gerekir." (Güreş1)

"Fair play davranışları çok önemli. Tabi bizim Türkiye’de bir sürü güzel örnekleri oldu. En yakın örneğimiz Galatasaray’da Semih kardeşimiz, geçen sene hakeme karşı oyuncular arasında fair play’e örnek verilir. Cüneyt Çakır aut çizgisini gösterdi fakat zannedersen pozisyon içinde olan Olcay Şahan arkadaşımız korner

olduğunu söylemiş, itiraz etmişti. Hakem ısrarla aut olduğunu söyledi. Semih kardeşimize sorduğunda, hakeme benden çıktı dedi. Aut atışını değiştirdi ve korner kullanmasını sağladı. İkisi de birbirine el uzattılar. Yani, bunlar çok güzel davranışlar. Başka örnekleri de var. Veli Kavlak'ın Beşiktaş'ta yaptığı. Altyapılarda yapılan müsabakalarda fair play olayları da yaşanıyor. Bunlar çok güzel şeyler... Ailemizden gelen kişilikte çok önemli. Tabi burada hepimize düşen görev doğru şekilde doğru adımlarla futbolu fair play çerçevesi içinde pekiştirmek ve daha olumlu sonuçlar uygulamak gerekiyor. Doğru sonuçlar almak lazım. İnşallah bunlar çoğaldıkça her şey daha güzel olacak ümit ediyoruz." (Futbol)

Araştırmaya katılan millî sporcuların müsabakalarda yazılı kurallara olduğu kadar yazılı olmayan kurallara da uyulmasına ilişkin düşüncelerinde ikinci sıklıkta ifade ettikleri durum "*Örnek Olmak*" teması olmuştur. Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"... bunu ben sporcu davranışları olarak anlıyorum. Sporcu davranışıyla her zaman örnek olan insandır. Örnek olan insanlarda her zaman kazanırlar." (Voleybol)

Araştırmaya katılan millî sporcuların müsabakalarda yazılı kurallara olduğu kadar yazılı olmayan kurallara da uyulmasına ilişkin düşüncelerinde en az sıklıkta ifade ettikleri durumlardan biri "*Sevgi ve Saygı*" teması olmuştur. Görüşmelerde bir katılımcı bu durumu şu cümlelerle ifade etmiştir:

"Yazılı olmayan kurallar mesela kamp içerisinde ya da antrenman içerisinde pisti nasıl bulduysan öyle bırakmak zorundasın. Takım arkadaşlarına sevgi ve saygı göstermelisin. Antrenörlerine saygılı olmalısın. Bunlar sporun içinde çok önemli..." (Halter)

Araştırmaya katılan millî sporcuların müsabakalarda yazılı kurallara olduğu kadar yazılı olmayan kurallara da uyulmasına ilişkin düşüncelerinde en az sıklıkta ifade ettikleri durumlardan bir diğeri "*Düzen Sağlamak*" teması olmuştur. Görüşmelerde bir katılımcı bu durumu şu cümlelerle ifade etmiştir:

"... Yazısız kurallar da düzenin sağlanması için vardır. Düzgün bir müsabaka ortamı için her kurala uyulmalıdır." (Güreş2)

Tablo 31'deki sonuçlara bakıldığında, millî sporcuların müsabakalarda yazılı kurallara olduğu kadar yazılı olmayan kurallara da uyulmasına yönelik görüşlerinde en fazla ifade ettikleri tema etik davranış, sonrasında örnek olmak, en az ifade edilen temalar ise sevgi ve saygı ile düzen sağlamak olmuştur. Sporun doğasında yazılı kurallar yanında, antrenmanlarda ve müsabakalarda sporcu davranışlarını düzenleyen, sevgi ve saygıyı temel alan yazılı olmayan kurallara da uymak bulunmaktadır. Sporda yazılı kuralların yaptırımları zaten mevcuttur. Ancak, sporcunun kendi hakkını koruması ve rakibinin, antrenörünün ve sporcu arkadaşının hakkına saygı göstermesi, hoşgörölü ve alçakgönüllü olması, rakibinin, hakemin, antrenörünün, seyircinin düşüncelerine saygı göstermesi gibi yazılı olmayan kuralların da sporun gerçek amaçları arasında olduğu unutulmamalıdır. Bu

nedenle, sporun yazılı kuralların yanı sıra, yazılı olmayan ancak toplum tarafından yapılması beklenen kurallarla güzelleştiği söylenebilir.

Alan yazındaki araştırmalara bakıldığında, Freeman vd., (2016) beden eğitimi öğretmenlerinin değerlerinin ve okul türünün altyapı spor değerlerine olan etkisini araştırdıkları çalışmalarında, öğretmenlerin spor yaparken müsabakaya zarar verilmemesi değerine öncelik verdiklerini belirlemişlerdir. Veronica (2012a) spor etkinliklerinin hangi ahlâkî değerleri etkilediğini belirlemeyi amaçladığı araştırmasında, sporun karşılıklı destek ve ilişkide diğer bireyleri anlama gibi toplum tarafından kabul gören sosyal davranışları geliştirdiğini tespit etmiştir. Veronica (2010) spor performansının ahlâkî eğitimdeki rolünü incelediği araştırmasında, yüksek performans sporlarında ahlâk denilince ne anlıyorsunuz sorusuna sporcuların çoğunluğunun kurallara ve düzene uyma cevabını verdikleri sonucuna varmıştır. Holt vd., (2009) bireylerin yaşam becerilerini düzenli olarak yapılan yarışmacı spor programları yoluyla nasıl öğrenebileceklerini araştırdıkları çalışmalarında, katılımcıların spor ortamlarında akranları ile birlikte olarak yaşam becerilerini kazandıklarını saptamışlardır. Bailey (2006) beden eğitimi ve sporun hem çocuklara hem de eğitim sistemine katkılarını belirlemeyi amaçladığı araştırmasında, sporun yaşam biçimi, sosyal beceri, sosyal davranış gelişimine önemli ve belirleyici katkılarının olduğunu belirlemiştir. Çiftçi vd., (2015) izciliğin değerler eğitimindeki önemini araştırdıkları çalışmalarında, sevgi ve saygı, hoşgörü değerlerinin geliştirildiğini tespit etmişlerdir. Bu sonuçlar, araştırma bulgularını destekler niteliktedir.

Araştırmaya katılan millî sporcuların antrenmanlarda ve müsabakalarda başkalarının haklarına saygı gösterilmesine ilişkin düşüncelerine ait bulgular Tablo 32’de verilmiştir.

Tablo 32.

Antrenmanlarda ve Müsabakalarda Başkalarının Haklarına Saygı Gösterilmesine Yönelik Millî Sporcuların Görüşlerine İlişkin Bulgular

Temalar	Frekans (f)	Yüzde (%)
Empati	4	33.3
İnsanca Davranmak	2	16.6
Hak Yememek	4	33.3
Kıskançlık	1	8.4
Yurt Dışı Müsabakalar Farklı	1	8.4
Toplam	12	100

Araştırmaya katılan millî sporcuların antrenmanlarda ve müsabakalarda başkalarının haklarına saygı gösterilmesine ilişkin düşüncelerinde en sık ifade ettikleri durumlardan biri

"*Hak Yememek*" teması olmuştur. Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"Antrenmanlarda hak dediğiniz, halterde o insanın kiloya kaldırma anında, kiloya girerken sessiz olunması, o insanın hakkını yememesi, salonda benim rakibim iyi ise ben kalkıp antrenörüme diyemem onu kes beni götür... yine aynı şekilde eğer ki rakibim benden iyi ise veya ben rakibimden iyi isem tabi ki ben kendi hakkımı savunurum. Eğer rakibim benden çok iyi ise o anda tabi ki ben kendimi geri plana çeker, arkadaşımın hakkını yememeye çalışırım." (Halter)

"Sonuçta mücadele dediğimiz olay, bu sporda iki kişiliktir. Yenmek de yenilmek de kaderimiz olabilir. Güreşirken, rakibimizin haklarını göz ardı etmeden ve onun da emeğini göz önünde bulundurarak var olmalıyız." (Güreş1)

"Ya en önemlisi aslında bu. Kul hakkı hiçbir zaman yenmemesi lazım. Sen bir müsabakada bir rakibini yenebilirsin sıkıntı yok onda, hiçbir problem yok ama ...bir şeyleri hakkıyla kazanmak var, birde normal çirkeflik yoluyla -spor tabiriyle- bu şekilde maç kazanmak var. Ya bu bir çözüm değil. Bir sefer yenersin, iki sefer yenersin, üç dördte ne olacak? Yani, sürekli bunu yapamazsın. Hem de hoş gözüküyor etrafa karşı. Millet seni yanlış anlıyor, şey oluyor. Bu yüzden ...yani her manada hak neyse o olması lazım." (Badminton)

Araştırmaya katılan millî sporcuların antrenmanlarda ve müsabakalarda başkalarının haklarına saygı gösterilmesine ilişkin düşüncelerinde en sık ifade ettikleri diğer durum "*Empati*" teması olmuştur. Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"Nasıl söylesem, burada herkesin hakkına saygı göstermek zorundayız. Biz bir bireyiz, bizim nasıl hakkımız varsa ve nasıl saygı bekliyorsak, aynı şekilde onların da haklarına saygı göstermeliyiz ve diğerlerinin de davranışlarına saygı göstermeliyiz." (Eskrim)

"... karşınızdaki arkadaşınıza, rakibinize yapılmasını istemediğiniz hiçbir şeyi, bizimde onlara yapmamamız gerekmektedir. Bu konuda saygı, sevgi çerçevesinde en iyi şekilde müsabaka olsun, antrenman olsun hazırlanmamız gerekiyor." (Atletizm1)

"... herkes çalıştığı zaman ya da daha düzgün çalıştığı zaman, herkes birbirine saygılı olduğu zaman hedefe ulaşabilmekteyiz. Müsabakaya geldiği zamanda arkadaşlarımız hata yapabilir, oyundan düşebilir. Her ne olursa olsun onlara destek olmalıyız. Böyle olduğu zamanda, birbirimize saygı duyarak her zaman başarıya gideceğimizi düşünüyorum." (Voleybol)

Araştırmaya katılan millî sporcuların antrenmanlarda ve müsabakalarda başkalarının haklarına saygı gösterilmesine ilişkin düşüncelerinde ikinci sıklıkta ifade ettikleri durum "*İnsanca Davranmak*" teması olmuştur. Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"Yani, her insana önce insan olduğu için saygılı davranılmalı, bunu savunuyorum. Tabi ki de hepimiz insanız, birbirimize saygı göstereceğiz ama tabi bir antrenman sonucu veya müsabaka sonucu ne olursa olsun eğer birine bir farklı davranış, aşırı sinirli davranma ...yenilmişsin sinirlisin veya haksızlığa uğramışsın ve karşı tarafında daha asgari bir şekilde davranmasını ben tavsiye ederim. ...kendimde öyle davranırım

veya maç bittikten sonra arkadaşına hemen döner, niye şöyle yaptın, niye böyle yaptın önce onu sakinleştiririm, daha sonra konuşmayı tercih ederim..." (Taekwondo)

Araştırmaya katılan millî sporcuların antrenmanlarda ve müsabakalarda başkalarının haklarına saygı gösterilmesine ilişkin düşüncelerinde en az sıklıkta ifade ettikleri durumlardan biri "*Kıskançlık*" teması olmuştur. Görüşmelerde bir katılımcı bu durumu şu cümlelerle ifade etmiştir:

"Bütün rakipler antrenman yapıyor, hepsinin bir emeği var ama bizim branşta çok kıskançlık, birbirlerini çekememezlik var. Sen ona karşı ne kadar iyi düşünsen de, karşındaki her zaman sana karşı art niyetlidir ve senin hiçbir zaman başarılı olmanı istemez. Seni engelleyecek her şeyi yapabilir. Bizde o kadar çok oluyor ki çekememezlik. Örnek veriyorum ben seni beş defa bir yarışmada geçiyorsam, belirli bir zamandan sonra onu kabullenmek istemiyor. Günümüzde doping olayları olsun, yedikleri yemeklere ilaç atıp da iki ya da dört yıl ceza alıp hayatlarını söndürmeleri olsun, bunları yapabiliyorlar. Sporcunun aslında sporcuya hiçbir zaman saygısı yoktur, onu söyleyebilirim." (Atletizm2)

Araştırmaya katılan millî sporcuların antrenmanlarda ve müsabakalarda başkalarının haklarına saygı gösterilmesine ilişkin düşüncelerinde en az sıklıkta ifade ettikleri durumlardan diğeri ise "*Yurt Dışı Müsabakalar Farklı*" teması olmuştur. Görüşmelerde bir katılımcı bu durumu şu cümlelerle ifade etmiştir:

"Rakip kim olursa olsun saygı gösteririm ama yurt dışında bunu yapmayız. Yurt dışında neticede herkese yapılan şeyler vardır. Ben millî takımın daha iyi yerlere gelebilmesi için kesinlikle kurallar ne diyorsa onu yaparım ayrı bir olay, fair play ile alakalı birşey değil. Bizim maçlarda şöyle bir durum olur, 2-1, 3-2 gibi maçlar olur. Bu tür maçlarda karşı taraf iyi olabilir ama senin başka bir üstünlüğün var, ev sahibi üstünlüğün olabilir. Bu dünyanın her yerinde geçerlidir, sadece bizim için değil. Biz dışarıda olsak, aynısı bizim için de geçerli ama Türkiye’de olsa ev sahibi avantajımızı kullanmamız lazım." (Boks)

Tablo 32'deki sonuçlara bakıldığında, millî sporcuların antrenmanlarda ve müsabakalarda başkalarının haklarına saygı gösterilmesine yönelik en fazla ifade ettikleri temalar hak yememek ve empati, sonrasında insanca davranmak, en az ifade ettikleri temalar kıskançlık ve yurt dışı müsabakalar farklı olmuştur. Sporcuların antrenmanlarda ve müsabakalarda empatik eğilimler göstermesi yani, kendisine yapılmasını istemediği bir hareketi veya davranışı sporcu arkadaşına ya da rakibine yapmaması, her ne koşulda olursa olsun sporun içerisinde başkasının hakkını kendi hakkı olarak görmemesi, herkese insani tavırlar sergilemesi önemlidir. Aslında sporun, son zamanlarda azalsa da, geçmişten günümüze empatiyi, adaletten, doğruluktan ödün vermeden hak yememeyi, insana yakışan ve insana özgü olan davranışları sergilemeyi, rakibin kazandığı başarıları kıskanmamayı öğrettiği bilinmektedir. Sporcuların bu değerleri hâlen önemsedikleri ve spor yaşantılarında uyguladıkları söylenebilir.

Alan yazındaki araştırmalara bakıldığında, Wright (2004) İngiltere’de Ulusal Beden Eğitimi Öğretim Programının hangi içsel değerlere sahip olduğunu ve nasıl korunabileceğini araştırdığı çalışmada, doğruluk ve ahlâk değerlerinin önem kazandığını tespit etmiştir. Cruz vd., (1995) 12-16 yaş aralığındaki 40 İspanyol erkek futbolcu üzerinde baskın değerleri incelediği araştırmalarında, eşitlik ve adalet değerlerinin önemli olduğu belirlenmiştir. Sezen Balçıklı (2009) profesyonel futbolcuların sportmenlik yönelimleri ve empatik eğilimleri arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada, ahlâkî davranışları olumlu yönde etkileyen empatinin, sporcularda kazandırılması gereken bir beceri olduğu sonucuna varılmıştır. Bu sonuçlar, araştırma bulgularını destekler niteliktedir.

Araştırmaya katılan millî sporcuların rakip sporculara ve hakemlere hoşgörülü davranılmasına ilişkin düşüncelerine ait bulgular Tablo 33’te verilmiştir.

Tablo 33.

Müşabakalarda Rakip Sporculara ve Hakemlere Hoşgörülü Davranılmasına Yönelik Millî Sporcuların Görüşlerine İlişkin Bulgular

Temalar	Frekans (f)	Yüzde (%)
Hoşgörü ve Saygı	8	66.7
Centilmenlik	3	25
Davranışlarıyla Örnek Sporcu	1	8.3
Toplam	12	100

Araştırmaya katılan millî sporcuların müşabakalarda rakip sporculara ve hakeme hoşgörülü davranılmasına ilişkin düşüncelerinde en sık ifade ettikleri durum "*Hoşgörü ve Saygı*" teması olmuştur. Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"Şöyle söyleyeyim, ben aynı zamanda Ulusal hakemim. Türkiye’de millî hakemim. Hem hakemlik hem sporculuk yapıyorum. Bu şekilde her sporcunun hakemlik yapması gerekiyor diye düşünüyorum. Hakemlik yapınca her şeyi daha iyi anlıyorsunuz ve kesinlikle hoşgörülü davranmak gerekli. Bir saygı olmalıdır. Yani, her karara, her şeye saygı gösterilmek zorunda." (Eskrim)

"Voleybol camiasi küçük olduğu için rakip oyuncular zaten bizim konuştuğumuz arkadaşlarımız ve bu durumda zaten aramızda bir art niyet bulunmuyor, bulunmamaktadır. ... her zaman hoşgörülü davranmalıyız, hata yapsak da, yanlış kararda verilse bunları kabul ediyoruz. Hakem hatalarına geldiğimiz zamanda hakemler anlık karar verdiği için ne olursa olsun onların kararlarına saygı duymak zorundayız. Hakemlerde daha öncede bahsettiğimiz gibi hakemlik yapmak durumunda oluyorlar ve bunları da hoşgörmeliyiz." (Voleybol)

"Müşabaka esnasında bizim olduğu kadar rakibimizin ve hakemlerin de hataları olabilir. Bunlara karşı hoşgörülü olmak ve sakın bir şekilde onlara yaklaşmak gerekir. Ne de olsa bizim için peygamber sporudur güreş." (Güreş1)

Araştırmaya katılan millî sporcuların müsabakalarda rakip sporculara ve hakeme hoşgörölü davranılmasına ilişkin düşüncelerinde ikinci sıklıkta ifade ettikleri durum "*Centilmenlik*" teması olmuştur. Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"Centilmen olmak zorundayız. Çünkü bu bir erdemdir. Karşı taraf bize nasıl davranıyorsa, bize öyle davrandı diye davranmamıza hiç gerek yok. Herkes ne yaparsa kendisine yapar zaten. O kazandıysa o hak etmiştir, ben kazandıysam ben hak etmişimdir. Sonuçta ikimizde oraya kazanmak için gidiyoruz. Yani, o kazandıysa benim kalkıp ona herhangi bir şey yapmama gerek yok. Zaten hakemler olduğu kadarıyla davranmışlardır adil bir şekilde. Bütün hakemlerimizin öyle yetiştirildiğini düşünüyoruz biz. O kazandıysa gidip onun elini sıkmak lazım, centilmenliktendir bu." (Taekwondo)

"Sporda en önemli şey zaten centilmenlik. Rakibine, hakeme, herkese saygı göstermen lazım. Yendiğinde sevinmesini bilmek, yenildiğinde de saygı göstermek gerekir. Gidip, alkışlayıp tebrik etmek gerekir." (Badminton)

Araştırmaya katılan millî sporcuların müsabakalarda rakip sporculara ve hakeme hoşgörölü davranılmasına ilişkin düşüncelerinde en az sıklıkta ifade ettikleri durum "*Davranışlarıyla Örnek Sporcu*" teması olmuştur. Görüşmelerde bir katılımcı bu durumu şu cümlelerle ifade etmiştir:

"Olması gereken doğru davranış budur. Sporcu sporculuğundan ziyade davranışlarıyla da çevresine örnek olmalıdır. Bir sporcu başarısı, sporu bıraktıktan sonra başarısıyla değil, daha ziyade davranışlarıyla gene en üst seviyede saygı ve sevgiyi devam ettirmektedir." (Atletizm1)

Tablo 33'teki sonuçlara bakıldığında, millî sporcuların müsabakalarda rakip sporculara ve hakeme hoşgörölü davranılmasına yönelik düşüncelerinde en fazla ifade ettikleri tema hoşgörü ve saygı, sonrasında, centilmenlik, en az ifade ettikleri tema ise davranışlarıyla örnek sporcu olmuştur. Sporun bireylere hoşgörü, saygı, müsabaka esnasında özenli ve ölçölü davranmayı, efendi tavırlar sergilemeyi, nezaketi, görgü kuralları çerçevesinde hareket etmeyi öğrettiği bilinmektedir. Dolayısıyla, sporcuların müsabaka sırasında kendi lehine veya aleyhine nasıl bir durum gelişirse gelişsin, dikkatli, titiz, seçici ve örnek davranışlar sergilemeye devam etmesi gerektiği söylenebilir.

Alan yazındaki araştırmalara bakıldığında, Gorbenko ve Gradusov (2013) olimpik değeri araştırdıkları çalışmalarında, en önemli olimpik değeri saygı, mükemmellik ve arkadaşlık olduğunu tespit etmişlerdir. Holt vd., (2009) bireylerin yaşam becerilerini düzenli olarak yapılan yarışmacı spor programları yoluyla nasıl öğrenebileceklerini araştırdıkları çalışmalarında, spor ortamlarında sportmenlik değeri geliştirildiğini belirlemişlerdir. Veronica (2010) spor performansının ahlâkî eğitimdeki rolünü incelediği araştırmasında, hakem yanlış bir karar verdiğinde müsabakayı bırakır mısınız sorusuna sporcuların yarısının sakın kalır ve müsabakaya devam ederim cevabını

verdikleri sonucuna varmıştır. Jones ve Lavallee (2009) İngiliz genç sporcuların hangi yaşam biçimlerine ihtiyaç duyduğunu ve hangi yaşam biçimlerinin önemli olduğunu araştırdıkları çalışmalarında, saygı, iletişim gibi kişilerarası becerilerin ve kendi kendini organize etme, performans sonuçlarını yönetme gibi kişisel becerilerin önemli olduğunu saptamışlardır. Ennis (1994b) ortaokul ve lisede görev yapan 11 beden eğitimi öğretmeninin sosyal yapılanma ve sosyal sorumluluk değer yönelimlerini öğretim programı açısından araştırdığı çalışmasında, öğrencilerin öğrenmesinde öğretmenlerin bir bütün olarak öğrenirken öğrencilere anlayış ve saygı çerçevesinde öğrenim gerçekleştirdiklerini tespit etmiştir. Çiftçi vd., (2015) izciliğin değerler eğitimindeki yeri ve önemini belirlemeye çalıştıkları araştırmalarında, izcilik faaliyetleri ile sevgi, saygı, dostluk ve hoşgörü değerlerinin kazandırıldığını belirlemişlerdir. Bu sonuçlar, araştırma bulgularını destekler niteliktedir.

Araştırma bulgularının aksine, Kaya (2011) okul yöneticileri, beden eğitimi öğretmenleri ve öğrencilerin okul spor programlarında 'fair play' kavramına yönelik anlayışlarını incelediği araştırmasında, öğrencilerin centilmenlik, erdemlilik, dostça oynama ve yarışma, kaybetmeyi kabul etme gibi temalarda olumlu davranışlar ifade ettiklerini ancak yarışmalarda kazanma öncelikli anlayış ile hareket ettiklerini, takım arkadaşlarına ve rakibe karşı şiddet boyutunda olumsuz düşünceleri olduğunu saptamıştır. Gürpınar (2009) ise basketbol ve futbol hakemlerinin karşılaştıkları sportmenlik dışı davranışları belirlemeyi amaçladığı çalışmasında, sportmenlik dışı davranışların futbolda basketboldan daha fazla yapıldığı, basketbolda ve futbolda en fazla sportmenlik dışı davranışı seyircilerin, ardından sporcuların, ardından da teknik ekiptekilerin yaptığını tespit etmiştir.

Araştırmaya katılan millî sporcuların müsabakalarda kazanma veya kaybetme durumunda davranışların nasıl olması gerektiğine ilişkin düşüncelerine ait bulgular Tablo 34'te verilmiştir.

Tablo 34.

Müşabakalarda Kazanma veya Kaybetme Durumunda Davranışların Nasıl Olması Gerektiğine Yönelik Millî Sporcuların Görüşlerine İlişkin Bulgular

Temalar	Frekans (f)	Yüzde (%)
Sportif Erdem (Fair Play)	9	52.9
Tecrübe	6	35.3
Unutmak ve Başarı	1	5.9
Profesyonel Davranmak	1	5.9
Toplam	17	100

Araştırmaya katılan millî sporcuların müşabakalarda kazanma ve kaybetme durumunda davranışların nasıl olması gerektiğine ilişkin düşüncelerinde en sık ifade ettikleri durum "*Sportif Erdem (Fair Play)*" teması olmuştur. Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"Öncelikle kaybedince üzülüyorsun ama kazanınca çok seviniyorsun. Bunu belli saygı çerçevesinde, karşıya fair play çerçevesinde yapmak gerekiyor. Davranışlar kesinlikle değişiyor ama bu değişme başkalarını kazandığında tebrik etmeliyiz veya kazandığımız zaman başkalarını ezmemeliyiz. Sevincimizi kendi içimizde yaşayarak bir sevinç çemberinin dışına çıkmadan, her şeyi sonuna kadar yaşayabiliriz." (Eskrim)

"... Kazanma durumunda da sevincimi içimde yaşayarak yani karşımdaki insanı küçümseyici değil ve bana güvenen, inanan insanlarla daha çok paylaşmak isterim." (Atletizm1)

"Biz profesyonel oyuncularız. Müşabakada yenmekte var yenilmekte. Hangisi olursa olsun, rakip takımı tebrik etmek durumundayız. Onlarda bizi tebrik etmek durumundadırlar. Bu durum saygıyla ilgilidir." (Voleybol)

"... dozunu iyi ayarlamalıyız. Tabi kazandığımızda sevinmek lazım, sevincinin dozunu rakibini incitmeyecek şekilde, istediğin kadar sevinebilirsin. Onda problem yok. Yenildiğin zamanda üzüleceksin tabi, onda da sıkıntı yok ama gidip rakibini tebrik etmen lazım..." (Badminton)

"Bizim sporda sezon içinde 25-30 tane yarışa giriyoruz. Her sporcu her yarış kazanamaz ve kazanacak diye bir şey yoktur. ...kaybettiğimiz zaman psikolojik olarak çöküntüye giriyoruz, moralemiz bozuluyor ister istemez, arkadaşlarla tartışmaya giriyoruz. Yani, dediğimiz gibi her yarış kazanmamız imkansız. Bazı sporcular o yarış kaybetseyse ben kazanacaktım önüme kırdı diyebilir... kabullenemez ve sağa sola çatışır ve antrenör de sporcu da anlar ama bunu huy edinen sporcular vardır. Yarışmalarda fair play önemli, yoksa saygı da hoşgörü de biter bu durumlarda." (Bisiklet)

"Kazanırsam mütevazı bir şekilde maçtan çıkarım..." (Güreş2)

Araştırmaya katılan millî sporcuların müşabakalarda kazanma ve kaybetme durumunda davranışların nasıl olması gerektiğine ilişkin düşüncelerinde ikinci sıklıkta ifade ettikleri durum "*Tecrübe*" teması olmuştur. Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"Yani, kazanınca zaten sevinirsin, üzülünce de hani sonuçta bu bir sınav yarışma kaybettik diye her şey bitmedi sonuçta. Önümüzde birçok müşabaka olduğunu

düşünmeliyiz, şahsen ben öyle düşünüyorum. Zaten bana göre her daim, her yarışma bir tecrübedir... yensem de yenilsem de her müsabakada benim için bir tecrübedir, hocamda bunu öğretti. O yüzden yenildiğim zaman, ben bunu yaptım buda benim hayatımda bir tecrübe oldu deyip, önemli olan aynı hatayı bir daha aynı yerde, aynı müsabakada yapmamak..." (Taekwondo)

"Bu spordur, kazanmakta var kaybetmekte var. Kaybettiğimizde hatalarımızı nerede yaptığımızı tespit edip, bir sonraki müsabakaya aynı hataları tekrar yapmamak için mücadele etmeliyiz. Yani, eksiklerimizi görüp bir sonraki yarışta toparlamamız için hatalarımızı minimuma indirgememiz gerekmektedir..." (Atletizm1)

"... ondan sonra nerelerde hata yaptığımı bilip ona göre hareket etmen gerekir." (Badminton)

"... Yenilirsem bir an önce hatalarımı düzeltip çalışmaya başlarım." (Güreş2)

Araştırmaya katılan millî sporcuların müsabakalarda kazanma ve kaybetme durumunda davranışların nasıl olması gerektiğine ilişkin düşüncelerinde en az sıklıkta ifade ettikleri durumlardan biri "*Unutmak ve Başarı*" teması olmuştur. Görüşmelerde bir katılımcı bu durumu şu cümlelerle ifade etmiştir:

"Kazansam da kaybetsem de o maçı unutturdum. Çünkü geçmişle yaşırsanız, başarılı olamazsınız. Olimpiyat şampiyonu olduktan bir hafta sonra güreşe yeni başlamış bir kişi gibi antrenmanlarımı sürdürürdüm." (Güreş1)

Araştırmaya katılan millî sporcuların müsabakalarda kazanma ve kaybetme durumunda davranışların nasıl olması gerektiğine ilişkin düşüncelerinde en az sıklıkta ifade ettikleri diğer durum "*Profesyonel Davranmak*" teması olmuştur. Görüşmelerde bir katılımcı bu durumu şu cümlelerle ifade etmiştir:

"Şimdi ben kendimi örnek verirsem, ben hiçbir şeyi kaybetmek istemem, hep kazanmak isterim. Daha doğrusu kazanmaya endeksli olup, kazanma alışkanlığımı geliştirmek isterim. Bu çok güzel bir şey ama kaybetme alışkanlığına endeksliyim. Kaybetmeyi hedeflerseniz hoş bir şey değil. O zaman her şeyi kabullenmiş olursunuz. Müsabaka üç neticeli bir oyun sonuçta ve bu üç neticeden bir tanesi olacak. Maalesef Türkiye'de birinciliğe oynanıyor. İkinciliği kabul etmiyorlar. Türkiye'de böyle bir strateji var. Bu da futbolcуда baskı yaratıyor ister istemez. Taraftar üzerinde baskı yaratıyor. Onun için bence biz daha Avrupa'nın gerisindeyiz. Avrupa'da ikinciliğinde, üçüncülüğünde başarı olduğuna inanıyorlar. Çünkü orada şampiyonlar ligine katılabilirdiniz, direkt şampiyonlar ligine gidiyorsunuz. Bunu Galatasaray çok güzel yaptı. İşte iki sene üst üste şampiyonluk kazandık. Şampiyonlar liginde çok güzel örnekler gösterdik. Benim orada bir röportajım vardı. Galatasaray'ın Avrupa fatihi olduğunu, şampiyonlar ligi takımı olduğunu deklare etmiştim. Şimdi herkesin hedefi var. Ben böyle büyüdüm, ben kendimi örnek verdiğim için söylüyorum. Kaybetmeye tahammülüm yok ama buna alışmamız gerekiyor. Yani, içimize de sindirmemiz gerekiyor. Profesyonel hayatta bunlar böyle... Onun için profesyonellik çok önemli, her sonuca katlanılması lazım fakat galibiyet için düşünülmesi lazım, o ayrı bir konu." (Futbol)

Tablo 34'teki sonuçlara bakıldığında, millî sporcuların müsabakalarda kazanma ve kaybetme durumunda davranışların nasıl olması gerektiğine yönelik düşüncelerinde en fazla ifade ettikleri tema sportif erdem (fair play), sonrasında tecrübe, en az ifade ettikleri

temalar unutmak ve başarı ile profesyonel davranmak olmuştur. Sporun içerisinde bir tarafın kazanması, diğer tarafın kaybetmesi doğal bir durumdur. Aynı şekilde, kazanıldığı veya kaybedildiği zaman abartılı, kırıncı davranışlar sergilenmemeli, kazanmanın da kaybetmenin de normal karşılanması gerektiği sporculara küçük yaşlardan itibaren öğretilmelidir. Günümüzde sporun kazanma ile özdeş hâle getirilmesi sonucunda, spora katılmak ve yarışmak önemsiz bir durum olarak görülmeye başlanmıştır. Bunun sonucunda, sporcular antrenörleri, yöneticileri, arkadaşları, aileleri, seyirciler ve medya tarafından sürekli kazanmaya yönlendirilmekte, kazanmanın dışında hiçbir sonuç normal karşılanmamaktadır. Oysa, sonuçlarda göstermektedir ki, millî sporcular oyun kuralları çerçevesinde hakederek, eşit ve adil şartlar altında, saygıdan, dürüstlükten, doğruluktan ödün vermeden kazanmayı, yani sportif erdemi, her müsabaka sonrasında edindiği deneyimlerin kendilerini geliştirdiğini ve tecrübelerinin arttığını ifade etmişlerdir. Bu durumda, sporda son zamanlarda her türlü olumsuz görüntülere rağmen, sportif erdemi önemli gören millî sporcuların da varolduğu söylenebilir.

Alan yazındaki araştırmalara bakıldığında, Freeman vd., (2016) beden eğitimi öğretmenlerinin değerlerinin ve okul türünün altyapı spor değerlerine olan etkisini araştırdıkları çalışmalarında, öğretmenlerin öğretim esnasında sportmenlik ve dürüstlük değerlerine, spor yaparken başarı ve müsabakaya zarar verilmemesi değerine öncelik verdiklerini belirlemişlerdir. Veronica (2012b) erkek ve kadın sporcuların antrenmanlarda ve müsabakalarda fair play'e olan ihtiyaçlarını ve fair play'e yönelik nasıl bir tutum ve davranış sergilediklerini ortaya çıkarmayı amaçladığı araştırmasında, fair play'in tüm sporcular için aynı öneme sahip olduğunu tespit etmiştir. Veronica (2010) spor performansının ahlâkî gelişim üzerindeki etkisini incelediği araştırmasında, müsabakayı kaybettiğinde rakibine nasıl tutum sergilersin sorusuna sporcuların büyük çoğunluğunun rakibimi tebrik ederim cevabını verdikleri sonucuna varmıştır. Lee vd., (2000) 'Genç Spor Değerleri Ölçeği'ni geliştirmek ve sporda genç sporcuların davranışlarına rehberlik eden değerler sistemini araştırmak amacıyla yaptıkları çalışmalarında, en önemsiz değerın kazanma olduğunu saptamışlardır. Çiftçi vd., (2015) izciliğin değerler eğitimindeki önemini saptamaya çalıştıkları araştırmalarında, dostluk ve adalet değerlerinin önemli olduğu sonucuna varmışlardır. Tel (2014) fair play kavramı ve Türk toplumundaki kültürel değerleri ve fair play davranışlarını incelediği araştırmasında, Türk toplumsal değerlerinde bulunan birçok güzel hasletin sporculara ve spor adamlarına yansıdığını, toplumun kolektif değerlerini yansıttığını, ancak yarışma sahalarında sporcuların sadece bireysel değer ve

yargılarını yansıtmadığını belirlemiştir. Bu sonuçlar, araştırma bulgularını destekler niteliktedir.

Araştırma bulgularının aksine, Camire ve Trudel (2010) sporun karakter gelişimindeki önemini incelemek amacıyla lise öğrenimi gören sporcular üzerinde yaptıkları araştırmalarında, yarışmaseverliğin meşrulaştığını ve oyunun bir parçası hâline geldiğini tespit etmişlerdir. Lee vd., (2007) genç sporcuların ahlâkî karar verme ve etik tutumlarını belirlemeyi amaçladıkları çalışmalarında, genç sporcularda, yüksek rekabet içeren müsabakalarda yarışmaseverliğin benimsendiğini saptamışlardır. Cruz vd., (1995) 12-16 yaş aralığındaki 40 İspanyol erkek futbolcu üzerinde baskın değerleri incelediği araştırmalarında, kazanma ve takımına avantaj sağlamak için kurallara aykırı davranma değerlerinin önemli olduğunu belirlemiştir. Paksoy (2014) futbol fanatizmi ve taraftar kimliği üzerine yaptığı araştırmada, taraftarların takımlarıyla özdeşleşme düzeyleri arttıkça ve fanatikliğe doğru gittikçe fair play'den uzaklaştıklarını tespit etmiştir. Gürpınar (2009) basketbol ve futbol hakemlerinin karşılaştıkları sportmenlik dışı davranışları belirlemeyi amaçladığı çalışmada, sportmenlik dışı davranışın en fazla hakeme, daha sonra sporcuya, daha sonra seyirciye, daha sonra da teknik ekiptekilere karşı yapıldığını saptamıştır. Sezen (2003) profesyonel ve amatör futbolcuların fair play anlayışlarını incelediği araştırmasında, profesyonel futbolcuların amatörler göre daha yüksek oranlarda kural ihlallerini normal davranışlar olarak gördüklerini, sportmence olmayan davranışları ise akıllı taktikler olarak değerlendirdiklerini, hakeme yakalanmayacaklarına inandıklarında, formal fair play kurallarına uymadıklarını belirlemiştir.

Araştırmaya katılan millî sporcuların sporda din, dil, ırk, cinsiyet, siyasi görüş vb. ayrımlar yapılmasına ilişkin düşüncelerine ait bulgular Tablo 35'te verilmiştir.

Tablo 35.

Sporda Din, Dil, Irk, Cinsiyet, Siyasi Görüş vb. Ayrımlar Yapılmasına Yönelik Millî Sporcuların Görüşlerine İlişkin Bulgular

Temalar	Frekans (f)	Yüzde (%)
Ayrım Var	2	16.7
Saygı Duyabilmek	3	25
Barış-Kardeşlik-Dostluk	6	50
Milliyetçi Duygular Kabarmak	1	8.3
Toplam	12	100

Araştırmaya katılan millî sporcuların sporda din, dil, ırk, cinsiyet, siyasi görüş vb. ayrımlar yapılmasına ilişkin düşüncelerinde en sık ifade ettikleri durum "*Barış-Kardeşlik-Dostluk*" teması olmuştur. Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"Spor zaten birlik, beraberlik ve kardeşlik demek. Bunun en iyi örneği olimpiyatlardır. Beş kıtanın birleştiği tek noktadır. Böyle bir ayrım sporun dışındadır. Bizde yurt dışına kamplara gittiğimizde, dünyanın çeşitli ülkelerinden aynı branşta sporcularla antrenman yapıyoruz. Sadece sporun, yarışın dışında yine her zaman dost arkadaşız, gerek sosyal ağlarda gerek telefonla olsun her zaman haberleşiyoruz. Dünyada spor sayesinde mesela bir ülkeye gittiğiniz de, o ülkenin cumhurbaşkanını tanımazsınız ama dünya şampiyonunu ve olimpiyat şampiyonunu herkes tanıyor... bu yüzden spor barış, kardeşlik ve dostluktur." (Atletizm1)

"Sporda din olsun, dil olsun, ırk olsun ayrım yapılmadan birlik beraberlik içinde olmak durumundayız. Çünkü spor barışın elçisidir... spor her zaman olduğu gibi dostluk ve kardeşliktir." (Voleybol)

"... herkes birdir, kardeşir, sporda olduğu gibi insanlıkta da aynı şekilde. Biz hepimiz aynı yerden gelmeyiz, aynı babadan, aynı şeyden gelmeyiz... Sporda sadece müsabaka olması lazım... insanlığa veya ırkçılığa veyahutta siyasete hiçbir ilişkin olmaması lazım, sadece maça odaklanman lazım." (Badminton)

Araştırmaya katılan millî sporcuların sporda din, dil, ırk, cinsiyet, siyasi görüş vb. ayrımlar yapılmasına ilişkin düşüncelerinde ikinci sıklıkta ifade ettikleri durum "*Saygı Duyabilmek*" teması olmuştur. Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"... Ben mesela geçtiğimiz Ekim ayında Slovenya'ya gittim, orada da iki maç yaptım. İlk rakibim Bulgaristanlı, ikinci rakibim Sırp'tı. Onlar da kazanmaya geldi, bende kazanmaya gittim. Ne onlar ben Türküm diye bir şeyler yapmak istediler hani kasıtlı olaraktan, ne ben onlara Sırp, Bulgar diye hani kasten bir şey yapmaya çalıştım veya yuhalanma gibi hiçbir şey olmadı... O yüzden din, dil, ırk, cinsiyet ayrımı gibi şeylerin tabiki de yapılması hoş değil... kazansam da kaybetsem de, kendisi de kaybetse sende kaybetse geliyor yine sana sarılıyor, hocasını tebrik ediyor, seni tebrik ediyor. En güzel yanı da bu, kazansan da kaybetse de karşıdaki insana saygı duyabilmek, gidip ona sarılabilmek, en büyük erdemlerden biri bence..." (Taekwondo)

"Kesinlikle saygı duyulmalıdır. Sonuçta biz Amerika'da, Almanya'da, Fransa'da yarışma yaptık. Bize de olabilir bunlar, bir İsrailli sporcu Türkiye'ye gelip yarışma yaptı ama bir şey olmadı. Yani, bunlar olmamalıdır..." (Bisiklet)

Araştırmaya katılan millî sporcuların sporda din, dil, ırk, cinsiyet, siyasi görüş vb. ayrımlar yapılmasına ilişkin düşüncelerinde üçüncü sıklıkta ifade ettikleri durum "*Ayrım Var*" teması olmuştur. Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"Sporda bu din, dil, ırktan ziyade siyasi şeyler çok fazla oluyor. Yani, dinden dolayı, dilden dolayı birbirlerini yadırgıyor ister istemez. Bu hakemlere de yansıyor veya maçın idarecilerine de yansıyor. Bu kesinlikle çok yanlış bir şey ama hepsinin zararını görüyoruz... Yani, dilden sorun çıkmasa ırktan sorun çıkıyor, cinsiyetten sorun çıkmasa politikadan sorun çıkıyor ve bu da maçın gidişine yansıyor yani maalesef." (Eskrim)

"Sporda dil, din, ırk ayrımı oluyor. Bunu ben çok çok yaşadım birçok yarışmalarda. Bazen federasyon kendi yarışmacısına güvenemiyor. Güvenmemesinin nedeni yabancı sporcuları her zaman daha üstün görüyorlar... sonuçta ben ... Türkiye

rekortmeniyim ama baktığınız zaman ... Küba'dan başka bir sporcu getirtirebiliyorlar. Sebebi ne peki? ... dereceyi karşılaştıran derecede en üstün benim, yarışmaları karşılaştıran en fazla geçen benim ama bu seferde tek fark benim beyaz olmam, karşımdaki sporcunun siyah olması. Birçok insan tarafından kabul edilir duruma geliyor maalesef ama bu ülkemizde de sürekli devam edecek. Neden devam edecek? Çünkü Türklerin güçlü olduğuna hiçbir zaman inanan kimse yoktur." (Atletizm2)

Araştırmaya katılan millî sporcuların sporda din, dil, ırk, cinsiyet, siyasi görüş vb. ayrımlar yapılmasına ilişkin düşüncelerinde en az sıklıkta ifade ettikleri durum "*Milliyetçi Duygular Kabarmak*" teması olmuştur. Görüşmelerde bir katılımcı bu durumu şu cümlelerle ifade etmiştir:

"Sporda böyle birşey olamaz ancak yurt dışında ister istemez bunlar oluyor, bunlar illaki olur. Çünkü biz Türk olarak Ermeniyle, Yunanistanlıyla, Amerikalıyla maçlarımız olduğunda daha farklı oluruz. Kendimizi daha güçlü, daha hızlı, daha çabuk, daha istikrarlı hissediyoruz, hep öyleyiz, başarımızın en büyük sebeplerinden biridir. Keşke de herkese böyle uygulasak. Yurt dışında milliyetçi duygularımız kabarıyor." (Boks)

Tablo 35'teki sonuçlara bakıldığında, millî sporcuların sporda din, dil, ırk, cinsiyet, siyasi görüş vb. ayrımlar yapılmasına yönelik düşüncelerinde en fazla ifade ettikleri tema barış-kardeşlik-dostluk, sonrasında saygı duyabilmek ile ayrım var, en az ifade ettikleri tema milliyetçi duygular kabarmak olmuştur. Aslında ayrımcılık eşitlik ilkesinin yok sayılması ve bireylere farklı imkanların sunulması olarak açıklanabilir. Spor ortamlarında da çok sık rastlanılmasa da ayrımcılık yapıldığına ilişkin örneklerle rastlanıldığı söylenebilir. Sporda da sporcular din, dil, ırk, cinsiyet, siyasi görüş farklılıkları nedeniyle zaman zaman farklı davranışlara ve olaylara maruz kalabilmektedir. Sporcular bu tür farklılıkları nedeniyle ön plana çıkarılmamalı veya tam tersi arka plana atılmamalı aksine, yetenekleri ve karakterlerine göre olması gereken liyakata sahip olmalıdır. Dolayısıyla, sporun birleştirici yönü olan barış-dostluk-kardeşlik düsturu düşünüldüğünde, sporcuların dini, dili, ırkı, cinsiyeti veya siyasi görüşünün onların başarı veya başarısızlığına gölge düşürmemesi, bu tür farklılıkların onların imkanlarını arttırmaması ya da azaltmaması, bu farklılıklara saygı duyulması gerektiği söylenebilir.

Alan yazındaki araştırmalara bakıldığında, Gorbenko ve Gradusov (2013) dövüş sporları yapan spor bilimleri öğrencileri üzerinde olimpiik değerleri araştırdıkları çalışmalarında, en önemli olimpiik değerlerin saygınlık, mükemmellik ve arkadaşlık olduğunu tespit etmişlerdir. Veronica (2012a) spor etkinliklerinin hangi ahlâkî değerleri etkilediğini belirlemeyi amaçladığı araştırmasında, sporun ayrımcılık ve ötekileştirme gibi anti-sosyal davranışları engellediğini, ilişkide diğer bireyleri anlama gibi toplum tarafından kabul gören sosyal davranışları geliştirdiğini belirlemiştir. Çeviker (2013) futbolcuların

gözlemleri doğrultusunda, spor hayatlarının şekillenmesinde, sportif başarı ve başarısızlıklarında önemli yeri olan antrenörlerinin etik ve etik dışı davranışlarını belirlemeyi amaçladığı araştırmasında, futbolcuların dil, din, ırk ayrımı yapma konularında antrenörlerini daha olumlu buldukları sonucuna varmıştır. Gürkan vd., (2000) beden eğitimi öğretmen adaylarının değerler sistemini araştırdıkları çalışmalarında, önem verilen değerlerin özgürlük, barış içinde bir dünya, mantıklı ve entelektüel olduğunu saptamışlardır. Bu sonuçlar, araştırma bulgularını destekler niteliktedir.

Araştırma bulgularının aksine, Pitts (2015) kadın hokeycilerin spor değerlerini ve hokey derneklerindeki genç sporcuların değerlerini araştırdığı çalışmasında, statü değerinin anlamlı derecede yüksek olduğunu belirlemiştir. Gau ve James (2013) gösteri sporlarındaki değerleri inceledikleri araştırmalarında, kimlik ve statü değerlerinin öne çıkarıldığını tespit etmiştir. Lee vd., (2008) değer tutumlar ve başarı hedefleri üzerindeki etkisini inceledikleri araştırmalarında, statü değerlerinin anti-sosyal tutumlar üzerinde etkili olduğunu saptamışlardır.

Araştırmaya katılan millî sporcuların sporun içinde varolan şiddet ve saldırganlığa ilişkin düşüncelerine ait bulgular Tablo 36'da verilmiştir.

Tablo 36.

Sporun İçinde Varolan Şiddet ve Saldırganlığa Yönelik Millî Sporcuların Görüşlerine İlişkin Bulgular

Temalar	Frekans (f)	Yüzde (%)
Psikolojik Baskı	1	7.7
Kazanma Arzusu	5	38.4
Tahrik	4	30.8
Ya Mutluluk Ya Şiddet	1	7.7
Spor Ahlakı	2	15.4
Toplam	13	100

Araştırmaya katılan millî sporcuların sporun içinde varolan şiddet ve saldırganlığa ilişkin düşüncelerinde en sık ifade ettikleri durum "*Kazanma Arzusu*" teması olmuştur. Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"Her ne kadar sporda şiddet ve saldırganlık sebebinin eğitim seviyesinin düşük olması denilse de, ben buna karşıyım. Çünkü sporcuda kazanma arzusu, kaybetmeyi kabullenememe gibi... birde sporcuların egolarının çok fazla yüksek olmasından dolayı kaybetmeye tahammül etmediklerinden dolayı, istem dışı hareketleri olabiliyor. Bunu sporcuyu daha iyi tanıyanlar anlayabiliyor ama sporcuyu karşıdan tanımayan bir insan, ne kadar agresif ne kadar kavgacı bir yapıya sahip, şiddete meyilli diye düşünebiliyor. Yani, bunun tamamen sporcunun kazanma arzusunun çok yüksek olması ve daha çok kabullenememe durumlarından kaynaklandığını düşünüyorum." (Atletizm1)

"Kendim birçok kez şahit oldum. Yarışma esnasında sporcunun başarısız olup antrenöründen tokat yemesi, halter ayakkabısını fırlatması, kötü söz söylemesi. Bence bu tür olaylar olmamalı. Çünkü o anki durum belli olmaz. Bunlar kazanma hırsından kaynaklanıyor ancak antrenör de sporcuyu anlamak zorunda." (Halter)

"Sporun içerisinde aşırı kazanma hırsı olan bireylerde müsabaka esnasında şuursuzca hareketler etmesi sonucunda bu hareketler ortaya çıkmaktadır..." (Voleybol)

Araştırmaya katılan millî sporcuların sporun içinde varolan şiddet ve saldırganlığa ilişkin düşüncelerinde ikinci sıklıkta ifade ettikleri durum "*Tahrik*" teması olmuştur. Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"... şuursuz hareketler rakip oyuncuları tahrik edip şiddete yönlendirmektedir... Oyun içerisinde tribünleri de katarsak, tribünler şiddeti tetiklemektedir. Çünkü taraftarın olduğu yerde, olumlu olarak destek çıkarlarsa sporcular ona göre hareket eder ama olumsuz şekilde tahrik ettikleri durumda, sporcularda bu duruma katılır, ortaya şiddetler çıkmaktadır." (Voleybol)

"... Provokatör olunmaması gerekiyor. Bunlar maalesef büyük maçlarda provokatörler ortaya çıkıyor. Bunlar oluyor karşı rakibi sinirlendirmek adına, maçtan ihraç etmek adına provokasyonlar oluyor. Maç öncesi hepimiz çok iyi arkadaşız ama maç esnasında bu duyguyu farklı yönler taşıyoruz, yanlış şeyler yapıyoruz, kendimizi aşıyoruz bazen ve gelecek nesile kötü örnekler veriyoruz. Maalesef bunlar çok yanlış şeyler. Bizim doğru örnekler vermemiz gerekiyor. Çünkü Mustafa Kemal Atatürk'ün çok güzel bir sözü var biliyorsunuz 'Ben sporcunun zeki, çevik ve aynı zamanda güzel ahlâklısını severim' sözü çok önemli... takımlara saygılı, hakemlere saygılı bunlar çok önemli şeyler. Bunların olması gerekiyor, ben bu sözü çok önemsiyorum... saha içerisinde dediğim gibi biz bazı şeyleri aşamıyoruz, onlara hazırlanamamışız kendimizi. Maalesef kendimizi kötü örneklerle hazırlıyoruz. Bunlar iyi birşey değil, gelecek nesil için iyi değil, bence bu konuda çok yanlış şeyler yaptık, hepimiz yanlış yaptık. Saha içerisindeki duygularımıza hakim olmamız gerekiyor... Yöneticilerimizin verdiği demeçler, bunların hepsi birer etkidir." (Futbol)

Araştırmaya katılan millî sporcuların sporun içinde varolan şiddet ve saldırganlığa ilişkin düşüncelerinde üçüncü sıklıkta ifade ettikleri durum "*Spor Ahlâkı*" teması olmuştur. Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"Boks camiasının dışarıda böyle saygısızca bir durum yaşadığını hiç duymadım, görmedim... spor ahlâk demektir, terbiye, disiplin. Bunlar çok önemli, kişi ne yaparsa kendine yapar ama hele de sporcu kimliği olan, millî, üst seviyede sporcuysa kendisi bir örnek teşkil eder. Hâl ve hareketlerine dikkat etmeli, yürüyüşüne, konuşmasına, oturup kalkmasına. Çünkü sen artık elit bir sporcusun, çocuklar seni örnek alacak. Bu yüzden de çok dikkat etmelidir ama sporcu kimliğiyle dışarıda herhangi bir ortamda kötü pozisyon görmedim, olmazda zannetmiyorum..." (Boks)

Araştırmaya katılan millî sporcuların sporun içinde varolan şiddet ve saldırganlığa ilişkin düşüncelerinde en az sıklıkta ifade ettikleri durumlardan biri "*Psikolojik Baskı*" teması olmuştur. Görüşmelerde bir katılımcı bu durumu şu cümlelerle ifade etmiştir:

"Çok yanlış... bizim branşımızda da olabiliyor. Maçın ortasında özellikle olduğu zaman sporcu da maçta performans olarak düşüyor. Bende geçtiğimiz yıllarda yaşamıştım. Beni de etkilemişti ve ben alacağım maçı vermiştim... şiddete maruz kalmadım. Yani, yürümek istediler tabi ki de hakemler falan araya girdi ve benim

hocam da onlara tepki gösterdi. Hocam sinirlenince bana bir şey veremedi, taktik veremedi, benimle ilgilenemedi. Sadece sinirini atmak için kenarda oturdu. Biliyorsunuz hani biz hocalarımız arkamızda dövüşüyoruz, ne oturabildi, ne kalkabildi ve aldığım maçı vermiştim. Alacağım maçı vermiştim. Psikolojik olarak etkiliyor, elbette etkiliyor ve hani sonra da düşünüyorsunuz, hani hocana üzülyorsun sen orada, niye bunlar bize böyle yaptı hatta bazen havlu atma durumlarına kadar gidebiliyor ve sen istemiyorsun tabi ki havlu atmayı ama bir yandan da korkuyorsun, psikolojik baskıdan kavgaya girilmiş... bir kızışma ortamı var, en ufak bir kıvılcımın ateş olacak. O yüzden etki altında olduğun için elin ayağın tutuluyor, ne yapacağını bilmiyorsun, karşı tarafta sinirlenip daha fazla yüklenince zaten senin de yapabileceğin bir şey kalmıyor..." (Taekwondo)

Araştırmaya katılan millî sporcuların sporun içinde varolan şiddet ve saldırganlığa ilişkin düşüncelerinde en az sıklıkta ifade ettikleri diğer durum *"Ya Mutluluk Ya Şiddet"* teması olmuştur. Görüşmelerde bir katılımcı bu durumu şu cümlelerle ifade etmiştir:

"İnsanlar sporun anlamını... sadece sporun kazanmak ve kaybetmek olduğunu, öldürmek veya diriltmek anlamında biliyorlar. Bundan dolayı da kazandıkları zaman bir mutluluk, kaybettikleri zaman ise bir şiddet, kırma, dökme vs. meydana geliyor." (Atletizm2)

Tablo 36'daki sonuçlara bakıldığında, millî sporcuların sporun içinde varolan şiddet ve saldırganlığa yönelik düşüncelerinde en fazla ifade ettikleri tema kazanma arzusu, sonrasında, tahrik, spor ahlâkı, en az ifade ettikleri temalar psikolojik baskı ile ya mutluluk ya şiddet olmuştur. Sporda şiddet ve saldırganlığın varolma nedenleri olarak kazanmanın herşeyin önüne geçmesi, kazanmadan başka çıkar bir yol görülmemesi, sporun paydaşları medyanın, seyircilerin, antrenörlerin, rakip sporcuların, yöneticilerin ve hakemlerin müsabaka öncesi ya da müsabaka esnasında kışkırtıcı söylemlerde bulunmaları veya tahrik edici tavırlar sergilemeleri ve psikolojik baskı uygulamaları, kazanmanın mutluluk, kaybetmenin ise şiddet ile eşdeğer görülmeye başlanması, sporda varolan şiddet ve saldırganlığın nedenleri olarak görülebilir. Bu tip davranışların engellenebilmesi için sporun paydaşlarının sporun yapısında varolan sportmenlik, anlayış, saygı, sevgi, hoşgörü, doğruluk, dürüstlük, yardımseverlik gibi değerleri farkedebilecekleri, spor ahlâkını öğrenebilecekleri ortamların oluşturulması gerektiği söylenebilir.

Alan yazındaki araştırmalara bakıldığında, Cabagno ve Rascle (2006) takım sporları yapan sporcuların saldırganlık düzeylerini inceledikleri araştırmalarında, erkek sporcuların kadın sporculara göre her ne spor dalı ve rekabet düzeyi olursa olsun daha saldırgan davranışlar gösterdiklerini, rekabet düzeyi yükseldikçe aletli saldırgan davranışların arttığını ve düşmanca saldırgan davranışların azaldığını tespit etmişlerdir. Conroy, Silva, Newcomer, Walker ve Johnson (2001) 8-19 yaş arasında devlet okullarında eğitim gören sporcuların saldırgan davranışlarını incelediği araştırmalarında, sporcuların saldırgan davranışları haklı görme algılarının artış gösterdiğini ve bu durumun ise yaş, erkek olma ve temas sporlarına

katılım ile pozitif bir ilişki içerisinde olduğunu tespit etmişlerdir. Ayrıca, sosyal faktörlerin saldırgan davranışları haklı görme algısının gelişimine katkı sağladığı belirlenmiştir. Wann, Haynes, McLean ve Pullen (2003) sporcu üniversite öğrencilerinin saldırganlık eğilimlerini araştırdığı çalışmalarında, erkeklerin kadınlardan daha çok düşmanca saldırganlık davranışları sergilediklerini, ancak bu saldırgan davranışlarının zarar verici düzeyde olmadığını belirlemiştir. Bu bulgular da, saldırganlığın spor sahalarında varolduğunun göstergesidir.

Çağlayan, Çetin ve Şirin (2005) futbol seyircisini şiddete yönelten faktörleri inceledikleri araştırmalarında, rakip seyircinin, rakip futbolcunun ve hakemin davranışlarından, medyanın yayınlarından etkilenen seyircilerin psikolojisinin değişebileceğini ve saldırgan bir ruh haline bürünebileceğini, alınan bir mağlubiyetin ve takımdan beklenen başarının sağlanamamasının seyirciler üzerinde büyük bir etki yarattığını tespit etmişlerdir. Pulur, Kaynak ve Orhan (2004) spor müsabakalarında görev alan polislerin takım tutma eğilimlerinin saldırgan seyirciye müdahalede görevlerine etkilerini belirlemeyi amaçladıkları çalışmalarında, seyircileri saldırganlığa yönelten sebeplerin medya, kulüp yöneticileri, hakemler, rakip takım seyircisi, oyuncu hataları, teknik adamlar, amigolar olduğunu saptamışlardır. Cruz vd., (1995) 12-16 yaş aralığındaki 40 İspanyol erkek futbolcu üzerinde baskın değerleri incelediği araştırmalarında, kazanma değerinin önemli görüldüğünü belirlemiştir. Kaya (2011) ilköğretim okullarında bulunan okul yöneticileri, beden eğitimi öğretmenleri ve öğrencilerin okul spor programlarında 'fair play' kavramına yönelik anlayışlarını incelediği araştırmasında, öğrencilerin yarışmalarda kazanma öncelikli anlayış ile hareket ettiklerini, takım arkadaşlarına ve rakibe karşı şiddet boyutunda olumsuz düşünceleri olduğunu tespit etmiştir. Eskicioğlu (2010) Beko basketbol ligi spor kulüpleri yöneticilerinin kararlarında etik ilkelere bağlılıklarını ve etik dışı davranışlara karşı tutumlarını incelediği araştırmasında, basketbol branşında şiddet boyutunun asla göz ardı edilemeyecek önemli bir davranış olduğunu saptamıştır. Şahin (2003) spor eylemlerinde ortaya çıkan doping kullanma, sahtekârlık yapma, şike ve şiddete yönelme gibi etik değerleri betimsel olarak irdelediği ve futbol ve atletizm branşında yaşanan etik değerleri sorun olarak ele aldığı çalışmasında, saha içinde ve dışında şiddete uğrama, iyi ve güzel oynama yerine sadece kazanmak için oynama değerinin ortaya çıktığını, sporcuların sadece kazanmaya yönlendirildiklerinden insani değerlerin sporun gizemli ortamında görmezden gelindiğini belirlemiştir. Çetin, Gezer, Yıldız ve Yıldız (2013) beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin temel psikolojik ihtiyaçları ve

saldırganlık düzeylerini araştırdıkları çalışmalarında, yıkıcı saldırganlık alt boyutunda kadın öğrencilerin lehine anlamlı farklılıklar olduğunu tespit etmişlerdir.

Araştırma bulgularının aksine, Veronica (2012a) spor etkinliklerinin hangi ahlâkî değerleri etkilediğini belirlemeyi amaçladığı araştırmasında, sporun şiddeti engellediğini belirlemiştir.

Araştırmaya katılan millî sporcuların müsabaka esnasında rakip sporcu tarafından küfür veya hakarete maruz kalınması durumunda neler yapılması gerektiğine ilişkin düşüncelerine ait bulgular Tablo 37’de verilmiştir.

Tablo 37.

Müsabaka Esnasında Rakip Sporcu Tarafından Küfür veya Hakarete Maruz Kalınması Durumunda Neler Yapılması Gerektiğine Yönelik Millî Sporcuların Görüşlerine İlişkin Bulgular

Temalar	Frekans	Yüzde
Hakemin Müdahalesini Beklemek	3	25
Sert Tepki Vermek	1	8.3
Aldırmamak	8	66.7
Toplam	12	100

Araştırmaya katılan millî sporcuların müsabaka esnasında rakip sporcu tarafından küfür veya hakarete maruz kalınması durumunda neler yapılması gerektiğine ilişkin düşüncelerinde en sık ifade ettikleri durum "*Aldırmamak*" teması olmuştur. Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"Başıma geldi. 2010 yılında kulüpler müsabakasinda 58 kiloda yarışırken ben birinci oldum, rakip arkadaşım kendisi ikinci oldu. Beni geçemediği için ben soyunma odasına giderken bana laf söyledi, o beni görmedi gerçi. Belki o anki psikolojisi ve sinirle söylemiştir, ben o an duymazlıktan geldim..." (Halter)

"Gülüp geçiyorum sadece. Çünkü her söz kendi sahibine aittir... Saha içerisinde kalır herşey, saha dışına asla taşmaz, kesinlikle orada olan şeyler orada kalır. O anda bitirmek gerektiğini düşünüyorum." (Futbol)

"Bunu zaman zaman yaşıyoruz ister istemez de olsa, aynı şekilde hiç istifimizi bozmadan, karşılık vermeden. Hırs, çok güzel bir şey ama bu hırs insanı bazen kötüye de çekebiliyor, iyiye de çekebiliyor. Hırsı kontrol etmek önemli. O yüzden, yani rakibin ne yapıyorsa yapsın senin her türlü maçına odaklanman lazım. Profesyonellik burada zaten ortaya çıkıyor. Onların oyununa gelinmemesi lazım..." (Badminton)

"Birçok yarışmada geçtiğim kişiler tarafından küfre maruz kaldım ancak umursamadım. Yarışma bittikten sonra yanına gidip neden saygısızlık yaptığını sordum. O an kendinde olmadığını, kafasının yerinde olmadığını söyledi, bende bu şeylerin adil olmadığını dile getirdim. Sonuçta bir başkası yerimde olup, kendini kontrol edemeyip, sahanın için de kavga edebilir, olaylar kötü yöne gidebilirdi. Her zaman olumlu düşünmemiz gerekiyor ki bir şeyler olumlu gitsin." (Atletizm2)

"Küfre de maruz kaldık, hakarete de maruz kaldık, yarış esnasında oluyordu ama yarış sonrasında ise bunları keşke yapmasaydık, olmasaydı, hakkını helal et gibi

şeyler oluyordu ve olaylar bağlanıyordu. Ya o onda karşılık verip diskalifiye olacaksın ya da takmayıp devam edeceksin. Millî sporcuya yakışan şeyler yapılmalı." (Bisiklet)

"Bizim branşımızda zaten maçın içinde konuşmak bile yasak hani antrenörüne dönüp bir şeyler söylersin ama karşı tarafa kesinlikle bir şey söyleyemezsin, cezası var... bizim branşımız biraz soğukkanlılık isteyen bir branş, karşı taraf ne yaparsa yapsın susacaksın mecburen, yoksa sen iyiysen sen eleneceksin... o yüzden ne yaparsa yapsın sadece maçına bakacaksın..." (Taekwondo)

"Bu söylediğiniz, güreşte çok fazla karşılaştığımız bir olay değil ama zaman zaman tahrik edici davranışlara maruz kalıyoruz. Mümkün olduğunca ilgi odağımı kazanmaya doğru çekerdim. Rakibimle değil, maçla ilgilenirdim." (Güreş1)

Araştırmaya katılan millî sporcuların müsabaka esnasında rakip sporcu tarafından küfür veya hakarete maruz kalınması durumunda neler yapılması gerektiğine ilişkin düşüncelerinde ikinci sıklıkta ifade ettikleri durumlardan biri "*Hakemin Müdahalesini Beklemek*" teması olmuştur. Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"... orada asıl yapılması gereken hakemin ona dönüp bir şeyler yapması gerekir eğer karşılık verirsen iki tarafta zararlı çıkabilir. Önemli olan kazanmak, önemli olan orada rakibe laf yetiştirmek değil." (Eskrim)

"Bu durum insanları her zaman tahrik eder ve biz bu tahriklere uymamalıyız. Çünkü biz onların seviyesine düşmemeliyiz... bu durumda rakip oyuncuyu hakeme bildirerek hakemin cezalandırmasını isteriz. Biz bu durumda onlar gibi davranırsak hoş görüntü çıkmaz, bizi izleyen taraftarlara da kötü örnek oluruz." (Voleybol)

Araştırmaya katılan millî sporcuların müsabaka esnasında rakip sporcu tarafından küfür veya hakarete maruz kalınması durumunda neler yapılması gerektiğine ilişkin düşüncelerinde en az sıklıkta ifade ettikleri durum "*Sert Tepki Vermek*" teması olmuştur. Görüşmelerde bir katılımcı bu durumu şu cümlelerle ifade etmiştir:

"... müsabaka esnasında bizde çok agresif olduğumuz için herhâlde çok sert bir şekilde tepki veririm, kendimi savunurum." (Atletizm1)

Tablo 37'deki sonuçlara bakıldığında, millî sporcuların müsabaka esnasında rakip sporcu tarafından küfür veya hakarete maruz kalınması durumunda neler yapılması gerektiğine yönelik düşüncelerinde en fazla ifade ettikleri tema aldırılmamak, sonrasında hakemin müdahalesini beklemek, en az ifade ettikleri tema sert tepki vermek olmuştur. Spor müsabakalarında, rakip sporcular tarafından küfür veya hakarete maruz kalınması durumunda, bir sporcu için soğukkanlılığını ve sakinliğini korumak da büyük bir erdemdir. Eğer hakem bu duruma şahit olduysa, onun gerekli cezayı vermesini beklemenin ya da performans düşüklüğü yaşamamak adına hiçbirşey olmamış gibi müsabakaya devam etmenin, karşıdaki sporcunun seviyesine ve acizliğine düşmemenin, spor ahlâkının herhangi bir tepkide bulunmaya müsaade etmeyeceği fikrini akıldan çıkarmamanın önemli olduğu söylenebilir.

Alan yazındaki araştırmalara bakıldığında, Kromerova ve Šukys (2016) spor aktivitelerine katılan gençlerin ahlâkî değerlerini inceledikleri çalışmalarında, sporcu gençlerin ahlâkî değerleri, sporcu olmayan gençlere göre daha fazla içselleştirdiklerini, daha fazla spor deneyimine sahip sporcuların ahlâkî değerlerinin ise daha az spor deneyimine sahip sporculara göre daha yüksek olduğunu belirlemiştir. Veronica (2010) sporcuların antrenmanlarında ahlâkî eğitimin önemi ve gerekliliğini belirlemek ve bu durumun onların fair play tutumlarına ve davranışlarına yansımalarını tespit etmeyi amaçladığı araştırmasında, yüksek performans sporları antrenmanlarının sporcuların ahlâkî eğitimlerinde önemli olduğunu tespit etmiştir. Sezen Balçıklı (2009) profesyonel futbolcuların sportmenlik yönelimleri ve empatik eğilimleri arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada, ahlâkî davranışları olumlu yönde etkileyen empatinin, sporcularda kazandırılması gereken bir beceri olduğunu saptamıştır. Bu sonuçlar, araştırma bulgularını destekler niteliktedir.

Araştırmaya katılan millî sporcuların müsabakalarda yasaklı maddelerin (doping) kullanılmasına yönelik düşüncelerine ait bulgular Tablo 38’de verilmiştir.

Tablo 38.

Müsabakalarda Yasaklı Maddelerin (Doping) Kullanılmasına Yönelik Millî Sporcuların Görüşlerine İlişkin Bulgular

Temalar	Frekans	Yüzde
Aynı Şartlarda Yarışmak	3	17.6
Emek Hırsızlığı	5	29.5
Ödül Teşvikleri	3	17.6
Temiz Spor	1	5.9
Cezalar Vermek	3	17.6
Kısa Yoldan Başarı	1	5.9
Ya Vatan Haini Ya Şampiyon	1	5.9
Toplam	17	100

Araştırmaya katılan millî sporcuların müsabakalarda yasaklı maddelerin (doping) kullanılmasına ilişkin düşüncelerinde en sık ifade ettikleri durum "*Emek Hırsızlığı*" teması olmuştur. Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"... Siz ilaç aldığınız zaman direkt diğerinin hakkını yiyorsun, emeğini çalışıyorsun ve kesinlikle en olmaması gereken şey..." (Eskrim)

"Evet, bizim branşımızda önceden sadece yurt dışında yapılıyordu. Şu anda Türkiye’de de yapılıyor. Türkiye şampiyonalarında da ilk üçe giren sporculara özellikle birincileri direkt doping odasına alıp orada doping testleri yapıyorlar. Ben hayatımda kullanmadım. Çünkü hocamda böyle şeylere karşı çıkan birisi. Kullanmadım, kullanma gereği de duymadım. Çünkü zaten istedikten sonra her şey olur, istemek başarmanın yarısıdır. O yüzden hiç gerek duymadım... bir örnek vermek istiyorum. Geçtiğimiz aylarda biliyorsunuzdur millî bir sporcu vefat etti. Bunun

mesela sağlıklı olduğu halde kalp ritim bozukluğu vardı. Aynı zamanda da bir tür işte yasaklı maddeler kullandığı söyleniyor. Ona ilişkin zaten bu kalp rahatsızlığı çıkmış ve ilaçlarını kullanmadığı için bu yönde gitmiş. Onun hayatını mesela nasıl etkiledi ise benim hayatımı da etkiler. Yani, sonuçta bu doping maddeleri sadece maçta güçlü olmak için kullanılıyor ama ileride mesela her bayan anne olmak ister... En önemlisi de emek hırsızlığı, bana biran öyle geliyor... evet vücuda verdiği zarardan ziyade birazda hani emek hırsızlığıymış gibi geliyor bana doping kullanmak. Aslında şu anda evet kullanmayan hiç bir branş yok, benim kendi branşımda da var. Olimpiyat şampiyonasına giden, dünya şampiyonasına giden elbetteki onların isimlerini hani şeylerini biliyoruz... haksızlık mı haksızlık ama yakalanmadıktan sonra haksızlık diye bir şey olmuyor... bence herkese doping testi yapılsın ama bu fazla zaman ve maliyet olacağından bence yapmıyorlar. Yani, biz biraz zengin bir federasyon değiliz, imkanlarımız geniş ama hala eksiklerimiz var. Ben tartı günü doping kontrolünün yapılmasını isterdim şahsen." (Taekwondo)

"Dopingi ben hırsızlık olarak görüyorum. Doping kullanmayan bir sporcunun emeğini çalmak olarak görüyorum... emek hırsızlığı yapılıyor. Benim emeğim çalınıyor." (Bisiklet)

"Doping hak çalmaktır, hakka girmektir. Hayatımda hiç kullanmadım. Allah öyle başarı nasip etmez." (Güreş2)

Araştırmaya katılan millî sporcuların müsabakalarda yasaklı maddelerin (doping) kullanılmasına ilişkin düşüncelerinde ikinci sıklıkta ifade ettikleri durumlardan biri "*Aynı Şartlarda Yarışmak*" teması olmuştur. Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"... tabi herkes aynı şartlarda yarışmak zorunda, herkes her şeyde aynı koşullarda hazırlanmak zorunda..." (Eskrim)

"Bu duruma tabi ki kesinlikle karşıyız. Çünkü bu durumda herkes eşit şartlarda mücadele etmek durumundadır..." (Voleybol)

"Tabiki böyle şeyler iyi değil. Çünkü sporcunun performansını arttıracak yasaklı maddeler kendi gücünün dışında bir madde ile hileye giriyor... rakip takım oyuncularına karşı saygısızlık aynı zamanda. Ben öyle düşünüyorum. Haksız bir rekabet olacak oradaki performansı arttırmak adına günlük yapılıyor. Oysa aynı şartlar altında neden mücadele etmeyelim, hiç hoş doğru şeyler değil fakat bunun için özellikle federasyonlar Türkiye'de ciddi adımlar attı diye biliyorum... Türkiye bu konuda çok hassas, özellikle federasyon bu konuda çok güzel çalışmalar yürütüyor. Bence yakında her branşta kimsenin kolay kolay böyle bir duruma başvuracağını sanmıyorum..." (Futbol)

Araştırmaya katılan millî sporcuların müsabakalarda yasaklı maddelerin kullanılmasına (doping) ilişkin düşüncelerinde ikinci sıklıkta ifade ettikleri durumlardan diğeri "*Ödül Teşvikleri*" teması olmuştur. Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"Bu son zamanlarda Türk atletizminin yaşadığı en büyük sorun doping olayı. Birazda bilinçsiz yapılan hatalar diye bakıyoruz biz buna. Çünkü çok fazla sporcumuz doping tedavisi aldı. Şimdi bu bakımdan baktığımızda devletin vermiş olduğu ödüller buna teşvik oluyor ve sporcu niye üç değil de beş kazanmayayım, beş değil de on kazanayım derdine düşüyor ve bu sayede risk alıyorlar ama bu saatten sonra biliyorsunuz ki teknoloji çok gelişti. Son bir yıl, iki yıl, üç yıl öncesinden bile

kullandığınızı bulabiliyorlar. Mesela 2012 yılındaki olimpiyat numuneleri açılıyor o zamanla bu zaman arasında çok fark var ama artık böyle bir şey söz konusu değil. Eğer böyle bir şeye bulaştıysanız kesinlikle hüsrarla bittiğini görüyoruz..." (Atletizm1)

"... Doping sadece performans arttırmak ya da güçlü olmak değildir aslında, sen kendi geleceğinle oynuyorsun anlamına gelir. Çünkü dopingin vücuda çok büyük zararları var ve insanlar sırf para kazanacağım hırsıyla doping işlerine girebiliyorlar. Adil olmayan yarışmalarda büyük ödüller kazandıklarını dile getiriyorlar. Her ne kadar da onların karakteri el veriyorsa da buna, dopingi kimse tasvip etmiyor..." (Atletizm2)

"Karşıyım ben böyle birşeyi, kabul edemem... Normal doğal yollarla güçlenmek, kuvvetlenmek, çabuklaşmak varken, dayanıklılık varken ne gereği var zaten. Bolu'da bir anket yapılmıştı, sporculara sormuşlar demişler ki, olimpiyatta şampiyon olacaksın bu ilacı kullanırsan ama üç ay sonra öleceksin. Komik bir rakam çıktı % 87 evet demiş. Üç ay sonra ölmeye razı yani. Şu anki durumumuzun ne kadar kötü, vahim olduğunu gösteriyor yani, bir olimpiyatta şampiyonluk için... Ben açıkça söyleyeyim, olimpiyatta şampiyon olmayayım, o ilacı da kullanmayayım. Para olunca işin içinde herşey mübahlaştı, serbest kılındı, onu yap, bunu yap. Akdeniz Oyunlarında dökülmemizin en büyük sebeplerinden biri dopingdir. Hepsinde tek tek çıktı, çok acı kendi ülkende yapıyorsun ve takım halinde ikinci oluyorsun, dopingli çıkıyorsun. Bizim sporculuğumuz döneminde biz böyle şeyler kullanmadık, kullanmazdık da kimseye de kullandırtmazdık. Bizim o dönemlerde şöyle birşey vardı, gerçekten de sporcular çok güçlü, çok kuvvetli, dayanıklıydı. Bunlar hep çalışarak olurdu..." (Boks)

Araştırmaya katılan millî sporcuların müsabakalarda yasaklı maddelerin (doping) kullanılmasına ilişkin düşüncelerinde ikinci sıklıkta ifade ettikleri durumlardan bir diğeri "*Cezalar Vermek*" teması olmuştur. Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"... Doping yasaksa kesinlikle kullanmamalı ve cezası neyse verilmelidir..." (Eskrim)

"Her zaman söyledim ve tekrar yineliyorum. Doping, uyuşturucu maddeler kanunu kapsamında anayasaya girmeli ve bu yönde cezalar verilmelidir... Çok şükür ki hayatımda böyle bir kara leke taşımadım. Sporcu kardeşlerime de uzak durmalarını tavsiye ederim." (Güreş1)

"... Dopingin bence affı olmamalı. İki yıl sonra affediliyor, geri dönüyor spora ama bence dopingin kesinlikle affı olmamalı. Eğer bir sporcu doping kullandıysa affedilmemelidir..." (Bisiklet)

Araştırmaya katılan millî sporcuların müsabakalarda yasaklı maddelerin (doping) kullanılmasına ilişkin düşüncelerinde en az sıklıkta ifade ettikleri durumlardan biri "*Kısa Yoldan Başarı*" teması olmuştur. Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"Ya doping kullanılmaması lazım. Yani, bazı Türk sporcular özellikle atletizmde kullanılıyor. Yani, zaten insan çalışınca Rabbim her şekilde, bir şekilde onun hakkını veriyor. Yani, en önemli olan çalışmak ve istemek, arzulamak. Eninde sonunda başarıya ulaşır insan yani. Yok yasaklı yoldan, kısa yoldan ulaşmak çok saçma geliyor bana." (Badminton)

Araştırmaya katılan millî sporcuların müsabakalarda yasaklı maddelerin (doping) kullanılmasına ilişkin düşüncelerinde en az sıklıkta ifade ettikleri durumlardan diğeri "*Temiz Spor*" teması olmuştur. Görüşmelerde bir katılımcı bu durumu şu cümlelerle ifade etmiştir:

"Spora başladığımda ilaç ile ilgili hiçbir bilğim yoktu... Bunu, bazı antrenörler kendi sporcularına iyi olsun güçlü olsun diye veriyor. Hiçbir etkisi ve faydası yok. Düzenli uyursan, düzenli besleniyorsan, düzenli antrenman yaparsan ve inanırsan, hedefin varsa o ilaca gerek kalmaz. Birçok etkisi oluyor özellikle bayanlarda östrojen hormonunda değişiklik oluyor, erkeksi hormonları artıyor. Bayanlarda tüylenme ve ses kalınlığı yapıyor. Bence alınmamalıdır, temiz spor en iyisi." (Halter)

Araştırmaya katılan millî sporcuların müsabakalarda yasaklı maddelerin (doping) kullanılmasına ilişkin düşüncelerinde en az sıklıkta ifade ettikleri durumlardan bir diğeri "*Ya Vatan Haini Ya Şampiyon*" teması olmuştur. Görüşmelerde bir katılımcı bu durumu şu cümlelerle ifade etmiştir:

"... Mesela olaya şu açıdan baktığımızda, sporcu geçmişe dönük dopingten yakalandığı takdirde, iki yıl, üç yıl, beş yıl şampiyon olarak yaşıyor. Sonra sanki böyle vatan haini gözüyle bakılıyor, bu da hoş bir şey değil. Kazandığı zaman herşey güzelde, kaybettiği zaman mı bazı şeyler değişiyor. O da yani her ne kadar kendi çıkarlarını düşünse de sonuçta ülkemizin kariyeri ve madalyalar ekliyor ancak o konuda kötü bir izlenim oluyor ama bunu tüm dünya yapıyor. Yakalandığınız zaman vatan haini, yakalanmadığınız zaman ise şampiyon oluyorsunuz." (Atletizm1)

Tablo 38'deki sonuçlara bakıldığında, millî sporcuların müsabakalarda yasaklı maddelerin (doping) kullanılmasına yönelik düşüncelerinde en fazla ifade ettikleri tema emek hırsızlığı, sonrasında ifade edilen temalar aynı şartlarda yarışmak, ödül teşvikleri ve cezalar vermek, en az ifade ettikleri temalar temiz spor, kısa yoldan başarı, ya vatan haini ya şampiyon olmuştur. Son yıllarda sporcularda yasaklı madde (doping) kullanımının giderek arttığı gözlenmektedir. Bunun sebebi olarak, sporun endüstrileşmesi ve büyük finansal kaynakların spora aktarılması sonucunda, kazanmanın giderek önemini arttırması ve maddi getirinin de giderek artması gösterilebilir. Ancak, doping kullanımı sporda eşitlik ilkesine aykırı olmasının yanı sıra, müsabakalarda başarıya ulaşabilmek için uzun süre emek veren, alın teri döken sporcuların hakkının yenilmesine, eşit şartlarda yarışılmamasına, kolay yoldan başarı elde edilmesine, ayrıca bir amacı da sağlıklı nesiller yetiştirmek olan sporun, amacından uzaklaşarak sağlığı bozulan sporcuların da günden güne artmasına da neden olmaktadır. Bu nedenle, sporda doping kullanan sporcuların tespiti durumunda verilecek cezaların çok daha ağırlaştırılması ve doping kullanan sporcuları belirleyebilecek araştırmaların daha da üst düzeyde ve sık hale getirilmesi gerektiği söylenebilir. Bunun yanı sıra, toplumun antrenör ve yöneticilerin sporcu üzerindeki kazanma baskısının sporcuyla doping kullanımına yönlendirdiği de bilinen bir

gerçektir. Toplumun kazanma kadar kaybetmenin de doğal olduğu konusunda bilinçlendirilmesi ve yönlendirilmesi gerektiği de önem arz etmektedir.

Alan yazındaki araştırmalara bakıldığında, Tarakçıoğlu (2012) gen dopinginin elit sporda yol açacağı sorunları spor etiği açısından incelediği çalışmasında, genetik mühendisliğinin henüz gelişmemiş bir alan olduğunu, bu yüzden gen dopingine başvuracak atletlerin kanser veya bağışıklık sisteminin çökmesi gibi ağır zararlar göreceğini, bu pahalı teknolojiye çoğunlukla zenginlerin erişeceğini ve bunun da adil rekabeti ortadan kaldıracaklarını, hem adil rekabet adına hem de atletlerin sağlığı adına elit sporda gen dopinginin yasaklanmasını ve bu sorunla mücadele edilmesi gerektiğini, bu mücadelenin her bir atletin omuzlarına yüklenecek ahlâkî sorumluluklarla değil, spor kültürünü oluşturan tüm aktörlerin ortak çabasıyla mümkün olacağını tespit etmiştir. Eskicioğlu (2010) Beko basketbol ligi spor kulüpleri yöneticilerinin kararlarında etik ilkelere bağlılıklarını ve etik dışı davranışlara karşı tutumlarını incelediği araştırmasında, doping kullanımının basketbol branşında göz ardı edilecek bir konu olmadığı ve titizlik ile üstünde durulan konulardan biri olduğu sonucuna ulaşmıştır. Şahin (2003) spor eylemlerinde ortaya çıkan doping kullanma gibi etik değerleri betimsel olarak irdelediği çalışmasında, dopinge yönelme ve sağlığı riske ederek başarı arama gibi durumların kaybedilen etik değerler olarak ortaya çıktığını belirlemiştir. Sánchez ve Zabala (2013) elit sporcuların doping kullanımındaki tutumlarını, inançlarını ve bilgilerini araştırdıkları çalışmalarında, doping kullanımının nedenlerini performans artırma, maddi kazanç, toparlanmayı hızlandırma, beslenme eksikliğini önleme olarak saptamışlardır. Ayrıca, çoğu sporcunun dopingi hile, sağlıksız ve riskli olduğunu bilmelerine rağmen kullandıklarını tespit etmişlerdir. Elbe, Schlegel ve Brand (2012) adil sporcu olma ve dopingi engellemek için etik kararlar vermeyi incelediği araştırmalarında, etik karar verme eğitimi alan genç sporcuların, bilgi eğitimi alan ve hiç eğitim almayan sporcu gruplarına göre doping kullanım tutumlarının orta düzeyde etkilendiğini belirlemişlerdir. Bu sonuçlar, araştırma bulgularını destekler niteliktedir.

Araştırmaya katılan millî sporcuların sporda başarı ve kazanmak söz konusu olduğunda her yolun denenmesine yönelik düşüncelerine ait bulgular Tablo 39'da verilmiştir.

Tablo 39.

Sporda Başarı ve Kazanmak Söz Konusu Olduğunda Her Yolun Denenmesine Yönelik Millî Sporcuların Görüşlerine İlişkin Bulgular

Temalar	Frekans (f)	Yüzde (%)
Sportif Erdem (Fair Play) Çerçevesinde	4	30.8
Sistemli Çalışmak	5	38.4
Herşey Kazanmak Değil	2	15.4
Sporcu Sağlığı	1	7.7
Elinden Geleni Yapmak	1	7.7
Toplam	13	100

Araştırmaya katılan millî sporcuların sporda başarı ve kazanmak söz konusu olduğunda her yolun denenmesine ilişkin düşüncelerinde en sık ifade ettikleri durum "*Sistemli Çalışmak*" teması olmuştur. Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"... Taekwondo biraz nankör bir spor... bir hafta yap, bir hafta yapma özür diliyorum bir ay yapmamış gibi, bir sene yapmamış gibi hamlığın başlar belki her branşta böyledir ama ben kendi branşımdan örnek veriyorum. O yüzden sürekli çalışmak lazım, zaten çalışan demir ışıldar... ben bu sene kötüysem seneye bilirim ki kendimden iyi olacağımdır. O yüzden çalışmam lazım." (Taekwondo)

"Başarıya giden yolda çizilen yol kutsaldır. Başarıya giden yolda herkes doğru yapıyor diye bir şey yoktur. Doping mesela ama antrenman sistemleri, antrenörün sporcuya en doğru yolu vermesi çok önemlidir. Atıyorum Kenya sistemi ile biz yurt dışına kampa gidip, Kenya sistemini gördüğümüz için örnek veriyorum. Mesela önümüzdeki hafta iki buçuk ay Kenya kampına gideceğim. Örneğin Fas'a kampa gittik, Fas kampı ile Kenya kampı arasında dünya kadar fark var. Etiyopya'ya gittik mesela Kenya ile arasında çok fark var. Tabi bunu sporcunun kişisel özelliklerine göre, antrenman sistemine göre en iyi şekilde sporcuya vermek gerekiyor antrenör olarak bence. Bu sistemlerin hepsi denenip sporcu hangisinde daha başarılı olursa sonra o sistem üzerinden devam edilmesi gerekiyor." (Atletizm1)

"... ilaç almadan haksızlık yapmadan denenmelidir. Antrenmanlarına bağlı olursan, çalışırsan, yasaklı madde kullanmadan denenmelidir." (Halter)

"Mücadele bakımından bakarsak her yolu denemek durumundayız, çalışma bakımından olsun, hırslımız olsun..." (Voleybol)

Araştırmaya katılan millî sporcuların sporda başarı ve kazanmak söz konusu olduğunda her yolun denenmesine ilişkin düşüncelerinde ikinci sıklıkta ifade ettikleri durum "*Sportif Erdem (Fair Play) Çerçevesinde*" teması olmuştur. Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"Bir başarı için çalışıyoruz ve her sporcu başarı için çalışıyor ve maç içinde elbette sürekli fair play olayı dönmeyebiliyor. Oyununun kendine sadece fair play çerçevesinde, saygı çerçevesinde herşey yapılabilir diye düşünüyorum. Çünkü herkes sadece başarı odaklı çalışıyor." (Eskrim)

"... fair play çerçevesi içinde olan ne varsa yapmak durumundayız ama bunun dışında doping türü ya da yabancı madde gibi şeyleri almaya karşıyız ve olmamalıdır." (Voleybol)

"... her yol denenemez. O zaman dopingi deneyelim sonra şansımız yüzde 60'lara çıkar. Bu da adil olmaz. Fair play çerçevesinde yarışmalıyız." (Bisiklet)

Araştırmaya katılan millî sporcuların sporda başarı ve kazanmak söz konusu olduğunda her yolun denenmesine ilişkin düşüncelerinde üçüncü sıklıkta ifade ettikleri durum "*Herşey Kazanmak Değil*" teması olmuştur. Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"... Başarı kriteri her zaman kazanmak değildir. Çok iyi mücadele edersin ama rakibine mağlup olursun. Milletin sevgisini kazandıysan zaten başarılı olmuşsun. Her şey madalya, kazanmak değildir." (Güreş1)

"... Herşey şampiyonluk, para olmamalı. Ben sana şöyle bir örnek vereyim; Danimarka'da Dünya Şampiyonası yapılıyor, yapılırken daha kurallar çekildi, kurallar çekilirken kimin şampiyon olduğu belliydi. Düşünün yani daha maçlar yapılmamış ama şampiyonların isimleri belli. Bu büyük bir güç, daha müsabakalar başlamamış kimin kimi döveceği belli değil, kimin kimi yeneceği, kaybedeceği belli değil. Biz ne yaptık düzeni bozduk. Türkiye orada düzeni bozdu, hiç olmazsa final oynadık iki finalimiz vardı, üçte yarı finalimiz vardı. Yani, beş madalya aldık ama beşimizde madalya sıralamasında yoktuk. Bu neden dolayı oldu? Maça çıkarken adamlar hesaplar yapıyor. Bunlar şu puanla kaybeder diye hesaplar yapıyor ama öyle olmadı bizler çıkınca maçlar nakavtla kazanıldı. Favori olan rakipler bize çıktı. Çıkınca üstünlüğü biz sağladık. Sayıyla değilde, nakavtla kazandığımız için saklayamadılar çünkü. Herkesin gözünün önünde olan bir şey, o yüzden de onların başarılı dediği sporcular hep elendi ve bizler sürpriz olarak çıktık. Şike, teşvik herşey var. Son olimpiyatlarda yapıldığı gibi hakeme para veriliyor ve büyük bir rakam veriliyor. Olimpiyatlarda sadece o adamın bu maçı kazanması için ve açıklandı ve mahkemelik oldu. Bayağı bir uzadı o boyut. Yani, bu bütün branşlarda böyle. Sadece boks dersem yanlış olur. Tüm branşlarda böyle..." (Boks)

Araştırmaya katılan millî sporcuların sporda başarı ve kazanmak söz konusu olduğunda her yolun denenmesine ilişkin düşüncelerinde en az sıklıkta ifade ettikleri durumlardan biri "*Sporcu Sağlığı*" teması olmuştur. Görüşmelerde bir katılımcı bu durumu şu cümlelerle ifade etmiştir:

"Kurallar var, sert girişimlerde herkes bulunuyor. Fifa'nın kuralları var, siz bu kuralları aşarsanız ihraç edirsiniz, kastınız varsa ihraç edirsiniz. Yanlış bir hareket ve kasıtlı hareket oluşturacak, futboldan uzaklaştıracak hareketse zaten ihraç edilir ama bu hareket normal ve futbol içerisinde zamanlama hatası veya kötü niyet yoksa ceza alır ve hakem tarafından uyarılıyor. Onun için bence sporcu sağlığı en önemlisidir." (Futbol)

Araştırmaya katılan millî sporcuların sporda başarı ve kazanmak söz konusu olduğunda her yolun denenmesine ilişkin düşüncelerinde en az sıklıkta ifade ettikleri durumlardan bir diğeri "*Elinden Geleni Yapmak*" teması olmuştur. Görüşmelerde bir katılımcı bu durumu şu cümlelerle ifade etmiştir:

"Her yol şu şekilde denenmelidir. Bildiğiniz gibi yasaklı maddeler haricinde elinden gelenin her şekilde koyulması lazım zaten önemli olanda bu. Sen sahaya çıktığında elinden gelenin en iyisini yapman lazım ki bu maçı alabilesin ama yaptık olmadı ona yapacak birşey yok ama elinden gelenin en iyisini yapmak zorundasın." (Badminton)

Tablo 39'daki sonuçlara bakıldığında, millî sporcuların sporda başarı ve kazanmak söz konusu olduğunda her yolun denenmesine yönelik düşüncelerinde en fazla ifade ettikleri tema sistemli çalışmak, sonrasında sportif erdem (fair play) çerçevesinde, herşey kazanmak değil, en az ifade ettikleri temalar sporcu sağlığı ve elinden geleni yapmak olmuştur. Sporda yasal yollardan ve sportif erdem sınırları içerisinde kazanmak ve başarıya ulaşmak için her türlü çalışma ve çaba gösterilmelidir. Sporda karşı çıkılan nokta, başarı ve kazanmak söz konusu olduğunda, doping, şike, teşvik gibi yasa dışı yollarla veya sportmenlik, sportif erdem bir kenara bırakılarak sadece kazanmaya, sadece başarıya ulaşmaya odaklanılmasıdır. Bu nedenle, sporcuların başarılı olmak için disiplinli, istekli ve gücünün yettiği ölçüde çalışmaları, sportmenliği hiçbir zaman elden bırakmamaları, müsabakalarda kazanmanın tek alternatif olmadığını bilerek hareket etmeleri gerektiği söylenebilir.

Alan yazındaki araştırmalara bakıldığında, Jones ve Lavallee (2009) İngiliz genç sporcuların hangi yaşam biçimlerine ihtiyaç duyduğunu araştırdıkları çalışmalarında, kendi kendini organize etme, disiplin, özgüven, hedef belirleme, performans sonuçlarını yönetme, motivasyon gibi kişisel becerilerin önemli olduğunu belirlemişlerdir. İyem (2011) futbolcuların emek süreçlerini, çalışma ve boş zamana ait değerlerini sorgulamayı amaçladığı araştırmasında, profesyonel futbolcuların, iyi bir futbolcu olabilmek için çok erken yaşlardan itibaren düzenli bir çalışma ve emek harcamak gerektiğini, çalışma disiplinini, beden terbiyesini, nefsin kontrolünü, arzuların bastırılmasını, sıkı ve sürekli çalışmayı, yapılan işte en iyisi olmaya çalışmayı vurguladıklarını tespit etmiştir. Valentini (2014) kolektif kurallar ile kurumsal değerleri içeren ‘ahlâkî atmosfer’ kavramını araştırdığı çalışmasında, kolektif kurallar ve kurumsal değerler arasında yakın bir ilişki olduğunu, yüksek bir işleve sahip ahlâkî atmosfer oluşturmanın uzun yıllar aldığını belirlemiştir. Bu sonuçlar, araştırma bulgularını destekler niteliktedir.

Araştırma bulgularının aksine, Şeker (2011) bahis şike skandalının toplumsal ahlâkı nasıl etkilediğini araştırdığı çalışmasında, katılımcılar futbolda bahis söz konusu olduğunda şikeyi önemsiz bir ayrıntı gibi gördüklerini ifade etmiştir. Eskicioğlu (2010) Beko basketbol ligi spor kulüpleri yöneticilerinin kararlarında etik ilkelere bağlılıklarını incelediği araştırmasında, doping-şike-rüşvet gibi konuların basketbol branşında göz ardı edilecek bir konu olmadığını belirlemiştir. Sezen (2003) profesyonel ve amatör futbolcuların fair play anlayışlarını incelediği araştırmasında, profesyonel futbolcuların amatörlere göre daha yüksek oranlarda kural ihlallerini normal davranışlar olarak

gördüklerini, sportmence olmayan davranışları ise akıllı taktikler olarak değerlendirdiklerini, hakeme yakalanmayacaklarına inandıklarında, formal fair play kurallarına uymadıklarını tespit etmiştir. Şahin (2003) spor eylemlerinde ortaya çıkan doping kullanma, sahtekârlık yapma, şike ve şiddete yönelme gibi etik değerleri betimsel olarak irdelediği çalışmasında, iyi ve güzel oynama yerine sadece kazanmak için oynama, bilim dışı yollarla başarı arama gibi etik değerler içeren olguların kaybedilen etik değerler olarak ortaya çıktığını saptamıştır. Lee ve Cockman (1995) spordaki özel ahlâkî ikilemleri inceledikleri araştırmalarında, genç bir futbolcunun kazanmak için faul yapacağını ifade ettiğini belirlemiştir.

Araştırmaya katılan millî sporcuların sporda müsabaka öncesinde veya sonrası teknik heyet, yöneticiler ya da sporcu arkadaşlar tarafından yapılan eleştirilere yönelik düşüncelerine ait bulgular Tablo 40'da verilmiştir.

Tablo 40.

Sporda Müsabaka Öncesi veya Sonrası Teknik Heyet, Yöneticiler ya da Sporcu Arkadaşlar Tarafından Yapılan Eleştirilere Yönelik Millî Sporcuların Görüşlerine İlişkin Bulgular

Temalar	Frekans (f)	Yüzde (%)
Yapıcı Eleştiri	6	42.9
Ders Çıkarmak	8	57.1
Toplam	14	100

Araştırmaya katılan millî sporcuların sporda müsabaka öncesi veya sonrası teknik heyet, yöneticiler ya da sporcu arkadaşlar tarafından yapılan eleştirilere ilişkin düşüncelerinde en sık ifade ettikleri durum "*Ders Çıkarmak*" teması olmuştur. Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"... Her eleştiriye kendi süzgecimizden geçirip o yönde düzelmeliyiz diye düşünüyorum, tabi güvendiğimiz kişilerin eleştirilerini... gerekli kişilerin eleştirileri kendimizi düzeltir." (Eskrim)

"... eleştiriden şey alıp kendime birşeyler çıkartıp ona göre davranıyorsun. O yüzden ne olursa olsun eleştiri sporcu için avantajdır." (Taekwondo)

"... eleştiriye her zaman açık olunacak ama o müsabaka içerisindeki eleştiriler sadece o an için geçerli olacak. Çünkü bir sonraki yarışta aynı hatayı yapmamak için farklı antrenmanlarda kendinizi daha iyi geliştireceğiz ve bu sayede hataları minimuma indirmek için çalışmalarımız devam edecektir. Eleştirilere tabi ki açığım, dışarıdan hatalarımı daha iyi görebilirler, bende o hatalarımı düzeltebilirim." (Atletizm1)

"Yapılan eleştirilerin kötü niyetli olmadığını düşünüyorum... eleştiriye açık olmak zorundayız. Bu yapılan eleştirileri yanlış anlamamalıyız. Bu öz eleştiriler insanların hatalarını göz önüne sermektedir. Bu hatalardan ders alarak eleştirileri daha az seviyeye indirebiliriz." (Voleybol)

"... biz ma esnasında bazı hatalarımızı göremiyoruz... Bu hataları da hocalarımız, teknik heyet, arkadaşlarımız, ma yaptığımız partnerlerimiz bunları görüp bizi yönlendiriyor. Antrenmanlarımızı da ona göre yönlendiriyoruz... nerede zayıfız, nerede iyiyiz bunu öğrenmeye yönelik çalışmalar yapıyoruz. Bu beni çok olumlu yönde etkiliyor... hoşuma gidiyor böyle şeyler, eleştiriler. Ona göre kendime bir rota çiziyorum, onun üzerinde gidiyorum." (Badminton)

"... Saygı duyarım ve ders çıkarırım..." (Güreş2)

Araştırmaya katılan millî sporcuların sporda müsabaka öncesi veya sonrası teknik heyet, yöneticiler ya da sporcu arkadaşlar tarafından yapılan eleştirilere ilişkin düşüncelerinde en az ifade ettikleri durum "*Yapıcı Eleştiri*" teması olmuştur. Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"Ağzı olan konuşuyor diye bir laf vardır. İnsanın yorum yapması çok kolay ama uygulaması çok zordur. Kimse kendini o sporcunun yerine koyamaz. Yapıcı eleştiriler yararlı. Çünkü eleştiri olmazsa olmaz bir kavram... Tabi işten anlamayan insanlar sürekli konuşuyor zaten herkes yorum yapar..." (Eskrim)

"... eleştirinin arkadaşlarımla olsun, hocamla olsun veya teknik heyetle olsun iletişimi güçlendirdiğini düşünüyorum ancak olumsuz eleştirinin de bir etkisi olmuyor aksine yapıcı eleştirinin bir etkisi olduğunu düşünüyorum, tabi ki de iletişimi güçlendireceğine inanıyorum..." (Taekwondo)

"Mantıklı ve saygı çerçevesinde yapılması halinde eleştirilere her zaman açığım. Müsabaka esnasında yüksek adrenalinden dolayı benim göremediğim ama başkalarının dikkatini çeken şeyler olabilir. Bunları hep dinledim ve işime yarayacak bölümlerini kullanırdım." (Güreş1)

"Aslında sporcular her zaman eleştiriye açıktır ama doğru eleştiriye açıktır..." (Atletizm2)

"... Eleştirme hakları da var. Kırıcı olmadıkları sürece, hakaret olmadığı sürece herşeye açığımdır..." (Boks)

Tablo 40'taki sonuçlara bakıldığında, millî sporcuların sporda müsabaka öncesi veya sonrası teknik heyet, yöneticiler ya da sporcu arkadaşlar tarafından yapılan eleştirilere yönelik düşüncelerinde en fazla ifade ettikleri tema ders çıkarmak, ikinci sıklıkta ifade ettikleri tema yapıcı eleştiri olmuştur. Sporun içerisinde müsabaka öncesi veya sonrası teknik heyet, yöneticiler ya da sporcu arkadaşlar tarafından yapılan eleştirilerin tabi ki olması ancak bu eleştirilerin sporcuyu alçaltacak, onu rencide edecek tarzda olmaması gerektiği söylenebilir. Aksine, hem kaybetme hem de kazanma durumunda bile, sporcuların teknik ve taktiksel hatalarını sonraki müsabakalarda tekrarlamamasını sağlayacak yapıcı ve ders alınabilecek eleştirilerin sporculara iletilmesinin doğal olduğu düşünülebilir. Bu nedenle, sporcuların spor yaşantılarında kendilerine yön verebilecek her eleştiriye dikkate almasının önemli olduğu söylenebilir.

Alan yazındaki araştırmalara bakıldığında, Erdoğan, Zekioğlu ve Dorak (2014) hentbol branşındaki antrenörlere göre sporcuların performanslarını psikolojik yönden etkileyen

faktörlerin neler olduğunu belirlemeye çalıştıkları araştırmalarında, sporcuların performansını antrenör, beden dili, rakip, seyirci, aile, arkadaş, iletişim, motivasyon, psikolojik antrenmanların etkilediğini belirlemişlerdir. Bu sonuç, araştırma bulgularını destekler niteliktedir.

Araştırmaya katılan millî sporcuların sporun hayatta geliştirdiği değerlere yönelik düşüncelerine ait bulgular Tablo 41’de verilmiştir.

Tablo 41.

Sporun Hayatta Geliştirdiği Değerlere Yönelik Millî Sporcuların Görüşlerine İlişkin Bulgular

Temalar	Frekans (f)	Yüzde (%)
Özgüven	9	11
Birlik ve Beraberlik	10	12.2
Düzenli ve Sağlıklı Yaşam	10	12.2
Fedakârlık	5	6.1
Sorumluluk	6	7.3
Sosyalleşme	15	18.3
Yardımlaşma	2	2.4
Disiplin	8	9.8
Sabır	2	2.4
İrade	1	1.2
Çalışma	3	3.7
Kariyer	1	1.2
Ahlâk	3	3.7
Konsantrasyon	1	1.2
Örnek Olma	5	6.1
Vatan ve Millet Sevgisi	1	1.2
Toplam	82	100

Araştırmaya katılan millî sporcuların sporun hayatta hangi değerleri geliştirdiğine ilişkin düşüncelerinde en sık ifade ettikleri durum "*Sosyalleşme*" teması olmuştur. Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"Bunun en büyük etkisi spor. Çünkü sporda aynı zamanda kültürü öğreniyorsun, insanlara nasıl davranılacağını ve spor ortamında öğreniyorsun ve bu da benim özel hayatıma yansıyor ve benim çevremde insanlarla konuşurken de bununla ilgili olarak geri bildirimler alıyorum... Spor insanı kesinlikle sosyal bir kişilik yapıyor ve girişken, kişiliğimize yardımcı oluyor ve benim hayatımın tamamını spor değiştirdi diyebilirim. Spor olmasaydı bambaşka biri olurdu... her şey bir kurala giriyor ve hayatı daha düzgün bir şekilde öğreniyorsun." (Eskrim)

"Ben ilk galiba millî takıma girdiğimde sanırsam 16 yaşındaydım... büyüklerim vardı hep onlarla birlikte, hani ben onların hareketlerini, onların davranışlarını falan görerek yani onlardan örnek alarak yetiştim ve hani herkes olgun bir insan olduğumu söyler... ben sporun buna çok katkısı olduğunu düşünüyorum. Dışarıda da mesela bir ortama kolaylıkla adapte olabiliyorum. İnsanları zaten seviyorum hani insan oldukları için onlarla daha basit iletişimler kurabiliyorum çekinmeden... zaten sporcu insanlarda genellikle çekinme olmaz, hemen ortama ayak uydururlar... sürekli aktif bir ortama girince, sende insanlarla aktif olmak istiyorsun, o yüzden hani gayet iyi olduğunu

düşünüyorum. Belki ben sporcu olmasaydım çekingen birisi olabilirdim... İnsanlarla konuşmayı, nasıl iletişime geçeceğini öğreniyorsun, görüyorsun, nerede nasıl davranacağını görüyorsun spor sayesinde. Zaten birçok şehire birçok ortama giriyorsun, ödül alıyorsun, kaymakamın yanına gidiyorsun, üniversitede derece yapıyorsun, müdürün yanına çıkıyorsun. Böyle şeyler oluyor yani farklı ortamlara girince nerede nasıl davranacağını anlıyorsun, görüyorsun... spor insanın davranışlarını, oturmasını kalkmasını, yüz simasını dahi etkileyebiliyor." (Taekwondo)

"Çok büyük etkisi var zaten sporda insan nerede ne yapması gerektiğini öğreniyor, yanlışlarını görüyor. Spor, bir yönüyle hayata hazırlıyor insanı. Hatalarını görme şansı var, sporda binbir çeşit insan olduğu için ona göre davranmayı öğreniyorsun. Bu da topluma yansıyor, toplumda senin saygını görüyor, ona göre hareket ediyorsun, herkes seni el üstünde tutuyor. Sporda gördüğün başarılar veyahutta başarısızlıklar, spor yaptığından dolayı zaten kişilik geliştiği için hiçbir problem yaşamıyorsun." (Badminton)

"Spor beni sosyalleştirir ve rahatlatır, bu da toplumsal davranışlarımı olumlu etkiler..." (Güreş2)

"Spora başlamadan önce çok pasiftim kimseyle konuşmuyordum, odaya girip ders çalışıyordum ama spora başladıktan sonra çevrem genişledi, arkadaşlarım arttı, birçok yerlere gittim ve arkadaşlarım arttı... Yurt dışına gittim, yurt dışında madalya aldım, birçok insan tanıdım ve birçok insanla iletişim kurdum." (Halter)

"Ben bu spora başlamadan önce derslerimde başarılı bir öğrenci değildim. Her zaman da spor yapmak istiyordum... sporun bana katkıları çok fazla oldu... spor hayatımı çok değiştirdi. Sporla birlikte çevreye daha etkili, duyarlı oluyoruz ve bu sporla üniversite bitirdim, federasyondan destek aldım." (Bisiklet)

"... başarılı olduğun zaman gelen tepkilerde olumlu konuşmalar, bir defa çevren çoğalıyor. Yüksek mevki, makamdan kişilerle daha irtibatlı oluyorsun. Bu sporun içinde olan birşey. Avrupa Şampiyonu oldum, Cumhurbaşkanı beni arıyor, sağ olsun bizi takip ediyor, bizi düşünüyorlar. Başbakan arıyor, Meclis Başkanları arıyor, bunlar güzel şeyler..." (Boks)

Araştırmaya katılan millî sporcuların sporun hayatta hangi değerleri geliştirdiğine ilişkin düşüncelerinde ikinci sıklıkta ifade ettikleri durumlardan biri "*Birlik ve Beraberlik*" teması olmuştur. Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"... Spor insana takım ruhu duygusunu yaşıyor... Spor her türlü takım çalışmasını birlik ve beraberlik içinde hareket etmemizi öğretiyor..." (Eskrim)

"Birlikten güç doğduğuna inanıyorum ben, başarıya daha çabuk ulaşmamızı sağlar. Spor bize birlikteliği öğretir..." (Voleybol)

"... Spor takım çalışması ne demek onu öğretir, senin eksik yönlerini kapatan önemli bir unsurdur. Acıktığında aşçının yaptığı yemeği yiyorsun, yorulduğunda masörün yaptığı masaj ile rahatlıyorsun, zayıf kaldığın bölümlerde antrenörün verdiği taktiklerden yararlanıyorsun..." (Güreş1)

"... sporda aile olduğunuz müddetçe başarı gelir. Birlik ve beraberlikten güç doğacağını biliyoruz. Onun için beraber hareket edebilirsek bu aslında parantez içinde, tırnak içinde bu takım oyunu, bu takım oyunu gerçekten. Birlik ve beraberlikten doğan müsabaka takım oyunudur. Takım oyunu olmazsa birlik ve beraberlik olmaz. Birlik ve beraberlik olmazsa başarı olmaz..." (Futbol)

"... Mesela birliktelik birçok yeniliği beraberinde getiriyor. O yüzden ne kadar birlik ve beraberlik olursa o kadar çabuk birbirimize adapte olabileceğimizi ve sporu geliştirebileceğimizi düşünüyorum..." (Bisiklet)

Araştırmaya katılan millî sporcuların sporun hayatta hangi değerleri geliştirdiğine ilişkin düşüncelerinde ikinci sıklıkta ifade ettikleri durumlardan diğeri "*Düzenli ve Sağlıklı Yaşam*" teması olmuştur. Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"... Beslenmeye, dinlenmeye ve antrenman programına dikkat etmek gerekiyor..." (Eskrim)

"... Sporcu kendine ne kadar iyi bakarsa o kadar iyi koşacağıının bilincindedir... O yüzden beslenmemize her şekilde dikkat etmemiz gerekiyor, dinlenmemize, uykumuza, hareketlerimize dikkat etmemiz gerekiyor..." (Atletizm1)

"... Sporun düzenli ve dengeli beslenmemde çok fazla katkısı oldu... Müsabaka yapılmadan bir gün öncesi erken uyumak zorundasın, birinci kural bu. Sigara kesinlikle olmaması gerekiyor. Arkadaşların seni dışarıya çağırdığında gitmemelisin. Eğlence ortamından diğer ortamlardan kismalısın kendini..." (Halter)

"... sabah erken kalkıyorsun, sporunu yapıyorsun, dinç oluyorsun, her şeye atik oluyorsun, beynin açık oluyor. Spor yaptıkça vücudun dinç oluyor hastalıklarda falan, kendini iyi koruyorsun... spor hiçbir şeye engel değildir. Spor bilakis zihni açıyor, dinç tutuyor insanı..." (Badminton)

"... Sürekli antrenman yapmak ve düzenli sporla hayatımızı idame ettirmek, sporcuda dengeli beslenmenin ve sağlıklı yaşamın kapılarını otomatik olarak açıyor... Profesyonel sporcu, sosyal hayatına dikkat eder ve her gün belli saat aralıklarında dinlenir... Aksi taktirde başarı gelmesi mümkün değil..." (Güreş1)

"... spor bizi kötü alışkanlıklardan uzaklaştırdı. Bir kere sağlığımız için çok önemli. Sağlığımızın geleceği için çok önemli. Kötü alışkanlıklar edinmekten uzaklaştırıyor... daha sağlıklı yaşamamıza teşvik ediyor..." (Futbol)

"... Spor yoluyla dengeli ve düzenli bir beslenme oluyor, sporunu da yapmış oluyorsun. Zaten yediklerini de yakıyorsun, sağlıklı yaşamın yanında dengeli beslenme de oluyor..." (Badminton)

Araştırmaya katılan millî sporcuların sporun hayatta hangi değerleri geliştirdiğine ilişkin düşüncelerinde üçüncü sıklıkta ifade ettikleri durum "*Özgüven*" teması olmuştur. Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"... spor çocukluğumdan beri var... Ben spora başlamadan önce konuşamıyordum bile, çekiniyordum sürekli ve özgüvenim yoktu ama spordan sonra şu an insanlarla çok rahat bir şekilde konuşabiliyorum, kendimi ifade ediyorum, özgüvenim gelişti. Bu özgüveni de spora borçluyum diyebilirim..." (Eskrim)

"Sporcu genelde kendine çok fazla aşırı güvenir mesela birçok şampiyonada favori gösterilmesine rağmen finale kalamadan elenebilir. Çünkü yaptığı antrenmanlardan dolayı kendine güveni vardır ve bir rahatlık içindedir. Bende geçen hafta Avrupa Şampiyonasında aynı şeyleri yaşadım. O haftanın favorisi Muhammed Ferah yarışa gelmemişti, nasıl olsa ben birinci gelirim düşüncesiyle ısındım, o kadar rahattım ki öylesine bir yarışta koşuyormuşum havasıdaydım ama bunun faturasını çok kötü aldım. Finalde madalya almayı düşünürken finale kalamadım. Her yarış bir tecrübe, yaşınızda ilerlese, büyük organizasyonlara da gitseniz... daha kendimi vererek rakibimizi asla küçümsemeden her yarış bir final havasında yaşamak gerekiyor. Bunu geçte olsa geçen hafta öğrendik..." (Atletizm1)

"Spora başlamadan önce özgüveni düşük olan bir insandım. İçine kapanık bir insanım... Özgüven konusunda başarı elde ettikçe özgüvenim arttı... insanların içine girerek özgüvenimi kat kat arttırmış oldum..." (Halter)

"... Sporun içerisinde olan insanların her zaman bir adım daha önde olduğunu düşünüyorum. Kendi oyunumdan örnek vereyim, voleybol hatalar oyunu olduğu için hatalar çoğaldıkça insanların kendilerine olan güveni azalır. Bu azalma durumunda atıyorum ben smaçörüm, hata yaptığım zaman ister istemez kendime güvenim gitmekte top geçemediği için ve ben tekrar smaç yaparak güvenimi geri alırım, o top geçtiği zaman kendime güvenim yerine gelip ve mücadeleye daha rahat devam ederim..." (Voleybol)

"... Kendime olan güvenim sayesinde Olimpiyat, Avrupa, Dünya şampiyonluklarına ulaştım. Tabi başarı geldikçe özgüvenim de aynı orantı da arttı ama durman gereken yeri de iyi bilmen gerekir..." (Güreş1)

"... Sporun sağladığı özgüven bana şampiyonluklar getirmiştir..." (Güreş2)

Araştırmaya katılan millî sporcuların sporun hayatta hangi değerleri geliştirdiğine ilişkin düşüncelerinde dördüncü sıklıkta ifade ettikleri durum "*Disiplin*" teması olmuştur.

Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"Spor çok ciddi bir disiplin gerektirir ve bu disiplin o sporcuda yaşam şekline dönüşür. Bu disiplini günlük hayatımızda olsun, iş hayatımızda olsun sürekli uygularız... Bu yönden sporcu daha etkin bir rol haline gelir." (Atletizm1)

"Spor, benim hayatımı baştan aşağı etkileyen bir etmen oldu. Küçük yaşlardan itibaren yaptığım antrenmanlar ile disiplin içerisinde çalışmam... büyük yardım sağladı." (Güreş1)

"Ben hayatına, yaşam düzenine dikkat eden bir insanım. Bütün şampiyonluklarımı düzenli ve disiplinli hayatıma borçluyum." (Güreş2)

Araştırmaya katılan millî sporcuların sporun hayatta hangi değerleri geliştirdiğine ilişkin düşüncelerinde beşinci sıklıkta ifade ettikleri durum "*Sorumluluk*" teması olmuştur.

Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"... her zaman gezip tozamazsın spordaki sorumluluk yüzünden. Bu bir an kötü olabilir ama başarıyı aldığımızda bunun meyvesini alıyoruz ve sorumluluk bize bu başarıyı sağlıyor. O yüzden her şeyi sorumluluk bilinciyle yapmalıyız... Sorumluluk başarıdaki en büyük etkenlerden biri..." (Eskrim)

"... Sporcu genellikle kendi sorumluluğunun bilincinde olur... sorumluluk bilinci oluşur..." (Atletizm1)

"... Sporda başarıyı elde edebilmek için öncelikle her işin belli sorumlulukları vardır. Örneğin, spor yaptığın zaman sabah kalkacağın saat, öğlen dinlenme vaktin olsun, besleneceğin öğünler olsun birçok şey sorumluluğu getiriyor ve bu sorumluluğun karşısında gerçekten başarılı olmak istiyorsan bunların hepsini düzenli bir şekilde yapman gerekiyor ki başarıya ulaşasın..." (Atletizm2)

"... Bana millî takım kaptanlığı verildi. Neticede bu bir görevdir, bu görevi aldığın zamanda büyük bir sorumluluğu vardır. Bütün takım sana teslim. Bunu ne yapıyorsun eğer bir işe yedi elle asılmışsan, on elle asılman lazım. Tam sekiz yıl millî takım kaptanlığı yaptım... Benden öncede büyüklerim vardı, onlar yapıyordu. Dokuz yılda onlarla beraberdim, sekiz yılda ben yaptım. Büyük bir sorumluluk ve güzelde birşey, birilerine görevler vermek, sorumluluğunun olması lazım..." (Boks)

Araştırmaya katılan millî sporcuların sporun hayatta hangi değerleri geliştirdiğine ilişkin düşüncelerinde altıncı sıklıkta ifade ettikleri durumlardan biri "*Fedakârlık*" teması olmuştur. Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"Sporda başarıyı elde edebilmek için birçok şeyi feda etmemiz gerekiyor. Birçok şeyden fedakârlık vermemiz gerekiyor. Mesela gezmeler olsun, gezme tozma olsun veya vakit öldürme zamanımız olsun hayatı düzene sokmak gerekiyor..." (Eskrim)

"... aileden uzakta aylarca kampta kalıyoruz, büyük fedakârlıklar içinde tamamen başarı için odaklanmış bir şekilde, müsabakalara hazırlanıyorum. Spor fedakârlık ister..." (Atletizm1)

"... Her şeyden önce sporcu hayatını yaptığı spora adanması gerektiğini bilir. Branştan branşa değişiklik gösterse de güreşte günde en az iki antrenman yapmazsanız, kürsüde yer almanız çok zor. Ailenizden çok, güreş minderini görmeniz gerekir..." (Güreş1)

Araştırmaya katılan millî sporcuların sporun hayatta hangi değerleri geliştirdiğine ilişkin düşüncelerinde altıncı sıklıkta ifade ettikleri diğer durum "*Örnek Olma*" teması olmuştur. Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"Spor özellikle atletizm, bireysel branş olduğu için kendi adınız başarılarınız bir marka adına dönüşebiliyor ve bir ortama girdiğinizde davranışlarınızla, gerek oturup kalkmanızla örnek oluyorsunuz ve bu örneği çevrenize en iyi yansıtmak için elimden geldiği kadar örnek olmaya çalışıyorum." (Atletizm1)

"... sporcu olmam, hal ve hareketlerimde daha özenli davranmamda etkin rol oynuyor. Çünkü bir sporcu, bütün ülkeye mal olmuştur." (Güreş1)

"... branşımızı küçüklüğümüzden beri yapıyoruz. Küçüklüğümüzden beri ailemizde, hocamızın yanında yetiştiğimiz için hocamız bize ne öğretiyorsa... onu vermeye çalışıyoruz kendimizden küçüklere ve küçüklerde bizleri örnek alıyorlar... ben iyi bir örnek olduğumu düşünüyorum kendimden küçüklerime karşı... O yüzden verilen eğitiminde iyi olması lazım, alan kişinin gerçekten iyi bir şekilde alması lazım ki gelecek nesillere iyi bir örnek olabilelim..." (Taekwondo)

"... televizyonda bizi izleyen çocuklar olsun, bireyler olsun her zaman bizi örnek alacaklardır. Her zaman ön planda olduğumuz için de topluma yararlı bireyler yetişmesinde yardımcı olacağımızı düşünüyorum." (Voleybol)

Araştırmaya katılan millî sporcuların sporun hayatta hangi değerleri geliştirdiğine ilişkin düşüncelerinde yedinci sıklıkta ifade ettikleri durumlardan biri "*Çalışma*" teması olmuştur. Görüşmelerde bir katılımcı bu durumu şu cümlelerle ifade etmiştir:

"... Sporda çok çalışmak gerek, mücadele etmek gerek, rakip arkadaşlarınız bir iki saat çalışıyorsa sizin üç dört saat çalışmanız gerekiyor. Düzenli çalışmak şart. Başkalarının hakkına girmeden gerçekten isteyerek yapıyorsanız bu sporu ve hedefiniz varsa başarabilirsiniz ama tam tersini yaparsanız isterseniz de bu başarıyı elde edemezsiniz..." (Halter)

"... Yenilebilirsin doğaldır yani herkesi döverbilirsin diye birşey yoktur. Rakip o an sana ters gelir, spor hayatı inişli çıkışlıdır ama çıkışı devam ettirmek için spor sana çok çalışmayı öğretir, çok söz dinlemen lazım..." (Boks)

Araştırmaya katılan millî sporcuların sporun hayatta hangi değerleri geliştirdiğine ilişkin düşüncelerinde yedinci sıklıkta ifade ettikleri durumlardan diğeri "*Ahlâk*" teması olmuştur.

Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"Hayatın her alanında spor ahlâklılı olmamızı ve kötü alışkanlıklardan uzak olmamızı sağlar..." (Voleybol)

"... spor özellikle ahlâktır. Dışarıda daha düzgün bir adam olarak dolaşırsın..." (Boks)

"... İnsan en önce kendini bilmesi lazım, ahlâkını kontrol etmesi lazım. Müsabakaya çıktığında sadece orada kendini temsil etmiyor. Antrenörünü, ailesini, kulübünü, millî değerleri temsil ediyor. Önemli olan bu bilinci yakalamak, spor bunu sağlıyor..." (Badminton)

Araştırmaya katılan millî sporcuların sporun hayatta hangi değerleri geliştirdiğine ilişkin düşüncelerinde sekizinci sıklıkta ifade ettikleri durum "*Sabır*" teması olmuştur.

Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"... Sporda aşama kaydetmek için sabırlı olmak gerekiyor..." (Taekwondo)

"Sporun en büyük işi sabırdır aslında. Çünkü sabrettiğin zaman neticesini görebiliyorsun. Bir söz vardır öfkeyle kalkan zararlı oturur ama şunu söyleyebilirim ki sürekli çalışmak, sürekli antrenman hayatta belirli bir yorgunluğa neden oluyor. Buna rağmen ya da hayatımızdaki birçok olumsuzluklara rağmen sabretmeyi öğreniyorsun. Toplumda da bu olumlu ya da olumsuz düşünce olduğu zaman, zaten olumlu olduğu zaman her şey pozitifdir, olumsuz olduğu zaman negatiftir. Negatife çevrildiği zaman zaten orada sabır devreye giriyordur ve onun için toplumda olumlu veya olumsuz düşüncelerin hepsine karşı sporun etkisi büyüktür. Çünkü spor zaten sabır gerektirir." (Atletizm2)

Araştırmaya katılan millî sporcuların sporun hayatta hangi değerleri geliştirdiğine ilişkin düşüncelerinde sekizinci sıklıkta ifade ettikleri diğer durum "*Yardımlaşma*" teması olmuştur. Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"... arkadaşlarım mesela benden bir şey ister, işte bana şunu anlatır mısın ya da gösterir misin diye tabi ki de gösteririm... ne derdi varsa yardım ediyorsun..." (Taekwondo)

"Spor hayatım boyunca takım içerisinde hemen hemen elit olarak üst düzeyde yarışan sekiz sporcu vardı. Alt düzeyde olan sporcularımız da vardı. Kiminin durumu iyiydi, kiminin değildi maddi olarak. Takım içerisinde o sekiz arkadaşım yurt dışında derece yaptıkları için onların biraz daha maddi durumları iyiydi. Millîlik bursumuzu veya olimpiyat maaşı aldıktan sonra kendi aramızda en kötü 30-40 lira biriktirip maddi durumu iyi olmayan arkadaşlarımızın ayakkabı, eşofman vs. eksikliklerini gidermeye çalışıyorduk. Ailesinin evinde erzak olarak eksikliği varsa, bunları kendi aramızda o sporcuya belli ettirmeden, söylemeden gizli bir şekilde yardım etmeye çalışmışızdır. Yani yapıyoruzda." (Halter)

Araştırmaya katılan millî sporcuların sporun hayatta hangi değerleri geliştirdiğine ilişkin düşüncelerinde en az sıklıkta ifade ettikleri durumlardan biri "*İrade*" teması olmuştur.

Görüşmelerde bir katılımcı bu durumu şu cümlelerle ifade etmiştir:

"... sporda iradeli olmak gerek aslında... Hangi şartlar altında, sıkıştığın zaman antrenmanlardan kaçıyor musun... iyi şartlar ve kötü şartlar altında giderek çalıştım ve sonunda karşılığını aldım." (Taekwondo)

Araştırmaya katılan millî sporcuların sporun hayatta hangi değerleri geliştirdiğine ilişkin düşüncelerinde en az sıklıkta ifade ettikleri durumlardan diğeri "*Kariyer*" teması olmuştur. Görüşmelerde bir katılımcı bu durumu şu cümlelerle ifade etmiştir:

"Bir kere spor herkes için önemli... Spor bize kariyer kazandırdı, güzel anılar yaşattı, güzel aileler yaşattı. Yani, oynadığım takımlar benim ailem gibi, ailemi genişletti..." (Futbol)

Araştırmaya katılan millî sporcuların sporun hayatta hangi değerleri geliştirdiğine ilişkin düşüncelerinde en az sıklıkta ifade ettikleri diğer bir durum "*Konsantrasyon*" teması olmuştur. Görüşmelerde bir katılımcı bu durumu şu cümlelerle ifade etmiştir:

"... Müsabaka öncesinde zaten yaptığım işe odaklanmayı çok seviyorum. Gelecekte yapacağım hedeflerim doğrultusunda gitmeyi çok seviyorum... Saha içerisine girdiğin zaman yapacağın işe odaklanıp ondan başka hiçbir şey düşünmemen gerekiyor ve o an herşeye odaklanman gerekiyor..." (Atletizm2)

Araştırmaya katılan millî sporcuların sporun hayatta hangi değerleri geliştirdiğine ilişkin düşüncelerinde en az sıklıkta ifade ettikleri durumlardan bir diğeri "*Vatan Millet Sevgisi*" teması olmuştur. Görüşmelerde bir katılımcı bu durumu şu cümlelerle ifade etmiştir:

"... Spor öncelikle bir sporcuya vatan millet sevgisini aşılar. Bunu bilmeyen adam zaten başarılı olamaz. Vatanını bilmeyen adam ne yapabilir ki? Hiçbir şey yapamaz. Biz bunları öğrene öğrene gittik..." (Boks)

Tablo 41'deki sonuçlara bakıldığında, millî sporcuların sporun hayatta hangi değerleri geliştirdiğine yönelik düşüncelerinde en fazladan en aza ifade ettikleri temalar sırasıyla, sosyalleşme, birlik ve beraberlik, düzenli ve sağlıklı yaşam, özgüven, disiplin, sorumluluk, fedakârlık, örnek olma, çalışma, ahlâk, yardımlaşma, sabır, irade, kariyer, konsantrasyon, vatan ve millet sevgisi olmuştur. Spor bireylerde karakter gelişimine ve bireyler arasında sağlıklı ilişkilerin gelişimine katkı sağlayarak sosyalleşme değerinin; antrenör, fizyoterapist, masör/masöz, diğer sporcular, yöneticiler ile bir amaca ulaşabilmek için çalışarak birlik ve beraberlik değerinin; sporu hem fizyolojik hem de sosyal ve ruhsal faydaları ile birlikte belli kurallar çerçevesinde yaşayarak düzenli ve sağlıklı yaşam değerinin; sporun içerisinde varolan birçok beceriyi yaparak ve birçok başarıya ulaşarak özgüven değerinin; küçük yaşlardan itibaren hayatını sporun gerektirdiği, sporda istenen davranış alışkanlıklarını kazanacak şekilde yaşayarak disiplin değerinin; kendisine, antrenörüne, diğer sporculara, yöneticilere, seyircilere karşı yerine getirilmesi gereken yükümlülükleri zamanında yerine getirerek sorumluluk değerinin; antrenmanda, müsabakada, özel hayatında kendi çıkarlarından vazgeçerek fedakârlık değerinin millî

sporcular tarafından önemli görüldüğü söylenebilir. Ayrıca, hem müsabakalarda hem de özel hayatında toplum tarafından kabul gören davranışlar sergileyerek örnek olma değerinin; sporda belli amaçlara ulaşmanın yoğun bir çabayı gerektirdiğini bilerek çalışma değerinin; sportmen, doğru, dürüst, erdemli davranışlar sergileyerek ahlâk değerinin; sporun paydaşları ile iş bölümü ve iş birliği yaparak yardımlaşma değerinin; sporun içindeki tüm acılara ve haksızlıklara tepki göstermeyerek ve bu olumsuzlukların geçmesini bekleyerek sabır değerinin; sporda belli hedeflere ulaşabilmek için karar verme gücünü ve isteğini kullanarak irade değerinin; sporu bir meslek haline getirerek ve mesleklerinde başarılı ve uzman sporcular olarak kariyer değerinin; sporda aşama aşama hep bir hedefe odaklanarak konsantrasyon değerinin; her müsabakada vatanının, milletinin ve bayrağının arkasında olduğunu hissedip başarılar elde ederek vatan ve millet sevgisi değerinin millî sporcuların önemsedığı değerler olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Alan yazındaki araştırmalara bakıldığında, Gau ve James (2013) gösteri sporlarındaki değerleri inceledikleri araştırmalarında, sosyallik ve ahlâk değerlerinin öne çıkarıldığını tespit etmişlerdir. Veronica (2012a) spor etkinliklerinin hangi ahlâkî değerleri etkilediğini belirlemeyi amaçladığı çalışmasında, iş birliği, karşılıklı destek ve ilişkide diğer bireyleri anlama gibi toplum tarafından kabul gören sosyal davranışları geliştirdiğini belirlemiştir. Camire ve Trudel (2010) sporun karakter gelişimindeki önemini inceledikleri araştırmalarında, sosyal karakter gelişiminin en iyi spor yoluyla geliştiğini saptamışlardır. Veronica (2010) sporcuların antrenmanlarında ahlâkî eğitimin gerekliliğini belirlemeyi ve fair play tutumlarını ve davranışlarını tespit etmeyi amaçladığı çalışmasında, yüksek performans sporları antrenmanlarının sporcuların zihinsel ve ahlâkî eğitimlerinde önemli olduğunu tespit etmiştir. Holt vd., (2009) bireylerin yaşam becerilerini düzenli olarak yapılan yarışmacı spor programları yoluyla nasıl öğrenebileceklerini araştırdıkları çalışmalarında, katılımcıların sportmenlik ve iş etiği değerlerini desteklediklerini belirlemişlerdir. Jones ve Lavalley (2009) İngiliz genç sporcuların hangi yaşam biçimlerine ihtiyaç duyduğunu inceledikleri araştırmalarında, sosyal beceriler, saygı, iletişim, disiplin, özgüven değerlerinin önemli olduğunu saptamışlardır. Lee vd., (2008) değer tutumlar ve başarı hedefleri üzerindeki etkisini inceledikleri araştırmalarında, ahlâk ve yetenek değerlerinin olumlu sosyal tutumlara yol açtığını tespit etmişlerdir. Bailey (2006) beden eğitimi ve sporun hem çocuklara hem de eğitim sistemine katkılarını belirlemeyi amaçladığı çalışmasında, sporun sosyal beceri, sosyal davranış, öz saygı gelişiminde önemli olduğunu belirlemiştir. Behets ve Vergauwen (2004) beden eğitimi öğretmenleri

değer profilleri üzerine yaptıkları araştırmalarında, öğretmenlerin sosyal sorumluluk ve disiplin değerlerini önemli gördüklerini saptamışlardır. Ha ve Xu (2002) beden eğitimi öğretmenlerinin değer yönelimlerini belirlemeyi amaçladıkları araştırmalarında, sosyal sorumluluk ve disiplin değerinin önemli olduğunu belirlemişlerdir. Behets (2001) beden eğitimi öğretmen adayları ile görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin değerlerini araştırdığı çalışmada, sosyal sorumluluk değerinin önemsendiği tespit etmiştir. Elizur ve Sagie (1999) kişisel değerleri araştırdıkları çalışmalarında, en önemli iş değeri olarak sorumluluk değerini saptamışlardır. Cothran (1996) öğrencilerin ve öğretmenlerin beden eğitimi dersinde kazandıkları değerleri incelediği araştırmasında, sosyalleşme değerinin önemli olduğu sonucuna varmıştır. Ennis (1994a) beden eğitimi öğretmenlerinin sosyal hedeflerini, görev içeriklerini ve değerlerini incelediği araştırmasında, öğretmenlerin iş birliği, takım çalışması ve sosyal sorumluluk değerlerini önemli gördüğünü tespit etmiştir. Çiftçi vd., (2015) izciliğin değerler eğitimindeki yeri ve önemini belirlemeye çalıştıkları araştırmalarında, yardımseverlik, sorumluluk, millî manevi değerler, dostluk, adalet, hoşgörü değerlerinin kazandırıldığını belirlemişlerdir. Tel (2014) fair play kavramı ve Türk toplumundaki kültürel değerleri incelediği araştırmasında, Türk toplumsal değerlerinde bulunan birçok güzel hasletin sporculara ve spor adamlarına yansıdığını saptamıştır. İyem (2011) futbolcuların emek süreçlerini, çalışma ve boş zamana ait değerlerini sorgulamayı amaçladığı araştırmasında, profesyonel futbolcuların çalışma disiplinini, bedenin terbiyesini, nefsin kontrolünü, arzuların bastırılmasını, sıkı ve sürekli çalışmayı, yapılan işte en iyisi olmaya çalışmayı vurguladıklarını tespit etmiştir. Bu sonuçlar, araştırma bulgularını destekler niteliktedir.

Araştırma bulgularının aksine, Capel (2016) İngiltere'de beden eğitimi öğretmen adaylarının değer yönelimlerini araştırdıkları çalışmada, disiplin ve sosyal sorumluluk değerlerinin düşük öneme sahip olduğunu belirlemiştir. Lee ve Cockman (1995) spordaki özel ahlâkî ikilemlerini araştırdıkları çalışmalarında, spordaki ahlâkî ikilemlerin yarışma değerlerindeki çatışmadan kaynaklandığını tespit etmişlerdir. Şahin (2003) spor eylemlerinde ortaya çıkan doping kullanma, sahtekârlık yapma, şike ve şiddete yönelme gibi etik değerleri betimsel olarak irdelediği çalışmada, sporcuların sadece kazanmaya yönlendirildiklerinden insani değerlerin sporun gizemli ortamında görmezden gelindiğini, sporda kazanıldığı düşünülen dürüst olma, düzenli olma, başarılı olma, kararlı olma vb. değerlerin yeterince öne çıkmadığını saptamıştır.

Araştırmaya katılan millî sporcuların sporda yaşantısı ile örnek alınan sporcunun etkilenilen özelliklerine yönelik düşüncelerine ait bulgular Tablo 42’de verilmiştir.

Tablo 42.

Sporda Yaşantısı İle Örnek Alınan Sporcunun Etkilenilen Özelliklerine Yönelik Millî Sporcuların Görüşlerine İlişkin Bulgular

Temalar	Frekans (f)	Yüzde (%)
Yetenek	1	7.7
Cesaret	1	7.7
Örnek Davranışlar	4	30.7
Egoları Bir Tarafa Bırakma	1	7.7
Vatan ve Bayrak Sevgisi	1	7.7
Mücadeleci Ruh	2	15.4
Sporcu Kimliği	1	7.7
Disiplinli Çalışma	2	15.4
Toplam	13	100

Araştırmaya katılan millî sporcuların sporda yaşantısı ile örnek alınan sporcunun etkilenilen özelliklerine ilişkin düşüncelerinde en sık ifade ettikleri durum "*Örnek Davranışlar*" teması olmuştur. Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"Mesela bizde Türkiye'de derece olarak Avrupa, Dünya şampiyonasında birçok madalya kazanan arkadaşlarımız var. Belirli bir süreden sonra artık belli bir havaya giriyor... Türkiye'de sporcular toplum tarafından çok fazla abartılıp, sporcuyu pohpohlayıp sporcuyu üst seviyeye çıkartıyor. Dünya geneline baktığımızda, her yıl kampa gittiğimizde Fas'ta 40-50 günlük kampta 1500 m dünya rekortmeni Hicham El Guerrouj gerek davranışlarıyla gerek küçük sporculara verdiği değer anlamıyla tam bir profesyonel. Bu şekilde olduğu zaman, biz bile başka ülkedeki sporcuları örnek alıyoruz. O kendi ülkesindeki çok kişiye örnek olmuş ve çok büyük destekler vermiş bir sporcudur. 2004 Atina Olimpiyatlarından sonra 1500, 3500 m şampiyonu olduktan sonra sporu bıraktı. Zirvede bırakıp hâlâ, şu anda o sporculara örnek davranışlarıyla örnek olmuştur. Bende gelecekte inşallah Türk sporunu dünya'ya tanıtmak istiyorum." (Atletizm1)

"Fransa turunu yedi kez kazanan Lance Armstrong vardı. Armstrong benim idolumdum ama kendisinin yedi yıl için dopingli olduğunu öğrendik, dopingli çıktı. Tabi bu durum beni çok etkilemişti. İdol aldığım kişinin doping kullanması açıkçası beni üzmüştü. Ondan sonra ise sadece bisiklet branşında değil, diğer branşlardan da örnek aldığım sporcular var, yaşam tarzlarıyla, kişilikleriyle örnek aldığım sporcular var." (Bisiklet)

"2008 Olimpiyatlarında bizim çalıştırdığımız bir sporcumuz var, Yakup Kılıç Olimpiyat üçüncüsü oldu ve inan onun ismini duyduğum an gurur duyuyorum kişiliğiyle... Dünya şampiyonasında başarılı oldu, olimpiyatta başarılı oldu, mükemmel bir kişiliği var. Bir kişiyi örnek göstereceksem onu örnek gösteririm. Günümüz sporcularının örnek alması gereken bir kişilik... herkes saygı gösterir, o kadar mütevazıdır ki, büyüğünü sayar, küçüğünü sever..." (Boks)

Araştırmaya katılan millî sporcuların sporda yaşantısı ile örnek alınan sporcunun etkilenilen özelliklerine ilişkin düşüncelerinde ikinci sıklıkta ifade ettikleri durumlardan

biri "*Mücadeleci Ruh*" teması olmuştur. Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"... onların mücadeleci ruhlarını benimsedim ..." (Güreş1)

"Hamza Yerlikaya. 17 yaşında Dünya şampiyonu olması, mücadele gücünü hep örnek almışımıdır..." (Güreş2)

Araştırmaya katılan millî sporcuların sporda yaşantısı ile örnek alınan sporcunun etkilenilen özelliklerine ilişkin düşüncelerinde ikinci sıklıkta ifade ettikleri durumlardan diğeri "*Disiplinli Çalışma*" teması olmuştur. Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"Benim abim vardı, profesyonel olarak oynadı, şimdi bıraktı. O disiplinli çalışmayı çok seviyordu... yaptığı idmanların hakkını vererek yapıyordu. Ben de onu örnek alıyordum. Her ne şartlarda olursa olsun elinden gelenin en iyisini yapmaya çalışıyordu, disiplinli bir şekilde çalışarak. Onu örnek aldım... Çok da olumlu etkileri oldu, vuruşlarımı ona benzetmeye çalıştım. Yabancılar da tabi örnek aldıklarımız var." (Badminton)

"Kesinlikle var örnek aldığım kişi, Michael Johnson. 400 metrede olimpiyat rekortmeni, dünya rekortmeni. Adeta ona söylenen şey dinamik adam, hiçbir şekilde yaptığı başarıyla, yaptığı işlerle dünya'da çok konuşuldu ve günümüzde hiç kimse onun derecesine yaklaşılamadı. İzlediğim videolarda ya da röportajlarında olsun 'Başarıyı getirecek üç unsur vardır. Çalışmak, çalışmak, çalışmak, onun dışında hiçbir şey yok' demiştir ve bu yüzden yaptığı işe o kadar çok saygısı varki, şu an dünyanın zirvesinde ve herkes onu konuşuyor..." (Atletizm2)

Araştırmaya katılan millî sporcuların sporda yaşantısı ile örnek alınan sporcunun etkilenilen özelliklerine ilişkin düşüncelerinde en az sıklıkta ifade ettikleri durumlardan biri "*Yetenek*" teması olmuştur. Görüşmelerde bir katılımcı bu durumu şu cümlelerle ifade etmiştir:

"Eskimde Rus bir sporcu var Kamil İbragimov, daha çok genç olmasına rağmen ve yapısal olarak çok ince, çok zayıf olmasına rağmen, kısa boylu çok büyük işler başarıyor ve ben onun oyununu hayranlıkla izliyorum... Tam eskrim için yaratılmış diyebilirim. Yaşı küçük, kendisi küçük ama kendinden kat kat büyük insanları çok rahat bir şekilde yenebiliyor..." (Eskim)

Araştırmaya katılan millî sporcuların sporda yaşantısı ile örnek alınan sporcunun etkilenilen özelliklerine ilişkin düşüncelerinde en az sıklıkta ifade ettikleri durumlardan diğeri "*Cesaret*" teması olmuştur. Görüşmelerde bir katılımcı bu durumu şu cümlelerle ifade etmiştir:

"...birincisi Bahri Tanrikulu, ikincisi Servet Tazegül. Bunun sebebi de ikisinin de dünya şampiyonasında kolu kırıldı ve ona rağmen müsabakaya devam ettiler. Biri üçüncü oldu, biri dünya şampiyonu oldu. Benimde iki sene evvel elim kırılmıştı ve büyükler müsabakasına girdim. Orada elimi maça giderken açtırdım, tabi ki de kimsenin benim elimin sakat olduğunu görüp de sakatlamaması için elimi hiçbir şekilde sarmadım ve maça düşünmedim bile. Çünkü onların müsabakalarını ben canlı izlemiştim, onlarda hiçbir şekilde, onların birde kolu sargılı olduğu halde hiç bu

durumun psikolojisi altına girmediler... maçta elimin üstüne düştüm, ne zaman maç bitti, müsabaka bitti, soğuduktan sonra o zaman elim ağrımaya başladı. Daha sonra tekrardan alçıya aldirmek zorunda kaldım. Yani, onların cesareti benim çok hoşuma gitti. Taekwondo da bir tabir vardır. Biz yüreğimizi elimize alır dövüşürüz diye, hocamız da bu şekilde yetiştirdi, bende bu yüzden hep elim yüreğimde dövüştüm... dediğim gibi onlar sargıyla çıkmalarına rağmen etkilenmediler..." (Taekwondo)

Araştırmaya katılan millî sporcuların sporda yaşantısı ile örnek alınan sporcunun etkilenilen özelliklerine ilişkin düşüncelerinde en az sıklıkta ifade ettikleri durumlardan bir diğeri "*Egoları Bir Tarafa Bırakma*" teması olmuştur. Görüşmelerde bir katılımcı bu durumu şu cümlelerle ifade etmiştir:

"Bir değil, iki sporcu söyleyeyim. Biri ilk Olimpiyat Şampiyonumuz Nurcan Taylan, diğeri de Sibel Özkan... Kendileri ile ben hiç tanışmamıştım ve tanışmayı çok istiyordum. 2010 yılında Dünya Şampiyonası kampında, Konya'da kendilerini tanıma fırsatı buldum. İlk önce ben ön yargı ile madalyaları fazla, olimpiyat şampiyonu, geçmişleri bizden daha fazla diye havalı, kendilerini beğenmiş olarak düşünüyordum. Tanıyınca yanıldığımı düşündüm. Nurcan Taylan ile Konya kampında, 2010 yılında bir ay aynı odada kaldım. İlk önce biraz çekindim. Çünkü ilk kez bir olimpiyat şampiyonu ile aynı odada kalıyordum. Ayrıca, heyecan ve gurur vericiydi. Olimpiyat şampiyonluğunu, başarılarını, egosunu bir kenara bırakmış tam tersine bana karşı bir abla, bir anne gibi oldu. O bir ay içerisinde antrenmanlarımda, iyi olmamda çok katkısı oldu. Sibel Özkan'da aynı şekilde öyleydi. Konya'da yetiştirme yurdunda kalmış, şu anda başarısı çok yüksek olan bir sporcumuz. 2008 yılında olimpiyat madalyası getirdi. Nurcan Taylan'da aynı şekilde 2004 yılında bayanlarda ilk olimpiyat madalyası getiren kişidir. Egolarını bir tarafa bırakmış, tam tersine insancıl kişiler. Ben böyle sporcu görmedim şu zamana kadar. Çünkü çevremdeki insanlara bakıyorum madalya almamış, sadece millî formayı üzerine geçirmiş, dünyaları kendileri yaratmış gibi büyük bir egoya sahip. İnsanlara bakış tarzları farklı. Bunları gördükçe bazen sporcu olduğumdan utanıyorum. Çoğu kişide o taşıdığı bayrağı hak etmiyorlar." (Halter)

Araştırmaya katılan millî sporcuların sporda yaşantısı ile örnek alınan sporcunun etkilenilen özelliklerine ilişkin düşüncelerinde en az sıklıkta ifade ettikleri durumlardan bir diğeri "*Vatan ve Bayrak Sevgisi*" teması olmuştur. Görüşmelerde bir katılımcı bu durumu şu cümlelerle ifade etmiştir:

"Atalarımızı ve şampiyon ağabeylerimizi örnek alarak büyüdük tabi ki. Onların vatan ve bayrak sevgisini örnek aldım..." (Güreş1)

Araştırmaya katılan millî sporcuların sporda yaşantısı ile örnek alınan sporcunun etkilenilen özelliklerine ilişkin düşüncelerinde en az sıklıkta ifade ettikleri diğer durum "*Sporcu Kimliği*" teması olmuştur. Görüşmelerde bir katılımcı bu durumu şu cümlelerle ifade etmiştir:

"Yani şöyle, ben bir sürü millî maçlarda oynadım. Dünya yıldızlarına karşı da oynadım. Şampiyonlar liginde, Uefa'da sayısız maçlarda oynadım. Kıdemli oyunculara karşı görev aldım. Şimdi o insanın dışarıdaki kişiliğini karakterini bilemeyiz ama sporcu kimliğiyle hareket edersek tabi örnek aldığımız insanlar var,

idollerimiz var. Yurt dışında oynayan Cannavaro gibi, Maldini gibi, Iniesta gibi, bu tür oyuncular." (Futbol)

Tablo 42'deki sonuçlara bakıldığında, millî sporcuların sporda yaşantısı ile örnek alınan sporcunun etkilenilen özelliklerine yönelik düşüncelerinde en fazladan en aza ifade ettikleri temalar sırasıyla, örnek davranışlar, mücadeleci ruh, disiplinli çalışma, yetenek, cesaret, egoları bir tarafa bırakma, vatan ve bayrak sevgisi, sporcu kimliği olmuştur. Millî sporcuların kendilerine örnek aldıkları sporcuların özellikleri dürüst, efendi, onurlu, sportmen, yardımsever, cömert, adaletli olma gibi örnek davranışlar; hırsı, azmi, kararlılığı, gücü sayesinde tuttuğunu koparan yapısı ile mücadeleci ruh; becerilerini geliştirebilmek için koşullara ve kurallara uyarak sürekli ve sıkı bir şekilde disiplinli çalışma; bedensel açıdan rakiplerine göre farklı becerilere, özelliklere sahip olduğundan yetenek; yürekli, gözüpek ve yiğit tavırlarıyla cesaret; ben değil biz duygusuyla hareket ederek, üstün vasıflarını öne çıkarmadan egoları bir tarafa bırakma; milleti ve bayrağı için mücadele ederek vatan ve bayrak sevgisi; üstlendiği sporcu rolleri ile özdeşleşmesi sonucunda sporcu kimliği olarak açıklanabilir.

Alan yazındaki araştırmalara bakıldığında, Perenyi (2010) spor yapan ve yapmayan Macar gençlerinin değer tercihlerini araştırdığı çalışmasında, spor yapanların yaratıcılık, millî kimlik, gelenek, sevgi, doğru karar verme ve nezaket değerlerini önemli gördüğünü belirlemiştir. Bahadır, Certel ve Yıldız (2013) beden eğitimi öğretmen adaylarının yaşam değerlerini araştırdıkları çalışmalarında, dürüstlük ve cesaretli olma değerinin önemli olduğunu tespit etmişlerdir.

Araştırmaya katılan millî sporcuların millî müsabakalarda güç veren manevi değerlere yönelik düşüncelerine ait bulgular Tablo 43'te verilmiştir.

Tablo 43.

Millî Müsabakalarda Güç Veren Manevi Değerlere Yönelik Millî Sporcuların Görüşlerine İlişkin Bulgular

Temalar	Frekans (f)	Yüzde (%)
Bayrak	9	33.3
İstiklâl Marşı	6	22.2
Aile ve Sevilen Kimseler	4	14.8
Dinî İnançlar	2	7.4
Vatan ve Millet	5	18.6
Türklüğün İslam Dininin Gücü	1	3.7
Toplam	27	100

Araştırmaya katılan millî sporcuların millî müsabakalarda güç veren manevi değerlere ilişkin düşüncelerinde en sık ifade ettikleri durum "*Bayrak*" teması olmuştur.

Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"... ülkemi temsil ettim, göğsümde ay yıldız, arkamda Türkiye yazısıyla en üst basamağa çıkıp, en üst basamakta el kaldırmak, bayrağı kaldırmak tabiki de gururlandırdı... bir tek istediğim bayrağı havaya kaldırmaktı..." (Taekwondo)

"Büyük bir müsabakada madalya kazanıp ülkemize kazandırırken, bayrağımızı sallandırmak çok güzel bir duygu..." (Atletizm1)

"... Türk bayrağını yurt dışına götürmek, oradaki insanlara göstermek çok gurur verici bir şey ama Türk bayrağını sadece götürmek veya göstermek yetmiyor. O bayrağı güzel bir şekilde taşımalsın, kişiliğinle, karakterinle kendini göstermek zorundasın. Bayrağa yakışır bir şekilde yarışmak zorundasın. Senin orada yapacağın en ufak hata, hem seni hem de taşıdığın bayrağı kirletir. Taşıdığımız bayrağa saygılı olmak zorundayız..." (Halter)

"... Yurt dışı müsabakalarında yaptığımız mücadelelerde birinci olduğumuzda, Türk bayrağının dalgalanması bizim için onur vericidir ve oradaki duygu paylaşılmaz yaşanılır..." (Voleybol)

"Avrupa, dünya ve olimpiyatlarda şanlı bayrağımızı dalgalandırmak tarif edilemez bir duygu... Yenilme ihtimalim olduğunda Türk Bayrağı'nı dalgalandıramamaktan duyacağım üzüntünün aklıma gelmesi şampiyonluklarıma vesile olmuştur..." (Güreş1)

"... benim için millî değer bayraktır. Bayrak şeref ve namustur. Onu üzerinde taşıman, onu en iyi şekilde temsil etmen, insanın en büyük onur noktasıdır aslında... elde ettiğim bir başarı bile, bayrağımın göklerde dalgalanması bile, milyonlarca insan tarafından seyretiliyor ve milyonlarca kişi ülkemizi, bayrağımızı yukarılarda görüyor ve bu beni büyük bir şekilde onurlandırıyor. Şunu da söyleyeyim, Avrupa şampiyonası'nda yarı finalde birinci olduktan sonra kameraların çoğu beni çekiyordu. Fark ettim ve bayrağı alıp öptüm. Aradan bir ay geçtikten sonra Ankara'ya gitmiştim kampa. Gittikten sonra yolda hiç tanımadığım bir insan 'Finlandiya'da Avrupa Şampiyonası'nda bayrağı öpmen çok hoşumuza gitti' dedi. O bile insanlar tarafından çok büyük bir şekilde hoşlarına gitmiş ki bana bunları dile getiriyorlar. Bende o an mutlu oldum, teşekkür ettiğimi söyledim..." (Atletizm2)

"... Bayrağı gökdere çektirip, bayrağın en üste çıkması bizim için anlatılmaz bir his..." (Güreş2)

Araştırmaya katılan millî sporcuların millî müsabakalarda güç veren manevi değerlere ilişkin düşüncelerinde ikinci sıklıkta ifade ettikleri durum "*İstiklâl Marşı*" teması olmuştur.

Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"Uluslararası müsabakalarda birinci olduğumuz zaman o salona İstiklâl Marşını dinlettiğimizdeki his paha biçilemez... ne kadar çok birinci olsan da, o his hiç azalmıyor ve hep en üstte kalıyor ve her seferinde aynı hisleri yaşıyorsunuz, millî bir gurur oluyor yani..." (Eskrim)

"... Başka ülkenin topraklarında İstiklâl Marşımızı okuttum, okudum. Tabi ki de bu beni gururlandırdı..." (Taekwondo)

"... İstiklâl Marşımız okunduğunda diğer ülkelerin dikkatini çekiyor, böylece başka müsabakalarda daha fazla başarı kazanmak istiyorsun, daha büyük müsabakalarda madalya almaya çalışıyorsun..." (Atletizm1)

"... çok turnuva kazandım, şampiyon oldum ama Avrupa ve dünya şampiyonasında İstiklâl Marşını okutmak ve o heyecan diyorum ya anlatacak kelime bulamazsın, sadece yaşayacaksın ve göreceksin, güzel bir tablodur..." (Boks)

"... İstiklâl Marşını okutmak bir nevi savaş kazanmak bizim için..." (Güreş2)

Araştırmaya katılan millî sporcuların millî müsabakalarda güç veren manevi değerlere ilişkin düşüncelerinde üçüncü sıklıkta ifade ettikleri durum "*Vatan ve Millet*" teması olmuştur. Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"... bunun yanında vatanımız da bizi etkiler. Bir müsabakaya çıktığımız zaman arkamızda onlarca milyonların hep bir arada olması, benim için büyük bir etkidir." (Voleybol)

"... Şampiyonlukları başarırken en büyük destekçim, vefakâr milletimdi. Doğal olarak da en büyük mutluluk, onların hakkıdır..." (Güreş1)

"... ben Avrupa şampiyonası'nda parkura çıktığım zaman formamın arkasında Türkiye diye yazıyordu ve orada bütün Türkiye beni destekliyor, tüm Türkiye'yi hissediyorum ki o an bir pozitif enerji vardır... her şeyden önce biz orada kendi ismimizle, kendi ailemizle, kendi çevremizle oraya çıkmıyoruz. Bütün Türkiye olarak oraya çıkıyoruz. Sadece ben orada aslında bir kişi değilim o yarışmada, aslında 82 milyon kişiyim. O şekilde hissediyorum kendimi ve bu şekilde bu kadar gücü ve birlikteliği hissettiğim zaman, o an kazanmaktan başka çarem olmadığını biliyorum ve bu bana çok fazla güç veriyor..." (Atletizm2)

Araştırmaya katılan millî sporcuların millî müsabakalarda güç veren manevi değerlere ilişkin düşüncelerinde dördüncü sıklıkta ifade ettikleri durum "*Aile ve Sevilen Kimseler*" teması olmuştur. Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"... beni bu yaşıma getiren ailem, benim bu seviyeye gelmemi sağlayan hocama ve bana bu imkânları sağlayan federasyonumuza hep dua ettim, şükrettim, onlar sayesinde hep zaten..." (Taekwondo)

"... Ben zaten bütün müsabakalardan önce bende emeği geçenleri düşünüp ona göre en iyisini yapmaya çalışırım. Beni arayıp seni izleyeceğiz diyenleri mahcup etmemem gerekir. Onlara daha iyi sonuçlar verebilmek için, onları yerinde heyecanlandırıp mutlu etmek için, kendimi yarıştan önce minimum hatayla, en azından madalya kazanarak yarışmayı bitirmek istiyorum." (Atletizm1)

"... Müsabaka öncesi ailemle telefonda görüşüyorum. Takım arkadaşlarım olsun, antrenörüm olsun her şekilde beni manevi olarak fazlasıyla destekliyorlar, bana güvendiklerini söylüyorlar, başaracağımı bana söylüyorlar. Ben bunları duyduğum zaman benim gücüm kat kat artıyor..." (Halter)

Araştırmaya katılan millî sporcuların millî müsabakalarda güç veren manevi değerlere ilişkin düşüncelerinde beşinci sıklıkta ifade ettikleri durum "*Dinî İnançlar*" teması olmuştur. Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"... bunun yanında, dinî inançlarımız bizi etkileyen en büyük etkenlerden biridir..." (Voleybol)

"... İman gücü en zorda kaldığım anlarda imdadıma yetişen etken oldu... Allah'ın verdiği bir kuvvet, birçok kez zafer kazanmama yardım etti." (Güreş1)

Araştırmaya katılan millî sporcuların millî müsabakalarda güç veren manevi değerlere ilişkin düşüncelerinde en az sıklıkta ifade ettikleri durum *"Türklüğün İslam Dininin Gücü"* teması olmuştur. Görüşmelerde bir katılımcı bu durumu şu cümlelerle ifade etmiştir:

"... Türk İslam gücü. Hem Türk hem müslüman oluşumuz bize ekstra güç veriyor..."
(Güreş2)

Tablo 43'teki sonuçlara bakıldığında, millî sporcuların millî müsabakalarda güç veren manevi değerlere yönelik düşüncelerinde en fazladan en aza ifade ettikleri temalar sırasıyla, bayrak, İstiklal Marşı, vatan ve millet, aile ve sevilen kimseler, dinî inançlar, Türklüğün islam dininin gücü olmuştur. Millî sporcuların yurt dışı müsabakalarda kendilerine güç veren manevi değerleri, rengini şehitlerin kanından alan, milletin en kutsal değerlerinden biri, bağımsızlığın simgesi ve sembolü olan bayrak; bir milletin tarihini, millî ruhunu, inançlarını yansıtan İstiklâl Marşı; sadece üzerinde yaşanılan toprak parçası olmayan, bağımsızlığın bir diğer önemli sembolü olan ve bu topraklar üzerinde bir kültürü yaşatan vatan ve millet; annesi, babası, kardeşleri, arkadaşları, antrenörleri gibi aile ve sevilen kimseler; dinî itikat ve imanı ifade eden dinî inançlar ile Türklüğün islam dininin gücü olarak açıkladıkları söylenebilir.

Araştırmaya katılan millî sporcuların millî müsabakalarda maddi değerlerin mi yoksa millî değerlerin mi ön plana çıktığına yönelik düşüncelerine ait bulgular Tablo 44'te verilmiştir.

Tablo 44.

Millî Müsabakalarda Maddi Değerlerin mi Yoksa Millî Değerlerin mi Ön Planda Olduğuna Yönelik Millî Sporcuların Görüşlerine İlişkin Bulgular

Temalar	Frekans (f)	Yüzde (%)
Hem Maddi Hem Millî Değerler	2	15.4
Maddi Değerler	1	7.7
Millî Değerler	10	76.9
Toplam	13	100

Araştırmaya katılan millî sporcuların millî müsabakalarda maddi değerlerin mi yoksa millî değerlerin mi ön planda olduğuna ilişkin düşüncelerinde en sık ifade ettikleri durum *"Millî Değerler"* teması olmuştur. Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"... bana göre millî değerler ortaya çıkar. Neden diye sorarsanız? Çünkü ben daha bir dünya şampiyonluğuna ya da bir olimpiyat şampiyonluğuna henüz erişemedim. Erişse idim bende mi öyle olurdu bilmiyorum. Tabi ki de bir dünya şampiyonumuza 600 milyar para veriliyor. Olimpiyat şampiyonumuza daha fazla, yani nasıl olur bilmiyorum. Ben kendimi orada görmediğim için hani o yüzden bu duyguyu anlayamadığım için yorum yapamayacağım ama benim için millî değerler daha ön planda, yani millî değerlerimiz, evet millî değerlerimiz. Ben Balkan şampiyonasına

gittiğimde ödül alamayacağımı biliyordum. Yani, para ödülü alamayacağımı biliyordum ama ben dediğim gibi ömür boyu bu benim unvanım... ben öldükten sonra bile benim unvanım. O yüzden böyle olmasından daha mutluyum." (Taekwondo)

"Millî müsabakalarda kesinlikle millî değerler daha ön plandadır, maddi ikinci plandadır. Çünkü kimse yarışın sonunda alacağı ödülün hesabını yapmaz. Madalya alayım da ülkeme bir madalya daha kazandırayım havasında geçer. Birçok sporcunun bu amaçla yarıştığını düşünüyorum." (Atletizm1)

"Tabi ki öncelikle her zaman millî değerler ön plana çıkmak durumundadır. Zaten başarıyı elde ettiğimiz zaman maddi durumlar onun peşinden yavaş yavaş gelecektir. Bu durumdan dolayı benim için millî bir müsabakada millî değer ön plana çıkmaktadır." (Voleybol)

"Kesinlikle millî değerler. Maddi değerler için yaparsan, başarılı olman çok zor. Zaten millî değerler için spor yapıp başarıyı yakaladığında maddiyat kendiliğinden geliyor ama bayrak dalgalandırmanın fiyatı paha biçilemez." (Güreş1)

"Aslında millî değerler ön planda olur. Çünkü millî değerlerde bayrak sevgisi ya da bayrak namus ve şerefimizdir, her zaman maddi değerden yüksek olmalıdır. Çünkü millî değer kolay kaybedilirse tekrardan geri gelme şansı yoktur ama maddiyat kaybedilir, daha sonra kazanılabilir bir şeydir. O yüzden sporcularda her zaman şu vardır, millî değer bizim bayrağımızdır, bayrakta bizim şeref ve onurumuzdur, biz onu kaybedersek bir daha getiremeyiz ama maddi şeyler her zaman kaybedilip tekrardan kazanılır." (Atletizm2)

"Benim için kesinlikle millî değerler. Yani, o tartışılmaz maddi çıkarları düşünen sporcularda, çabuk bir düşüş gördüm, çok düşüş gördüm. Para için eğer kendini ön planda tutarsa çok çabukta düşer." (Boks)

"Millî değerler herşeyin üzerindedir. Ecdad Çanakkale'de sadece millî değerler için savaşmış, bizde aynı şekilde millî değerlerin mücadelesini veriyoruz." (Güreş2)

Araştırmaya katılan millî sporcuların millî müsabakalarda maddi değerlerin mi yoksa millî değerlerin mi ön planda olduğuna ilişkin düşüncelerinde ikinci sıklıkta ifade ettikleri durum "*Hem Maddi Hem Millî Değerler*" teması olmuştur. Görüşmelerde katılımcılar bu durumu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"Ya ilk olarak hani maçta oynarken maddiyatı kesinlikle düşünüyorsun. Tamamen kazanmaya yönelisiniz hani manevi değerler de ağır basıyor ama tabi ki moral motive için maddiyatta önemsiz desem yalan olacak yani. Maddiyatta tabi ki önemli, millî değerlerde önemli ama başarı geliyorsa o emeğin karşılığının verilmesi gerektiğini düşünüyorum maddi olarak." (Eskrim)

"Millî müsabakalarda maddi değerler tabi ki önemli. Çünkü aldığın madalya sana orada ödül getiriyor. Aldığın ödülle hem kendine hem de ailine yardımcı oluyorsun. Çünkü spor yapanların birçoğunun maddi durumu iyi değil. Hele ki halter, zaten halter ile uğraşanların maddi durumu iyi değil. Çoğu yurt ortamından gelmiş insanlar. Millî değerlerde çok önemli. Sonuçta o bayrağı almak, yani millî takıma girmek için insanlar can atıyor. Millî takıma girip, millî takım adına yarışmak, o bayrağı üstünde taşımak, yurt dışına gitmek, madalya almak, orada kendini göstermek tabi ki önemli. Her ikisi de bence çok önemli..." (Halter)

Araştırmaya katılan millî sporcuların millî müsabakalarda maddi değerlerin mi yoksa millî değerlerin mi ön planda olduğuna ilişkin düşüncelerinde en az sıklıkta ifade ettikleri durum

"Maddi Değerler" teması olmuştur. Görüşmelerde bir katılımcı bu durumu şu cümlelerle ifade etmiştir:

"... son iki üç yıldır galiba maddi değerler, amaçlar daha çok yükseldi. Çünkü ödül maliyeti yüksek olduğu için hatta ödül yönetmeliğinin de düşürüleceği falan söylendi. Çünkü insanlar dünya şampiyonu oluyor, olimpiyat şampiyonu oluyor, hemen bir sene sonra bırakabiliyorlar. Aldıkları ödül payından dolayı Gençlik ve Spor Bakanlığı bunu düzenleyeceğini söylemişti. Düzenlendi mi takip etmedim..." (Taekwondo)

Tablo 44'teki sonuçlara bakıldığında, millî sporcuların millî müsabakalarda maddi değerlerin mi yoksa millî değerlerin mi ön planda olduğuna yönelik düşüncelerinde en fazla ifade ettikleri tema millî değerler, sonrasında hem maddi hem millî değerler, en az ifade ettikleri tema maddi değerler olmuştur. Millî sporcuların müsabakalarda hangi değerlerin öne çıktığını ifade ederken tarih, din, dil, bayrak, vatan, millet, örf, adet, gelenek, görenek gibi millî değerleri önemli gördükleri söylenebilir. Bununla birlikte, hem para, mal, mülk hem de vatan, millet, bayrak, din gibi maddi ve millî değerlerin birbirinden ayrılamayacağını ifade eden millî sporcuların da olduğu görülmektedir.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmanın bulgularına ve yorumlarına dayanarak varılan sonuçlar ve bu sonuçlar doğrultusunda oluşturulan önerilere yer verilmiştir. Sonuçların sunuluşunda alt problemlere göre bir sıra izlenmiştir. Öneriler ise her alt probleme ait sonuçların peşinden sunulmuştur.

5.1. Sonuç

Millî sporcuların değer yönelimlerini belirlemek ve kişisel bilgilerinden elde edilen bağımsız değişkenlere göre değerlerinin farklılaşıp farklılaşmadığını karşılaştırarak incelemek amacıyla yapılan bu araştırmanın *nicel bölümünün* sonuçları şu şekildedir:

SDYÖ'nün toplamına ve alt boyutlarına bakıldığında, en düşük değer puanının Yarışmaseverlik boyutunda, en yüksek değer puanının ise Sorumluluk boyutunda olduğu görülmektedir.

Cinsiyet açısından, erkek millî sporcuların kurallara uyma değerini kadın millî sporculara göre daha fazla önemsedikleri belirlenmiştir.

Yaş açısından, 18 ve altı yaş aralığındaki, 19-22 yaş aralığındaki, 23-26 yaş aralığındaki ve 27-30 yaş aralığındaki millî sporcuların yarışmaseverlik değerinin, 31 ve üzeri yaş aralığındaki millî sporcuların yarışmaseverlik değerinden daha düşük olduğu belirlenmiştir. 18 ve altı yaş aralığındaki millî sporcuların sportmenlik değerinin, 19-22 yaş aralığındaki millî sporcuların sportmenlik değerinden daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, 18 ve altı yaş aralığındaki millî sporcuların sorumluluk değerinin, 19-22 yaş aralığındaki millî sporcuların sorumluluk değerinden daha düşük olduğu saptanmıştır. Bunun yanı sıra, SDYÖ'nün genelinde 18 ve altı yaş aralığındaki millî sporcuların değerlerinin, 19-22 yaş aralığındaki ve 23-26 yaş aralığındaki millî sporcuların değerlerinden daha düşük olduğu belirlenmiştir. 23-26 yaş aralığındaki millî sporcuların

değerlerinin ise 31 ve üzeri yaş aralığındaki millî sporcuların değerlerinden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Spor branşı ve spor branşını yapma süresi açısından, millî sporcuların branşlarına ve spor branşını yapma sürelerine göre Yarışmaseverlik, Sportmenlik, Sorumluluk, Kurallara Uyma boyutları ve SDYÖ'nün geneline yönelik değerlerinde anlamlı bir fark saptanmamıştır.

Millî olma sayısı açısından, 1-10 arası millî olan ve 11-20 arası millî olan sporcuların yarışmaseverlik değerinin, 21-30 arası millî olan sporcular ile 31 ve üstü millî olan sporcuların yarışmaseverlik değerinden daha düşük olduğu belirlenmiştir. 1-10 arası millî olan ve 11-20 arası millî olan sporcuların sportmenlik değerlerinin, 21-30 arası millî olan ile 31 ve üstü millî olan sporcuların sportmenlik değerlerinden daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, 1-10 arası millî olan sporcuların sorumluluk değerinin, 31 ve üstü millî olan sporcuların sorumluluk değerinden daha düşük olduğu saptanmıştır. Bunun yanında, SDYÖ'nün genelinde 1-10 arası millî olan sporcuların değerlerinin, 21-30 arası millî olan ile 31 ve üstü millî olan sporcuların değerlerinden daha düşük olduğu, 11-20 arası millî olan sporcuların değerlerinin ise 31 ve üstü millî olan sporcuların değerlerinden daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Öğrenim durumu açısından, İlkokul mezunu olan millî sporcuların sportmenlik değerinin, ortaokul mezunu, lise mezunu ile lisans ve lisans üstü mezunu sporcuların sportmenlik değerinden daha düşük olduğu tespit edilmiştir. İlkokul mezunu olan sporcuların sorumluluk değerinin, ortaokul mezunu, lise mezunu ile lisans ve lisans üstü mezunu sporcuların sorumluluk değerinden daha düşük olduğu, ortaokul mezunu sporcuların sorumluluk değerinin ise lise mezunu ile lisans ve lisans üstü mezunu sporcuların sorumluluk değerinden daha düşük olduğu saptanmıştır. SDYÖ'nün genelinde ilkokul mezunu olan sporcuların değerlerinin, ortaokul mezunu, lise mezunu ile lisans ve lisans üstü mezunu sporcuların değerlerinden daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Yaşanılan yer açısından, yaşadıkları yer ilçe olan millî sporcuların kurallara uyma değerinin, yaşadıkları yer büyükşehir olan millî sporcuların kurallara uyma değerinden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. SDYÖ'nün genelinde yaşadıkları yer köy olan ve ilçe olan sporcuların değerlerinin, yaşadıkları yer il olan sporcuların değerlerinden daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Millî sporcuların baba öğrenim durumları açısından, baba öğrenim durumu ilkökul mezunu olan ve ortaokul mezunu olan sporcuların yarışmaseverlik değerinin, baba öğrenim durumu lisans ve lisans üstü mezunu olan sporcuların yarışmaseverlik değerinden daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Baba öğrenim durumu ilkökul mezunu olan, ortaokul mezunu olan ve lise mezunu olan sporcuların sportmenlik değerinin, baba öğrenim durumu lisans ve lisans üstü mezunu olan sporcuların sportmenlik değerinden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, baba öğrenim durumu ilkökul mezunu olan sporcuların kurallara uyma değerinin, baba öğrenim durumu lisans ve lisans üstü mezunu sporcuların kurallara uyma değerinden daha yüksek olduğu saptanmıştır. SDYÖ'nün genelinde baba öğrenim durumu ilkökul mezunu olan, ortaokul mezunu olan ve lise mezunu olan sporcuların değerlerinin, baba öğrenim durumu lisans ve lisans üstü mezunu olan sporcuların değerlerinden daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Millî sporcuların anne öğrenim durumları açısından, anne öğrenim durumu ilkökul mezunu olan sporcuların yarışmaseverlik değerinin, anne öğrenim durumu ortaokul mezunu olan, lise mezunu olan ile lisans ve lisans üstü mezunu olan sporcuların yarışmaseverlik değerinden daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Anne öğrenim durumu ilkökul mezunu olan sporcuların sportmenlik değerinin, anne öğrenim durumu lisans ve lisans üstü mezunu sporcuların sportmenlik değerinden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. SDYÖ'nün genelinde anne öğrenim durumu ilkökul mezunu olan sporcuların değerlerinin, anne öğrenim durumu ortaokul mezunu olan ile lisans ve lisans üstü mezunu olan sporcuların değerlerinden daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Araştırmanın *nicel bölümünün* sonuçları ise şu şekildedir:

Millî sporcuların antrenmanlarda ve müsabakalarda kurallara uyulmasına ilişkin düşüncelerinde, kuralların disiplini sağladığı ve başarıyı getirdiği, saygıya ve birlikteliğe neden olduğu belirlenmiştir.

Millî sporcuların müsabakalarda kurallara her ne koşulda olursa olsun, hakem yanlış karar verse bile saygılı olunmasına yönelik düşüncelerinde, saygıyı kaybetmemenin ve anlayışlı olmanın önemli olduğu ifade edilmiştir.

Millî sporcuların müsabakalarda yazılı kurallara olduğu kadar yazılı olmayan kurallara da uyulmasına yönelik düşüncelerinde, müsabakalarda etik davranışlar, örnek olma, sevgi ve saygı gibi yazılı olmayan kurallara dikkat edilmesi gerektiği tespit edilmiştir.

Millî sporcuların antrenmanlarda ve müsabakalarda başkalarının haklarına saygı gösterilmesine ilişkin düşüncelerinde, hak yememenin, empatinin ve insanca davranmanın önemli olduğu saptanmıştır.

Millî sporcuların müsabakalarda rakip sporculara ve hakeme hoşgörölü davranılmasına yönelik düşüncelerinde, hoşgörü ve saygı ile centilmenliğin gerekli olduğu sonucuna varılmıştır.

Millî sporcuların müsabakalarda kazanma ve kaybetme durumunda davranışların nasıl olması gerektiğine ilişkin düşüncelerinde, sportif erdemi göz ardı etmeden davranışlar sergilemenin ve müsabaka sonucu ne olursa olsun kazanılan tecrübenin gerekli olduğu belirlenmiştir.

Millî sporcuların sporda din, dil, ırk, cinsiyet, siyasi görüş vb. ayrımlar yapılmasına yönelik düşüncelerinde, sporun barış, kardeşlik, dostluk olduğu ve her türlü farklılığa saygı duyabilmenin önemli olduğu tespit edilmiştir.

Millî sporcuların sporun içinde varolan şiddet ve saldırganlığa ilişkin düşüncelerinde, müsabakalarda kazanma arzusunun, tahrik unsurlarının ve psikolojik baskının şiddet ve saldırganlığa neden olduğu saptanmıştır.

Millî sporcuların müsabaka esnasında rakip sporcu tarafından küfür veya hakarete maruz kalınması durumunda neler yapılması gerektiğine yönelik düşüncelerinde, aldırmanın ve hakemin müdahalesini beklemenin doğru olacağı ifade edilmiştir.

Millî sporcuların müsabakalarda yasaklı maddelerin (doping) kullanılmasına ilişkin düşüncelerinde, dopingin emek hırsızlığı olduğu, aynı şartlarda yarışmanın önemli olduğu, ödöl teşviklerinin dopinge yönelmeye neden olduğu, dopingin engellenebilmesi için cezaların ağırlaştırılması gerektiği belirlenmiştir.

Millî sporcuların sporda başarı ve kazanmak söz konusu olduğunda her yolun denenmesine yönelik düşüncelerinde, sporda sistemli çalışmanın, sportif erdem çerçevesinde mücadele etmenin önemli olduğu, herşeyin kazanmak olmadığı sonucuna varılmıştır.

Millî sporcuların sporda müsabaka öncesi veya sonrası teknik heyet, yöneticiler ya da sporcu arkadaşlar tarafından yapılan eleştirilere ilişkin düşüncelerinde, eleştirilerden ders çıkarılması gerektiği ancak bu eleştirilerin yapıcı olması gerektiği saptanmıştır.

Millî sporcuların sporun hayatta hangi değerleri geliştirdiğine yönelik düşüncelerinde, sporun kazandırdığı değerlerin sosyalleşme, birlik ve beraberlik, düzenli ve sağlıklı yaşam,

özgüven, disiplin, sorumluluk, fedakârlık, örnek olma, çalışma, ahlâk, yardımlaşma, sabır, irade, kariyer, konsantrasyon, vatan ve millet sevgisi olduğu tespit edilmiştir.

Millî sporcuların sporda yaşantısı ile örnek alınan sporcunun etkilenilen özelliklerine ilişkin düşüncelerinde, örnek davranışlar, mücadeleci ruh, disiplinli çalışma, yetenek, cesaret, egoları bir tarafa bırakma, vatan ve bayrak sevgisi, sporcu kimliği özellikleri belirlenmiştir.

Millî sporcuların millî müsabakalarda güç veren manevi değerlere yönelik düşüncelerinde, bayrak, İstiklâl Marşı, vatan ve millet, aile ve sevilen kimseler, dinî inançlar ifade edilmiştir.

Millî sporcuların millî müsabakalarda maddi değerlerin mi yoksa millî değerlerin mi ön plana çıktığına ilişkin düşüncelerinde, millî değerlerin önemli olduğu sonucuna varılmıştır.

5.2. Öneriler

Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesinde sporda değerler eğitimi konusunda birikim sahibi ve gerekli eğitimleri yürütebilecek spor bilimciler, sporcular, antrenörler, yöneticiler, hakemler, spor medyası mensupları gibi sporun paydaşlarından oluşacak bir 'Sporda Değerler Eğitimi Merkezi' kurulmalıdır.

Başta sporcular olmak üzere antrenörlerin, yöneticilerin, hakemlerin, beden eğitimi öğretmenlerinin, medyanın, sponsor olan kurumların çalıştaylar, seminerler ve konferanslar yoluyla spordaki değerlerle ilgili eğitilmesi gerekmektedir. Sporun özündeki güzellikler ön plana çıkarılarak, sporun amaçlarının tekrar hatırlatılması önemli görülmektedir.

Sporun olmazsa olmaz unsuru seyircilerin ise televizyonlar ve medya aracılığıyla eğitilmesi için spordaki değerleri öğretici programların ve yayınların sürekli hâle getirilmesi sağlanmalıdır.

Spor kulüpleri bünyesinde yeteri kadar görev alamayan veya görev aldıklarında ise yeteri kadar sorumluluk üstlenemeyen spor mentörlerinin sporda değerlere ilişkin eğitimden geçirilmeleri ve sporcularla uygulamadaki problemlerle ilgili birebir ilgilenmeleri sağlanmalıdır.

Spor kurumları, federasyonlar spordaki örnek davranışların öğretilebileceği ve sergilenebileceği sporda değerler eğitimine yönelik ortak projeler ortaya koymalıdır.

Özellikle yüksek performans sporlarında, sporcular tarafından değerlere yönelik yapılan her örnek davranış Gençlik ve Spor Bakanlığı ve ilgili federasyonun katkıları ile manevi ödüllerle teşvik edilerek desteklenmelidir.

Geleceğin sporcularının, antrenörlerinin, yöneticilerinin, hakemlerinin, beden eğitimi öğretmenlerinin, medya çalışanlarının, seyircilerinin ilkökul, ortaokul ve lise öğrencilerinden olacağı göz önünde bulundurulduğunda, okullarda verilen beden eğitimi derslerinin öğretim programlarında yer alan değerlerin daha kapsamlı hâle getirilmesi ve dersin uygulamasında çok daha ön planda tutulması sağlanmalı ve öğrencilere kazandırılması için yoğun programlar şeklinde sunulmalıdır.

Ayrıca, ilkökulda oyun ve fizikî etkinlikler dersini yürüten sınıf öğretmenleri ile ortaokul ve liselerde beden eğitimi derslerini yürüten beden eğitimi öğretmenlerinin de çeşitli çalıştay, seminer, konferanslar ile derslerde yürütecekleri sporda değerler eğitimi programlarına ilişkin eğitilmeleri sağlanmalıdır.

Okul beden eğitimi derslerindeki, sınıflararası ve okullararası müsabakalardaki değerlere yönelik güzel örnekler, okul spor panolarında yayınlanmalı, bu tip güzel örnekleri veren öğrenciler tüm okulun önünde ödüllendirilmelidir.

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından beden eğitimi öğretmenlerine ve oyun ve fiziki etkinlikler dersini yürüten sınıf öğretmenlerine, her eğitim öğretim yılının birinci ve ikinci döneminde velilere spor ve sporculardaki değerleri öğretici seminer veya öğretici programlar yaptırılması zorunlu hâle getirilmelidir.

Türkiye'de değişik spor branşlarındaki örnek sporcuların spordaki başarı öyküleri yazılmalı ve belgesel hâline getirilmelidir.

Türkiye'de kurulacak olan 'Spor Müzesi'nde evrensel ve Türk spor kültürünün örnek sporcu değerlerini yansıtan sergilemeler yapılmalıdır.

Gelecekte yapılacak araştırmaların farklı değişkenler, sınırlılıklar ve örneklemeler ile tekrarlanmasının uygun olacağı düşünülmektedir. Bu araştırma, 21 farklı olimpik spor branşındaki millî sporculara hem nicel hem de nitel veriler kullanılarak uygulandığından, bundan sonraki çalışmaların millî olmayan ve amatör sporculara uygulanması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Akbaş, O. (2004). *Türk millî eğitim sisteminin duyuşsal amaçlarının (değerlerinin) ilköğretim II. kademedeki gerçekleşme derecesinin değerlendirilmesi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Akbaş, O. (2008). Değer eğitimi akımlarına genel bir bakış. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6 (16), 9-27.
- Altıntaş, M. E. (2012). Bireycilik ve toplumculuk tartışmaları bağlamında değerler eğitimi yaklaşımları. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 10 (24), 31-54.
- Arıpınar, E. & Donuk, B. (2015). *Fair play*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Arslan, A. (2002). *Felsefeye giriş*. Ankara: Vadi.
- Arslan, M. & Tunç, E. (2013). İlahiyat fakültesi öğrencilerinin değer yönelimlerindeki farklılaşmalar. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 11 (26), 7-39.
- Aydın, M. Z. & Akyol Gürler, Ş. (2014). *Okulda değerler eğitimi*. Ankara: Nobel Akademik.
- Bahadır, Z., Certel, Z. & Yıldız, Ö. (2013). Evaluation of life values of candidate teachers of physical education in terms of gender, class and playing sports. *World Applied Sciences Journal*, 23 (3), 309-314.
- Bailey, R. (2006). Physical education and sport in schools: A review of benefits and outcomes. *Journal of School Health*, 76 (8), 397-401.
- Balcı, A. (2013). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeler*. Ankara: Pegem Akademi.
- Balyi, I., Way, R. & Higgs, C. (2016). *Uzun vadeli sporcu gelişimi* (E. Pekünlü, İ. Özsu, Çev.). Ankara: Spor.

- Banville, D., Desrosiers, P. & Genet-Volet, Y. (2002). Comparison of value orientations of Quebec and American teachers: a cultural difference? *Teaching and Teacher Education*, 18 (4), 469-482.
- Bardi, A. & Schwartz, S. H. (2016). Altyapı sporlarında ve beden eğitiminde değerler (B. Gürpınar, Çev.). J. Whitehead, H. Telfer, J. Lambert (Ed.), *Değer yapısı nasıl değer çatışmasının temelini oluşturur?* Ankara: Nobel Akademik, 137-151.
- Baş, G. & Beyhan, Ö. (2012). Türkiye'de değerler eğitimi konusunda yapılmış lisans üstü tezlerin farklı değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 10 (24), 55-77.
- Behets, D. & Vergauwen, L. (2004). Value orientations of elementary and secondary physical education teachers in Flanders. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 75 (2), 156-164.
- Behets, D. (2001). Value orientations of physical education preservice and inservice teachers. *Journal of Teaching in Physical Education*, 20, 144-154.
- Bilgin, N. (1995). *Sosyal psikolojide yöntem ve pratik çalışmalar*. İstanbul: Sistem.
- Bridge, B. (2004). *Etik değerler eğitimi*. İstanbul: Beyaz.
- Büyüköztürk, Ş. (2009). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Cabagno, G. C. & Rascle, O. (2006). Team sports players' observed aggression as a function of gender, competitive level, and sport type. *Journal of Applied Social Psychology*, 36 (8), 1980-2000.
- Cafoğlu, Z. & Akar, Ö. (2007). Üniversitelerde ahlâkî değerlerin davranışa yansımalarının oluşturduğu örgüt ikliminin algılanması. *Değerler ve Eğitimi*, R. Kaymakcan, H. Hökelekli, Ş. Arslan, M. Zengin, (Ed). İstanbul: Dem, 773-798.
- Camire, M. & Trudel, P. (2010). High school athletes' perspectives on character development through sport participation. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 15 (2), 193-207.

- Capel, S. (2016). Value orientations of student physical education teachers learning to teach on school-based initial teacher education courses in England. *European Physical Education Review*, 22 (2), 167-184.
- Carr, D. (1997). Physical education and value diversity: A response to Andrew Reid. *European Physical Education Review*, 3 (2), 195-205.
- Cebeci, S. (2015). *Toplum ve devlet yapısında değerler eğitiminin rolü (Kırgızistan örneği)*. Değerler ve Eğitimi-II Sempozyum Bildirileri Kitabı. R. Kaymakcan, N. Tınaz, Z. Ş. Altın, M. Zengin, A. Y. Okudan & H. Yiğit (Ed.). II. Uluslararası Değerler ve Eğitimi Sempozyumu, 16-18 Kasım 2012, İstanbul: Ertem, 619-628.
- Chantal, Y., Robin, P., Vernat, J. P. & Assollant, I. B. (2005). Motivation, sportpersonship, and athletic aggression: a mediational analysis. *Psychology of Sport and Exercise*, 6, 233-249.
- Chatman, J. A. (1989). Improving interactional organizational research: A model of person-organization fit. *Academy of Management Review*, 14 (3), 333-349.
- Chen, A. & Ennis, C. D. (1996). Teaching value-laden curricula in physical education. *Journal of Teaching in Physical Education*, 15 (3), 338-354.
- Chen, A. & Liu, X. (2008). Expectancy beliefs and perceived values of Chinese college students in physical education and physical activity. *Journal of Physical Activity and Health*, 5 (2), 262-274.
- Chen, A., Ennis, C. D. & Loftus, S. (1997). Refining the value orientation inventory. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 68 (4), 352-356.
- Conroy, D. E., Silva, J. M., Newcomer, R. R., Walker, B. W. & Johnson, M. S. (2001). Personal and participatory socializers of the perceived legitimacy of aggressive behavior in sport. *Aggressive Behavior*, 27 (6), 405-418.
- Cothran, D. J. & Ennis, C. D. (1998). Curricula of mutual worth: comparisons of students' and teachers' curricular goals. *Journal of Teaching in Physical Education*, 17, 307-326.
- Cothran, D. J. (1996). *Students' and teachers' values in physical education*. Ph.D Dissertation, University of Maryland College Park, United States.

- Council of Europe [CE]. (1996). *Declaration on sport, tolerance and fair play*. http://www.coe.int/t/dg4/sport/resources/texts/spdecl_en.asp sayfasından alınmıştır.
- Creswell, J. W. (2013). *Araştırma deseni: nicel, nitel ve karma yöntem yaklaşımları* (S. B. Demir, Çev.). Ankara: Eğiten Kitap.
- Cruz, J., Boixadós, M., Valiente, L. & Capdevilla, L. (1995). Prevalent values in young Spanish soccer players. *International Review for the Sociology of Sport*, 30 (3-4), 353-371.
- Curtner-Smith, M. D. & Meek, G. A. (2000). Teachers' value orientations and their compatibility with the national curriculum for physical education. *European Physical Education Review*, 6 (1), 27-45.
- Cüceloğlu, D. (2002). *Anlamli ve coşkulu bir yaşam için savaşı*. İstanbul: Remzi.
- Çağlayan, H. S., Çetin, M. Ç. & Şirin, E. F. (2005). Futbol seyircisinin sosyo-ekonomik-kültürel yapısının şiddet eğilimindeki rolü (Konyaspor örneği). *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7 (2), 15-26.
- Çetin, M. Ç., Gezer, E., Yıldız, Ö. & Yıldız, M. (2013). Investigation of the relationship between aggression levels and basic psychological needs school of physical education and sports students. *International Journal of Human Sciences*, 10 (1), 1738-1753.
- Çeviker, A. (2013). *Ankara amatör süper lig futbolcularının antrenörlerinde gözlemledikleri etik ve etik dışı davranışlar*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çiftçi, S., Olaç, F. T., Aksakal, N. B. & Yaman, Ö. (2015). Değerler eğitiminde izciliğin yerine ilişkin izci lideri öğretmenlerin görüşleri. *Değerler Eğitimi Dergisi (Ek Özel Sayısı)*, 13 (29), 415-437.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. & Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi.
- Demirhan, G. (2006). *Spor eğitiminin temelleri*. Ankara: Bağırhan.
- Demirhan, G. (2014). Sportif değerler ve eğitimi. *Toplum ve Hekim*, 29 (5), 351-355.

- Devine, C. & Telfer, H. (2016). Altyapı sporlarında ve beden eğitiminde değerler (B. Gürpınar, Çev.). J. Whitehead, H. Telfer, J. Lambert (Ed.). *Beden eğitimi ve spor neden değerlidir?* Ankara: Nobel Akademik, 13-33.
- Dilmaç, B. (2002). *İnsanca değerler eğitimi*. Ankara: Nobel.
- Doğan, İ. (2007). Türk eğitim sisteminde değer sorunu. *Değerler ve Eğitimi*, R. Kaymakcan, H. Hökelekli, Ş. Arslan, M. Zengin (Ed). İstanbul: Dem, 615-634.
- Dolaşır, S. (2005). *Antrenörlerin mesleki etik ilkelere uyma düzeylerine ilişkin antrenör ve sporcu görüşleri*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Dolaşır, S. (2006). *Antrenörlük etiği ve ilkeleri*. Ankara: Gazi.
- Durka, G. (2015). *Değerleri sanat aracılığıyla öğretmek* (H. K. Kula, Çev.). Değerler ve Eğitimi-II Sempozyum Bildirileri Kitabı. R. Kaymakcan, N. Tınaz, Z. Ş. Altın, M. Zengin, A. Y. Okudan & H. Yiğit (Ed.). II. Uluslararası Değerler ve Eğitimi Sempozyumu (16-18 Kasım 2012, İstanbul). Ertem, 57-68.
- Elbe, A. M., Schlegel, M. & Brand, R. (2012). *Being a fair sportsman-Ethical decision-making as a chance for doping prevention?* Final Report for the World Anti Doping Agency, Social Science Research Grant (2008-2011), Denmark: University of Copenhagen.
- Elizur, D. & Sagie, A. (1999). Facets of personal values: a structural analysis of life and work values, *Applied Psychology: An International Review*, 48 (1), 73-87.
- Engin, G. (2014). *Türkçe ve beden eğitimi öğretim programları ile bütünleştirilmiş değerler eğitimi programının etkililiği*. Doktora Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Ennis, C. D. & Chen, A. (1993). Domain specifications and content representativeness of the revised value orientation inventory. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 64 (4), 436-446.
- Ennis, C. D. & Chen, A. (1995). Teachers' value orientations in urban and rural school settings. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 66 (1), 41-50.
- Ennis, C. D. & Hooper, L. M. (1988). Development of an instrument for assessing educational value orientations. *Journal of Curriculum Studies*, 20 (3), 277-280.

- Ennis, C. D. & Zhu, W. (1991). Value orientation: A description of teachers' goals for student learning. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 62 (1), 33-40.
- Ennis, C. D. (1992a). Curriculum theory as practiced: case studies of operationalized value orientations. *Journal of Teaching in Physical Education*, 11, 358-375.
- Ennis, C. D. (1992b). The influence of value orientations in curriculum decision making. *Quest*, 44, 317-329.
- Ennis, C. D. (1994a). Urban secondary teachers' value orientations: delineating curricular goals for social responsibility. *Journal of Teaching in Physical Education*, 13, 163-179.
- Ennis, C. D. (1994b). Urban secondary teachers' value orientation: social goals for teaching. *Teaching and Teacher Education*, 10 (1), 109-120.
- Ennis, C. D., Mueller, L. K. & Hooper, L. M. (1990). The influence of teacher value orientations on curriculum planning within the parameters of a theoretical framework. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 61 (4), 360-368.
- Ennis, C. D., Ross, J. & Chen, A. (1992). The role of value orientations in curriculum decision making: A rationale for teachers' goals and expectations. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 63 (1), 38-47.
- Erdemli, A. (1996). *İnsan, spor ve olimpizm*. İstanbul: Sarmal.
- Erdoğan, N., Zekiöğlu, A. & Dorak, F. (2014). Hentbol antrenörlerine göre, sporcuların performansını psikolojik yönden etkileyen faktörler nelerdir? Nitel çalışma. *International Journal of Science Culture and Sport*, Special issue 1, 194-207.
- Erkal, M. E., Güven, Ö. & Ayan, D. (1998). *Sosyolojik açıdan spor*. İstanbul: Der.
- Eskicioğlu, Y. (2010). *Antrenör ve sporcu gözüyle spor yöneticilerinin kararlarında etik ilkelere bağlılıklarının incelenmesi (Beko basketbol ligi örneği)*. Doktora Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Fırat, M., Kabakçı Yurdakul, I. & Ersoy, A. (2014). Bir eğitim teknolojisi araştırmasına dayalı olarak karma yöntem araştırması deneyimi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 2 (1), 65-86.
- Foster, J. J. (2001). *Data analysis using SPSS for Windows versions 8-10: A beginner's guide*. London: Sage.

- Freeman, P., Leslie, A., Leger, H. & Williams, C. (2016). Altyapı sporlarında ve beden eğitiminde değerler (B. Gürpınar, Çev.). J. Whitehead, H. Telfer, J. Lambert (Ed.). *Önemli başkalarının değerleri ne kadar önemlidir?* Ankara: Nobel Akademik, 178-190.
- Frydaki, E. & Mamoura, M. (2008). Exploring teachers' value orientations in literature and history secondary classrooms. *Teaching and Teacher Education*, 24 (6), 1487-1501.
- Gau, L. & James, J. D. (2013). A ten-value-type framework associated with spectator sports: A qualitative inquiry. <http://sgo.sagepub.com/content/3/2/2158244013485580.short> sayfasından alınmıştır.
- Gillespie, L. (2003). *Influences on curriculum value orientations of physical education teachers and implications for the profession*. Master's Thesis, Christchurch College of Education, New Zealand.
- Gillespie, L. B. (2011). Exploring the how and why of value orientations in physical education teacher education. *Australian Journal of Teacher Education*, 36 (9), 22-38.
- Gonçalves, C. E., Coelho e Silva, M. J., Chatzisarantis, N., Lee, M. J. & Cruz, J. (2006). Translation and validation of the sports attitudes questionnaire (SAQ) applied to young Portuguese athletes aged 13 to 16 years. *Portuguese Journal of Sport Sciences*, 6 (1), 38-49.
- Gorbenko, E. V. & Gradusov, V. O. (2013). Projecting of process of cultivating of olympic values and valuable orientation of students youth by the eastern combat sports means. *Pedagogics, Psychology, Medical-Biological Problems of Physical Training and Sports*, 10, 12-15.
- Gökalp, N. (2014). Kişi olmanın değeri ve değerlerin kişi olmadaki yeri. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 12 (27), 123-134.
- Güngör, E. (1993). *Değerler psikolojisi*. Amsterdam: Hollanda Türk Akademisyenler Birliği Vakfı.
- Güngör, E. (1998). *Değerler psikolojisi üzerinde araştırmalar*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Güngör, E. (2000). *Değerler psikolojisi üzerinde araştırmalar*. İstanbul: Ötüken.

- Gürkan, H., Çamlıyer, H. & Saracaloğlu, A. S. (2000). Beden eğitimi öğretmeni adaylarının değerler sistemi. *Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5 (1), 35-52.
- Gürpınar, B. (2009). *Basketbol ve futbol hakemlerinin karşılaştıkları sportmenlik dışı davranışlar ve bu davranışların çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gürpınar, B. (2014). Sporcu ortaokul ve lise öğrencilerinin spora ait değişkenler açısından ahlâkî karar alma tutumları. *Eğitim ve Bilim*, 39 (176), 413-424.
- Güven, Ö. & Güven, E. U. (2015a). Ahmet Ayık: Destanlaşan güreşçi. *Türk Güreş Vakfı Dergisi*, 36-38.
- Güven, Ö. & Güven, E. U. (2015b). *Yaşar Doğu'nun 1950 yılında Irak ve Pakistan gezilerinde yaptığı güreşler ve sosyo-kültürel sonuçları*. Av. T. Çağlar (Ed.). Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu Av. Mustafa Kemal Kaya Armağanı, Ankara: Afşaroğlu, 519-551.
- Güven, Ö. & Öncü, E. (2012). Antrenörlerin etik dışı davranışları ile ilgili sporcu algısı ölçeğinin geliştirilmesi. *Spormetre*, 10 (2), 67-75.
- Güven, Ö. (1990). Atatürk ve güreş. *Erdem*, 6 (18), 625-658.
- Güven, Ö. (1999). *Geleneksel okçuluk ve güreş sporunda Ahiliğin etkileri*. II. Uluslararası Ahilik Kültürü Sempozyumu Bildirileri, Ankara: Kültür Bakanlığı, Hagem, 157-188.
- Güven, Ö. (2000). Osmanlı spor geleneğinde spor ahlâkı ve sporda kural ihlallerine karşı alınan yasal önlemler. *Türk Yurdu*, 19, 20 (148, 149), 356-374.
- Güven, Ö. (2005). 644. *Kırkpınar'ın ardından tarihi kırkpınar güreşleri*. Edirne Valiliği, 16, 14-15.
- Güven Ö. (2007a). *Atatürk ve Cumhuriyet döneminde beden eğitimi ve spor. Cumhuriyetimizin ilk yıllarından günümüze dil, kültür, eğitim*. (N. Güngör, Der.), Ankara: Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi, 633-667.
- Güven, Ö. (2007b). *Spor ahlâkı ve ahilik*. II. Ahi Evran-ı Velî ve Ahilik Araştırmaları Sempozyumu (13 Ekim 2006), Ankara: Ahi Evran Üniversitesi Ahilik Kültürünü Araştırma Merkezi, 267-284.

- Güven, Ö. (2015). Türklerde pehlivanlık kültürü ve Kurtdereli Mehmet Pehlivan. *Türk Yurdu*, 330, 36-43.
- Güzel, P. (2011). *Herkes için spor anlayışı çerçevesinde olimpiik dayanışma programlarının uygulamaları ve olimpiik değerlerin incelenmesi*. Doktora Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Ha, A. S. & Xu, B. (2002). Comparison of physical education teachers' value orientations in Hong Kong and Shanghai. *International Sports Studies*, 24 (1), 77-87.
- Halstead, J. M. & Taylor, J. M. (2000). Learning and teaching about values: a review of recent research. *Cambridge Journal of Education*, 30 (2), 169-202.
- Halstead, J. M. (2015). *Değerlerin gizli müfredat aracılığıyla öğrenilmesi* (H. K. Kula, Çev.). Değerler ve Eğitimi-II Sempozyum Bildirileri Kitabı. R. Kaymakcan, N. Tınaz, Z. Ş. Altın, M. Zengin, A. Y. Okudan & H. Yiğit (Ed.). II. Uluslararası Değerler ve Eğitimi Sempozyumu (16-18 Kasım 2012, İstanbul). Ertem, 37-56.
- Holt, N. L., Tamminen, K. A., Tink, L. N. & Black, D. E. (2009). An interpretive analysis of life skills associated with sport participation. *Qualitative Research in Sport and Exercise*, 1 (2), 160-175.
- Işıkoğlu, N. (2005). Eğitimde nitel araştırma. *Eğitim Araştırmaları*, 20, 158-165.
- İlhan, E. (2009). *Türk spor medyası'nda etik değerler; spor yazarlarının görüşleri*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- İnce, M. L. (2002). *Öğretmen ve öğrenci merkezli öğretimin beden eğitimi öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması üzerine etkileri*. Doktora Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- İnceoğlu, M. (2000). *Tutum - algı iletişim*. Ankara: İmaj.
- İyem, C. (2011). *Yeni çalışma etiği ve boş zaman çalışanları: Türkiye'deki profesyonel futbolcular örneği*. Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Jones, M. I. & Lavalley, D. (2009). Exploring the life skills needs of British adolescent athletes. *Psychology of Sport and Exercise*, 10 (1), 159-167.
- Karasar, N. (1999). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel.

- Kavussanu, M., Boardley, I. D., Sagar, S. S. & Ring, C. (2013). Bracketed morality revisited: How do athletes behave in two contexts? *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 35, 449-463.
- Kaya, O. (2013). Değerler eğitiminde bir meslek teşkilatı: Ahîlik. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 11 (26), 41-69.
- Kaya, S. (2011). *İlköğretim okul yöneticilerinin, beden eğitimi öğretmenlerinin ve öğrencilerinin okul spor programlarındaki fair play anlayışları: Bolu ili örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Kaymakcan, R. & Meydan, H. (2015). *Ahlâkî karakter eğitimi*. Değerler ve Eğitimi-II Sempozyum Bildirileri Kitabı. R. Kaymakcan, N. Tınaz, Z. Ş. Altın, M. Zengin, A. Y. Okudan & H. Yiğit (Ed.). II. Uluslararası Değerler ve Eğitimi Sempozyumu (16-18 Kasım 2012, İstanbul). Ertem, 169-193.
- Keating, J. W. (2003). *Sports ethics an anthology*. In J. Boxill, (Ed.). Sportsmanship as a moral category. USA: Blackwell Publishing.
- Kirschenbaum, H. (1995). *100 ways to enhance values and morality in schools and youth settings*. Massachusetts: Allyn & Bacon Company.
- Kotan, R. (2004). *Profesyonel futbol takımı taraftarlarının fair play anlayışları üzerine bir araştırma (Trabzonspor örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kromerova, E. & Šukys, S. (2016). Adolescent involvement in sports activities and internalisation of moral values. *Baltic Journal of Sport & Health Sciences*, 1 (100), 22-30.
- Kuş, E. (2007). *Nicel-nitel araştırma teknikleri*. Ankara: Anı.
- Kuşdil, M. E. & Kağıtçıbaşı, Ç. (2000). Türk öğretmenlerin değer yönelimleri ve Schwartz değer kuramı. *Türk Psikoloji Dergisi*, 15 (45), 59-76.
- Lambert, J. (2016a). Altyapı sporlarında ve beden eğitiminde değerler (B. Gürpınar, Çev.). J. Whitehead, H. Telfer, J. Lambert (Ed.). *Değerleri spor yoluyla nasıl öğretebiliriz?* Ankara: Nobel Akademik, 152-165.

- Lambert, J. (2016b). Altyapı sporlarında ve beden eğitiminde Değerler (B. Gürpınar, Çev.). J. Whitehead, H. Telfer, J. Lambert (Ed.). *Antrenör davranışları motivasyonel iklimi nasıl değiştirir?* Ankara: Nobel Akademik, 166-177.
- Lee, M. (2003). Coaching children in sport - principles and practice. M. Lee (Ed.). *Why are you coaching children*. London and New York: Taylor & Francis Group.
- Lee, M. J. & Cockman, M. (1995). Values in children's sport: spontaneously expressed values among young athletes. *International Review for the Sociology of Sport*, 30 (3-4), 337-350.
- Lee, M. J. & Cockman, M. (2016). Altyapı sporlarında ve beden eğitiminde değerler (B. Gürpınar, Çev.). J. Whitehead, H. Telfer, J. Lambert (Ed.). *Gençler hangi spor değerlerine sahiptir?* Ankara: Nobel Akademik, 37-48.
- Lee, M. J., Whitehead, J. & Balchin, N. (2000). The measurement of values in youth sport: Development of the youth sport values questionnaire. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 22, 307-326.
- Lee, M. J., Whitehead, J. & Ntoumanis, N. (2007). Development of the attitudes to moral decisions in youth sport questionnaire. *Psychology of Sport and Exercise*, 8, 369-392.
- Lee, M. J., Whitehead, J., Ntoumanis, N. & Hatzigeorgiadis, A. (2008). Relationships among values, achievement orientations, and attitudes in youth sport. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 30, 588-610.
- Liu, H. Y. & Silverman, S. (2006). The value profile of physical education teachers in Taiwan, ROC. *Sport, Education and Society*, 11 (2), 173-191.
- Loland, S. (2002). *Fair play in sport*. London and New York: Routledge, Taylor and Francis Group.
- Lovat, T. (2015). *İyi davranış pedagojisi olarak değerler eğitimi: Güncellenmiş ampirik araştırma bize ne anlatıyor?* (H. K. Kula, Çev.). Değerler ve Eğitimi-II Sempozyum Bildirileri Kitabı. R. Kaymakcan, N. Tınaz, Z. Ş. Altın, M. Zengin, A. Y. Okudan & H. Yiğit (Ed.). II. Uluslararası Değerler ve Eğitimi Sempozyumu (16-18 Kasım 2012, İstanbul). Ertem, 354-365.
- Lumer, C. (1995). Rules and moral norms in sports. *International Review for the Sociology of Sport*, 30 (3-4), 263-280.

- Lumpkin, A., Stoll, S. K. & Beller, J. M. (2003). *Sport ethics applications for fair play*. New York: McGraw-Hill.
- MacLean, J. & Hamm, S. (2008). Values and sport participation: comparing participant groups, age, and gender. *Journal of Sport Behavior*, 31 (4), 352-367.
- Meakin, D. C. (1982). Moral values and physical education. *Physical Education Review*, 5 (1), 62-82.
- Meek, G. & Curtner-Smith, M. D. (2004). Preservice teachers' value orientations and their compatibility with the national curriculum for physical education. *The Physical Educator*, 61 (2), 88-101.
- Meglino, R. M. & Ravlin, E. C. (1998). Individual values in organizations: Concepts, controversies and research. *Journal of Management*, 24 (3), 351-389.
- Mehmedoğlu, A. U. (2007). Üniversite öğrencilerinin değer yönelimleri ve dindarlık. *Değerler ve Eğitimi*, R. Kaymakcan, H. Hökelekli, Ş. Arslan, M. Zengin (Ed.). İstanbul: Dem, 799-817.
- Moulton, J. (2003). Sports ethics an anthology. J. Boxill (Ed.). *Why everyone deserves a sporting chance: education, justice, and school sports*. USA: Blackwell Publishing.
- Narvaez, D. (2015). *Bilimi ahlâkî eğitim pratiğine entegre etmek* (H. K. Kula, Çev.). Değerler ve Eğitimi-II Sempozyum Bildirileri Kitabı. R. Kaymakcan, N. Tınaz, Z. Ş. Altın, M. Zengin, A. Y. Okudan & H. Yiğit (Ed.). II. Uluslararası Değerler ve Eğitimi Sempozyumu (16-18 Kasım 2012, İstanbul). Ertem, 149-160.
- Nelson, D. L. & Quick, J. C. (1994). *Organizational behavior*. Minneapolis-St. Paul: West.
- Obuz, Ü. (2009). *Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğiyle ilgili etik olmayan davranışlara ilişkin görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Adana.
- Oruç, C. (2010). Okul öncesi dönem çocuğunda ahlâkî değerler eğitimi. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, 1 (2), 37-60.
- Öner, N. (1995). *Felsefe yolunda düşünceler*. İstanbul: Millî Eğitim.
- Özbek, O. (1999). Sporda etik dışı davranış alanları ve etik ilkeler. *Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5 (4), 38-50.

- Özbek, O. (2003). *Beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki etik ilkeleri ve bu ilkelere uyma düzeyleri*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özbek, O. (2008). *Beden eğitimi öğretmeni meslek etiği*. Ankara: Spor.
- Özbolat, A. (2012). Değerleri küreselleşme sürecinden değerlendirmek. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 10 (24), 147-167.
- Özden, Y. (1999). *Eğitimde dönüşüm: eğitimde yeni değerler*. Ankara: Pegem.
- Özensel, E. (2003). Sosyolojik bir olgu olarak değer. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1 (3), 217-239.
- Öztürk Kuter, F. & Kuter, M. (2012). Beden eğitimi ve spor yoluyla değerler eğitimi. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, 3 (6), 75-94.
- Öztürk, F. (1998). *Toplumsal boyutlarıyla spor*. Ankara: Bağırhan.
- Paksoy, E. (2014). *Futbol fanatizmi, taraftar kimliği: Beşiktaş çarşı taraftarlarının taraftarlıkla ilgili davranışlarının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Papp, G. & Prisztóka, G. (1995). Sportsmanship as an ethical value. *International Review for the Sociology of Sport*, 30 (3-4), 375-388.
- Păunescu, M., Gagea, G., Păunescu, C. & Pițigoi, G. (2013). The moral dimension of fair play in high-performance sport. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 92, 692-696.
- Pehlivan Aydın, İ. (2001). *Yönetmelik mesleki ve örgütsel etik*. Ankara: Pegem A.
- Perenyi, S. (2010). *Human values of sport participant and non-participant Hungarian youth*. Doctoral Dissertation, Semmelweis University, Budapest, Hungary.
- Pitts, S. L. (2015). *Sport values of bantam, midget and intermediate female hockey players and their minor hockey associations*. Master's Thesis, Brock University Faculty of Applied Health Sciences, Ontario, Canada.
- Poyraz, H. (2015). *Bir değer olarak inanç*. Değerler ve Eğitimi-II Sempozyum Bildirileri Kitabı. R. Kaymakcan, N. Tınaz, Z. Ş. Altın, M. Zengin, A. Y. Okudan & H. Yiğit (Ed.). II. Uluslararası Değerler ve Eğitimi Sempozyumu (16-18 Kasım 2012, İstanbul). Ertem, 161-166.

- Pulur, A., Kaynak, İ. & Orhan, S. (2004). Polislerin spor müsabakalarındaki saldırgan seyirciye müdahalede kendi taraftarlığının etkisinin araştırılması. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5 (2), 241-260.
- Punch, K. F. (2005). *Sosyal araştırmalara giriş* (D. Bayrak, H. B. Arslan, Z. Akyüz, Çev.). Ankara: Siyasal.
- Reid, A. (1997). Value pluralism and physical education. *European Physical Education Review*, 3 (1), 6-20.
- Rokeach, M. (1969). *Beliefs, attitudes, and values*. San Francisco: Josseybass.
- Rokeach, M. (1973). *The nature of human values*. New York: Free.
- Roy, A. (2003). *Factor analysis and initial validation of the personal values inventory*. Doctorate Dissertation, Tennessee State University, USA.
- Rudd, A., Mullane, S. & Stoll, S. (2010). Development of an instrument to measure the moral judgments of sport managers. *Journal of Sport Management*, 24, 59-83.
- Sánchez, J. M. & Zabala, M. (2013). Doping in sport: A review of elite athletes' attitudes, beliefs, and knowledge. *Sports Medicine*, 43 (6), 395-411.
- Saraç, L., Çiçek, Ş., Kirazcı, S. & İnce, M. L. (2002). *Beden eğitimi değer yönelimi envanterinin Türkçe uyarlamasının güvenilirliği: Problemler ve çözüm önerileri*. VII. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresinde sunulmuş bildiri, Marmara Üniversitesi, Antalya.
- Sarı, E. (2005). Öğretmen adaylarının değer tercihleri: Giresun eğitim fakültesi örneği. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 3 (10), 73-88.
- Schermerhorn, J. R., Hunt, J. G. & Osborn, R. N. (1994). *Managing organizational behavior*. New York: John Wiley & Sons.
- Schwartz, S. H. (1992). Universals in the content and structure of values: theoretical advances and empirical tests in 20 countries. M. P. Zanna (Ed.). *Advances in Experimental Social Psychology*. San Diego: Academic, 1-65.
- Sevim, Y., Tuncel, F., Erol, E. & Sunay, H. (2001). *Antrenör eğitimi ve ilkeleri*. Ankara: Gazi.

- Sezen Balçıkanlı, G. (2009). *Profesyonel futbolcuların fair playe yönelik davranışları ile empatik eğilim düzeyleri arasındaki ilişki*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sezen, G. (2003). *Profesyonel ve amatör futbolcuların fair play anlayışları üzerine bir araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Silcock, P. & Duncan, D. (2001). Values acquisition and values education: Some proposals. *British Journal of Educational Studies*, 49 (3), 242-243.
- Simon, R. L. (2003). Sports ethics an anthology. J. Boxill (Ed.). *Sports, relativism, and moral education*. USA: Blackwell.
- Simon, R. L. (2007). Ethics in sport. W. J. Morgan (Ed.). *Internalism and internal values in sport*. United States: Human Kinetics.
- Sipahi, B., Yurtkoru, E. S. & Çinko, M. (2007). *Sosyal bilimlerde SPSS'le veri analizi*. İstanbul: Beta.
- Solmon, M. A. & Ashy, M. H. (1995). Value orientations of preservice teachers. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 66 (3), 219-230.
- Sönmez, V. & Alacapınar, F. G. (2011). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı.
- Sönmez, V. (2005). Bilimsel araştırmalarda yapılan yanlışlıklar. *Eurasian Journal of Educational Research*, 18, 150-170.
- Stornes, T. & Ommundsen, Y. (2004). Achievement goals, motivational climate and sportpersonship: a study of young handball players. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 48 (2), 205-221.
- Stran, M. & Curtner-Smith, M. D. (2009). Influence of two preservice teachers' value orientations on their interpretation and delivery of sport education. *Sport, Education and Society*, 14 (3), 339-352.
- Stuart, M. E. (2003). Moral issues in sport: The child's perspective. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 74 (4), 445-454.
- Şahin, M. (1998). *Spor ahlâkı ve sorunları*. İstanbul: Evrensel.
- Şahin, M. (2003). *Spor eylemlerinde etik değer sorunu*. Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Adana.

- Şeker, F. S. (2011). *Futboldaki bahis şikesinin toplumsal etkileri*. Yüksek Lisans Tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Burdur.
- T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı [GSB]. (2013). *Ulusal gençlik ve spor politikası belgesi*. Ankara: Gençlik ve Spor Bakanlığı Yayın No: 57.
- Tarakçıoğlu, S. (2012). *Spor etiği bağlamında gen dopingi*. Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Taşkıran, E. (2008). *Elit dansçıların dansdaki etik değerlere yönelik davranışları*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tatlıdil, E. & Esgin Günder, E. (2013). Küreselleşen değerlerin eğitim kurumları üzerine etkisi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 11 (26), 259-277.
- Tavşancıl, E. & Aslan, E. (2001). *İçerik analizi ve uygulama örnekleri*. İstanbul: Epsilon.
- Tel, M. (2014). Türk toplum yaşantısında fair play. *International Journal of Science Culture and Sport*, 1 (Özel Sayı), 694-704.
- Tezbaşaran, A. (1997). *Likert tipi ölçek geliştirme kılavuzu*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği.
- Theodorson, G. A. & Theodorson, A. (1979). *A modern dictionary of sociology*. New York: Barnes & Noble.
- Tillman, D. (2000). *Living values activities for young adults*. Deerfield Beach-Florida: Health Communications Inc.
- Timken, G. L. & Van Der Mars, H. (2009). The effect of case methods on preservice physical education teachers' value orientations. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 14 (2), 169-187.
- Topan, A. (2011). *Ortaöğretim kurumlarında okullar arası futbol müsabakalarına katılan öğrencilerin fair play anlayışlarının kulüp deneyimlerine göre incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tsangaridou, N. (1993). *Teachers' reflection and its role in shaping their educational values and practices: A naturalistic study of experienced physical education teachers*. Ph.D Dissertation, The Ohio State University, United States.
- Türk Dil Kurumu (TDK) Sözlüğü. (2014). http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts sayfasından alınmıştır.

- Ulusoy, K. & Dilmaç, B. (2014). *Değerler eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Ümmet, D., Ekşi, H. & Otrar, M. (2013). Özgecilik (Altruism) ölçeği geliştirme çalışması. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 11 (26), 301-321.
- Valentini, T. P. (2014). *A qualitative case study of a collegiate tennis program's sport moral atmosphere*. Doctoral Dissertation, University of Minnesota, USA.
- Vallerand, R. J., Brière, N. M., Blanchard, C. & Provencher, P. (1997). Development and validation of the multidimensional sportspersonship orientations scale. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 19 (2), 197-206.
- Veronica, P. (2010). The importance of moral training in sports performance. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 2, 869-874.
- Veronica, P. (2012a). Role of sport activities in the formation of eticho-moral values. *Sport & Society*. 12 (2), 184-186.
- Veronica, P. (2012b). Fair-play vs sports performance: a critical investigation. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 46, 5196-5200.
- Voight, D. (1998). *Spor sosyolojisi* (A. Atalay, Çev.). İstanbul: Alkım.
- Wann, D. L., Haynes, G., McLean, B. & Pullen, P. (2003). Sport team identification and willingness to consider anonymous acts of hostile aggression. *Aggressive Behavior*. 29 (5), 406-413.
- Weinberg, R. S. & Gould, D. (2015). Spor ve egzersiz psikolojisinin temelleri. M. Şahin, Z. Koruç (Çev. Ed.). *Yarışma ve iş birliği*. (S. A. Özdemir, Çev.). Ankara: Nobel Akademik.
- Whitehead, J. & Gonçalves, C. E. (2013). Values in youth sport and physical education. J. Whitehead, H. Telfer, J. Lambert (Ed.). *How similar are sport values in different nations?* New York: Routledge, 104-118.
- Whitehead, J., Telfer, H. & Lambert, J. (2016a). Altyapı sporlarında ve beden eğitiminde değerler (B. Gürpınar, Çev.). J. Whitehead, H. Telfer, J. Lambert (Ed.). *Altyapı sporlarında ve beden eğitiminde değerler*. Ankara: Nobel Akademik, VII.
- Whitehead, J., Telfer, H. & Lambert, J. (2016b). Altyapı sporlarında ve beden eğitiminde değerler. (B. Gürpınar, Çev.). J. Whitehead, H. Telfer, J. Lambert (Ed.). *Altyapı sporundaki değerleri keşfetme*. Ankara: Nobel Akademik, 1-12.

- Williams, R. M. (1979). Change and stability in values and value systems: A sociological perspective. M. Rokeach (Ed.). *Understanding human values*. New York: Free.
- Wright, L. J. M. (2004). Preserving the value of happiness in primary school physical education, *Physical Education and Sport Pedagogy*, 9 (2), 149-163.
- Xiang, P., McBride, R., Guan, J. & Solmon, M. (2003). Children's motivation in elementary physical education: An expectancy-value model of achievement choice. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 74 (1), 25-35.
- Yapıcı, A. & Zengin, Z. S. (2003). İlahiyat fakültesi öğrencilerinin değer tercih sıralaması üzerine psikolojik bir araştırma: Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi örneği. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1 (4), 173-206.
- Yaşar, Ş, Gültekin, M. & Gürdoğan Bayır, Ö. (2013). Sınıf öğretmenlerinin bakış açısıyla küreselleşmenin değerlere ve değer eğitime yansımaları. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 11 (26), 339-369.
- Yavuzer, H. (1997). *Çocuk eğitimi el kitabı*. İstanbul: Remzi.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yıldız, Ö. & Güven, Ö. (2013). Beden eğitimi dersi öğrenci değer yönelimi ölçme aracının geliştirilmesi. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 4 (11), 28-42.
- Ziebertz, H. G. (2015). *Alman okullarında değerler eğitimi* (H. K. Kula Çev.). Değerler ve Eğitimi-II Sempozyum Bildirileri Kitabı. R. Kaymakcan, N. Tınaz, Z. Ş. Altın, M. Zengin, A. Y. Okudan & H. Yiğit (Ed.). II. Uluslararası Değerler ve Eğitimi Sempozyumu (16-18 Kasım 2012, İstanbul). Ertem, 367-371.

EKLER

EK-1. Nicel Bölümün Kişisel Bilgi Formu*

Değerli sporcu arkadaşlar,

Bu araştırma sporun sizlere kazandırdığı değerler (Saygı, hoşgörü, dürüstlük vb.) ile ilgili düşüncelerinizi öğrenmek amacıyla hazırlanmıştır. Bilimsel bir araştırmada kullanılacaktır. Adınızı ve soyadınızı yazmanıza gerek yoktur. Lütfen her bir seçeneği okuduktan sonra ilgili seçeneğe (X) işareti koyarak cevaplayınız. Araştırmaya katıldığınız için teşekkür ederiz.

I. BÖLÜM - KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1. Cinsiyetiniz? ☐ Kadın ☐ Erkek

2. Yaşınız?.....

3. Branşınız? ☐ Atletizm ☐ Badminton ☐ Basketbol ☐ Boks ☐ Bisiklet
☐ Binicilik ☐ Cimnastik ☐ Eskrim ☐ Futbol ☐ Güreş
☐ Halter ☐ Hentbol ☐ Hokey ☐ Judo ☐ Kayak
☐ Masa Tenisi ☐ Okçuluk ☐ Taekwondo ☐ Tenis ☐ Voleybol
☐ Yüzme

4. Bu spor branşını kaç yıldır yapıyorsunuz?

5. Kaç kez millî oldunuz?

6. Öğrenim düzeyiniz? ☐ İlkokul mezunu ☐ Ortaokul mezunu ☐ Lise mezunu
☐ Lisans mezunu ☐ Lisans üstü mezunu

7. Doğup büyüdüğünüz yer? ☐ Köy ☐ Kasaba ☐ İlçe ☐ İl ☐ Büyükşehir

8. Annenizin öğrenim düzeyi? ☐ İlkokul mezunu ☐ Ortaokul mezunu ☐ Lise mezunu
☐ Lisans mezunu ☐ Lisans üstü mezunu

9. Babanızın öğrenim düzeyi? ☐ İlkokul mezunu ☐ Ortaokul mezunu ☐ Lise mezunu
☐ Lisans mezunu ☐ Lisans üstü mezunu

EK-2. Sporcu Değer Yönelimi Ölçeği*

II. BÖLÜM - SPORCU DEĞER YÖNELİMİ ÖLÇEĞİ

(Her bir ifadeyi dikkatli bir şekilde okuduktan sonra, buna ne derece katıldığınızı ya da katılmadığınızı ifadenin yanındaki kutucuklara **(X)** işareti koyarak belirtiniz. Lütfen her bir ifadeyi bir kez işaretleyiniz ve cevaplanmamış hiçbir ifade bırakmayınız.)

İfadeler	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta Derecede Katılıyorum	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Spor yaşantımda başkalarının (antrenör, sporcu vb.) farklı düşüncelerine saygı gösteririm					
2. Spor ahlâkına uymayan davranışlarla (küfür, hakaret, fiziksel şiddet vb.) karşılaştığımda, örnek sporcu davranışları gösteririm					
3. Spordaki ideallerimi gerçekleştirmek için pes etmeden çalışırım					
4. Antrenmana katılmamak için gerçekçi olmayan mazeretlerde bulunurum					
5. Rakibimin müsabakayı kaybetmesinden mutlu olurum					
6. Sporcu olarak verilen görevlerin bütün sorumluluğunu üstlenirim					
7. Müsabakalarda kazanmak için her yolu (doping, şike, hile, şiddet, kuralları ihlal etmek vb.) denerim					
8. Rakipleri eleştirirken küçültücü ifadeler kullanmam					
9. Müsabakanın sonucu ne olursa olsun rakibimi tebrik ederim					
10. Müsabakada avantaj sağlamak için oyun kurallarını ihlal ederim					
11. Ülkemin sporda kazandığı başarılar ile övünürüm					
12. Müsabakalarda siyasi görüşümü ortaya çıkaracak davranışlarda bulunmam					
13. Müsabakada yazılı olmayan kuralları (saygı, dürüstlük, hoşgörü vb.) çok önemsemem					
14. Müsabakada performansımı en üst düzeyde ortaya koyarım					
15. Başarısızlığa sebep gösterirken gerçekçi olurum					
16. Sporda ayrımcılık (din, dil, ırk, cinsiyet, siyasi görüş vb.) yapmam					
17. Müsabakayı kaybetmek pahasına oyun kurallarına uyarım					
18. Sporda rol model aldığım örnek kişileri benimserim					
19. Ülkemi uluslararası müsabakalarda temsil etmekten gurur duyarım					
20. Hakemin verdiği kararlara itiraz etmem					
21. Hakem rakibime haksız yere ceza verdiğinde, bu karar lehime dahi olsa hakeme itiraz ederim					
22. Spor yaşantımda yaptığım bir hatayı başkalarına (antrenör, sporcu, yönetici vb.) yüklerim					

EK-3. Nitel Bölümün Kişisel Bilgi Formu*

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1. Cinsiyetiniz? ☐ Kadın ☐ Erkek
2. Yaşınız?
3. Branşınız?
4. Branşınızı profesyonel olarak kaç yıldır yapıyorsunuz?
5. Kaç kez millî oldunuz?
6. Öğrenim durumunuz?

EK-4. Görüşme Formu*

GÖRÜŞME FORMU

1. Antrenmanlarda ve müsabakalarda kurallara uyulması hakkında neler söylemek istersiniz?
2. Müsabaka kurallarına her ne koşulda olursa olsun (hakem yanlış karar verse bile) saygılı olunması konusunda neler düşünüyorsunuz?
3. Müsabakalarda yazılı kurallara olduğu kadar yazılı olmayan kurallara da uyulması gerektiğine ilişkin düşünceleriniz nelerdir?
4. Antrenmanlarda ve müsabakalarda başkalarının haklarına saygı gösterilmesi ile ilgili neler söylemek istersiniz?
5. Müsabakalarda rakip sporculara ve hakemlere hoşgörülü davranılmasına ilişkin olarak düşünceleriniz nelerdir?
6. Müsabakalarda kazanma veya kaybetme durumunda davranışlarınız nasıl olmalıdır?
7. Sporda din, dil, ırk, cinsiyet, siyasi görüş vb. ayrımlar yapılmasına ilişkin düşünceleriniz nelerdir?
8. Sporun içinde var olan şiddet ve saldırganlığa ilişkin düşünceleriniz nelerdir?
9. Müsabaka esnasında rakip sporcu tarafından küfür veya hakarete maruz kalırsanız neler yaparsınız?
10. Müsabakalarda yasaklı maddelerin (doping) kullanılmasına ilişkin düşünceleriniz nelerdir?
11. Sporda başarı ve kazanmak söz konusu olduğunda her yolun denenmesine yönelik neler söylemek istersiniz?
12. Sporda müsabaka öncesi veya sonrası teknik heyet, yöneticiler veya sporcu arkadaşlarınız tarafından yapılan eleştirilere nasıl bir yaklaşım gösterirsiniz?
13. Sporun hayatınızda hangi değerleri geliştirdiğini düşünmaktesiniz?
14. Sporda yaşantısı ile örnek aldığınız sporcunun sizi etkileyen özelliklerini anlatır mısınız?
15. Millî müsabakalarda size güç veren manevi değerler nelerdir?
16. Millî müsabakalarda maddî değerlerinizin mi / millî değerlerinizin mi ön planda olduğu ile ilgili neler söylemek istersiniz?

*EK-1 Nicel Bölümün Kişisel Bilgi Formu, EK-2 Sporcu Değer Yönelimi Ölçeği (SDYÖ), EK-3 Nitel Bölümün Kişisel Bilgi Formu, EK-4 Görüşme Formu araştırmacının yazılı izni olmadan kullanılamaz.

EK-5. 2015 Yılı 21 Olimpik Branştaki Faal Sporcu Evreni

T.C.
GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI
SPOR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ FAAL SPORCU

Raporun Alındığı Tarih : 31.12.2015

Branş Adı	Kadın	Erkek	Toplam
Atletizm	3.891	6.568	10.459
Badminton	5.794	6.652	12.446
Basketbol	855	2.842	3.697
Binicilik	459	345	804
Bisiklet	700	3.353	4.053
Boks	2.533	13.266	15.799
Cimnastik	8.383	3.848	12.231
Eskrim	1.111	1.507	2.618
Güreş	1.230	21.960	23.190
Halter	611	1.615	2.226
Hentbol	3.201	5.683	8.884
Hokey	272	566	838
Judo	6.269	10.882	17.151
Kayak	1.013	2.375	3.388
Masa Tenisi	3.036	5.931	8.967
Okçuluk	1.326	2.067	3.393
Taekwondo	18.725	35.162	53.887
Tenis	781	1.174	1.955
Voleybol	23.200	8.121	31.321
Yüzme	6.865	8.688	15.553

* Futbol Federasyonundan alınan 2015 yılı verilerine göre **2175 Kadın, 4370 Erkek**
Toplam **6545** profesyonel futbolcu olduğu belirlenmiştir.

SPORCULARIN DEĞER YÖNELİMLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİ BELİRLEMEYE YÖNELİK KOMPOZİSYON FORMU

Değerli sporcular,

Bu araştırmanın amacı, millî sporcuların değer yönelimlerinin belirlenmesidir. Sorulara vereceğiniz yanıtların içtenliği araştırmanın niteliği açısından çok önemlidir. Vereceğiniz tüm bilgiler saklı tutularak, yalnızca araştırma amacıyla kullanılacaktır. Lütfen bütün sorulara yanıt vermeyi unutmayınız.

Katılımınız için şimdiden çok teşekkür ederiz.

Mehtap YILDIZ

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı

Spor, bedensel gelişimi sağlaması yanında bireylerin zihinsel, sosyal ve ruhsal gelişimini destekleyen önemli bir eğitim aracı, sporculara evrensel değerlerin öğretilebileceği hem eğlenceli hem de eğitici bir bilim dalıdır. Sporun, değerlerin öğretilmesi sürecinin önemli bir aracı olduğu, değerlerin sporcu eğitim sürecinde başarıyı önemli ölçüde etkilediği düşünülmektedir. Bir spor eğitimcisi olarak, sporcu eğitim sürecinde çok önemli yeri olan sporcularda bulunması gereken değerlerin neler olması gerektiğini aşağıdaki sorular çerçevesinde açıklayan kısa kompozisyonlar yazınız.

Bu bakımdan;

- a) Spor bir sporcunun karakter gelişimini nasıl etkiler?
- b) Bir sporcu başarılı olabilmek için hangi özelliklere sahip olmalıdır?
- c) Bir sporcu olarak spor ahlâkı nedir?
- d) Bir sporcuda olması gereken değerler nelerdir?

EK-7. İzin Belgeleri

Evrak Tarih ve Sayısı: 06/07/2015-81152

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı

Sayı : 90610870-100-
Konu : Eğitim - Öğretim İşleri (Genel)

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı
Doktora öğrencisi Mehtap YILDIZ'ın anket çalışması yapması Anabilim Dalımızca uygun
görülmekte olup ilgili dilekçesi, kişisel bilgi formu, sporcu değer yönelimi ölçeği ve olimpiik
spor federasyonları isim listesi ekte gönderilmektedir.
Bilgilerinizi arz ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Özbay GÜVEN
Anabilim Dalı Başkanı

EKLER :

- 1- Dilekçe (1 sayfa).
- 2- Kişisel Bilgi Formu (1 sayfa).
- 3- Sporcu Değer Yönelimi Ölçeği (1 sayfa).
- 4- Olimpiik Spor Federasyonları İsim Listesi (1 sayfa).

Gazi Üniversitesi Rektörlüğü Tarihi Bina (Rektörlük girişinin arkası) 06500 Teknik
Okullar / Ankara
Tel: 0 (312) 202 37 59-63-66-69-70 ... Faks: 0 (312) 202 37 79
e-Posta : egtbil@gazi.edu.tr İnternet Adresi : http://www.egtbil.gazi.edu.tr/

Bilgi için : Emel Seda Metin
Anabilim Dalı Sekreteri

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Arz

SAYI : 80287700-302.10 /3128
KONU : İzin

ANKARA
08.07.2015

TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU BAŞKANLIĞINA

Enstitümüz Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bilim Dalı Doktora öğrencisi Mehtap YILDIZ Prof. Dr. ÖZBAY GÜVEN ' in danışmanlığında yürüttüğü "Sporcuların Değer Yönelimleri" isimli tezi ile ilgili olarak ekte dilekçesinde belirttiği Olimpik Spor Federasyonlarına bağlı milli sporculara araştırma ve uygulama yapmak istemektedir. İlgili öğrenciye müsaade edilmesi hususunda gereğini bilgilerinize saygılarımla arz/ rica ederim.

Prof. Dr. Servet KARABAĞ
Enstitü Müdürü

EKLER

- 1-Dilekçe
- 2- Kişisel Bilgi Formu
- 3- Sporcu Değer Yönelimi Ölçeği
- 4- Olimpik Spor Federasyonları İsim Listesi

Sayı : 15/ 737
Konu:İzin

11.09.2015

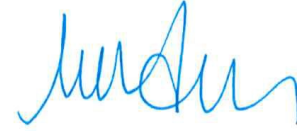
GAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
ANKARA

İlgi: 08.07.2015 tarih ve 3128 sayılı yazınız.

İlgili yazınız ile Enstitünüz Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bilim Dalı Doktora öğrencisi Mehtap YILDIZ ve Prof. Dr. Özbay GÜVEN'in Sporcuların Değer Yönelimleri isimli tez ile ilgili anket yapması Federasyonumuzca da uygun bulunmuştur.

Bilgilerinizi rica ederiz.

Saygılarımızla

Meltem DEMİRTAŞ
Genel Sekreter v.

TÜRKİYE HOKEY FEDERASYONU
TURKISH HOCKEY FEDERATION

Sayı : THFB-2015 / 682
Konu : İzin.

21.07.2015

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne

İlgi: 08.07.2015 tarih ve 3128 sayılı yazınız.

İlgi yazınızda bahsi geçen "Sporcuların Değer Yönelimleri" adı altında yapılacak olan araştırma ve uygulama yapılması için Federasyonumuzca herhangi bir sakınca bulunmamaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Taylan MERT
Genel Sekreter

Türkiye Hokey Federasyonu
Spor Genel Müdürlüğü, Kızılay Ek Hizmet Binası, Süleyman Sırrı Sok.No:3 Kat:6, Oda No:604-605 /Yenişehir/ANKARA
Tel: 0 312 3103513 / 0312 4303306-300, Faks: +90 312 3103578
Web: www.turkhokey.gov.tr / e-mail: turkiyehokey@gmail.com

04/08/2015 13:16

0312-3121082

▲ HALTER FEDERASYONU

PAGE 01/01

0312 3121082

**TÜRKİYE HALTER FEDERASYONU
TURKISH WEIGHTLIFTING
FEDERATION**

04.08.2015

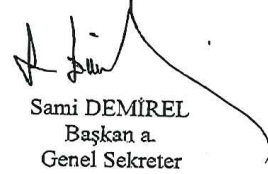
Sayı :THF/1502
Konu :Mehtap YILDIZ Hk.

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne)**

İlgi: 08.07.2015 tarih ve 3128 sayılı yazınız.

İlgi yazı gereği; Enstitünüz Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi Mehtap YILDIZ' ın " Sporcuları Değer Yönelimleri" adlı Doktora Tez çalışması için Halter Branşında Milli Takım sporcularımızla anket çalışması yapmasında tarafımızca bir sakınca bulunmamaktadır.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Sami DEMİREL
Başkan a.
Genel Sekreter

Adres/Address: Süleyman Sırrı Sokak No:3 Kat:9 Yenışehir/Ankara TÜRKİYE
Tel:+90 312 310 44 60 Fax:+90 312 312 10 82 e-mail: halter@sgm.gov.tr web:www.halter.gov.tr

TÜRKİYE MASA TENİSİ FEDERASYONU
TURKISH TABLE TENNIS FEDERATION

Sayı : TMTF/ 1523
Konu :

3.07/2015

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

İlgi: 08.07.2015 tarih ve 3128 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ile, Enstitünüz Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bilim Dalı Doktora öğrencisi Mehtap YILDIZ ve Prof.Dr.Özbay GÜVEN'in " **Sporcuların Değer Yönelimleri** " isimli tez ile ilgili anketin yapılması Federasyonumuzca da uygundur.
Bilgilerinize arz ederim.

M.Celil ÖZDOĞAN
Genel Sekreter

TÜRKİYE YÜZME FEDERASYONU BAŞKANLIĞI
TURKISH SWIMMING FEDERATION

Sayı : 2015/ **2858**
Konu :

03.07/2015

T.C
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İlgi: 08.07.2015 tarih ve 3128 sayılı yazınız

İlgi yazınız ile, Enstitünüz Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bilim Dalı Doktora öğrencisi Mehtap YILDIZ ve Prof. Dr. Özbay GÜVEN'in "Sporcuların Değer Yönelimleri" isimli tez ile ilgili anketin yapılması Federasyonumuzca da uygundur.
Bilgilerinize arz ederim.

Ahmet Mazhar BOZDOĞAN
Federasyon Başkanı

Merkez

☎ GSGM Ulus İş Hanı Kat:7 Ulus - Ankara
☎ +90 312 310 09 05 ☎ +90 312 309 36 24

İstanbul Bürosu

☎ Kuleli Mh. Yalnız Selvi Yolu Cad. No:33 Çengelköy - İstanbul
☎ +90 216 332 41 56 ☎ +90 216 332 41 55

www.tyf.gov.tr

info@tyf.gov.tr

TURKCELL

1/07 2015 11:07AM FAX +903123101630

TR Cimnastik Fed.

0001/0001

+903123101630

TÜRKİYE CİMNASTİK FEDERASYONU
Turkish Gymnastics Federation

Sayı : TCF / 2235
Konu :

31/07/2015

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
ANKARA

İlgi: 08.07.2015 tarihli ve 3128 sayılı yazınız

İlgi yazınız ile Enstitünüz Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bilim Dalı Doktora öğrencisi Mehtap YLDIZ ve Prof. Dr. Özbay GÜVEN'in "Sporcuların Değer Yönelimleri" isimli tez ile ilgili anketin yapılması Federasyonumuzca uygundur.

Bilgilerinize arz ederim.

Recep ŞAHİN
Başkan a.
Genel Sekreter

**TÜRKİYE
BİSİKLET FEDERASYONU BAŞKANLIĞI**

SAYI : T.B.F.B/ 1243
KONU : İzin

30.7/2015

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

İlgi; 08.07.2015 tarih ve 3128 sayılı yazınız.

Enstitünüz Beden Eğitim ve Spor Öğretmenliği Ana Bilim Dalı, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bilim Dalı Doktora öğrencisi Mehtap YILDIZ'ın Porf. Dr. Özbay GÜVEN'in danışmalığında yürüttüğü "Sporcuların Değer Yönelimleri" isimli tezi ile ilgili olarak yapmak istediği araştırma yapması Federasyonumuzca uygun bulunmuştur.

Bilgilerinize rica ederim.

Bekir GEZER
Genel Sekreter

Bisiklet Federasyonu Başkanlığı- Ulus İşhanı A-Blok Kat: 4 Ulus/ANKARA
Telefon: (0312) 310 96 13 Fax: (0312) 312 12 75 E-mail: bisikletfed@gsgm.gov.tr Web
Adresi: www.bisikletfederasyonu.gov.tr

**TÜRKİYE
KAYAK FEDERASYONU BAŞKANLIĞI**

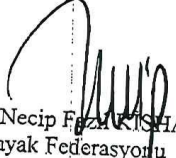
Sayı : TKF/ 1821
Konu :

30.../07/2015

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜNE

İlgi : 08.07.2015 tarih ve 80287700-302.10/3128 sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazınıza istinaden ; 'Sporcuların Değer Yönelimleri isimli tez çalışmasını, ilgili öğrenciniz tarafından yapılması Federasyonumuzca uygun görülmüştür.
Bilgilerinize arz / rica ederim

Doç.Dr.Necip Fazıl KISHALI
Kayak Federasyonu
Genel Sekreteri

SPORTOTO

Türkiye Kayak Federasyonu Başkanlığı
Türkocağı Cad. Nasuh Akar Mah. 1398.sok. No:4/9 Balgat/ANKARA Posta Kodu: 06520
Tel: 0 (312) 285 11 31 - 0 (312) 285 11 38 -Fax: 0 (312) 285 11 32
Web : www.kayak.org.tr mail: kayakfederasyonu@gmail.com - kayakfed@kayak.org.tr

SPORTOTO

07/07 2015 16:35 FAX

0001/0002

TÜRKİYE ESKRİM FEDERASYONU BAŞKANLIĞI

Sayı : TEF-2000
Konu : İzin Hk.

08/07/2015

T.C. GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

İlgi: 08.07.2015 tarih ve 3128 sayılı yazınız hk.

İlgi yazınız gereği; Doktora öğrenciniz Mehmet YILDIR'ın "Sporcuların Değer Yönelimleri" isimli tezi için gerekli araştırmaları yapması uygundur.

Gereğini arz edirim.

Yılmaz PORTAKAL
Genel Sekreter

Türkiye Ekrım Federasyonu Başkanlığı İstanbul Yolu Gersan Sanayi Sitesi 2307 Sok. No:65
Yenimahalle/ANKARA
Tel: 0312- 255 11 61- 0312 255 12 61 Fax: 0312-255 71 61
E-Mail: tef@eskrım.org.tr Web Sayfası : www.eskrım.org.tr

TÜRKİYE OKÇULUK FEDERASYONU
BAŞKANLIĞI

Sayı : OKFED-2015 -1669
Konu :

30/07/2015

GAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
ANKARA

İlgi: 08/07/2015 tarih ve 3128 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ile Enstitünüz Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bilim Dalı Doktora öğrencisi Mehtap YILDIZ ve Prof.Dr.Özbay GÜVEN'in "Sporcuların Değer Yönelimleri" isimli tez ile ilgili anketin yapılması Federasyonumuzca da uygundur.

Bilgilerinize arz ederim.

Serdar KESEN
Genel Sekreter v.

Türkiye Okçuluk Federasyonu Başkanlığı
Ulus İşhanı A/Blok Kat 7 No:716 Ulus/ANKARA
Tel:0312 3100752 Faks: 0312 3107283
Web: www.tof.gov.tr e-mail:info@tof.gov.tr

**TÜRKİYE
JUDO FEDERASYONU BAŞKANLIĞI**

SAYI : 2570
KONU:

31/07/2015

GAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne

İLGİ: 08.07.2015 tarih ve 3128 sayılı yazınız.

İlgi yazınızda doktora öğrencisi Mehtap YILDIZ'ın Prof. Dr. Özbay GÜVEN'in danışmanlığında yürüttüğü, "SPORCULARIN DEĞER YÖNELİMLERİ" isimli teziyle ilgili olarak milli sporculara araştırma ve uygulama yapmak istedikleri ilgili öğrenciye müsaade edilmesi hususları sorulmakta olup, federasyonumuzca araştırmanın ve çalışmanın yapılmasında herhangi bir sakınca görülmemektedir.

Bilgilerinize rica ederim.

Rahman EMEKSİZ
Genel Sekreter

31/07/2015 15:44

90-312-4398585

▲ HENTBOL FEDERASYONU

SAYFA 01/01

90 312 4398585

TÜRKİYE HENTBOL FEDERASYONU

SAYI : 2407

KONU : İzin Hak.

31/07/2015

GAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ (EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜNE)

İlgi: 08.07.2015 tarih ve 3128 sayılı yazınız.

İlgi yazınıza konu, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bilim Dalı Doktora Öğrencisi Mehtap YILDIZ ın Doktora Tezi ile ilgili Milli Sporcularımızla yapacağı araştırma ve uygulama çalışmalarında bulunması talebi uygun görülmektedir.

Bilgilerinize arz ederim.

B. Mutlu KADIOĞLU

Genel Sekreter

Adres : Türkiye Hentbol Federasyonu - Yıldızlar Hilal Mah. Hollanda Cad. Çankaya / ANKARA
Tel : +90.312 / +90.312 485 89 89 / Fax : +90.312 439 85 85
E-mail : bilgi@thf.gov.tr - Web: www.thf.gov.tr

17/07/2015 15:23 GÜREŞ FEDERASYONU

03123119677

(FAX)03123119677

P.001/001

TÜRKİYE GÜREŞ FEDERASYONU
TURKISH WRESTLING FEDERATION

Sayı : TGF/2952

31.....7/2015

Konu :

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
(Eğitim Bilimleri Enstitüsüne)

İlgi : 08.07.2015 tarih ve 3128 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ile Enstitünüz Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, BESYO Doktora öğrencisi Mehtap YILDIZ Prog.Dr.Özbay GÜVEN'in danışmanlığında "Sporcuların Değer Yönelimleri" isimli tezini Güreş Milli Takımınız sporcuları üzerinde araştırma ve uygulama yapılması Federasyonumuzca uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi arz ederim.

Yusuf AÇIKALIN
Güreş Federasyonu Genel Sekreteri

Güreş Federasyonu Bşk. Mithatpaşa Cad. Süleyman Sırrı Sok. No:3 Kat : 8 Kızılay / ANKARA
Tel : 0312-310 70 47 – 310 09 95 Faks : 0312-311 96 77

+0312 310 80 54

TÜRKİYE BADMİNTON FEDERASYONU
TURKISH BADMİNTON FEDERATION

Sayı : TBF- 2159

05/08/2015

Konu : İzin

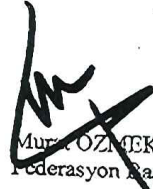
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi: 08.07.2015 tarih ve 3128 sayılı yazınız.

İlgi sayılı yazınızla Enstitünüzde Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bilim Dalı Doktora öğrencisi Mehtap YILDIZ'ın "Sporcuların Değer Yönelimleri" isimli tezi ile ilgili olarak milli sporcularımızla araştırma ve uygulama yapmak istediği belirtilmiştir.

Adi geçen Doktora öğrencisinin Federasyonumuza bağlı milli badminton sporcuları ile sporcu ve antrenörlerinin izinleri doğrultusunda araştırma ve uygulama yapmasında sakınca bulunmamaktadır.

Gereğini arz ederim.

Murat ÖZMEKİK
Federasyon Başkanı

TÜRKİYE BADMİNTON FEDERASYONU BAŞKANLIĞI

Adres: Bursa Caddesi Bağlarbaşı mahallesi 446.sokak. No :15 Keçiören / Ankara
Telefon: +90 312 310 80 54 | Fax: +90 312 310 99 78 | www.badminton.gov.tr | E-Mail: tbfed@mynet.com

90 312 3109042

Türkiye Taekwondo Federasyonu
Turkish Taekwondo Federation

Sayı : 1471
Konu :

24/08/2015

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

İlgi: 08/07/2015 tarih ve 3128 sayılı yazınız.

İlgi sayılı yazınız ile Enstitünüz Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bilim Dalı Doktora öğrencisi Mehtap YILDIZ ve Prof. Dr. Özbay GÜVEN'in "Sporculara Değer Yönelimleri" isimli tez ile ilgili anketin yapılması Federasyonumuzca uygundur.

Bilgilerinize arz ederim.

Doç. Dr. Metin ŞAHİN
Türkiye Taekwondo Federasyonu
Başkanı

TÜRKİYE TENİS FEDERASYONU

SAYI : TTF-01/ 3036
KONU :

21.08.2015

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi: 08.07.2015 tarih ve 3128 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ile Enstitünüz Doktora öğrencisi Mehtap YILDIZ'ın "Sporcuların Değer Yönelimleri" isimli tez ile ilgili anketin yapılması Federasyonumuzca da uygun görülmektedir.

Bilgilerinize arz ederim.

Serhat ALTINEL
Genel Sekreter

TÜRKİYE VOLEYBOL FEDERASYONU
TURKISH VOLLEYBALL FEDERATION

Emniyet Mahallesi Milas Sokak No:9/A Beşevler-Ankara
Tel: 0312 221 40 40 (pbx) • Fax: 0312 221 40 10 • <http://www.tvf.org.tr>

Sayı: 6547
Konu: İzin hk.

07/08/2015

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ANKARA

İlgi: 08.07.2015 tarih ve 3128 sayılı yazınız.

Enstitünüz Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim dalı doktora öğrencisi Mehtap Yıldız'ın "Sporcuların Değer Yönelimleri" isimli tezi ile ilgili olarak milli sporculara uygulama isteği ilgi yazı ile tarafımıza bildirilmiştir.

İlgili öğrencinin milli sporculara uygulama yapması Federasyonumuzca uygundur.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Av. Nihal İşçi
Genel Sekreter

Sayı :2015/SD/MT/115- 358
Tarih :05/08/2015
Konu :İzin

TC
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ANKARA

İlgi: 08.07.2015 tarih 80287700-302.10/3128 sayılı yazınıza istinaden;

Enstitünüz Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bilim Dalı Doktora öğrencisi Mehtap Yıldız'ın, Prof.Dr. Özbay Güven'in danışmanlığında yürüttüğü "**Sporcuların Değer Yönelimleri**" isimli tezi ile ilgili olarak Olimpik Spor Federasyonlarına bağlı Milli sporculara araştırma ve uygulama yapma talebi Federasyonumuzca uygundur.

Bilgilerinize arz ederiz.

Saygılarımızla,

Celal ARISAN
Genel Sekreter ✓

GE

TÜRKİYE ATLETİZM FEDERASYONU
Turkish Athletic Federation

Sayı : TAF/4184
Konu : İzin

15/09/2015

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne)

İlgi : 08.07.2015 tarih ve 80287700-302.10/3128sayılı yazınız.

Enstitünüz Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bilim Dalı Doktora öğrencisi Mehtap YILDIZ Prof. Dr. Özbay GÜVEN'in danışmanlığında yürütülen "Sporcuların Değer Yönelimleri" isimli tezi ile ilgili araştırma ve uygulama talebi Federasyonumuzca uygun görülmüştür.

Bilgilerinize arz/ rica ederim.

Fatih ÇİNTİMAR
Başkan

Hazırlayan P.Ö. / ... / 2015.....

Türkiye Atletizm Federasyonu Başkanlığı Ulus İş Hanı A / Blok Kat:6 Ulus / ANKARA
Tel: +90 312 309 19 61-68 Fax: +90 312 309 19 70 e-posta : admin@taf.org.tr web: www.taf.org.tr

TÜRKİYE BOKS FEDERASYONU BAŞKANLIĞI

Sayı : T.B.F./ 155 3

05./08/2015

Konu :

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ANKARA

İlgi: 08.07.2015 tarih ve 3128 sayılı yazınız.

İlgi yazınızda Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı Doktora öğrencisi Mehtap Yıldız'ın 'Sporcuların Değer Yönelimleri ' isimli tezi ile ilgili olarak Olimpik Spor Federasyonlarına bağlı milli sporculara araştırma ve uygulama yapmak için izin talebiniz bulunmaktadır. Olimpik sporcularımızla ilgi yazınızda belirtilen anketi gerçekleştirmenizde Federasyonumuzca hiçbir sakınca bulunmamaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

ASLI GİDİR
Mustafa KÜÇÜK
Genel Sekreter

Mustafa KÜÇÜK
Genel Sekreter

03/08/2015 Bilgisayar İşl.S.HANECİO

Süleyman Sırrı Sok. No:3 Kat:6 Sıhhiye/ANKARA Tel: 0312-311 74 58 Faks: 0312-324 09 27
E.mail:boksfederasyonu@hotmail.com.

EK-8. Katılımcının Beyanı

Katılımcının Beyanı:

Sayın Öğretim Görevlisi Mehtap Yıldız tarafından, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda bir araştırma yapılacağı belirtilerek bu araştırma ile ilgili bilgiler bana aktarıldı. Araştırmaya katılmam durumunda araştırmacı tarafından kişisel bilgilerimin gizliliğine büyük bir özen ve saygı ile yaklaşılacağını biliyorum. Araştırma sonuçlarının bilimsel amaçlarla kullanımı sırasında kişisel bilgilerimin korunacağı hususunda bana bilgi verildi. Araştırmanın yürütülmesi sırasında kendi isteğimle araştırmadan çekilebilirim. Araştırma sırasında araştırma ile ilgili bir sorun ile karşılaştığımda araştırmacı Mehtap Yıldız'a ilişkin iletişim bilgilerini biliyorum.

İlgili araştırmaya kendi isteğim doğrultusunda katılıyorum.

Katılımcı:

İmza:

Katılımcı ile Görüşen Araştırmacı:

Adı, soyadı:

Adres:

Tel:

İmza:

GAZİ GELECEKTİR..